

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Litt.
Sv.

510

AGNES VON KRUSENSTJERNA

TONYS LÄROÅR

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM

Rio.
60.

AGNES VON KRUSENSTJERNA

TONYS LÄROÅR

AGNES VON KRUSENSTJERNA

TONYS LÄROÅR

EPISODER UR EN UNGDOM

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

TONY'S LADDER

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1924

*Hvorfor ser jeg bestandig
dit tungsindige Blik?
hvorfor hører jeg altid
din bedrøvede Røst?*

*Moder — er det fordi
det var den samme Jammer,
hvorunder du led,
hvormed jeg kæmper?*

*Var det den samme Sorg,
der bragte dig Døden,
Døden, den tidlige Død,
Blomstens, der knækkes, lig?*

*Jeg ved det ej:
din Smerte talte ikke.*

*Men jeg, jeg vilde saa gerne
nu lægge mit Hoved i dit Skød,
og dine Hænder skulde stryge mit Haar,
mens jeg skrifted mit Hjertes Nød.*

*Hvem ved? maaske gav det Trøst,
at der var samme Jammer,
— der kan føre til samme Død —
for dig, min Moder, mit Udspring,
og mig, i hvem du
forplantede din Nød.*

Herman Bang.

I.

Det blir något skrämmande ödsligt över ett gammalt hus, då de, som bott inom dess mörka väggar i årtal, äro på väg att flytta ifrån det.

Närhelst jag vill, ser jag för mig vårt hem vid slätten de där gråa dagarna en tid efter min mors död. I mina tankar är det alltid höstmorgon då: höstmorgon med slätten dold i ett böljande töcken, som flyter in genom trädgårdsstaketet och ända in i rummen, där Pa och tant Eleonora hålla på att packa. Men från fönstret, där jag står, liknar slätten ett ändlöst dimhav, och jag håller hårt fast i karmen och tänker att det gamla huset, som redan dryper av fukt och som skakar, då höststormarna rusa över det, helt säkert lätt skulle kunna slita sig loss från sin grund och gunga bort över dimhavet. Inga nya människor skola då flytta in i det, inga nya röster ge eko i de skumma korridorerna; men vi som hållit samman, invaggade i den drömmande tystnaden, som omgav min

mor, skola fortsätta att leva därinne år efter år, i själva verket icke mer skilda från andra människor, än vi voro medan huset ännu fanns kvar i trädgården.

Någon står därnere vid grinden och fumlar med låset: en lång böjd gestalt med vitt hår under en drypande våt arbetshatt. Det är vår gamle trädgårdsmästare, som ger sig av. Jag har tagit avsked av honom nere i salen, men när jag nu ser honom vid grinden, börjar mitt hjärta klappa vilt av ängslan. Han är den förste, som går. Det är sant alltså. Vi komma inte längre att behöva blommor i trädgården. I vår, när de börja spira, äro vi inte längre här.

Tvekar min gamle vän vid grinden? Hör han något? Redan har han öppnat grinden till hälften, men han vänder litet på huvudet, som om något kvarhölle honom i sista stunden. Plötsligt skrattar jag till, fast med gråten i halsen. Skymtar icke något på trädgårdsgången, eller inbillar jag mig det bara? Klapp. Klapp. Det knastrar i den våta sanden, och frukt-trädens svarta grenar låta ett regn av glittrande droppar falla.

»Hon skall inte låta honom gå», tänker jag triumferande. Det var henne han hörde.

Det rycker i mitt hjärta: det var därifrån

hon sprang fram, den där lilla flickan, som nu brådskande snubblar nedför trädgårdsgången för att hejda trädgårdsmästaren. Och knappt visade hon sig, förrän alla de andra skynda till. Jag hör min barndoms skräck, det ludna trollet i trappan, långsamt och flåsande vältra sig ut genom porten. Den lille mannen i trädet, som en gång gjorde en promenad i trädgården till en mystisk och äventyrlig färd, dyker plötsligt grinande upp mellan ett par stretande grenar. Ljusalfen, som gungade ut och in genom barnkammarfönstret på solstrålarna, skjuter som ett flyktigt, ilande skimmer genom den tunga luften; och Eyvor med de svarta ögonen och den missnöjda munnen, min lilla lekkamrat, som ingen annan än jag såg, står på sanden precis sig lik sådan hon fordom trollades fram i min barnsliga fantasi.

Det rycker och rycker i mitt hjärta. Än en gång är min barndomsvärld där: ekot i de långa korridorerna, knakandet i trappan, flöjttonerna från den farande vinden över slätten. Och fastän jag, där jag står, ej kan se fönstret till min mors rum, vet jag att hon just nu sitter där som förr, orörlig, stilla, stirrande in i något fördolt, med maktlösa händer och tomma, intet uppfångande blickar.

Den sista tidens händelser suddas bort av en barmhärtig hand. Dödsnatten, skriet genom dess dova mörker, begravningen den där blåsiga höstdagen, min hastiga, förtvivilade flykt i skymningen, då jag i en övergående förvirring tyckte mig se min mors ögon le emot mig, lockande mig längre och längre bort, och varefter jag slutligen påträffades två mil från hemmet i ett så omtöcknat tillstånd, att det tog dagar, innan jag åter kom till mig själv: allt glider undan, och jag hör endast den lilla flickans ivriga steg på sandgången. Skall hon då icke hinna fram?

Då når mig det klickande ljudet av grinden, som slår igen, och jag ser trädgårdsmästaren gå mot slätten. Han har sitt hem därborta. Jag rusar nedför trappan.

»Han har bestämt glömt trädgårdssaxen», tänker jag.

Mycket riktigt! Där hänger den på spiken bakom dörren. Den är hans egen. Jag minns, när jag var så liten att jag lika gärna kunde tänkt på att lyfta ett berg som att bära den saxen. Nu tar jag den och springer nedför gången. Något av den lilla Tony tycks ännu sitta i mig, ty som hon snubblar jag litet i den våta, knastrande sanden. Den grå ryggen fram-

för mig vill för mina ögon smälta samman med det grå töcknet. Han hör mina steg och stannar.

— Trädgårdsmästarn glömde ju saxen, säger jag och ser upp i hans vänliga gamla ansikte.

Men när jag lyfter trädgårdssaxen, blir den åter så där orimligt tung, som jag föreställde mig det i min barndom! Av uttrycket i den gamles ögon förstår jag, att han ännu tycker sig se framför sig den lilla rödhåriga flickan, som nyss skyndade efter honom på trädgårdsgången.

II.

Jag vaknade med ett ryck. Det var ett ljud som nådde mig. Det lät som ett avlägset, buttert mumlande, vilket icke kom närmare, men då och då genomsvars av pinglandet från någon klocka eller av ett hest tutande. Jag vaggade av och an, där jag låg i sängen, utan att i uppvaknandets ovissa trevande riktigt kunna klargöra för mig själv, vad det var som stört mig.

En svag ljusstrimma strök fram över golvet. Jag såg tanklöst på den, till dess det med ens gick upp för mig, att det måste vara dager ute

och att ljudet jag hört var bullret från en ännu okänd stad, som mornade sig.

Då började tankarna röra sig mera medvetet inom mig, och ehuru jag fortfarande icke var fullt vaken, stego de sista dagarnas intryck och stämningar fram efter den nyss tilländalupna nattens konturlösa drömmar.

Jag hade ej hunnit vänja mig vid det där ljudet, fastän jag nu ändå varit en liten tid i Stockholm. Den gamla staden däruppe, där jag bott så långt jag kunde minnas tillbaka, hade aldrig väckt mig med sitt buller, men jag hade inte heller tänkt på att den varit särskilt tyst. Det var kanske endast den skillnaden att här flöto alla ljud tillsammans till ett oavbrutet och mångstämmigt, då däruppe en bryggargvagn eller ett par ridande för ett ögonblick kunde få alla fönsterrutor att skallra för att i nästa sekund lämna gatan helt söndagsaktigt tyst och fridfull.

Här tyckte jag, antingen jag gick ute eller satt inne i våningen, att det mumlade och mumlade omkring mig. Det nya som mött mig flöt in i detta mummel, där jag ej kunde urskilja några ord. Luften var fylld av det. Från gat hörnen, från parkernas alléer, från den blå dimman, som om kvällarna hängde över Ström-

men, steg mumlet outtröttligt och dovt, och det gav staden något levande, som gjorde mig nyfiken och rädd på en gång. Det föreföll mig, som om de väldiga, massiva byggnaderna, som vände sina fasader mot mig, liknade stora förstelnade ansikten, och när aftonsolen låg in på fönstren, fingo dessa ansikten många, många blanka ögon, som oavvänt stirrade på gatans människor, återspeglade i sig all den gångna dagens brådska, iver och rörelse.

Och människorna jag ständigt stötte emot därute . . . Jag hade i själva verket aldrig tänkt på att det kunde finnas så mycket främmande människor. Därhemma hade jag känt igen de flesta jag mötte. Deras utseenden hade blivit mig förtrogna sedan årtal. Men här skyndade ständigt nya människor förbi. Jag mötte flyktigt deras blickar, som likgiltigt snuddade vid mig, och jag kunde plötsligt bli ängslig utan att veta varför. Det var något beklämmande med alla dessa varelser, vilka dag efter dag utförde ungefär samma sysslor, men som icke tycktes känna varandra inbördes eller ens bry sig om varandra, då de händelsevis törnade ihop i gathörnen eller packades samman sida invid sida i en spårvagn.

Jag gnuggade mig i ögonen. Nej, ännu var

jag inte riktigt vaken. Det föresvävade mig drömligt, att det var något jag borde minnas — just i dag. Jag såg mot fönstret. Fönsterkorset stod svart mot den blå rullgardinen, men luften därutanför tycktes så småningom bli ljusare. Den rann in genom den otäta blå gardinen, darrande och frysande likt droppar, som dugga mot en vattenyta. Plötsligt kom jag ihåg det. Det var min födelsedag i dag. Jag fyllde sjuutton år i dag. Det spratt till inom mig av en plötslig glädje. Alla mina gamla födelsedagar radade upp sig framför mig. Jag tyckte mig minnas var och en särskilt. Likt lustiga feliknande väsen togo de i ring omkring mig och logo mig upp i ansiktet. En lukt av tårta och nybakad vetekrans omsvävade dem, en doft av blommor och god tvål, en särskild sort som tant Eleonora brukade ge mig... Det fanns ingen dag efter födelsedagen. Den strålade mitt i höstmånaden med en glans av vår. Och i dag blev jag sjuutton år!

Jag måste röra mig. Jag kunde inte stanna i rummet. Försiktigt öppnade jag dörren och tassade på de mjuka tofflorna ut i våningen. Jag stannade. Det var Jakobs kyrkklocka som ringde. Hela huset tycktes ett ögonblick tona av klangen. Det fanns dock ingenting av fest i

den klangen. Tung och metallren flöt den ut över staden, för en stund tystande det eviga mumlet och bruset, och upphörde så lika hastigt som den begynt.

Alla dörrar stodo öppna. Framför mig ljusnade rummen i morgondagern. En frän lukt av cigarrer dröjde i luften. På måtte ha suttit uppe länge föregående kväll. Våningen gav intryck av att vara konstruerad i ett slags besynnerlig terrassform. Till de större rummen ledde låga trappsteg i stället för trösklar, så att salen längst bort med sitt storrutiga parkettgolv föreföll att ligga över de andra rummen. Salongen, där jag nu stod, tycktes ha kommit till sist och därför fått foga in sina väggar litet godtyckligt, så att de bildade vinklar och hörn. Från dess utbyggda fönster såg man en bit av Västra Trädgårdsgatan fram mot kyrkan. På andra sidan slutade husraden i ett vasst hörn, och en bred, brant backe bar ned till Kungsträdgårdens allé.

Våra gamla möbler passade förträffligt i denna gammaldags miljö. På flygel sprang snett ut på golvet, de gamla länstolarna hade slagit en halvcirkel kring den vita kakelugnen. På empirebyrån vid ena väggen stodo de två höga kandelabrarna, som kommo till användning om

jularna, och ovanför dem mittemot fönstret hängde den ovala spegeln i sin mattförgyllda ram. Och som på en tavla, en engelsk genrebild, återgavs i dess glas ett stycke av det svarta järnstaketet kring Jakobs kyrkogård och den grå kyrkväggen därbakom.

Jag gick vidare in i Pas rum, där väggarna voro klädda med böcker. Här blev cigarrlukten än starkare. Jag sjönk ned i en av skinnstolarna vid bordet. Det slog mig hur Pa, trots all sin kraftiga manlighet, hade en förmåga att ordna omkring sig på ett nästan kvinnligt bekvämt och trevligt sätt. Själv förstod jag mig icke på sådant, men Pa kunde ge ett rum ett trevligt och behagligt utseende bara med några små välriktade knuffar på sakerna — till exempel genom att placera en pall framför en länstol eller genom att med artistisk beräkning strö ut böcker och småsaker på ett bord. Pas rum tyckte jag också bäst om. Salen var alltför mörk och stel, fastän den om kvällarna, då den var upplyst, kunde se ganska ståtlig ut, och i det lilla kabinettet utanför Pas sovrum stod en alldeles ny möbel i vitt och guld, som jag ännu ej hunnit vänja mig vid. Men rummet med pepparmyntsdoften, som varit min barndoms hemliga avsky, fanns icke här: tant Eleonora hade,

då hon nu ej längre behövdes för min mor, tagit avsked av oss, och jag tror att ingen annan än vår trogna gamla Lova saknade henne.

Jag satte mig tillrätta i stolen och knäppte ofrivilligt samman händerna som vid en gudstjänst. Det var min födelsedag, och det låg något högtidligt i den tysta våningen. Jag hade en känsla av att jag ville fatta en massa goda föresatser för mitt kommande livsår; men framtiden tycktes mig så obestämd. Jag kunde icke få något grepp på den, icke föreställa mig detta kommande år. Allt var nytt, obekant och dunkelt. Något hade sjunkit undan, och som allt som blir borta hade det försvunna något lockande och mystiskt över sig, som gjorde att jag oupphörligt ville se tillbaka.

Framför mig på bordet låg en liten papperskniv av trä. Jag tog den i handen, vände på den och smålog. Pa hade aldrig brytt sig om att ha någon annan papperskniv. Jag hade målat den åt honom en jul, då jag var en helt liten unge. Skaftet pryddes av en prunkande gul solros, men över hela träet voro guldstänk från solrosens kalk strödda i ymnigt överflöd. Med ens står hela scenen för mig. Jag sitter lutad över bordet hemma i salen och kramar

hårt penseln mellan fingrarna. Moster Amelie har hjälpt mig, och vi beundra båda den fina blomman, ännu fuktig och glänsande efter målningen. Nu fattas bara en stängel till blomman. Åter doppar jag penseln i det flytande guldet i koppen framför mig och lyfter den över kniven. Men jag har tagit penseln för full, och när jag sätter ned den stänker färgen över hela arbetet, så att träet blir översållat av små gyllene prickar. Så jag grät! Men när några dagar gått, började jag tycka, att papperskniven skulle sett fattig ut, om ej allt guldet varit, och på julaftonen, då Pa särskilt beundrade de glänsande prickarna, var jag helt stolt över mitt verk.

Och som jag nu satt, tyckte jag att de där prickarna höjde sig inför mina ögon och sprutade ut över rummet, så att den grå morgonen begynte dansa och skimra. Jag hade gråtit och gråtit, men de gyllene stoftkornen hade dröjt kvar, och till sist hade jag själv funnit dem vackra. De där guldstänken, som jag helt ofrivilligt spillt ut över träet, tycktes mig med ens ha droppat upplöst guld över hela min barndom. Ett barns överfyllda fantasi hade som en färgtung målarpensel kastat sina stänk över en dyster omgivning och ett mörkt hus. Barnet hade gråtit först, men mellan tårarna hade

guldet glänst emot det, och ofta hade det leende givit sig till freds.

Och ändå! Även mellan fantasierna och leken hade ångesten kommit. Och fastän jag sedan fått kunskap om min mors sjukdom, var jag innerst ännu den lilla flickan, som orörlig satt uppkrupen framför sin mor och ängsligt såg in i de stilla, drömmande ögonen, utan att kunna fatta, utan att finna någon förklaring på den skräck dessa ögon ingåvo. Skräcken fanns där nu också. Det var, som om det starka blodsband, som förenade mig med min sinnessjuka mor, nu sedan hon var död, trängde genom hela mitt väsen. Jag anade, hur lönlöst det var att söka befria sig. Men likafullt, livet, som de andra levde, ville jag också leva! Jag kände det så intensivt, att mina ögon slöto sig liksom inför ett bländande sken.

Mumlet därute blev allt högre, och när jag åter öppnade ögonen, strömmade solskenet in i rummet, och över salen kom gamla Lova med kaffebricka och blommor för att önska mig lycka till mina sjutton år.

III.

Stockholm tyckes ofta helt foga sig efter ens egna sinnesstämningar. Finns det väl någon ort på jorden, som lyser, strålar och ler villigare, då ens hjärta är glatt, än dessa flytande holmar i det blå vattnet? Och jag har sett, hur husens skuggor bli grå, tänja ut sig och sakta släcka varje dallrande solstråle, varje flämtande gnista av färg, till dess alltsammans förefallit lika grått som ens eget grå humör. Det är väl denna smidighet, som gjort att Stockholm kallas intagande. Men det är inte en smidighet av den sorten, som brådskar och fjäskar och söker ställa sig in. Det är något förrådiskt och trolöst, något opålitligt i den: man vet ändå aldrig med bestämdhet vad den nästa ögonblick skall bjuda på. Hur många år jag än kommit att vistas här har jag dock aldrig blivit riktigt säker på denna stad. En dag visar den mig plötsligt ett nytt drag, ett milt och smältande eller ett hårt, avvisande, som jag förut ej haft en aning om, och varje gång det hänt har jag tyckt mig höra ett skratt komma bubblande med vattnets vågor eller susa förbi mitt huvud i rymden. Jag känner således icke Stockholm

ännu. Det skall finnas en överraskning för mig, när jag viker om nästa gathörn eller när jag kunnit långt bort under Djurgårdsekarnas väldiga kronor.

Jag sörjer över att jag inte vuxit upp i Stockholm. Jag ville ha känt varje gata, ha lekt i varje sandhög. Jag ville ha gått till skolan tidiga morgnar, då luften ännu är fuktig och ren och gatutrafiken inte börjat på allvar. Med dunkande hjärta skulle jag ha sprungit genom de smala gränderna, hört larmet inifrån de mörka, brunnsliknande bakgårdarna och sett glimtar av en värld, så olika min egen, att jag inte ens skulle förstått att känna medlidande vid åsynen av ett blekt barn, som stirrat på mig genom en fönsterruta, eller att rygga tillbaka vid ljudet av en grov röst, som sänt sin råhet emot mig inifrån ett lågt kyffe. Men på andra sidan gränden ligger parken, och om vårarna skulle jag spatserat under detta skälvande, gröna hav av blad, sett fina gossar och flickor leka med hinkar och spadar, vaktade av blåklädda små jungfrur, och förundrad tittat på sandgångarnas darrande och bleka mönster av sol och skuggor. Och sedan, när jag blivit stor, skulle jag ibland gått tillbaka och hälsat på hos det alltsammans: huset, där vi bodde

det och det året, med gården precis sig lik som då, och den gamla pumpen, som endast blivit litet rostigare. De gamla lekplatserna, vägen till skolan, ack, alltsammans skulle vara mitt, bara därför att en liten barnsula en gång satt märken i sanden på lekplatsen eller i den uppslammade lerjorden kring pumpen.

Jag tänker på Stockholm första tiden, sedan jag kommit dit. Det var grått. Det var mot slutet på året, då Stockholm ofta är en grå stad, men jag inbillar mig nu, att all denna gråhet endast utlöste min egen sinnesstämning. Lösryckt från allt det, som jag förut hört samman med, gick jag omkring halvt i ett slags dvala utan att riktigt kunna uppfatta det nya jag såg, medan inom mig, ovetande för mig själv, hela denna yttre värld redan börjat avsätta sig och fläta sig in i mitt sinne.

Jag lärde mig snart att hitta ensam. Det första jag skymtat av staden vid Pas arm hade ej givit mig någon klar föreställning av hur den såg ut. Jag uppfångade glimtar av ett, som jag då tyckte, oroligt gatuliv från en spårvagn eller från fönstret av någon restaurang. Jag hade även, då vi en kväll gingo hem, sett ett svart vatten, där lyktljusen legat och simmat likt sönderslagna bitar av någon blänkande

metall. Men jag band icke ihop de olika intrycken med varandra. Inom mig värkte det endast av längtan efter det gamla huset och trädgården, den vackra provinsstadsparken... Och under allt detta nya mummel och tramp av många brådskande fötter hörde jag ibland en klagande utdragen ton: det var vinden, som svepte in från slätten däruppe och slog om knutarna på det mörka huset.

Innan jag lärde mig att hålla av denna nya stad, började jag älska att gå omkring där ensam. Jag hade gått ensam förr också, men att gå ensam i Stockholm fick snart sin särskilda charm.

Första tiden, när jag om förmiddagarna kom ut på Trädgårdsgatan, blev jag ofta stående och såg rakt framför mig mot den grå kyrkan. Den smala gatan gjorde en krök just vid kyrkhörnet, och därigenom kom det att se ut, som om kyrkväggen stängde av hela gatan. Jag hade varit inne i kyrkan ett par gånger. Den hade endast givit mig ett intryck av något mörkt och djupt, och orgelns eko hade sjungit dovt och mullrande uppe bland de höga valven. Där höjde sig nu dessa skrovliga väggar, slutande sig om ett mörkt hål, dominerande hela gatan, och med ett tornur, vars väldiga visare med

ett förmanande pekfinger framhöll tidens gång, medan kyrkklockan till yttermera visso sjöng ut kvartslag och timplag med denna sorgsna röst, som dallrade ända in i våra rum. Men kom jag väl fram till kyrkan, såg jag en öppen plats, och strax intill hörde jag spårvagnarnas rassel från Gustav Adolfs torg.

En smal skum gata sköt ut liksom en lång stråle mörker ur kyrkportens nyckelhål, och ledde genom en del av stadens centrum ända till en fri och ljus rymd, där Mälaren plötsligt öppnade en bred bukt. Den gatan gick jag ofta. De gamla husen voro patinerade av smuts och ålder. Hade man gått en bit och vände sig om, såg man den breda svarta kyrkporten bakom sig, och med en rysning sade man sig, att man aldrig skulle komma ut igen, därför att denna svarta port slagit i lås bakom en. Den gatan var helt olik allt det småstadsbarnet förut sett. Först var det dessa imponerande husrader, där fönster satt invid fönster med så små mellanrum, att man tyckte att människorna därinnanför måste bo som i en glasveranda. Rutorna glimmade svagt och melankoliskt, och slogs ett fönster upp på vid gavel, kunde det hända, att dess glas lyckades fånga ett seglande gråmoln däruppe, och genast kastades, med något av

småfolkets slöseri vid ovanliga tillfällen, en fyrkantig ljusreflex ned i den smutsiga gränden.

Jag vet icke varifrån jag fick den föreställningen, att det alltid fanns kolbärare i den trakten. Kanske hade jag sett sådana några gånger bära säckar upp i husen och det var därför jag sedan alltid tyckte, att de skymtade: väldiga karlar, som när de gingo ned för att hämta nya kol från sina vagnar, satte de vida säckarna på huvudena, så att de hängde som dok om deras sotiga ansikten. Butiker funnos där också och ölstugor och små kaféer med matta fönster. I matbodarna låg ibland ett helt grishuvud fint utsirat i vit och röd glasyr och skrattade jovialiskt med rynkat tryne, svällande pepparkakor hoppade levnadsglatt fram som små trinda och nytra gummor med långa, röda karameller till kavaljerer, små korvar hängde i armarna på ett snöre och försökte fåfängt sprattla, i en väldig smörklimp hade en svan fastnat och satt nu intryckt som ett sigill i mitten . . .

Allt detta gick jag och tittade på. Det var lustigt som ett leksaksspel. Ibland sprang en barhuvad bodflicka över gatan. Ibland ringde ett cykelbud. En hund nosade i rännstenen, en

annan hund kom till, och så nosade de vän-
skapligt och liksom samtalande på varandra,
den ena kände kanske lukten av en matmors
säng, den andra en trevlig svedd doft som efter
en brasa.

Plötsligt skar så en av de stora affärsgatorna
igenom den smala gränden. Då var det, som
om ett vinddrag rusat genom luften. Man fick
akta sig för bilar, som ibland stockat sig i en
kö, människor sprungo förbi och sågo ut, som
om det hänt något, fast de endast skulle tillbaka
till sina göromål, och här fingo ej de små mat-
varubutikerna plats, här funnos kolossala fön-
ster, innanför vilka ett för befolkningen av-
passat urval av de stora världsbasarernas här-
ligheter låg och lockade.

Ibland gick jag ned en gata, och strax såg
jag Strömmens vatten rinna fram under bro-
valven, slottets raka linjer, riksdagshusets
ohyggliga, rufsiga stenbukett. Det dröjde, innan
jag ställde mina promenader till Gamla staden,
och Söder var länge endast för mig en silhuett
mot aftonhimlen. Jag höll mig till trakten kring
Trädgårdsgatan, men vågade mig ibland ned
mot Djurgårdsbron och uppåt Narvavägens
raka allé. De flesta av mina släktingar bodde
på Östermalm, och det förvånade mig, att jag

kunde känna något av hemtrevnad där, fastän stadsdelen i mitt tycke var skrämmande ful. Alla dessa grå stenhus liknade tillsammans, där de stodo liksom häftade intill varandra, en stad av papp, ordentligt tillklippt och tillskuren: det ena fönstret lika stort som det andra, den ena porten precis lik den andra, och bakom husen gårdarna, djupa, cementerade, med likadana soptunnor och längor av spjaldörrar.

Men intill det fula Östermalm låg Ladugårdsgårde . . . De första åren jag bodde i Stockholm kunde man, när man kom ut från de yttersta östermalmsgatorna, se en bred, vit väg löpa tvärs över gårdet och försvinna in i en skogsdunge långt borta. Nu har vägen stympats av nyuppförda moderna stenslott, men den vägen är min väg, och jag har alla fantasiens och drömmens rättigheter över den! Jag har sett den i skarpt morgonljus, då den böljat fram som ett lysande vitt band mellan Gårdets bruna, nedtrampade gräs. Jag har sett den mulna dagar, då dess linje knappt ens anats och suddats ut, långt innan den hunnit fram till skogsdungen, och jag har sett den aftnar, då den varit en stilla brinnande låga bland skymningens små slickande blå eldstungor. Och min dröm vandrar alltid på den vägen. Den

ser inte huskolosserna, den ser inte ljusen i i fönstren och människornas skuggor på rutorna. Den ser inte den lilla röda kyrkan, som står som en utpost mot hedens mörker, och hör inte bullret av artillerivagnarna, som köra förbi därborta vid kasernen. Den vet att allt det där finns, min dröm, men ser ändå bara en vit väg — en vit väg, som leder bort...

IV.

Sedan jag blivit äldre, har jag ju förstått, att man noga noga måste skilja på de varelser, som skapats i ens fantasi, och de riktiga människorna av kött och blod. Men alltid har jag haft svårt för att iaktta denna skillnad. Den känsla av oansvarighet man ofta får i drömmen, då man trots skenets och bildernas illusoriska påtaglighet har en dunkel förnimmelse av att gestalterna framför en plötsligt kunna upplösas och bli borta, har städse velat följa mig ut i min vakna tillvaro, och fastän jag ihågkommer händelser och detaljer, förknippade med den eller den personen, så intensivt att jag kan glädjas eller gråta på nytt, då de dyka upp i mitt minne, känner jag i regeln fortfarande ingen saknad

eller tomhet, när en människa försvinner ur mitt verkliga liv. I samma ögonblick hon försvinner blir hon visserligen för mig till en dimgestalt, som icke har någon plats i framtiden och som icke växer eller utvecklas, men en dimgestalt var hon dock på visst sätt redan förut för mig, och även efter försvinnandet kan min fantasi ju när som helst trollo fram henne på samma plats och med samma mask hon en gång hade.

Men somliga människor ha, ännu medan jag levat tillsammans med dem, i högre grad än andra givit mig en förnimmelse av överklighet. Till dem hör Barbara Ruthven. Alltid ser jag henne i en blekblå klänning med ett vitt krås kring den smala halsen, och alltid är hon tjugu år. För mig blir hon aldrig äldre. Hennes fina rasrena ansikte med de mandelformade blå ögonen har en stark likhet med bilden av hennes stammoder, som hänger på väggen i kammarherre Ruthvens salong, och hennes vackra, smala händer med de avlånga, rundade fingertopparna inta helt omedvetet poser, som än mer framhäva deras skönhet.

Kammarherre Ruthvens, hennes föräldrar, bodde i en liten vacker våning vid Karlavägen, och familjen hörde till de första vi besökte,

sedan vi kommit till Stockholm. Kammarherre William Ruthven var en kusin till min mor, och hans hustru Emilie var född Hastfehr. Vi räknade alltså i dubbel måtto frändskap med varandra.

Under denna första tid gjorde jag bekantskap med de anförvanter såväl på min mors som på min fars sida, vilka funnos i Stockholm; alla familjerna umgingos rätt flitigt med varandra. Av mina släktingar på mödernet hade jag ju under min barndom blott känt min mors syster Amelie och hennes syssling landshövding Ruthven och den senares pojkar, Bo och de andra, som jag vuxit upp tillsammans med; och av dem på fädernet hade jag förut endast träffat, utom gamla tant Eleonora, översten däruppe, Rutger Hastfehr, samt min kusin Phille Hastfehr, yngre son av min fars andre broder, jägmästaren Maximilian i Ängelholm. Nere på Soothsgård var det mera avlägsna anförvanter jag träffat, och ingen av dem hade burit mina föräldrars namn. Nu först när jag hade tillfälle att se tillsammans ett större antal ättlingar av de båda släkterna Hastfehr och Ruthven, gick det riktigt upp för mig, hur olika dessa släkter voro varandra, och starkare än förut anade jag även, vilka brytningar som kanske naturnödvändigt

måst uppstå i mina föräldrars äktenskap och som sjukdomen allenast hade på en gång skärpt och beslöjat.

Det vore kanske icke fullt riktigt att schematiskt linjera upp de många skärande kontrasterna mellan mitt fäderne och mitt moderne för att utpeka de stridiga egenskaperna såsom typiska för det ena eller för det andra blodet samt därmed också vilja göra gällande, att alla medlemmarna inom vardera släkten skulle sinsemellan vara helt lika. Men bär icke varje »ätt», varje gammal släkt, ett under alla skiftningar framträdande gemensamt märke, liksom örterna inom samma växtfamilj har en ursprungsbestämd gemensam struktur och inre art? Det är icke bara i utseendet, som kännetecknande drag åter och åter gå igen, men i sinnena, i karaktären, i anlagen, i allt det som skapar en särskild varelse. Det är sant, att genom ingiften de gamla familjerna mer och mer uppblandas, men det är egendomligt att se, hur vissa ting ändock ha en benägenhet att komma tillbaka.

I både min fars och min mors släkter tycktes visserligen känslan vara det, som oftast bestämde handlingen. Jag har hört en och annan kalla oss allesammans känslomänniskor och det med ett visst skeptiskt tonfall, men detta

drag som för en ytlig bedömare kunde synas som någonting, vilket de båda släkterna hade gemensamt, rymde i själva verket just det väsentliga av den olikhet som vållade att familjerna Hastfehr och Ruthven aldrig kunde harmoniskt glida samman. Den sunda utåt-riktade känsla, som förmådde en Hastfehr att impulsivt begå handlingar, vilka ofta blevo bestämmande för hans liv, hade ingen likhet med den hemlighetsfulla ödesstämning, som slagit sin klo i det Ruthvenska känslolivet. Jag vet ju också, att den dunkla, sagoskymda skogstjärn, där min mors klan i en längst hädanfaren forntid rysande blickat ned, låg långt, långt borta från den dammiga solbelysta landsväg, där min fars förfäder helt säkert en gång taktfast tågade fram. Sinnessjukdomen, för vilken min mor blivit ett av Ruthvensläktens många offer och som kastat sin skugga över min barndom, hade skapat en hemlig rädsla, som alla dess medlemmar mer eller mindre fruktlöst sökte värja sig mot. Kanske var det detta, att de i tysthet måste kämpa mot den, som var orsaken till mycket, som gemensamt präglade dem: kanske var det den kampens spasm, den nedkämpade skräcken och den inåtslagna ångesten, som gåvo upphov även till åtskilliga

yttre egendomligheter, som eljes inbördes kunde förete sådana språng som från burlesk uppsluppenhet till isande korrekthet, svärmisk gudlighet i unga år och frenetisk världslighet på tröskeln till ålderdomen, men där det överallt fanns något forcerat och ansträngt, som tydde på en lönnlig oro, en pinande tanke, som man ville fly ifrån.

Jag har redan nämnt en av släkten Ruthven, Barbara, som under min första tid i Stockholm, gjorde ett starkt intryck på mig. En dag kom en inbjudan till min far och mig från grevinnan Mirjam Meijerhelm, född Ruthven, och efter det sammanträffandet räknar jag henne såsom den andra av mina släktingar, som i högre grad väckte min nyfikenhet och mitt intresse.

Mirjam Ruthven, hon hette verkligen Mirjam, och efter att ha sett bärarinnan av namnet tyckte jag inte, att det var så tillfälligt, ty hon kom mig verkligen att tänka på Moses' svart-sjuka och intriganta syster samtidigt som på en spinnande katta, hade gift sig ung och vid endast ett par och fyrtio år blivit änka. Då hennes man, den gamle skämtaren Ludvig Meijerhelm, som under ett par år, sina sista, tillhört en eller annan likgiltig liberal-konservativ regering såsom chef för finansdepartementet,

ännu levde, hade deras hus varit en samlingsplats för det rika och framför allt för det förnåma Stockholm, samt även en smula för det excentriska. Det gick många historier om Mirjam Meijerhelms sätt att bemöta sina gäster, i själva verket hade det omvärvat hennes personlighet med något av legend och saga, och fastän hon nu inte längre var medelpunkten för någon lysande församling, dröjde dock det där skimret som ryktet givit henne kvar, och ännu ansågs det som en viss ära, och kunde ibland vara ett nöje, att tillhöra hennes umgänge. Paret Meijerhelm hade aldrig haft mer än ett barn, sonen James. Vid den tidpunkt, då jag första gången träffade honom, var han löjtnant vid Hästgardet och en ovanligt vacker ung man med ett par lysande blå ögon och en kropp så välgymnastiserad och tränad, att det var en glädje bara att se honom röra sig.

Mirjam Meijerhelm hade under sin barndom och första ungdom levat på landet på en stor egendom ej långt från den trakt, där min mors föräldrahem varit; hon hörde också till min mors otaliga kusiner. När jag nu första gången träffade henne, var det ganska egendomligt, att trots allt vad jag hört om *stadsdamen* Mirjam Meijerhelm, fick jag en stark känsla av att hon

hörde hemma på landet. Det var i en herrgårdsmiljö jag skulle velat se henne, sysslade i trädgården, eller på hästryggen, eller i muntert samspråk med stallknektarna. Kanske hade livet i staden hos henne utvecklat en del karaktärsdrag, som aldrig skulle frodats på landet. Ja, nu när jag efter så lång tid tänker tillbaka på henne, är jag alldeles säker på att så var förhållandet. Även Mirjam hör till dem, som försvunnit ur mitt liv; och är det icke just därför hon står så levande för mig?

Medan jag skriver detta, söker jag ivrigt i mitt minne efter de olika smådrag hos henne, varigenom jag slutligen skulle kunna ge en helbild av hennes väsen och personlighet. Men de smådrag jag får tag i vilja icke samla sig till något helt. Det är, som om jag i en dröm hade dömts till att sätta ihop en sönderslagen orm: varje bit hoppar och slingrar sig för sig, men när jag med ångestfullt fumlande händer söker maka ihop bitarna av det olycksaliga, hala djuret, komma de endast ännu längre ifrån varandra, och vrida sig fyllda av tusen oroliga liv. Ja, sådan var hon! Hon var ond, och hon var god. Hon var högmodig, och hon var ödmjuk. Hon var listig, och hon var godtrogen. Hon var kvick, och hon var dum. Och det

fanns ej en länk, som sammanband dessa egenskaper med varandra. En huldra var hon, som ej vågade blotta sig för att visa sitt lyte, men vilkens ögon lyste och lockade, utan att någonsin infria de löften de så slösande gåvo.

James och hon bodde i det Meijerhelmska huset vid Kungsträdgårdsgatan. De hade hela översta våningen med utsikt över Kungsträdgården, och en liten spiraltrappa förde från hallen upp till ett tornrum, som James inrättat till sitt rökrum. Om somrarna bodde de numera ute i skärgården, där min tant enligt James' beskrivningar gick klädd som en bondkvinna och aldrig tog av sig de tjocka handskar hon hade på händerna, då hon rensade landen och plockade krusbär.

Jag hade varit ganska rädd för den där inbjudningen. Det var så längesedan jag hade varit i något större sällskap, och att nu på en gång träffa hela släkten tycktes mig som något ganska förfärande. Jag såg upp mot den upplysta våningen, då Pa och jag gingo över Kungsträdgården. Fastän det ju var omöjligt, tyckte jag mig se skuggor glida förbi rutorna däruppe. Det var mina släktingar. Jag gav Pa en blick. Han gick och gnolade, med hatten tillbakaskjuten från pannan som alltid då han var på gott humör, och det

kändes likt ett sting i mitt hjärta, att han redan tycktes ha glömt allt det, som jag ännu hängde fast vid med hela min själ. Den sista tiden hade han blivit yngre, pojkkartigare, mer sprudlande än någonsin förr. Med ett ryck hade han skakat av sig småstadens atmosfär, minnena från det mörka huset, tanken på de ansikten han lämnat, de dagliga sysselsättningar, som därborta utgjort en del av hans liv. Kanske berodde även hans ljusare sinnesstämning på att han genom sina relationer redan fått flera inkomstbringande poster, vilka han eljes som kapten på reservstat kanske ej så lätt skulle kunnat skaffa sig i ett främmande samhälle. Att han nu hade bättre råd förstod jag på allting. Den lilla fina möbelen i kabinettet var icke det första utslaget av hans glädje över att kunna röra sig med pengar. Än det ena än det andra hade kommit till för att försköna hemmet. Pa ville ha det vackert omkring sig.

En stund senare satt jag vid ett elegant dukat bord. Min svarta klänningsärm med det smala ryschet kring handleden stack av mot den vita damasten, då jag tog soppskeden, och jag betraktade förvirrad detta svarta och vita och en tung röd nejlika, som böjde sig mot min tallrik ur en silvervas.

Bredvid mig satt kusin Philles äldre bror, kapten Melker Hastfehr, men han talade med sin granne, och jag kunde ostörd betrakta gästerna.

Jag hade redan varit i de flestas hem, jag hade hört min far berätta om än den ena, än den andra, och medan jag såg från ansikte till ansikte, drogo mina tankar en ring kring var och en, och in i ringen tumlade deras dagliga livs tillbehör och sköto undan silver och blommor och dyrbart glas: under den enas händer gledo stora fullskrivna pappersark, i den andras knä trollades ett handarbete, sömmat av flinka fingrar, och bakom deras ryggar skymtade kasernens grusströdda gård, skrivrummets korrekta gardiner mot ett skinande fönster, budoarens sidentapet, flickrummets tusen småsaker... Dessa damer i middags-toalett voro inte längre vad de tycktes vara, där de sutto placerade vid bordet: urklippta prydliga dockor — under håruppsättningarnas välordnade fall pyrde morgonens rufsiga uppvaknande, under stämmornas glättiga mjukhet eller kvicka syrlighet bubblade vardagstillvarons mera upprörda strömdrag, virvlande med sig bottnens grums och stickor eller öppnande en kristallklar skymt av något undangömt skönt.

Och så skulle jag alltid se dem. Utan att fullt känna dem var jag ändå inom mig säker på dem. Pulsslagen i mitt eget blod drevo också en del av deras hemliga liv genom mina ådror.

Och när jag så satt och såg på dem, försvann min skygghet. Vem kunde väl motstå kammarherre William Ruthvens glammande, högljudda röst? Han var ståtlig, där han satt till höger om Mirjam, medan min far hade hedersplatsen vid hennes vänstra sida. Hans skratt var högt, hans röst var hög. De blå ögonen nästan begrovos mellan ögonvrånas smilrynkor, vilka strålade ut mot tinningarnas litet svällda ådror. Han sköt fram sitt breda bröst: i sanning en präktig sköld, mot vilken hans egna ords häpnadsväckande överdrifter studsade och smattade, utan att någonsin borra sig igenom för att bli tillbörligt vägda i hans hjärta. Hans hustru log skälmaktigt åt honom, och hans två flickor vid nedre bordsändan, Barbara och Beth, höjde ögonbrynen och sågo leende på varandra. Emilie Ruthvens fylliga figur, fågellika sätt att vända och vrida sitt vackra huvud, ja till och med hennes läppars runda sammetsmjukhet hade gått i arv till den yngsta dottern, Beth, endast att hos henne ännu alla linjer voro åtstramade i ungdomlig fasthet. Beth hade ingen-

ting av Barbaras drömmande allvar. Hon föreföll att ha skrattet porlande inom sig, en inneboende livsglädje, för vilken leendet och skrattet voro lika naturliga som det är för träden i vårens solsken, att bladen klirrande dansa på deras kvistar.

Bredvid min far satt hans enda syster, Gunilla Fegræus, änka sedan ett år efter överste Fegræus vid Värmlands fältjägare. Hennes barnlösa äktenskap hade icke varit egentligen lyckligt, och det kom för mig, att hon hade något av en gammal besviken mans bisterhet över hela sitt väsen. Det var min fars stora ansikte och breda panna, och hon höll sin ståtliga gestalt självmedvetet rak; men hon hade ingenting av Pas lysande livlighet i rörelser och minspel. Detta berodde icke på att hon var äldre än min far och kanske icke heller enbart på en olika läggning i karaktären, men tydligare än hos de andra tyckte jag mig bakom henne skönja det efterhängsna vardagslivet: där var kassabokens prudentliga siffror och tjocka streck under adderade summor, där var den ordentligt vädrade garderoben med salig överstens uniformer hängande, putsade och borstade, med silkespapper om epåletternas guld och de blanka uniformsknapparna, där var morgnarnas tröst-

lösa gråhet och aftonlampans falskt förskönande skimmer över en borgerlig och fattig landsortsmiljös tungsint smaklösa möbler.

Från min faster vände jag blicken i smyg till min granne, Melker. Han var son till den där farbror Maximilian jag aldrig sett och vars hustru tillhörde en av de kända Skånesläkterna. Det var Melkers bror, Phille Hastfehr, som med sin unga fru och lilla flicka en jul hade varit på besök i vår stad. Då hade också de bott i huvudstaden, men oväntat iråkade och alltför offentligt debatterade dåliga affärer hade tvungit Phille att uppge både amanuensbefattningen i departementet och kammarjunkartiteln samt att bli biträde hos en advokat uppe i Umeå, och hans hustru, som inte tyckte om de nya och enklare förhållandena hade tagit dottern med sig och flyttat hem till sin far, som var en förmögen kyrkoherde Lagrelius någonstades i Åmåltrakten. Var han ful, Melker Hastfehr? Jag såg ned på hans hand, som lugnt vilade bredvid tallriken: en stor, välformad hand, långsträckt med starka knogar, som tycktes vana att kröka sig om en tygel eller knyta sig om en piska. Det var en vacker hand. Men ansiktet var bestämt fult, nästan fyrkantigt, tungt, med en smal näsa över mun-

nens tunna raka streck och med ett par bleka ögon under rödaktiga buskiga ögonbryn. Håret var blankt, brunt, korrekt benat och slätborstat. Visst var han ful, men när han som nu vände sig mot mig, förändrades utseendet hastigt: de bleka ögonen blänkte, munnens vinklar höjde sig till ett lustigt småleende, och först då observerade jag den kluvna hakan, som gav hela utseendet ett drag av energi och även av tung sinnlighet.

Jag har funnit det ofta senare i livet, att det är de så kallade fula ansiktena, som äro de intressanta. Skrattet ristar i de ansiktena sina linjer, vredens och sorgens skuggor dröja länge kvar, orden bita sig fast i läpparna, blodet synes kanske ej skölja så lätt upp mot kinderna som hos dem, vilkas hy är bländande, men man tycker sig se det arbeta och pulsera, berättande om kroppens heta, tunga verkstad av impulser, lidanden och lustar.

— Det är första gången jag ser Tony, sade han plötsligt.

Jag tyckte att det var ett otympligt sätt att börja konversationen på. Det gjorde mig generad, och orden fordrade liksom en avslutning — ett omdöme. Men han sade ingenting mer om den saken, i stället gjorde han en nästan

omärklig böjning på huvudet och såg bortåt en plats. Jag följde hans blick, och det slog mig genast att det var besynnerligt, att jag inte hade tänkt på hans hustru först. Hon var verkligen frappant — så olik de andra. Hon tillhörde en rik direktörsfamilj; de bägge bröderna Phille och Melker hade båda sökt sig fruar inom den burgna bourgeoisien, ehuru den förre åtminstone icke någon längre tid haft fördel av sin; och medan den litet lantliga och tankfulla, så idealistiska Christine Lagrelius redan före sitt giftermål haft några små försänkningar i de högre kretsarna, därigenom att hennes far varit med om att konfirmera en av prinsarna, hade den eleganta Ella Gröninger dansat sig in i societeten med den säkerhet, som pappas pengar och modehusens vackra kläder ge en ung flicka. Hon dansade lätt också. Ellas guldskinnskor vägde likväl mer än Christines tankar, man trodde så åtminstone numera, men om man tar i betraktande att guldskinnskor ofta fordra både spännen och rosetter och icke alltid äro av så små nummer, så bör man ju icke vara orättvis, utan gärna erkänna att de kunna väga ganska tungt. En ren skönhet var hon icke, men hon behövde icke heller vara det. Bara det sätt, varpå hon höjde huvudet med den

rika, blonda hårmassan, lät de blå ögonen virra litet, som om de vore trötta på sin egen glans, och de fuktiga, röda läpparna skiljas åt i ett trevligt litet leende, gjorde att jag genast fann henne förtjusande, utan några förbehåll.

Tant Mirjam skålade med mig. Hennes vita hals höjde sig över den fyrkantiga urringningen, de smala ögonen kisade litet, och jag såg rätt in i detta egendomliga och dock så vackra ansikte, över vars ännu unga panna redan nästan snövitt hår låg i mjuka silkesvågor. Men från henne själv drogs min blick mot en stor diamantdroppe, som darrade på hennes klänningsliv, och när jag drack det röda vinet, kände jag mig med ens andfådd, som om mitt hjärta plötsligt börjat dunka.

Samtalet hade blivit allmänt. Frågor flaxade över bordet. Man skrattade åt hänsyftningar på saker, som för länge sedan hänt inom familjen och som jag inte kände till. Farbror William berömde maten, drack stora klunkar vin, viftade med händerna och berättade glada historier; mitt emot honom satt kusin Melker och sade kvickheter på ett sorts torrt humoristiskt sätt, medan hans ögon under halvslutna ögonlock försiktigt förvissade sig om att hans ord träffade målet. Tant Mirjam brydde sig

icke om att, värdinnans plikt likmätigt, sammanknyta och leda samtalen. Hon höll huvudet nedböjt, lekte förstrött med en blomma eller ett vinglas eller smulade sönder brödet. Så kunde hon plötsligt lyfta huvudet och säga något, som alla lyssnade till, icke därför att det var kvickt eller just hade att göra med det ämne, som dryftades, utan därför att det sades med ett pretentiöst småleende, som motståndslöst tvingade en till att ännu långt efteråt vända hennes ord i huvudet med en allvarlig förvissning om att det dock måste ha legat något i det hon yttrat.

Frukten serverades. Det frasade friskt, då de små förgyllda knivarna sjönko genom äpplena. En stor, blå vindruvsklase med bären liksom immiga av värmen tronade högst på en frukt-skål, och då Ella Hastfehr ett ögonblick höll skålen mellan sina händer, tyckte jag att hon liknade en skördefests gudinna.

Senare efter middagen stod jag vid fönstret i salongen och såg ut över Kungsträdgården. Träden skymtade mörkt och oredigt därnere, men bakom dem blänkte det av lyktor, och upplysta spårvagnar gledo förbi borta vid Operahuset. Någon kom bakom mig och tog min hand. Med en ofrivillig rysning av obehag

vände jag mig om och mötte tant Mirjams smala ögon.

— Tony skall ofta komma hit, sade hon. Jag har aldrig haft någon liten dotter.

En mild parfym strömmade ut från hennes kläder, och jag tyckte att orden på något artificiellt vis kommo doftande fram ur hennes mun. I detsamma skrattade James. Vi vände oss om. Han stod med uppsträckta armar och demonstrerade sättet att lyfta ett par tunga vikter. De andra sågo gamla ut vid sidan av honom. En spenslig David med skinande ögon och spända muskler! Men i hans mors blick låg något av grälsjuk avund — Mirjamblicken!

— Sätt genast ned dem, James, sade hon vasst. Du kunde tappa dem på någon av mina vaser, så som du gjorde häromkvällen.

James sänkte genast armarna. Det kom ett leende kring hans mun, som jag inte förstod. Men jag hade en känsla av att ett spjut slungats genom luften.

Det hände ingenting vidare denna afton. Den förflöt jämnt under ett molande prat, som om en motor sakta satts igång och icke ville upphöra med sitt dunk-dunk. Men när vi började göra oss i ordning för att gå, öppnades dörren, och en herre i trettioårsåldern steg in.

— Jag kom upp, jag såg det lyste, sade han.

Då brast tant Mirjam i skratt. Diamant-droppen på hennes bröst slängde gnistrande av och an.

— Magnus, Magnus, ropade hon, vet du inte, att du var bjuden hit på middag? När jag såg att du inte kom, lät jag Anna sätta undan ditt kuvert, så att inte de andra skulle märka din glömska.

Han betraktade henne tyst. Och med ens blev hennes min elak.

— Man brukar be om ursäkt, anmärkte hon kort.

Men den nykomne sade fortfarande ingenting, utan började gå omkring och ta alla i handen, allvarligt och sedesamt som en skolgosse.

— Det där är Magnus Ruthven, Tony, hörde jag min tants röst, nu åter sammetsmjuk och len, som om hon plötsligt börjat spinna som något fromt och farligt kattdjur. Han är son till din enda morbror, som du förmodligen inte så snart kommer att träffa, därför att han och hans fru föredra Schweiz framför gamla Sverige. Magnus är vår egen käre lille filosof.

Jag såg upp i ett par trötta, glanslösa ögon, som icke tycktes höra samman med ett fett, rött ansikte, där en hängande saftig underläpp

ytterligare betonade skillnaden mellan ögonens dunkla ande och köttets grova materia. Ingen gjorde min av att vilja förlänga samvaron, därför att han hade kommit, och jag fick ett flyktigt intryck av att »vår käre lille filosof» icke var särskilt älskad. Sedan han tömt en choklad-brun whiskygrogg, som James i skämtsamt betonat, broderligt förstående i hast gjorde i ordning åt honom, och vi andra under tiden sagt adjö, mumlade han något om att han ej ville att Mirjam skulle vara uppe längre för hans skull. Och tant Mirjam protesterade icke utan log och tryckte hans hand.

— Hu då! hörde jag Magnus Ruthven säga ett par ögonblick senare, då jag fann mig gående mellan Pa och honom, sedan de övriga skilts från oss.

Ingen av oss svarade på hans utrop, och han lämnade heller ingen förklaring på det. Men vid vår port, gav han helt kärvt tillkänna, att han tänkte följa med oss upp.

— Välkommen, sade Pa skrattande.

Uppkommen sjönk han ned i en av herrrummets bekvämaste stolar och tände en cigarett.

— Ni ha det bra, mina kära fränder, sade han.

Men han hade inte kastat en blick omkring sig. Jag tog strax godnatt; efter kvällens alla intryck kändes det, som om golvet gungat under mig. Han kom klumpigt upp ur stolen, och nu tyckte jag att de feta kinderna och den röda underläppen helt skymde bort hans ögon för mig. Men jag var väl alltför trött.

In till mitt rum hörde jag sedan då och då ljudet av dämpat skratt, och jag somnade med en känsla av att min barndoms trollgubbar, skymningsmän och underfundiga andar höllo på att flytta in i den nya våningen.

V.

När jag söker föreställa mig oändligheten och världarna, som kretsa och kretsa evigt i detta oändliga rum, vill jag mista andan vid förnimmelserna av min egen litenhet — en stoftsmula bara, som skall strös ut för vinden liksom maskrosdunen, som fladdra bort över ängarna... Och jag griper hårt tag i mig själv, som stode jag på ett fartyg i storm och sökte hålla mig kvar på det gungande däcket.

Jag kan inte bära den tanken, att jag skall försvinna i mörkret, att det skall bli, som om

jag aldrig funnits, aldrig lidit, aldrig levat, aldrig trampat denna älskade varma jord, som smyger sig intill min fot, aldrig hört luften sjunga omkring mig, fylld av gröna träds sus och ett oroligt havs mullrande dån. Jag vill borra naglarna djupt in i mitt kött för att känna blodet spritta emot dem, jag vill rulla mig nedför en brant sluttning och bli liggande vid dess fot, flämtande och skälvande, och ropa högt av glädje och smärta, när en vass sten skaver in mot mitt skinn. Jag finns! Se här min hand. Tryck den hårt bara! Se här håret, som alltid vill falla ner i pannan och göra mina ögon heta! Slit i det! Låt mig inte känna det bara kring pannan! Det kittlar så skönt kring min strupe, det trycker sig så lent mot min nacke. Den är min, denna silkesmjuka rödblonda man. Det är mitt, detta blod, som jag ser pulsa mot tinningarna, som jag känner röra sig vid mitt hjärta. Det stannar icke! Det glider, det glider genom kroppen utan avbrott, fyllande sina hemliga funktioner, uppehållande livet — mitt liv!

Vi, ättlingar av de gamla släkterna, känna vårt eget jags liv starkare än andra! Liksom hysteriska, som av ett knappålsstyngs nästan osynliga sår skrikande tycka sig genomlida en

dödssmärta, krama vi ur vårt enda lilla liv ut så mycken intensiv fasa och fröjd, att det borde kunna räcka för millioner. Liksom hysteriska . . . — vi *äro* hysteriska.

Jag vet, hurudan jag var vid sjutton år. Jag vet, hurudan jag är nu. *Min* glädje, *min* sorg tyckas mig fortfarande fylla rymden omkring mig med verop eller jubelskrin. Det är alltjämt det lilla knappålsstynget, som frambringar konvulsionen. Att se sig själv klart på avstånd, det blir att fördubbla livet — att röra vid en människa, som är en främmande och ändå så oändligt välbekant. Tony vid sjutton år är jag, och Tony några år senare är icke så lik Tony vid sjutton år, men är ändå alltjämt jag. Jag flyttar mig endast ett stycke tillbaka i tiden, och jag hör stegen, som trampa omkring mig, och jag smakar de känslor, som då genomströmmade mig.

Jag var kanske just då en ganska otillgänglig varelse. Jag hörde självfallet hemma i en viss miljö, och jag hade ännu ej sett mig omkring tillräckligt för att ha fått lust eller mod att välja någon annan. Det är med de första årens omgivning som med barndomstron: man är planterad i den helt enkelt, och sedan kom-

mer det stunder, då man tycker sig sitta fast i tung lera och icke förmår röra sig ur stället.

Min barndomstro! Den hade fått en svår stöt vid dagarna för min mors död och begravning. Men jag hade åter sjunkit tillbaka i den, med ett bävande minne av att jag måste varit ute i hårt oväder och icke kunnat finna skydd. Dock, trygghetskänslan var bortblåst. Själva Guds personlighet hade den gången på något sätt rivits i stycken, och under det att jag utan någon riktig entusiasm var sysselsatt med att sammanfoga bitarna, började mitt hjärta lyssna utåt efter andras röster, efter andras rop, som kunde komma *ett* namn att åter och åter genljuda uppe i en rymd, där stjärnorna tyckas oss så nära, att vi i barnslig enfald gripa efter dem med blotta händerna.

Vid sjutton år tar man lätt intryck. Jag har ofta tänkt, att det måste vara av en säregen tjusning att lägga under sig ett sådant där ungt väsen, gjuta in i det något av sin egen anda, se dess ögon vidga sig inför de gåtor och problem, som en gång fyllt en själv med samma sensationer, forma det efter sin vilja — och snart i dess frågor, rysningar och framkastade tvivel förstå att ens eget hjärtas slag nu dunkar hos den andra. Ja, jag lyssnade . . . Jag lät andras

olika meningar, tankar och inre upplevelser strömma igenom mig. Självt hade jag endast *en* stor upplevelse att jämföra dem med: men detta enda, detta stora och mörka, räddade mig ifrån att helt gå upp i andra människor och försvinna.

Det var mitt barndomslivs stora intryck, som icke fördunklades och utsuddades med åren: modern med de frånvarande ögonen, som icke märkte barnet som stödde sig mot hennes händer, men såg in i en annan värld, vars skuggor sköto ned i det tysta rummet omkring henne. Ur den upplevelsen växte mitt liv fram, ett liv som jag ibland med fruktansvärd tydlighet kände dömt att förkvävas och som jag i de stunderna sporrade till det yttersta, liksom en dödsdömd som söker fånga all världens skönhet på en gång i sin famn, därför att han vet att den brutala förintelsen snart skall förmå honom att släppa hela fånet, medan armarna slagna sjunka ned utefter sidorna.

VI.

Det blev varken Barbara eller Beth eller någon annan av släktens kvinnliga medlemmar,

som under min första tid i Stockholm särskilt ägnade sig åt mig, utan den som tant Mirjam betecknat med det en smula retsamma namnet »vår käre lille filosof», Magnus Ruthven.

Barbara och Beth hade sin egen krets: det vill säga Barbara hade Beth, och Beth hade Barbara. Alla andra voro för dem utomstående, människor som icke talade deras språk och hade obegripliga gester och minspel. Ibland har jag undrat, om de älskade varandra så mycket, att de inte kunde vara utan varandra. Det tror jag egentligen knappast. Men de hade vilat under samma hjärta, och fastän detta för många tycks ha mycken liten betydelse, ofta ingen betydelse alls, var det förmodligen detta mystiska blodsband, som fäste *dem* vid varandra. De voro nog olika varandra både till utseende och delvis även till karaktären, men blickade den ena in i den andras ögon, fann hon sin egen bild där, visserligen som ett fladdrande skimmer bara, men tillräckligt skönjbar för att hon skulle känna sig säker om att bli förstådd. På detta sätt blevo de underbart främmande för den yttre världen. Under största delen av sin uppväxt hade de därtill läst privat för en guvernant. Nu som fullvuxna hade de ju på grund av den ställning deras far intog

kommit att vara med litet i sällskapslivet. Men baler roade dem inte, och efter temottagningarna meddelade de varandra sina åsikter om societeten i vändningar, som på en gång voro okonventionellt kritiska och ändå på något stelt, avlägset vis högst konventionella, liksom kommande från en annan planet — vändningar som kommo William Ruthven att först humoristiskt klagande vrida händerna och därefter på sitt stormande sätt kyssa och omfamna de båda döttrarna.

Under julen var jag bjuden till dem ett par gånger, och jag fick en inblick i ett familjeliv, som tycktes stå i en endast alltför bjärt kontrast till det, som i årtal hade levats i mitt hem. Inne i denna vackra våning hade jag en känsla av att väggarna utåt gatan och åt de andra husen voro tjockare byggda än i andra hem. Gick jag nedanför och såg upp till deras fönster, föreföll det mig ju, som om huset vore precis likt alla de andra husen, men väl inne i rummen var jag orubbligt övertygad att så ej kunde vara förhållandet. Glömde man här gatulivet eller hördes det icke in? Ett hem på landet kunde inte verka mer avskilt från den bråkiga yttervärlden än den Ruthvenska stadsvåningen. Flickorna sutto i den ljusa salen

kring ett arbetsbord belamrat på ett hemtrevligt sätt med allt upptänkligt: garn, brokiga tygbitar, blyertspennor, halvfärdiga skisser av blommor, en chokladpåse, en uppslagen bok . . . Tant Emilie kom med öppen famn, alltid redo att sluta någon till sitt varma hjärta. Farbror William syntes genom filen av rum inne vid sitt skrivbord. Det hörde till i denna familj, att alla dörrar skulle stå öppna. Detta gav än mer en känsla av glad samhörighet.

Men jag kände inom mig, att jag icke hade någon del i den där samhörigheten. Jag var så olik dem, hur lik jag än var dem. Och denna likhet med mig, som jag kände fanns och som jag ibland uppfångade en glimt av i ett ord eller en blick, skilde mig mer från dem än olikheten.

Efter den första aftonen, då Magnus Ruthven följt med oss upp, besökte han oss ofta. Han kunde komma när som helst, och han blev snart så hemmastadd, att han själv tog fram Pas whisky utan att be om lov. Där satt han med sitt stora glas bredvid sig nedsjunken i en stol, med uppdragna axlar, hängande underläpp och de underliga ögonen närsynt riktade på mig.

I början, jag måste erkänna det, gjorde han

mig nervös. Jag var ej van vid att herrar inte hade en bestämd sysselsättning. På gick genast efter att ha läst sin tidning vid frukosten till sina olika göromål: sammanträden, revideringar, affärer, vad vet jag, och kom ofta inte hem förrän till vår sena middag, glad, upprymd, underhållande mig vid bordet med tusen bagateller som han trodde skulle kunna roa mig. Och på samma sätt föreföllo mig de flesta andra herrars dagar förflyta: regelbunden tjänstgöring under förmiddagarna och sedan ledighet på aftnarna, om ej deras arbete fordrade dem ytterligare. Att damerna inom min bekantskapskrets däremot tillbragte sin tid under mera oregelmässiga försök att förströ sig antingen med hushåll och handarbeten eller med sällskapsliv, i väntan på att deras äkta män, bröder eller fästmän skulle komma hem, tycktes mig lika naturligt. Först senare lärde jag känna andra kvinnor, upptagna på samma sätt som männen, arbetande med samma kanske värdelösa, men utåt sett allvarliga mål för ögonen, och jag förstod att min trånga värld av mäniskor bildade en liten klick för sig.

Magnus' far hade jag ju aldrig sett. Han var min mors ende bror och hade nu i många år vistats utomlands, vårdande en bröståkomma,

som var hans extra spöke. Han hade ännu ett barn, dottern Mary, yngre än Magnus och som åtföljde föräldrarna på deras resor. Om modern visste jag ingenting annat, än att hon hette von Düben i sig själv och var ivrig teosof.

Magnus hade ärvt en liten förmögenhet efter en excentrisk moster, som dyrkat honom. Utan att vara tvungen att direkt förtjäna sitt bröd måste han dock leva ganska indraget, om han ville existera endast på detta lilla kapital och ej söka göra karriär — en tanke som var honom främmande och vidrig. En gång, vid ett par och tjugu år, hade han tagit en briljant examen, men därvid hade det stannat. Han hade sedan sjunkit ned i studier, som vidgat hans kunskaper på bredden och djupet utan att föra honom fram till de diplom, som skulle ha kunnat ge honom en ställning i samhället. Släktingarna, vilka, som alla sådana, fäste sig vid yttre utmärkelser, försökte hysa ett visst förakt för denne man, vilkens enda merit tycktes vara och förbli ett enda, numera avlägset, ungdomligt lärdomsprov, men de slutade med att känna sig litet rädda för honom, och erforo ibland på ett egendomligt sätt att han måste vara dem överlägsen.

Vad har jag honom att vara tacksam för?

Skall man alls vara tacksam för att en annan människa drar en långsamt och ihärdigt åt sitt håll, till dess man känner ett band skära in i handlederna och man med ångestfull häftighet sliter sig lös? Jag vet icke, varför ordet tacksamhet i detta sammanhang kom mig på läpparna. Det ligger något konventionellt i det, och Magnus var minst av allt konventionell. Sällskapslivets smoking och frack voro för honom ytterst obehagliga plagg att bära, och jag tror inte ens att han hade några visitkort, dessa små blanka kort, där individerna presentera sig själva i stereotypt svart och vitt som på uppvaktning.

Jag var för ung för att riktigt kunna förstå Magnus, men jag kände hans sympati strömma emot mig, och detta tog så småningom bort min känsla av nervositet inför honom. Han älskade unga människor. Fastän han endast var några och trettio år, tyckte han sig själv vara en gammal man med den äldres rätt att betrakta livet ömt och på avstånd. Om också hans egoism i vissa avseenden var enastående, var den dock av det slag, som kommer en man att gå in i sig själv och genom ett hänsynslöst forskande i egna skrymslen, inför sig själv framhävande sitt eget jag, bättre förstå andra

än de någonsin göra, som ödmjukt söka rätta sig och ställa sig efter dem de intressera sig för. Jag vet nu att han hade funnit något av det väsentliga i livet, inför vilket allt det som i allmänhet upptar människornas tid blir oviktigt och löjligt: sådana som han bli alltså genom en viss följdriktighet ofta själva ansedda för en smula löjligen.

Under den första tiden av vår bekantskap fördes jag så ihop med en del människor, vilka sammanträffanden ytterligare tjänade till att göra samförståndet mellan Magnus och mig djupare.

Magnus kom en dag i början av det nya året direkt från Mirjam Meijerhelm upp till mig. Han kastade sig ned i en stol och betraktade mig, bekymrat leende. Jag hade inte slutat mitt eftermiddagste, och jag bjöd honom sitta ned vid salsbordet, men han bara skakade på huvudet med en min av yttersta utmattning.

— Det är Mirjam, sade han och satt så tyst en lång stund.

Han kallade henne aldrig tant, och han uttalade alltid hennes förnamn med en maliciös betoning, så att man rätt fick tid att höra, hur på en gång upp- och nedvänt och riktigt det lät. Jag brydde mig inte om att fråga, vad

han menade. Han tyckte inte om frågor. Det måtte i alla fall varit något som oroat honom, ty han rörde sig nervöst på stolen, som om han haft svårt att sitta stilla.

— Tony, sade han plötsligt, Mirjam tycks intressera sig för dig.

— Så-å? sade jag förvånad.

Var det väl möjligt, att den vackra, charmanta Mirjam kunde intressera sig för mig?

— Ja, det gör hon, fortsatte han allvarligt, och den lilla tid Mirjam intresserar sig för någon kan hennes utvalda offer motse vad som helst.

— Så besynnerligt du pratar!

Han satt tyst igen. Jag lyfte på locket till tekannan och inandades tedoften. Jag älskade den där ljumma doften, som stimulerar och söver på samma gång. I detsamma rycktes tekannan ifrån mig. Det var verkligen Magnus som gjorde det, och han satte den med en hård duns på motsatta sidan av bordet.

— Vad tar du dig till, Magnus? utbrast jag.

Han lutade sig mot bordet, och hans röda ansikte hade ett starkt uttryck av motvilja.

— Det var så likt henne, mumlade han, just så brukar Mirjam göra. Hon inandas tedoften och sluter ögonen, som om den hölle på att

göra henne galen. Jag avskyr henne! Jag hatar henne! Det har jag gjort, sedan jag var en liten pojke och hon en vuxen ung flicka. Hon brukade ta mig upp i sitt knä och stryka mig över kinderna med dessa mjuka vibrerande händer, som fingo mig stackars klumpiga gosse, som alla hackade på, att rysa ända in i märgen. Och just därför att hon vet, hur jag avskyr henne, har hon valt mig till sin förtrogne. Sådan är hon: hon vill känna motstånd för att få övervinna det. Hon kan dra mig in i ett hörn, sätta sig tätt invid mig och tala och tala med den där låga kuttrande rösten, som nu är mig lika motbjudande som då hennes smekningar. Jag vet att hon inte tycker om mig, jag vet att hon också föraktar mig en smula för att jag trots allt inte har kraft att gå ifrån henne; och ändå fortsätter hon. Kan du förstå mig, Tony?

Jag visste inte, vad jag skulle svara. Detta plötsliga utbrott förvirrade mig. Jag hade nu träffat Magnus så ofta, men alltid hade han synts mig lika lugn och förtroendeingivande, fri från alla lynnen och plötsliga kast i sinnesstämningarna. Jag bara skakade sakta på huvudet. Då blevo med ens hans ögon vänliga.

— Du känner inte släkten än, Tony, sade

han långsamt. Men ju förr du kommer till det ögonblick, då du stormlängtar att göra dig fri från hela byket, dess bättre för dig själv. Jag tror inte att någon av oss, allra minst Mirjam, är nyttig för unga flickor som du.

Något i hans sätt och i hans röst, då han talade om Mirjam, berörde mig egendomligt. Han hade förut förefallit mig så samlad och stark, inte någon som lätt skulle låta böja sig. Varför gick han till Mirjam, om han avskydde henne så? Jag sökte fånga hans blick, men han vände sig bort. Mirjams smala ögon, som drogo och lockade, tycktes mig plötsligt blänka från ett hörn. Jag steg hastigt upp och gick in i Pas rum. Men inte förrän efter en lång stund, då han hamnat i en av Pas länstolar, började han tala om vad tant Mirjam sagt.

— Hon vill äntligen ha dig med i sällskapslivet, Tony, sade han; ditt rödblonda hår, dina stora, grå ögon, ditt sätt att föra dig, din . . . ja, det är hennes egna ord, mitt barn: din röda mun, alltsammans skulle göra sig utmärkt mot bakgrunden av en böljande skara dansande i en balsal.

Och för vart och ett av de företräden han med ironisk min räknade upp såg han på mig

med trötta, ligkiltiga ögon på ett sätt, som kom mina kinder att bränna.

— Jag förstår inte riktigt, sade jag.

— Hon är mycket konventionell, Mirjam, åtminstone tror hon det, fortsatte han. Du har sorg, alltså kan hon ännu inte föra dig in i societeten den väg hon helst ville: genom balsalen; men hon har funnit något annat, nästan lika bra. Religionen, Tony!

Jag stirrade häpen på honom.

— Jag sade dig ju, att du inte känner Mirjam, vidhöll han med samma ironiska röst. Det finns en högt uppsatt familj här, hertigen och hertiginnan av Teofil, som valt religionsvägen utan att ha sorg alls. De ha bildat en hel liten Herrans församling, mitt i ett föregivet Sodom och Gomorra, som regnar av farliga gnistor från Mirjams och andra och yngre damers blickar. Det är en liten hjord så trygg och så sluten inom sina egna murar, att den bara fördenskull inte förtjänar att man skämtar om den. Mirjam bevistar ibland deras möten i den ombonade Teofiliska salongen. Hon har en märkvärdig förmåga att vara med överallt, Mirjam. Och när hon kommer därifrån, kan hon, om hon är på det humöret, ge hela scenen för några förtrogna: den gamle hertigens läspande prediko-

ton, hans hertiginnas obligatoriska psalmupp- tagande, döttrarnas hjärtliga halleluja, halleluja, tedrickningen, då de hembakta småbröden cir- kulera, medan man i konversationston utbyter tankar om Jesus, som i detta fallet verkligen kan sägas vara den osynlige gästen, som man bjuder först på kakorna . . . I början var det endast några av det intima Teofilska umgänget, men nu har kretsen svällt ut, och de två dött- rarna ha en bibelklubb, som Mirjam tycks anse just lämpa sig för dig — som en liten början.

— Men, Magnus, invände jag, jag hörde just någon häromdagen tala om Teofils, och hon kallade dem »äkta». Det måste i varje fall vara något ganska intressant. Det du har berättat om tant Mirjams planer skulle väl egentligen avskräcka mig från att vilja träffa de där män- niskorna, men ändå har jag en känsla av att jag kanske borde det.

— Då har jag ingenting att tillägga, sade Magnus torrt.

Det blev tyst en stund.

— Men du — du själv, sade jag tvekande, tycker inte du, att det kan vara nyttigt ibland att träffa många människor, så att man får en inblick i olika åskådningar.

— Det har jag aldrig sagt! Din utveckling

kommer, vad du än gör, inifrån. Och den där sortens religion stänger till all inre utveckling lika säkert som när den pålitliga grinden smäl-ler igen om fårahuset. Du får dig en massa etiketter påklustrade, och de komma att anvisa dig en väg att gå — en smal väg genom allt i livet; och den skall du slå in på, utan att se varken till höger eller vänster. Lyssna inte, skola de säga, lyssna inte till ljuden, som du kanske får höra från skogsdungarna på ömse sidor om vägen, det är djävulen själv, som flöjtar för att locka dig ut i den onda världen, och lyssna inte, skola de mana, till rösterna i ditt röda hjärta, det är bara lustarna, som vilja störta dig i fördärvet.

Han reste sig makligt och gick fram till fönstret.

— Där är Jakobs kyrka, sade han, det är societetens kyrka. De ha bröllop där, Mirjam och hennes bekanta, stiliga bröllop: uniformer och dekolleterade balklänningar och skådelystna, som nästan stiga på de bortersta bänkarna för att se grannlåten bättre, precis som på cirkus. Jag önskar, Tony, att den tiden redan vore här, då du genomskådat det där patrasket, så att du kan börja leva!

— Du gör mig alldeles yr i huvudet, när du

hoppas från det ena till det andra på det där sättet, kunde jag inte låta bli att säga.

Han hörde inte på min anmärkning.

— Det finns något inom oss, sade han plötsligt med vek röst, som inte har en smula att göra med livsåskådningar, olika tänkesätt och religioner; och ändå är just det något av religion. Det växer upp som en mörkviolett blomma och breder långsamt ut sin blomkalk. Och inne i blommans djup äro skuggorna också violetta, och det där violetta, dunkla, sköna, det är vårt innersta, som vi inte förstå och kanske aldrig komma att förstå, därför att det har sin rot i världsalltet, som är ofattligt. Jag vet ingen människa som ger mig den där violetta blomman i så hög grad som C. J. L. Almqvist, och honom måste du lära känna! slutade han med sin vanliga röst, låtande lyriken övergå till en anbefallning av lektyrer.

Och därpå nickade han glatt och tog fram whiskybuteljen och ett väldigt glas.

VII.

Jag stod vid fönstret och väntade på att Pa skulle komma hem till middagen.

Det hände mig ofta, då det strax var tid för oss att äta middag, att jag blev stående vid fönstret med utsikten åt Trädgårdsgatan för att få se Pa komma gående framåt gatan mot vår port. Han hade själv blivit van vid att jag stod där, och han brukade nicka upp och militäriskt ta åt hatten till hälsning.

Denna dag, som så många andra gånger, rörde sig mina tankar om honom, medan jag tankfullt granskade varje förbipasserande. Min unga, unga far! Om jag hade haft en frisk och rörlig mor, om jag hade haft bråkiga och glada syskon, skulle kanske inte min far fått den betydelse för mig, som han fick. Han var endast några och fyrtio år nu. En sådan ung far! Han var vacker också. Som liten tycker man kanske alltid att ens far är det skönaste som finns, och jag minns med vilken beundran jag brukade betrakta hans ansikte, då han på starka armar hissade mig upp i sin famn. Han var en viking, en sådan som jag i bilderboken sett stå i fören på sitt drakskepp med det blonda yviga håret, de strålande ögonen, de stolta fasta läpparna. Han var en sagans jätte också, som skulle orka bära mig runt jorden. Men min beundran för honom minskades icke, då jag blev äldre. Vikingen försvann

visserligen och även jätten, då jag själv nådde honom till axeln, men lika ståtlig och vacker var han alltjämt för mig.

Han fyllde rummen med sin musik. Han gick tungt och bullersamt, så att man hörde honom på långt håll. Och när han från sitt rum ropade: Tony! spratt jag till och skyndade mig mot honom, med en iver och en förväntan, som alltid voro nya. Medan min mor levde, hade jag sett honom i stunder av dysterhet, då han suttit och stirrat framför sig med ögonen mörka av sorg. Men nu slog det mig varje dag, hur hela hans väsen hade blivit gladare och jämnare.

Det var något inom mig, något sunt och barnsligt, som fann sig fullkomligt i samklang med min far, men där doldes också något annat hos mig, som vägrade att erkänna honom — som misstänksamt och aggfullt lyssnade till hans stormande skratt och lustiga infall. Det är sant att han gjort mig en del ont. De människor som man alltid lever tillsammans med till följd av den lag som bestämt, att medlemmarna av en familj skola hålla sig inom samma väggar, göra en ju alltid ont på något sätt. Ett av min barndoms bittra minnen fick jag tack vare min far. En del dunkla erotiska

fantasier, som länge pinade mig, var han skulden till. Hans förhållande till fru Linden, som en kväll så brutalt uppenbarades för mig, mindes jag säkert med svidande hjärta, långt efter det denna vackra unga dam i min fars tankar blivit till ett förflutet, som han endast ibland kanske erinrade sig, och då förmodligen, med minnets sentimentalitet, bara som en skär och idyllisk dröm. Men trots detta och trots det därinom mig, som var så olikt honom, blev ändå min övervägande känsla för honom: beundran. Och jag har ofta tänkt, att det är så där, rustad med ett vackert leende och en rapp och munter replik vid behov, som man bäst står sig i umgänget med människorna. Det är det kamratliga handslaget, även om det ej är menat såsom någon varmare tillgivenhet, som väcker sympati och förtroende, i synnerhet kanske hos svenskarna.

Någon svängde hatten därnere på gatan. Ah, det var ju Pa! Jag hade stått så försjunken i tankar, att jag inte genast märkt honom. Lova frågade bakom mig, om hon skulle säga till att maten lades upp. Jag vände mig hastigt om och ertappade gumman i detsamma som hon med nästan moderlig ömhet i blicken såg ned på gatan. Ack, gamla Lova, din tossa! Du

också! Jag betraktade leende min gamla barnjungfrus bruna träansikte och raka figur i den stramt åtsittande svarta klänningen. Men Lova bara myste litet och rusade så gott hennes reumatiska ben tillät henne ut genom dörren till serveringsrummet, i samma ögonblick som det knäppte i tamburlåset och Pa steg in.

Vid middagsbordet sade jag Pa, att jag på kvällen skulle till Teofils på bibelklubb. Tant Mirjam hade redan för flera dagar sedan ställt om detta, och Pa hade tydligen gillat hennes planer i tanke att jag kunde behöva sällskap. Själv var han ej någon utpräglad »religiös natur», men han var visst övertygad om att jag var det.

— Det är bra, sade Pa och drack med välbehag ur ett glas rödvin. De äro visst nykterister, tillade han så och fyllde sitt glas på nytt.

— Ja, för dig och Magnus tror jag inte, att det vore någon glädje att bli bjudna på middag dit, svarade jag skrattande.

— Magnus är visst ofta här? Pa såg hastigt upp. Jag märker det på vissa tecken.

— På whiskyn? föreslog jag.

— Nåja, sade Pa efter en stund, Magnus har ju egentligen aldrig haft något hem, och jag tycker om honom. Filosoferar han mycket?

Jag nickade.

— Det gör han aldrig med mig, log Pa. Det är kanske roligare att tala filosofi, då en liten flicka knäpper ihop händerna och lyssnar, än då man har en stor karl bredvid sig, som allt emellanåt säger: skål. Vad vet jag?

— Han tycker visst inte om tant Mirjam, sade jag, fullföljande min egen tankegång.

— Yngre människor bruka inte »tycka om» Mirjam, svarade Pa, antingen hata de henne eller dyrka de henne. Och sannerligen jag vet, vad hon föredrar.

— Jag undrar vad James tänker? mumlade jag ofrivilligt, och mindes den lilla episoden hemma i grevinnan Meijerhelms salong.

Strax efter middagen måste jag göra mig i ordning att gå. Medan jag satte på mig kappan i tamburen, stod Pa i dörren med en stor cigarr i handen och betraktade mig.

— Tony börjar bli vuxen, anmärkte han leende. Minns du, när du var så liten, att du just nådde upp att plocka karameller ur min rockficka.

Jag såg glad upp. Jag blev alltid glad, när jag förstod att Pa kom ihåg mig som barn. Han tog min pälskrage och lade den om min hals, och medan han höll mig fången i den,

så att djurhudens fina hår kittlade mig långt upp på kinderna, kysste han mig med plötslig ömhet. Det for igenom mig med svartsjuk het-sighet, att det egentligen inte var mig han kysste — att det var någon annan, någon bakom mig, som jag icke kunde se, men vars blickar han sökte och mötte över mitt huvud, och jag skyndade mig ut genom dörren och ropade hastigt adjö.

Några askkorn hade fastnat på min krage. En odör av cigarrök dröjde kvar i luften omkring mig ännu medan jag hastigt gick genom Kungsträdgårdens svarta allé, och mina ögon tårades plötsligt.

VIII.

Jag stupade rätt in i den halvgamla, men prydliga Teofiliska villan, utan att egentligen ha en aning om vad jag kom in i. Hos tant Mirjam hade jag en dag träffat hertiginnan, och jag hade, alltjämt efter min släktings order, en dag varit hos hertigens på visit, dock utan att träffa någon hemma. Men döttrarna, som kanske skulle bli mina förtrogna väninnor, hade jag inte sett en skymt av,

En stillsam jungfru med vit mössa på huvudet hjälpte mig av med hatt och kappa. Det låg något vänligt i hennes sätt, som om hon vore van att räknas som familjemedlem. Hon hängde också upp kappan varsamt, som om hon särskilt vårdat sig just om min kappabland alla ytterplagg, som redan hängde där. Jag steg uppför en tjock mattbelagd trappa, där stegen icke hördes, och in i en stor salong, som var vit av många elektriska lampor.

Hertiginnan kom emot mig. Det prasslade vasst om henne, när hon gick, och jag fick ett intryck av att det där ljudet hörde samman med henne, medverkande till att göra hennes uppenbarelse värdig, imposant och en liten smula skräckinjagande.

Den äldsta dottern, Thérèse, tryckte därefter min hand. Hon var mycket smal om livet, och kanske var det det blanka ljusa hårets skull, att hennes ansikte icke tycktes ha någon skuggning. En svag antydning till ögonbryn drogs av ett par fina silkesstreck över ett par ögon, som icke sjunkit tillräckligt djupt in i sina hålor, utan summo som två klarblå vatten på ömse sidor om en fin näsa. Hon kramade min hand så att det gjorde ont och hoppades, att vi snart skulle bli vänner. Då såg jag en annan

ung flicka komma emot mig. Hon var drottninglikt ståtlig. Det böljande kastanjebruna håret var vackert ordnat på det smala huvudet, och hon hade ett ungt leende ansikte, men när hon närmade det mot mitt, som om hon velat kyssa mig, upptäckte jag till min fasa, att den kind, som varit vänd ifrån mig, var vanställd av ett lysande rött eldsmärke i form av fem utspärrade fingrar. Jag var icke beredd på detta och anklagade tyst tant Mirjam, som inte sagt något. Detta var den tjuguåriga Maria.

Sedan hälsade jag på en del unga flickor, som stodo i en halvring kring salongsbordet och hade röda sångböcker i händerna, och jag tyckte att alla dessa mjuka flickmunnar stodo öppna, som om de just, när jag kom in, skilt läpparna för att begynna en sång.

Ett prasslande — och hertiginnan försvann ut och stängde tyst dörren efter sig. Någon slog an ett par höga glada toner på ett piano, som jag just nu fick syn på, och i nästa ögonblick fylldes det vita rummet av en jublande hymn.

Thérèse hade förtänksamt stuckit en av de röda böckerna i min hand, men jag såg inte ner i den. Rösterna brusade omkring mig. Det var icke någon av kyrkpsalmernas släpande melodier. Den här gick i rask takt, och om-

kvädet efter varje vers slog igenom luften som trumvirvlar.

Sjung om hans stora nåd! Sjung om hans nåd!

Det var icke den ödmjuka avslutningen på en bön, då huvudena sjunka tungt och sorgset mot jorden. Det var som en lärka, som kastar sig upp i den blå skyn, halvblind och rusig av det starka varma solskenet.

— ... Sjung om hans nåd!

Jag fann till min häpnad mig själv ropa ut orden med en känsla av att mitt bröst skulle sprungit i bitar, om det inte fått luft.

Andfådda sjönko de unga flickorna ned i stolarna kring bordet, där de lagt sina biblar. Maria Teofil sade nu till oss att slå upp biblarna. Det var Marci evangelium man i dag skulle börja med. Liksom vid min konfirmationsundervisning läste var och en av flickorna en bibelvers, till dess det var slut på kapitlet. Då böjde Maria Teofil huvudet och bad. Icke heller här kom något av kyrkans trötta mummel fram. Hon bad friskt och glatt, som om hon talat vid en god vän. Hon hade bedit med slutna ögon, och när hon åter slog upp dem, såg hon rätt på mig, forskande, med lätt rynkade ögonbryn, som om hon velat få mig rik-

tigt klar för sig. Fastän det är åtskilliga år sedan den där gången, händer det mig ännu ibland om kvällarna att jag, då jag släckt ljuset och just skall somna, känner dessa hennes klara forskande ögon riktade på mig. Hon var icke en sådan, som man så lätt glömmmer. Och hon hade inte behövt eldsmärket på sin kind för att man genast skulle kunna skilja henne från andra.

Nu började Maria en utläggning av bibelorden, som vi nyss läst. Med flytande tunga, som om hon varit van att tala, gick hon igenom kapitlet. Där var Johannes, »döpande i öknen och predikande bättringens dop till syndernas förlåtelse», klädd i kamelhår med en gördel om länderna och ätande gräs-hoppor och vildhonung. Där var Jesus, som kom vandrande och lät döpa sig av Johannes, medan Guds röst ljungade från skyn: »Du är min älskade son, i vilken jag haver ett gott behag.» Och där var åter Jesus samlande lärjungar bland fiskarena vid det Galileiska havet, inbjudande dem att bli »människofiskare», och Jesus botande sjuka, utdrivande onda andar och till sist bedjande till sin fader i en öde trakt.

Maria behövde icke se efter i bibeln. Ack!

Jag vet nu att hon kände alla dessa vittnesbörd om Jesu underbara liv så väl. Då hon var ett litet barn, hörde hon sin mor berätta därom, och när hon växte upp, läste hon själv i den heliga boken, långsamt, eftersinnande. Och satt hon drömmande, med den stackars illa tilltygade kinden mot sin hand, gingo inte hennes tankar, som så många andra unga flickors, till en nyss färdig balklänning, till nojs och lekar, utan följde ömt och stilla en man, vilkens steg voro så lätta att skönja, därför att en törnekrona, som hårt tryckte hans panna, lät hans blod droppa ned på marken och fylla spåren efter honom, så att de drogo ett lysande rött band var han gått fram.

Hon dröjde icke särskilt vid någon av episoderna, men tog efter ett ögonblick upp ordet: »människofiskare». Jag förstår nu, att detta var just ett sådant ord, som kunde hänföra Maria Teofil. Den gången satt jag endast förundrad och hörde en ung flicka förklara, att det att vi skulle kunna bli »människofiskare» var Jesu testamente till oss, ett testamente som gjort oss så rika, att icke alla jordens skatter skulle kunna locka oss med sin fala glans. Maria sade oss, att vi måste fånga människor och draga dem till Gud. Vi skulle visa dem

den vägen, som går fram, fram mellan höga berg och gapande vidunder, men som till sist skulle vidga sig och uppenbara all himlens salighet för dem som velat nå Gud.

Där fanns i hennes tal en del banala vändningar, säkert ofta hörda från mången kyrkas predikstol och från mången skolbönsals kateder; men genom allt vad hon sade skimrade ändå något ungt och kärleksskälvande: en vis jungfru, som sakta vänder sin blanka oljelampa och gläder sig åt ljuset i ögonen omkring sig — men som icke förstår, att det ljuset kanske bara är ett återsken av glansen från hennes egen lilla trogna och fromt putsade lampa.

Maria lade sakta ihop sin bibel. Alla reste sig nu från sina stolar och föllo på knä framför dem, med ansiktena dolda i händerna. Jag gjorde som de, men med en hjälplös känsla av att jag inte visste, vem jag föll på knä för. Den ena efter den andra började bedja. Nu gick man icke längre i ordning. Den, som kände sig manad, tog plötsligt vid. Jag hörde spröda entoniga röster höja sig, en efter en — och jag tyckte att alla sade ungefär ett och detsamma.

— Tack, käre Jesus, för att du i kväll varit hos oss!

— Tack, dyre Jesus, för att du velat upplysa oss genom dina ord!

— Tack, gode Jesus, för att du är mitt ibland oss!

Så blev det tyst. Jag tryckte mina varma händer hårt mot ögonen, men såg endast Marias flammande eldsmärke; det spred sig som röda fläckar och snurrande solar innanför mina ögonlock. Äntligen hörde jag rörelse omkring mig, och jag steg upp helt yr i huvudet.

Inne kring tebordet i matsalen med de mörka ekpanelerna och de höga, tungt utsnidade stolarna, pratades och skrattades. Det var precis som på en vanlig tejudning. Det var en glad kristendom. Man glömde icke vardagslivets små komiska episoder, därför att man nyss förut i tankarna vandrat över bibliska berg och genom fjärran heta öknar. Jag tyckte om de där flickorna för det. I början hade det förefallit mig, som om de varit en överväldigande massa, nu fann jag, att utom de två flickorna Teofil och jag själv, var det i själva verket endast fyra flickor till. Om de fäste sig vid det heliga sjutalet, hade det kanske varit med tanke därpå, som de tagit in ännu en medlem i sin klubb: genom mig blev det kabbalistiska talet fyllt.

Sannerligen jag vet, om det var några i sig själva så särskilt ovanliga flickor, dessa. Men deras tro gjorde dem ovanliga: den tro, för vilken de offrade balsalar, teatrar, allehanda nöjen. Jag säger med flit »offra», fastän jag är övertygad om att de skulle protestera mot uttrycket. Jag kan nämligen inte tänka mig, att inte dessa unga friska kvinnor någon gång skulle undertryckt en längtan efter de nöjen, som äro så naturliga för deras ålder. Nu var det ju ej något villkor för dem, som voro med om dessa bibelstunder, att de skulle avsvärja sig allt detta. Fastän Thérèse och Maria Teofil ansågo teatrar och baler som synd, fordrade de ej, att deras vänner skulle ha samma åsikt. Men nog hade dessa flickor det.

Låt mig se. Där var Anna Sandahl, dotter till den berömde kirurgen. Det var något sammetslent över hela hennes lilla nätta person, och hon var alltid klädd i mjuka penséefärgade tyger. Kanske är det då endast dessa klänningstyger, som givit mig det där lena, mjuka intrycket? Eller måhända det svarta håret, som i glänsande gardiner föll ned över öronen, eller de stora mörka ögonen, där en gnista av faderns beryktade humor helt säkert fastnat och ibland kom dem att blänka på ett lustigt sätt?

Brita Gyllenhoff hade ingenting av detta täcka koketteri i sättet. Hon var blond och storväxt, med ett par hjärtegodas, litet dumma ögon. Jag fick från början den uppfattningen, att hon gott skulle kunnat kasta sig in i ett slagsmål, likt Sven Duva icke vetande skillnaden på »vänster om» och »höger om», men sedan hörde jag, att hon var brinnande socialt intresserad och lärarinna för en massa ostyriga fattiga barn i en barnkrubba; vilket ju dock icke hindrar, att hennes kroppsstyrka ibland kunde komma till användning.

Thérèses särskilda väninna hette Jetten Lofelt, en mycket lång, mörklagd flicka med ett ytterligt nervöst sätt, ett litet runt vitt ansikte på toppen av sin långa kropp och ett par ögon, som tittade och tittade, utan att det verkade, som om de såge någonting. Och slutligen var det Ragnhild Hellenstjerna, äldre än vi andra. Hon skulle bli missionär, och fastän hon ej ännu varit ute i något hednaland, tyckte jag att hennes ansikte redan hade fått något av det där förbrända, som man så ofta skönjer hos kvinnliga missionärer.

Deras tid föreföll att vara fullt upptagen med syföreningar, basarer, bönemöten. Det slog mig plötsligt, att jag ej en enda gång, under det att

flickorna suto samspråkande vid tebordet, hörde dem nämna en mans namn. Jag mindes klasskamraternas aldrig sinande prat om beundrare och förälskelser och deras förstulna antydningar och miner. Var detta alldeles utskilt från dessa unga kvinnors liv? Var då religionen för dem av ett så allt uppslukande intresse, att den trängde bort allt annat? Jag undrade själv över min tysta fråga. Men inte förrän långt senare fick jag något slags svar på den.

Strax efter teet togo vi avsked. Ragnhild Hellenstjerna och jag hade ett stycke samma väg hem. Vi gingo förbi en andlig samlingslokal, varifrån folk strömmade ut. Det var många, många människor, och de gingo tysta, som om andakten icke lämnat dem, därför att de kommit ut i friska luften.

— Hertiginnan har talat där i kväll, sade Ragnhild Hellenstjerna litet högtidligt. Det var därför hon inte kom in och sade adjö till oss.

Ofrivilligt lyssnade jag efter det där vassa prasslandet; men kanske hade hon redan försvunnit.

Ragnhild sade nu farväl.

Jag fick gå ensam den korta biten framåt Trädgårdsgatan. Jakobs kyrka stängde som vanligt vägen. Den var framför mig som ett

tungt svart djur, som varken låg eller satt, bara fanns där, riktande sitt stora lysande öga rätt på mig, så att jag helt hemsk till mods skyndade in i vår varma förstuga.

IX.

Jag vet icke, om Maria Teofil fick ett särskilt personligt intresse för mig, eller om hon endast ville lära känna mig för att kunna få mig över på deras sida. Emellertid träffade jag henne snart ofta. Ett är säkert: att jag själv alltmer började hålla av henne.

Lärde man känna Maria Téofil, lärde man även snart känna den Gud, som tog en så stor plats i hennes tillvaro. I viss mån var han lik min barndoms Gud: en kärleksfull fader, som ibland blev sträng och fordrande. Men han föreföll icke att vara så långt borta bland de hotande molnen, som min Gud ofta varit, icke heller var han svår att infoga i den där Heliga Treenigheten, som jag ju aldrig hade lyckats förstå. Maria Teofil, hon förstod. Utan en skymt av tvivel lät hon Gud, Jesus och Den Heliga Ande inta de platser de i evangelierna fått sig tilldelade. Jag mindes min barndoms extaser, då

jag tyckt mig blicka rätt in i himlen, men jag fann ingenting av denna överspändhet i Marias tro. Man faller icke ryckvis i hänförelse över skönheten i den trakt, där man ständigt vandrat — så länge att man blivit förtrogen med varje sten, varje vackert träd, varje bukt av vägen.

Himlen sänkte sig ned i hennes liv. Hon företog sig ingenting utan att fråga dess osynliga väsen till råds. Hon var lik en älskande kvinna, vilken finner det helt naturligt att i allt rätta sig efter den älskade — som glatt ger sig hän åt honom och i belöning för sin hängivenhet känner sitt hjärta fyllas med ett strålande sken, som gör alla dagar lika ljusa och gjuter sin förskönande glans över de mest vardagliga ting. Kanske hade hon också sina mörka stunder, men jag märkte dem icke. Jag märkte icke heller fullt så mycket hos Maria som hos hennes anhöriga, att den värld de valt att leva i var en ytterligt begränsad värld. Och dock hade man ända från hennes barndom byggt stängsel och murar omkring henne. Det fanns icke något, som var direkt förbjudet, men det fanns saker, som man icke borde göra. Det fanns böcker, som icke borde läsas, människor man icke borde umgås med, nöjen man borde undvika . . . På Marias bord samlades så småningom en

liten hög böcker, som hon ivrigt kastade sig över: religiösa skrifter med utstuderade och besynnerliga namn, såsom »Sol under molnen», »Jerikos murar», »Jerusalems gyllene portar» . . . en och annan historisk berättelse om martyrerernas liv, »goda» böcker av »Runa», av vissa engelska och amerikanska författarinnor. Hon lånade mig en del av denna lektyr, men hos mig efterlämnade den endast en fadd smak.

Jag brydde mig inte om hennes böcker eller hennes principer, det var henne själv jag brydde mig om. För mig hade redan grundvalarna börjat vackla, och jag sög ängsligt in denna trosvishet i tanke att den kanske skulle kunna återge mig min gamla värld. Jag gick icke med på deras möten och basarer. Jag var skygg för att träffa så mycket människor. Jag tyckte att jag, sedan jag kommit till Stockholm, ständigt träffat nya människor. Så många ansikten! Så många röster! Ibland förskräckte mig Marias tro. Lika förvissad som hon var om att det fanns en himmel och en evig salighet, som väntade de troende, lika förvissad var hon även om att det fanns ett helvete för dem, som ej älskade Gud, eller ej levde efter hans ord. Och hon drog i alla fall en ganska trång ring omkring dem, som hon ansåg tillhöra den trogna

skaran. Jag kunde icke förstå, att den kärleksfulla lära hon med en sådan iver omfattade, skulle räkna så många dömda till en evig eld och rysliga kval. Det låg något av orientaliskt barbari däri, men även något av kunglig despotism, som på ett egendomligt sätt gick ihop med hennes drottninglika utseende. Det heliga hatet och den uppoffrande kärleken skapade motsatserna i hennes karaktär, fastän hatet och kärleken förunderligt gled samman.

Det är så här långt efteråt jag tycker mig se Maria Teofil bäst. Inte sant? Det är så med de flesta människor av intresse? Står man tätt inpå dem, förvirra de snarast, även om man är starkt dragen till dem och spårar ett och annat i deras karaktär, som man känner igen; men när en tid gått och man inte träffat dem, förstår man dem bättre. Det är då man skulle träffas igen och skaka hand! Sådana människor äro som vissa tavlor: går man för nära, flyta färger och linjer samman och man vet ej ens vad tavlan skall föreställa; men från en plats litet längre bort bli kolorit och teckning klara inför ens ögon och man urskiljer, utan svårighet och fylld av skönhetsglädje, rena konturer och vackra färgmotsättningar.

En dag fick jag en inblick i Marias väsen, som jag tror mer än allt annat tog mig.

Jag var uppe i hennes rum för att lämna igen en bok och se på hennes blommor. Hon hade en hel trädgård i det breda fönstret: hyacinter, tulpaner, stora begonier översållade av små skära blommor, och krukväxter, som inte blommade nu på vintern, men makligt bredde ut feta och frodiga blad åt alla kanter. Jag stod vid fönstret och beundrade all prakten. Det var mulet ute, men blommorna lyste i rummet, vilket en gammaldags mahognymöbel eljes skulle gjort mörkt. Jag vände mig om för att säga Maria något, men hejdade mig häpen.

Maria stod mitt i rummet och blickade rätt in i spegeln över toalettbordet, och hennes ansikte hade ett uttryck av rörd stolthet och glädje, nästan triumf, som jag aldrig sett där förut. Hon log. Därefter, då hon måste känt att jag såg på henne, vände hon ansiktet mot mig. Eldmärket brann på kinden — detta ohyggliga märke, som första gången kommit mig att ofrivilligt rygga tillbaka.

— Har du sett, sade hon med en underlig, låg röst, att det är som fem utspärrade fingrar? Och hon gjorde med handen en lätt rörelse upp mot sin kind.

Jag nickade tyst.

— En gång när min mor bar mig under sitt hjärta, fortsatte hon med samma låga röst, medan hennes ögon lyste, blev det en eldsvåda i det hus, där mina föräldrar bodde. Mitt i natten väcktes min mor upp av en halvt ihjäl-skrämd jungfru och fick skynda ut för att rädda sitt liv. Utkommen vände hon sig om och såg en jättestor, röd eldsflamma slå upp över bopningshuset. Hon fördes bort avsvimmad. Den natten fick jag mitt märke. Man säger, fastän jag vet inte, om läkarna gå med på detta, att om en kvinna, som väntar sitt barn, blir vittne till en eldsvåda och i stundens förskräckelse trycker sin hand mot någon del av sin kropp, skall barnet få ett rött märke just där modern i den sekunden lagt sin hand. Min mor säger att hon hört detta, och därför medvetet avhöll sig ifrån att beröra sin kropp med händerna. Förstår du? Hon höll upp ett ögonblick, som om orden hon tänkte säga voro alltför underbara för att hon skulle kunna få dem över sina läppar. Det var Gud, som räddade min mor och mig den där natten. Och till ett tecken på att jag skulle vara hans, hans egen, tryckte han sin hand mot min kind. Är det inte härligt? Jag förstår det inte med mitt förstånd, men jag

vet det med mitt hjärta. Andra människor få gå omkring i världen och endast känna inom sig att de höra till Gud, men mig har Gud givit ett yttre tecken på sin nåd. Min mor tror det. Hon berättade mig det som en skön saga, då jag var liten, men då jag blev äldre, kom den ljuvliga sanningen över mig som en uppenbarelse.

Jag kände, hur gråten trängde sig upp inom mig och var nära att bli mig övermäktig. Helt säkert beskyddade den undergörande Guden denna unga flicka på ett särskilt sätt, då han givit henne en visshet, som förvandlat detta, som kunde blivit hennes livs plåga, till hennes livs stolthet och glädje. Märkt av Guds hand!

X.

Om icke Magnus Ruthven funnits, hade jag kanske genom Marias inflytande sjunkit tillbaka i den tro, som alltid varit min. Men jag är icke så alldeles viss därpå. Det var, som om jag inte längre kunde finna någon riktig glädje i bönen, ehuru jag ej förstod, att det berodde på att jag, utan att veta det, var trött på den inlärda Guden. Den gången jag såg min mor

död kom tvivlet om den utlovade uppståndelsen, och tvivlet låg och grodde inom mig, färdigt att brista fram vilken stund som helst. Medan vi själva känna oss, som om vi ginge i sömnen och vanemässigt upprepa gamla ord och meningar, arbeta krafterna i vårt inre tyst, ivrigt, för att en dag resa sig och överraska oss, så att vi måste erkänna att vår utveckling, i stället för att ha stått still på samma punkt, i själva verket tagit ett stort steg framåt.

Under det att Teofils övade mig i bön och jag, med Maria för ögonen, ibland kände mig förvissad om att deras religion var den enda rätta, föreslog mig Magnus Ruthven en dag på sitt tvärsäta sätt, att jag åtminstone för någon tid skulle sluta bedja för att se, om jag ej redde mig gott ändå.

Han hade händelsevis mött mig ute och föreslagit att vi skulle promenera en stund tillsammans. Vi gingo nedåt Strandvägen. Hela gatan låg i sol, för första gången på länge. Vaktparaden gick förbi, och musiken fick mig att spritta i hela kroppen. Det var just en sådan dag, då man känner sig modig, då skuggorna kila in i vrårna som skrämde råttor och man bara möter leende ansikten och skrattande barnungar och de stora mörka husen lysas upp som

av sprakande gnistor från solen, som speglar sig i alla fönsterrutorna. En sådan dag, som skulle kunna göra de flesta av oss till hedningar, om den ej förde natten med sig, liksom fotografen har sitt svarta skynke, utan vilket dock inte ljuset kan framträda nog skarpt.

— Jag tycker inte om, sade Magnus efter att en stund gått tyst, att du skall stängas in så där med grindar framför alla jordens stigar och bara vägen till en skäligen fadd himmel fri. Tänk om du skulle ta miste, min flicka, och efter att ha inriktat dig hela ditt liv på himlen, när döden kommer förstå, att det i alla fall bara är jorden, som väntar.

— Det finns inga grindar för mig, svarade jag muntert.

— Nej inte ännu, kanske! Men tänk på när du vistats tillräckligt länge i den där atmosfären — hur blir det då? Jag tror nog också. Jag tror på något, något stort och namnlöst och på en utveckling till det bättre, men endast för att människorna skola skapa sig ett broderligare och innerligare samliv, medan de leva här på jorden. En dag slocknar eldkulan, jorden som vi trampa på, och faller som en svart stjärna genom rymden, och då är det också slut med människosläktet: en överklighet, en Tusen-och-

en-Natt-saga bara, som fått oss att skratta och gråta — och mig att tala på det här idiotiskt högstämnda sättet till en ung, stilig flicka som du; och han log försonande mot mig under sin bredskyggiga hatt.

— Du menar då verkligen, att jag bara som ett experiment skulle för några dagar sluta att bedja. Jag är övertygad om att, ifall jag gjorde det, skulle jag bara så mycket ivrigare återvända till bönen. Den ger trygghetskänsla.

— Försök! sade han endast.

Tusen krusiga små vågor kommo vikens vatten att blänka. Vi gingo över till kajen. Vedskutornas alla segel voro hissade till tork i solskenet. En skeppare stod på sitt däck och sög på sin pipa. Några karlar, som buro säckar i land, hojtade litet och sjöngo, var och en på sin glada melodi. Unga mammor sköto sina barn i barnvagnar utmed Strandvägsallén: ett helt tåg av ett nytt och roligt släkte drog fram där, under en blå rymd och en skrattande sol. Vi måste gå åt sidan för en ridande, som kom i galopp.

— Det var ju Melker Hastfehr, sade Magnus och såg sig om.

Jag såg också efter ryttaren och tänkte, att det var så där man skulle färdas fram den här

blå dagen: i galopp så att den rena luften ven emot ens ansikte.

Vi fortsatte långsamt ut till Djurgården. Här var det mera vinterlikt. Snön, som knappast märkts i staden, där den förvandlats till sörja under bilringar och spårvagnar, låg här tung över vad som under sommaren varit gräsmattor och blomsterrabatter. Magnus stannade och såg ned i en driva.

— När jag var barn, sade han, och en dag, just en sådan här dag, gick på Djurgården vid min mors hand, kom det plötsligt för mig, att under snön spirade kanske gräset grönt och att där växte krokus och snödroppar, fullt, fullt. Jag såg dem, bara jag knep ihop ögonen. Jag mindes krokusens gredelina blommor, som voro som sidan, och de vita vita snödropparna, och jag vred och vände min hand, som låg i mors, för att komma lös och få begagna den. Den där tanken på alla blommorna riktigt plågade mig, därför att jag inte heller var riktigt säker på att de funnos där under snön. Men jag ville undersöka det. Och så fort jag fått handen fri, rusade jag fram till sidan av vägen, där snön låg, och föll på knä mitt i smörjan och började gräva. Mor ryckte upp mig förstås. Teosof som hon är, ville hon naturligtvis inte, att jag ex-

perimentellt skulle förvissa mig om pånyttfödelsens hemligheter. Och jag fick dask på fingrarna för att jag smutsade ner mig. Men jag hade ändå hunnit uppfånga en skymt av svart mylla, där inga blommor växte; och det gjorde mera ont än den snabba svedan.

— Jag skulle bestämt tyckt om dig, då du var en liten en, sade jag och såg från sidan på hans långa gestalt i den litet hängiga överrocken.

— Men jag skulle inte tyckt om dig då, sade han kort. Jag hatade alla människor, tror jag. De behandlade mig, som man behandlar ett barn, och ändå är jag säker på att jag var mycket klokare än de stora. Jag hade riktiga tankar och riktiga känslor den tiden; det är sedan, när man blir vuxen, som både tankar och känslor bli avtrubbade och mista sin ursprunglighet genom att ständigt nödgas gnida sig mot enfaldiga kamrater, råa och viktiga lärare och ömma, o så ömma föräldrar. Har du märkt att när en mor skall tala med sitt barn, talar hon aldrig rent? Hon vränger till orden och trutar med munnen och gör alla möjliga konster för att barnet riktigt skall förstå henne, och hon säger de mest stupida och tillgjorda saker, som ett barn aldrig skulle hitta på eller tänka ut. På det viset får barnet från

början en mycket egendomlig föreställning om sin mor. Barnet är en konstnär, som medvetet eller omedvetet söker den rätta formen, det rätta uttryckssättet. Har du inte märkt, hur barn säga om och om ett ord, själva höra att det låter galet, men oförtrutet gå på, till dess de lyckas säga det rätt? Och så kommer mamman och jollrar: »Ba ta ninnen kan tå» eller något lika idiotiskt och förstör alltihop.

Några måsar sutto på isen. De vredo och vände på huvudena, lyfte vingarna, under vilka det lyste som vit morgonsnö, och slungade sig så upp i luften och singlar bort över viken.

— Bo har kommit till staden igen, sade Magnus plötsligt.

— Nej, vad säger du? utbrast jag glad. Det skall bli roligt att få se honom igen.

Jag hade inte träffat Bo Ruthven på många månader. Sista gången gingo vi hemma i landshövdingens trädgård, och han hade talat på sitt en smula gymnasistpoetiska sätt om »smärtan i ett avsked», som han kallade det. Sedan hade han farit utomlands.

— Nu skall Bo börja på Högskolan igen, återtog Magnus. Han kommer väl att gå ämbetsmannavägen som sin far. Jag ser honom redan som landshövding. Sådana som han göra goda

giften, bocka sig på ett särskilt sätt för sina förmän, dock inte alltför djupt utan sympatiskt förstående, vördnadsfullt kamratligt, och flyttas så lugnt och stadigt uppåt, utan att behöva göra sig för mycket omak eller riskera att bryta benen av sig i kanslitrapporna. Och ändå har Bo något hos sig, jag vet inte vad, något fladdrande, något obestämt, som han allt får lära sig flytta ut i marginalen, när han linjerar upp sin framtid.

— Han skrev vers förr, sade jag, och måste le vid tanken på dessa dikter, som han en tid ständigt fick att ringa i mina öron.

— Och han var förälskad i Tony, sade Magnus.

— I Tony och i många många andra! Jag tror, att han glömde mig mycket snart. Och jag vet inte, om man kan kalla Bos tycken: förälskelser. Jag kan inte förklara det tydligt, men jag hade en känsla av att han behövde någon att skriva vers om helt enkelt. Den enda jag tror, att han verkligen brydde sig om var en väninna till mig. Hon hette Maud Borck, en mycket egendomlig flicka.

— Jag förstår, sade Magnus. Och jag tror också, att jag förstår Bo bättre, än han själv

gör. Han kommer från Tyskland nu. Han var uppe hos mig häromdagen. För tillfället tycker han att Stockholm är en småstad och talar om sina upplevelser på Berlins nattkaféer. I Berlin började han fundera på att bli karikatyrtecknare. Någon hade inbillat honom att han träffade likheter så bra, och karikatyr är ju konsten att göra folk mera lika sig själva än de vilja vara. Det är sådant där jag kallar »det fladdrande» hos Bo. Han kan leva på en sådan framtidsdröm en vecka, och så river han plötsligt sönder allt vad han gjort under drömmens inflytande, bara därför att han tycker blyerts-pennan är trubbig eller han av rent slarv råkar slå ut tuschflaskan. Så i papperskorgen med alltihop! Där kommer han för resten.

Jag såg förvånad upp. En ung herre kom emot oss. Den ljusgrå ulstern var av utländskt snitt, det kunde man genast se, och han hade också ljusgrå damasker. Det var verkligen Bo. Han log och nickade redan på långt håll.

— Goddag, Tony! Goddag, Magnus!

Jag tyckte att han blivit längre, sedan jag såg honom sist. Men hans ansikte var lika barnsligt, med en hy som en flickas och klara blå ögon.

— Det var utmärkt att vi stämde möte här, ropade han. En sådan härlig dag!

— Ha vi stämt möte? frågade jag litet förvirrad. Inte jag!

— Men Magnus, log Bo, och blev så plötsligt eldröd, som om han sagt en dumhet.

Vi vände och gingo in mot staden igen. Magnus blev allt fåordigare, men Bo pratade på sitt lustiga sätt, kastande frågor ut i luften, utan att bry sig om svaren, och återvände ständigt till sig själv, liksom svalan till sitt håll under takåsen. Ut och in, ut och in flög han. En stor världsstad med sitt underbara utbredda nät av alla slags människor, alla slags öden och existenser, krympte för honom ihop till ett par strån, liknande dem en svala kan ta i näbben: ett eller flera intryck, som för honom, småstadspojken, betydde upplevelser. Jag såg ned på hans ljusgrå damasker och upp i hans glada ansikte, och jag kände mig helt munter till mods. Den sentimentale gymnasisten, som suckat av weltschmerz och som för att känna dödens närhet ständigt haft en benrangelshand på en hylla över sin säng, hade förvandlats till en ung kvasidandy, som när han icke glömde sig bedårande tillgjort pratade på en smula bruten svenska, uttalande u som o på det tyska sättet. Nej, han var för söt!

Vi skildes åt vid Kungsträdgården, och jag såg de båda unga herrarna gå bortåt gatan tillsammans. Bo vände sig plötsligt om och vinkade, men Magnus gick bara på, framåtlutad, med överrocken slängande om de långa benen.

XI.

Maria Teofil och Magnus Ruthven kände icke varandra. Maria visste icke ens att Magnus fanns; och ändå uppstod det en strid mellan dem om mig. Magnus arbetade målmedvetet mot Maria Teofil, och Maria kände instinktivt, att det måste finnas någon, som ville dra mig ifrån »dem». Hon var van att strida om själar för Herren, Maria. Hon var en liten Jesu fiskare, som ville känna tyngden i sitt nät, när hon drog in det. Hon förstod att jag inte säkert hörde till dem, även om jag aldrig sade något avgörande i den ena eller andra riktningen.

Och jag själv? Jag hade icke Magnus' erfarenhet och icke Marias tro. Efter det jag förut tyckt mig vila i ett slags dvala, började nu känslor och förnimmelser röra sig inom mig. Det stack liksom med tusen nålar, som när någon kroppslig lem domnat och åter vaknar

till liv. Det kändes som smärta ibland, och ibland spratt det till inom mig, som om någon stor glädje icke vore långt borta. Obestämt förstod jag, att något nytt höll på att växa fram. Ibland om nätterna for jag varsamt med min hand över min hud. Den var brännande het. Och jag rörde mig ängsligt i bädden och vände ofta kudden för att känna den sval mot min kind. Och jag bad. Förvirrade böner utan mål och utan någon känsla av en gudomlig närhet. Jag förnam det, som om jag gled och gled ned för ett halt berg; och ibland vaknade jag mitt i natten av mitt eget skrik, då jag drömt mig falla i ett oändligt djup. Och mitt lilla flickrums ljusa möbler, prudentligt upp-
radade kring väggarna, sågo alltid lika oskyl-
diga, lika oberörda ut, då jag med darrande
hand tände det elektriska ljuset och stirrade
framför mig i rummet, ännu med ögonen våta
av tårar. Jag kunde sätta fötterna mot golvet
och häpen se mig omkring. De blå väggarna,
där ännu ett par tavlor från min gamla barn-
kammare hängde: en liten ljuslockig flicka i
nattdräkt överst på en trappa, uppför vilken
tre trulsiga hundvalpar kröpo för att nå socker-
biten i flickans hand, och en akvarell förestäl-
lande ett engelskt cottage med de vita murarna

övervuxna av crimson rambler. Skrivbordet, som såg så obegagnat ut med sin blanka skiva, byrån med bokhyllan, där engelska romaner stodo slarvigt instuckna bland Viktor Rydbergs skrifter och Pontus Wikners predikningar, den brokiga golvmattan, toalettbordet med sitt rynkade omhänge av pösande stärkt kattun... Hela rummet hade något skärt och blitt skälmaktigt över sig, och jag fick en sprängande känsla av att jag vuxit ur det, liksom man växer ur den korta barnklänningen, den med spetskragen kring halsen.

En gång i veckan gick jag till bibelklubben hos Teofils. En gång i veckan föll jag på knä därborta framför en stol och gömde mitt ansikte i händerna, utan att känna att Jesus kom mig närmare eller att någon nåd göts över mitt huvud. Och jag hörde den ena flickan efter den andra lägga ut Guds ord. Ingen berörde mig dock som Maria. Ett par gånger kom hertigen själv in och hälsade på oss: en reslig man, som då gärna tog en av de små röda sångböckerna i sin hand och sjöng med oss med en djup basröst.

Thérèse och de andra flickorna blev jag aldrig annat än flyktigt bekant med. De voro så upptagna av varandra och av sina gemensamma

»religiösa intressen». Ragnhild Hellenstjerna närmade sig mig ibland, men hon tänkte icke på annat än missionen, och jag gick bredvid henne med en tom känsla av att om hon plötsligt vände sig mot mig med en direkt fråga skulle jag inte kunna ha ett svar eller en passande motfråga till hands. Maria var den enda. Jag drogs till henne, men stöttes också bort av hennes pietistiska nit och stränga fordringar.

En dag hade jag fått en inbjudan från hertigen och hertiginnan att bevista en afton i deras hem. Tant Mirjam kom upp till oss samma dag. Hon var också inbjuden. En stor del av den förnämre värld, som umgicks hos Teofil, skulle dit. En mycket god väninna till hertiginnan, en prinsessa Gadolin från Livland, hade kommit till staden och skulle tala.

Ett par aftnar senare gick jag uppför traporna i den festligt upplysta Teofiliska villan i sällskap med tant Mirjam, som var i elegant aftontoalett. Tant Mirjams ansikte bar ett enda stort leende, ett ödmjukt, gott leende, från vilket alla ironiska avsikter och alla försök till kvickheter voro bannlysta.

Många damer och ett fåtal herrar, äldre och yngre, voro samlade i salongen. En diskret

doft av här främmandeaktigt verkande parfym fyllde luften. Där var en egendomlig blandning av toaletter. Sidenklänningar och ylletyger tycktes trivas gott ihop liksom urringningar och höga igenknäppta kragar. Klingande namn från stora världen flöto syskonvänligt samman med mindre klingande. I ett hörn stod en skock unga damer i vita eller kulörta bal-klänningar och samtalade med kvittrande röster med varandra, och ett par unga herrar höllo sig vid dörrarna, slätkammade, korrekta och allvarsamma.

I bortre delen av det stora rummet var ett bord placerat, och på det reste sig en jättebukett av röda nejlikor i en präktig kristallvas över en enkel svart bibel. Här hälsade jag på prinsessan Gadolin. Hon tog mig hjärtligt i handen och såg på mig leende och moderligt, som om hon bara därmed att hon fattade min hand ansåg sig ha fått en ny dotter. Hon var en högväxt smärt dam, klädd i en svart sidenklänning översållad av små svarta, glittrande stenkolspärlor. Fastän hon säkert måste vara mellan femtio och sextio år, var hennes hår mörkt och glänsande, och hon hade ett livligt, uttrycksfullt ansikte, där den stora röda munnen ivrigt formade hennes ord och de sammets-

metsbruna ögonen blänkte som två milda stjärnor.

Stolar ordnades nu i rader, och var och en ställde sig framför sin stol, som i en kyrka. Och så togs sången upp. Hertigen och hertiginnan på främsta raden ledde, och alla föllo in: somliga röster klara och höga, andra mindre vana, osäkra, och ibland med skorrande falska toner. Där var omkvädet:

Jag förtröstar, fullt förtröstar,
 stilla tröstar på hans ord.

Den lilla damen i svart höghalsad klänning vid min ena sida hade en suckande stämma, som om hennes själ lede helvetiska kval, men den unga balkklädda flickan på min andra sida sjöng klart och rent och utan något som helst uttryck, som om hon vore i skolan och övade sig i att konjugera verbet »förtrösta».

Det blev tyst. Det frasade av siden, då alla sjönko ned på sina platser. Prinsessan stod inte upp, hon satt framåtlutad stödd mot bordet, och de milt strålände stjärnögonen blickade från ansikte till ansikte, som ville de tränga riktigt djupt in i varje hjärta.

Så började hon tala. Hon behärskade nästan obehindrat svenska språket, ty hon hade ofta långa tider vistats i Sverige. Hennes röst var

en av dessa musikaliska, välljudande, som man så sällan hör hos kvinnor, som ha för vana att uppträda i församlingslokaler och på möten. I början lyssnade jag endast till denna röst, men så småningom trängde orden fram. Vad talade hon om? Jag hade hört detsamma från de unga flickornas läppar: alltjämt, alltjämt samma vändningar, samma lovsånger och tack till Gud. Men ett främmande element blandade sig också in: prinsessan visade en livlighet och en lätthet för att finna liknelser, som ledde tanken till andra väderstreck.

Prinsessan tog små händelser direkt ur livet. Hon beskrev dessa vardagliga episoder med en kärleksfullhet, som kom dem att blomma upp framför oss, och alla visade de hän mot Jesu underbara nåd och Jesu hjälpsamma händer. En fattig kvinna hade inga kol kvar att elda med, frysande satt hon i ett mörkt och kallt rum, men hon bad Jesus om hjälp, och se, genom vänliga människors försorg fördes kol i överflöd till hennes hem. Ett barn var nära att överköras av en skenande häst, i sista stunden rycktes det som genom ett underverk åt sidan. Gud låter icke en sparv falla till marken... Med fina, men starka silkestrådar håller Jesus sina trogna fångna. De blicka ut över jorden,

och se de fina trådarna glänsa överallt som spunnet guld. Det är Jesu gärningar, vilka de ej kunna undgå att skåda och prisa.

Vid min sida suckade den lilla svarta damen och vände ett ansikte med tunga mumlande läppar upp mot taket:

— Ja! Ja! viskade hon. Amen! Amen! Halleluja!

En annan dam med en vit hals, som steg upp ur något skirt och sjögrönt, tryckte handen belastad av ringar till sina ögon. Alla i rummet kallade sig helt säkert kristna, även om många ej oftare än sådana stunder som denna kände minsta fläkt av andlighet och kraft omsusa sig.

Plötsligt reste sig prinsessan upp och trädde ett par steg fram på golvet.

— Å, att tillhöra Jesus! utropade hon och rösten riktigt sjöng ut i rummet. Det fanns en tid långt, långt tillbaka, då jag ännu inte låtit mig sjunka in i Jesu famn. Jag tillhörde världen. Jag tyckte om att dansa, lyssnade gärna till smicker... Hon log litet överseende, ömkande åt den unga firade flickan, som i den livländska residensstaden en gång väckt en storm av beundran... Men Jesus tog mig! Hon sträckte ut armarna leende, oemotståndlig. Silkepetsarna på hennes klänning föllo vid

denna gest tillbaka och visade ett fast, vitt hull, och alla de små svarta pärlorna glittrade mot sidenet. Det var, vittnade hon åter, som om jag plötsligt vänt mig från mörkret och fått se ljuset strömma in genom ett öppnat fönster. Äntligen, mina älskade vänner! Ljuset — ljuset! Vilja vi inte alla leva i det? Vilja vi inte alla slå upp fönstret mot himlen och solen och känna det starka skenet upplysa våra hjärtan och göra dem goda, modiga, så att vi kunna vinna andra själar åt Herran och frälsta sjunga kring den strålande tronen! Lammets tron!

Hennes röst sjönk ned. Hon bad.

Det var så tyst, så tyst i rummet. Endast den vackra rösten hördes, nu entonig, böljande fram likt en sval våg, som viskande, lugnande, stryker sig åter och åter mot en strands heta sand.

När prinsessan slutat tala, trädde hertigen fram. Även han bad. Han tackade Jesus för att vi fått åhöra prinsessan, för att vi en stund med henne fått vistas tillsammans i Jesu närhet. De tunga läpparna nära mig upprepade suckande hans bön.

Därefter började stolar bullrande skjutas åt sidan. Vänner, som placerats långt ifrån varandra, skyndade tillsammans och skakade hand och

logo. Många samlades kring prinsessan, som delade ut små religiösa skrifter på tyska språket med bibelspråk målade i granna bokstäver på omslagen. Därpå dracks det te. Nätta jungfrur buro omkring brickor fyllda med påbredda smörgåsar och hembakta kakor. Sorlet från alla dessa människor fyllde det stora rummet. Dörarna stodo öppna även till andra rum. Några gingo arm i arm och pratade, andra stannade framför någon tavla på väggen eller beundrade en dyrbar vas på kakelugnen. Maria var hos alla, tog deras tekoppar, om de voro färdiga med dem, samtalade älskvärt, dröjde ibland hos flickorna, ibland hos de äldre. Tant Mirjam strök förbi mig, såg skälmaktigt på mig och uppmanade mig att gå bort och prata med någon. Jag drog mig hän mot de unga flickorna, men lyssnade knappast på deras prat. En dov oro hade kommit över mig här mitt bland böneorden, de färglagda bibelspråken och de närgånget vänliga ansiktena. Hörde jag egentligen hit? Här var så skyddat, så omhuldat, så tryggt och självtillfredsställt. Det där öppnade fönstret, som prinsessan talat om, tycktes sända floder av ljus in till alla dessa människor. Även de mest vardagliga övergötos med ett klart skimmer. Men sände fönstret in någon luft?

Nu samlades man åter i salongen. Prinsessan bad igen. Den stora buketten av röda nejlikor spred dövande dofter, som kommo mig att trött sluta ögonen. Den svartklädda kvinnans suckar nådde mig nu som gråt, och när plötsligt alla stämde upp en klingande sång som avslutning, var det jag som nu i min tur var nära att gråta.

Den aftonen hade jag svårt att somna. Jag låg och såg ut i mörkret. Ännu tycktes det dansa för mina ögon av ljus och ansikten, och ibland var det, som om de svarta stenkolspärlorna på prinsessans klänning glänst till framför mig. Jag kände en förfärlig olust för att än en gång knäppa händerna till bön. Himlen var försvunnen i kväll. Jag tyckte, att alla dessa damer med ivriga händer hade dragit ned den i den ljusa salongen därborta hos Teofils. Hela himlen var där. Bländade lutade sig familjen Teofils gäster framåt, medan var och en hårt höll fast en liten himmelsflik mellan beta fingrar likt en hopklämd juvelbesatt psalmbok. Den svartklädda kvinnan stod där och kramade något ljusblått mot sitt hårda bröst, och den fina damen med den vita halsen såg sina ädelstenar blekna, då himlens strålgans träffade dem. Men till mig kom icke himlen.

Sångerna och orden susade för mina öron, men rummet låg i mörker.

Då började jag att tänka på vad Magnus sagt om att jag skulle försöka låta bli att bedja. Ja, jag kände ingen längtan därefter. Och ändå snyftade det inom mig, som om jag vore på väg att mista något. Beslutsamt stack jag händerna under kudden. Och så somnade jag för första gången utan att ha bett Gud beskydda mig.

XII.

En dag träffade jag i Kungsträdgården Ella Hastfehr. Hon kom med sina två små barn. Promenadkappan satt stramt om hennes smidiga höfter, och hon vaggade litet när hon gick som ett ungt och smidigt djur. Folk vände sig om och såg på henne. Och hon visste det. Hennes höfter tycktes veta det.

Jag följde henne ett stycke. Vi voro redan i februari, och solen brast ivrigt fram mellan tunga, jagande snömoln. Lantmäteribacken var hal av is, och ungarna skreko av förtjusning, då de rutschade utför på kälkar och sparkstöttingar. Mannen som bara hade två tjocka benstumpar och brukade hålla till i allén bjöd

ut sina kängsnören, och barnen Hastfehr sågo bedrövat medlidsamt på honom, fastän de själva ju voro mycket mindre än han. När vi skildes, bad Ella mig vänligt, att jag snart skulle komma upp och hälsa på dem. Hon var alltid vänlig, Ella. Hon sträckte gärna fram sin röda mun till en flyktig kyss och log glatt och intagande. Men kyssen värmde icke, och leendet var alltid detsamma.

Det dröjde litet, innan jag kom mig för med att gå upp till dem, men en eftermiddag, då jag var i närheten av Skeppargatan, där de bodde, erinrade jag mig Ellas uppmaning och gick upp i huset. Melker öppnade själv på min ringning. Alla voro ute, förklarade han, själv hade han just kommit hem från kasernen. Men ville jag inte stiga in? Jag kom in i den mörka tamburen, en gång förut hade jag varit hos dem på en kort visit. Han hjälpte mig av med kappan.

— Hatten också! sade han, nästan otåligt. Här skall du vara som hemma; och han slog upp dörrarna till sitt skrivrum. Vi ha inte så många rum som ni, sade han, du måste se hela våningen.

Han förde mig ur rum i rum. De voro ganska vanliga, en smula banala: en mörk salsmöbel

med byffén lastad av kristall, en sängkammare i ljus valnöt, där två stora sängar tryggt och självsäkert stodo bredvid varandra, en brokig barnkammare med barnens leksaker strödda över golvet.

I barnkammaren blevo vi sittande. Melker tog skämtsamt upp leksakerna och räckte mig, tryckte tygkatten på magen så att den pep, visade mig mekanismen på en underlig fågel, som när den vreds upp, på ett haltande och halkande sätt började hoppa över golvet. Vi satte också i gång ett tåg, som rusade runt, runt på sina skenor.

Jag såg upp på Melker, där han stod och skrattade åt alltsammans med händerna i sidorna. Han hade uniformen på sig. Den kom hans vackra figur att framträda, och jag kunde se benens starka raka linjer i de åtsittande benkläderna, som stuckits ned i de höga stövlarna. Jag mötte hans blick. Hans små kisande ögon voro icke vackra, men jag glömde dem för de långsträckta, välformade händerna, som jag beundrat redan första gången jag såg honom. Jag kom på ett oresonligt glatt humör. Hela timmar hade jag suttit ensam och pratat med Magnus, men jag hade ej en sekund känt något av detta då. Och vad var det? Ingenting! En

osynlig låga kanske, som fladdrade i luften och vars hetta strök över min kind. En lukt, som jag drog in med darrande näsborrar. En lätt irriterande förnimmelse, som kom huden att knottra sig under mina kläder. Och när Melker böjde sig över mig för att visa mig en bilderbok, blev förnimmelsen så stark, att jag omotiverat skrattade till.

Vi gingo tillbaka till skrivrummet. Melker ville icke att jag skulle gå. Några sablar hängde på väggen kring ett ridspö, en revolver glänste från ett annat hörn. Fotografier av hästar eller av grupper med officerare sutto i mörka ramar över skrivbordet. Melker drog raskt en sabel ur slidan och gjorde några snabba ställningssteg. Jag satte mig i en bekväm stol och iakttog hans rörelser. Dunkandet från staden därborta var dunkandet av ett stort hjärta, som kom det halvmörka rummet med dess sablar och gevär att sakta vibrera, och då Melker föll ut till ett låtsat anfall, sjöng det i fönster-rutorna, som om någon trummat på dem.

I detsamma ringde det på tamburdörren. Han kastade sabeln. Den föll mitt framför mina fötter. Jag lyfte upp den och lät fingret glida över det blanka bladet. Då kände jag en hand på mitt hår. Melker stod bredvid mig, innan

jag visste hur han kommit dit, och böjde sakta mitt huvud bakåt, till dess han kunde se mig i ögonen. Men jag sänkte blicken till hans haka, vars lätt intryckta grop tycktes skälva.

Det ringde igen. Med några steg var han ute ur rummet. Mitt huvud sjönk tillbaka mot stolskarmen. Jag hörde en dam tala därute. Strax därpå steg hon in i rummet. Det var faster Gunilla Fegræus.

— Äro ni ensamma här? sade hon och vred på den elektriska knappen. Ni tycks ha tagit fäktlektioner.

Jag lade sabeln på skrivbordet.

— Ella är tråkigt nog inte hemma, sade Melker, och nu hängde han upp sabeln på dess gamla plats på väggen. Och flickan har följt barnen till ett kalas.

Faster Gunilla satte sig. Melker såg på mig. En tredje persons inträde hade med ens givit oss en känsla av att vi hade något att dölja. Och ändå var väl den känslan lika litet motiverad som min förnimmelse nyss inne i barnkammaren. Jag dröjde kvar en stund. Faster Gunillas ansikte såg mer fårat ut än vanligt i lampljuset. Slutligen reste jag mig upp och sade adjö. Melker öppnade tamburdörren för mig och bugade sig, leende och korrekt.

Utkommen, gick jag över på andra sidan gatan och såg upp mot det upplysta fönstret i Melker Hastfehns våning. En stilla glöd tycktes strömma ut från det och sakta smeka mitt ansikte. Förvirrad sprang jag därifrån.

XIII.

Barbara satt inne i mitt rum i länstolen vid fönstret. Hon hade kommit upp utan att säga till på förhand, och nu visste jag inte riktigt, vad jag skulle göra med henne. Kanske hade någon sagt till henne:

— Du borde gå upp och hälsa på Tony ibland! Och så hade hon gått till mig.

Hon frågade, hur jag sysselsatte mig om dagarna, vad jag tyckte om systrarna Teofil, som hon mycket litet kände, och om jag ofta råkade Magnus.

— Han är så besynnerlig, tillade hon leende.

Jag tänkte på flickorna Ruthvens ljusa hem, som låg så långt borta från stadsbullret. Tankfullt betraktade jag henne, där hon satt med händerna vilande i knäet, och liksom första gången, då jag såg henne, for det igenom mig, hur överklig hon föreföll. Var icke hennes kropp

genomskinlig, så att man tvärs igenom henne skymtade den klarnande himlen utanför fönstret?

Det blev aldrig något glatt småprat mellan oss, som det eljes blir, när två unga flickor träffas. Vi talade som över ett djup och sågo oförstående, men vänligt på varandra. Därför drog jag en suck av lättnad, då Bo helt oväntat inträdde. Barbara hälsade honom välkommen till Stockholm igen. Jag märkte, att hon hade roligt åt hans pojkkaktigt utstuderade klädsel och de ljusgrå damaskerna, och jag förstod, att hon sedan skulle beskriva honom för Beth på det ironiska, nyktert raljerande sätt, varpå syst-rarna alltid sinsemellan brukade tala om de personer de träffat ute.

Lova kom med tebrickan. Bo skämtade med henne. Han hade alltid haft ett speciellt gott och kongenialt sätt med gamla tanter och gamla trotjänarinnor, och Lova gick småfnittrande ut igen, röd i ansiktet av förtjusning.

— De här pepparkakorna äro från mammas handkammare, det ser jag, sade Bo och bredde smör på en stor pepparkaka.

— Ja, Lova lyckades beveka er mamsell därhemma att ge henne receptet, innan vi foro. Jag tror Lova fick det som ett slags avskeds-

gåva. Mamsell ville eljes inte ha några konkurren-
ter om sina konstverk.

Bo strödde då och då in små anekdoter från sin resa, under det att han slukade kakor precis på samma sätt, som jag mindes att alla poj-
karna Ruthven däruppe gjorde det den tiden, då tant Suzannes handkammare för oss var paradiset på jorden.

Strax efter teet tog Barbara avsked. När jag kom in efter att ha följt henne ut i tamburen, höll Bo på att slå i en ny kopp te åt sig.

— En underlig flicka, den där Barbara, anmärkte han likgiltigt, jag har aldrig lyckats utgrunda, om Barbara och Beth bara äro högfärdiga eller om de ha blivit blinda av att titta på varandra och höra farbror William prisa dem. Men hur mår du nuförtiden, Tony? Han lutade sig tillbaka i stolen och synade mig uppifrån och ner. Du har alltid varit en särskild sort, lilla Tony! Vet du, att du har ett ganska egendomligt utseende?

— Du borde då åtminstone säga frappant, skrattade jag. Det låter på dig, som om jag hade en utväxt eller något dylikt.

— Hur tycker du, att jag har blivit? fortsatte han och strök sig över håret.

— Är det nödvändigt med damasker? frågade jag försiktigt.

— Du tycker, att jag är för snobbig?

— Åja!

— Jag skulle vilja vara mycket elegantare, men det har jag inte råd till, sade han allvarligt. Förr i världen fingo herrarna använda krås, brokiga dräkter och långa silkesstrumpor i läckra färger. Nu skola alla se lika allmogliga ut. Det är förskräckligt. Mina ben ropa efter långa silkesstrumpor.

— Nej, men Bo!

— Det är ingen stil på livet längre, sade han lika allvarligt.

— Jag önskar att tant Suzanne vore här och skakade om dig litet, utbrast jag.

— Å, log han, mamma, hon tycker om att jag är fin, fast hon själv går i lågklackade skor med breda tår, eller kanske just därför. Du är mycket tillsammans med Magnus, hör jag, sade han efter ett ögonblick och slog lätt med skeden mot koppens kanter. Det skulle jag aldrig trott.

— Varför det? Jag kände mig litet irriterad.

Han svarade ej, men fortfor att låta teskeden dansa i koppen.

— Tycker du, att du egentligen känner Magnus? frågade han och vägde på orden.

— Jag vet inte. Förmodligen tänker han mer än de flesta av oss.

Bo trampade otåligt med fötterna mot mattan.

— Tänker Magnus? utbrast han gällt. Är du verkligen så naiv, att du låter hans sätt att tala imponera på dig? Magnus, förstår du, *har* tänkt, det är inte frågan om det, när han var mycket ung, ja . . . Han sparkade sig igenom allt det, som han kallar för tradition, och blev ansedd för fritänkare och jag vet inte allt vad för konstigt. Jag har hört talas om det där. Hans kamrater höllo honom den tiden för en ung gud. Då tänkte han, nu bara tuggar han om och om igen sin gamla tankehalv. Märker du inte att han är uttröskad? Det är därför han tyr sig till allt ungt och friskt. Och nu tror jag han inbillar sig ha något av sin gamla kraft kvar, då han ser dig ta intryck av honom.

— Varför blir du så ond? invände jag.

Bo rodnade plötsligt. Det blev tyst ett ögonblick.

— Det är riktigt, som om jag kommit hem, tycker jag, när jag sitter här med dig, sade Bo lågt. Talade jag inte alltid förr om alla mina dumheter för dig, lilla Tony? Och du lyssnade.

Du hade ett sätt att lyssna, som kom mig att känna mig som en hjälte.

— Å, dina långa verser, Bo!

Han gav mig en hastig blick.

— Har Magnus talat något med dig om mig, Tony?

— Åja, litet kanske.

Bo reste sig nervöst.

— Vad har du för en tavla där?

Han stod framför tavlan med flickan och de små hundvalparna.

— Den satt ju i barnkammarn hemma hos er? Jag minns den nog. En gång ritade min bror Eddi dit mustascher med kol på flickans väna ansikte och förlängde svansstumparna på hundarna. Jag tror ni slogos den gången.

Han undersökte sakerna på mitt toalettbord, tog ur proppen på parfymflaskan och inandades doften.

— Du skulle ha finare parfym, Tony. Tycker du inte Magnus är underlig? fortsatte han därpå och betraktade flyktigt sin egen spegelbild.

— Hur menar du? Och varför kan du inte sitta stilla i lugn och ro?

— Därför att jag inte kan! utbrast han och vände sig häftigt mot mig. Jag har nu träffat Magnus igen under ett par veckor sedan min

återkomst, och han gör mig galen, sjuk, överansträngd!

Men då han såg min förvånade min, slog han sig åter ned mittemot mig vid tebordet.

— Om jag sutte och talade här med dig i timmar, så är jag säker på att du likafullt inte skulle begripa ett dugg av det här, sade han litet lugnare. Flickor förstå ingenting. Och ändå är du den enda flicka jag någonsin talat förtroligt med. Minns du, när jag var förälskad i din väninna Maud? Vilka utgjtelser!

Han log litet, men blev genast allvarlig.

— Har du sett sådana ögon Magnus har? De äro bleka, utan uttryck, tycker man först, men så dra de en långsamt och segt till sig. Det kittlar i hela kroppen på mig, när han ser på mig så där. Och ibland kan han lägga sin hand på min nacke, helt plötsligt när vi sitta och prata ensamma i hans rum, och då känner jag det, som om jag måste böja mig för honom — som om han, om han finge lust, skulle få lov att trampa på mig och det bara skulle kännas skönt.

Bo var helt blek.

— Jag tror ibland, att jag håller på att bli konstig, sade han och svalde. Det underhaltiga Ruthvenska blodet! Det kommer fram hos oss

alla, fastän på olika sätt. Folk tycker visst, att jag är ytlig och att jag pratar för mycket. Det är möjligt. Människor äro så dumma. De dra sina slutsatser, därför att man har välpressade byxor och knyter sina halsdukar på ett snyggt sätt. Jag är inte ytlig. Tycker du, Tony?

Jag kände medlidande med honom. Det där var ju precis samme pojke, som med gymnasist-mössan på nacken mötte mig i allén utmed ån därhemma. Men då hade han talat om sina flickbekanta.

En tanke kom mig att plötsligt spritta till. Kanske endast för att han nämnt Mauds namn. En scen, som jag aldrig skulle glömma, dök upp så tydligt, att jag tyckte mig höra sprakandet från eldbrasan, som övergöt Mauds unga ansikte med ett glödande skimmer: jag kände åter hennes hand treva mot min kjol och mindes svindeln, som gripit mig, då en ömhet, som jag icke förstod, slog emot mig under framvisade ord och vid den heta beröringen av hennes hand mot min nakna hud.

Var det inte något av detta, som Bo just nu försökte tala om för mig? Något, som förskräckte och tjusade honom på en gång? Män och kvinnor kanske ändå icke voro så märkvärdigt olika varandra? Samma sensationer! Samma

upplevelser! Samma rädsla och samma dragning!

— Hur länge har du känt det så där? frågade jag tveksamt.

— Jämt, sade Bo dystert. Sedan första gången jag såg Magnus. Det började med att jag dyrkade honom. Och han lät sig dyrkas. Han märkte det nog, men han låtsade inte om det. Det skulle inte varit likt honom. Men han tycktes trivas med mig, fastän jag var så mycket yngre. När vi voro ensamma, kunde han tala förtroligt med mig, och det var jag stolt över. Men ibland var det, som om han inte såge mig, och det lät jag mig också nöjas med. Jag är sådan. Det pinade mig ofta, att han vårdslösade sin klädsel; men sedan brydde jag mig inte om det heller. Han fyllde mig på något sätt, och jag kände mig tom första tiden i Tyskland, när jag inte hade honom. Sedan gick det över. Men nu har det börjat igen. Ja, det där förstår du inte, lilla Tony, tillade han hastigt och vände bort ansiktet.

— Jag är rädd för något, återtog han skälvanande, när jag icke svarade. Jag är rädd för att något skall hända mig, att jag skall förvandlas till något, som jag inte är och inte var ämnad till. Det kommer över mig ofta, när

Magnus ser på mig. Och ändå älskar jag ibland till och med den där rädslan.

Vi sågo på varandra med vidöppna ögon. Jag kände hur den fruktan, som fladdrade som en låga i Bos ögon, tändes i mina egna. Bo suckade.

— Det var skönt att få tala, sade han efter ett ögonblick. Det är besynnerligt, men du måtte ändå förstå mig litet.

Han kysste lätt min hand.

— Du ser så blek ut, sade han dröjande. Jag går nu.

Jag såg honom promenera nedför gatan. De moderna skörten på hans rock vippade som stjärtfjädrarna på en stor, ljusgrå, litet dum och fåfäng hanfågel, då han försvann om hörnet.

XIV.

Sedan en tid bad jag inga böner mer. Himlen tömdes på dessa vänliga, beskyddande varelser, som följt mig under hela mitt liv. Jag tyckte mig se dem krympa, bli till ingenting. Himlen var tom. Inga manande röster ljödo längre däruppiifrån. Rösterna hade dött bort bland skyarna. Det allvarsamma ansiktet av Gud Fader var

utsuddat. Hur hade det gått till? Jag vet icke. Tankarna, som nöts och nöts i tvivel och vemod och som ansträngt sig till bristning för att återfå den värld, vilken de sågo försvinna, hade måhända blivit trötta, orkade icke lyfta sig mer. Därför tycktes nu den hastiga upplösningen för mig helt naturlig. Något gled undan, som redan länge varit nära att falla. Striden, den hade stått redan vid min mors grav. Jordan kändes så pålitlig att trampa på. Den var det enda som jag hade kvar, och allteftersom himlen drog allt längre bort, kom jorden närmare.

Jag tänkte på en älskad barndomsbok: *Alice in the Wonderland*. Jag tänkte på den lilla Alice, som alltid plötsligt och oförberett i Sagolandet förändrades på det mest häpnadsväckande sätt. Ibland kunde hon, bara genom att i handen hålla någon småsak, som tillhörde sagofolket, på en sekund växa upp, så att hennes huvud nådde över trädtopparna, för att så i nästa ögonblick slå hakan mot marken. Det var just vad jag hade gjort. Jag kände det, som om jag slagit hakan mot marken. Allting kom mig närmare. Doften från myllan steg upp mot mitt ansikte, växterna slingrade sig om mina fötter. Första tiden efter det förvandlingen skett med mig kände jag mig därför icke, som om jag

utan fäste virvlade runt i ett väldigt universum. Mina tankar slogo sig tvärtom till ro. Men hela sinnesvärlden började i stället koka och susa inom mig.

I drömmarna jagades jag av mina heta pulslag, som sprängde och bultade, och på morgonen såg jag mina ögon i spegeln glänsa mot mig, som om jag haft feber. Mitt inre tycktes vila i en förrädisk halvdager, som varslade om överraskningar, vilka en snabb belysning, en solstråle genom en fönsterruta skulle kunna bereda. Jag väntade, att något skulle inträffa.

Bibelstunderna hos Teofils miste sitt intresse. På knä med huvudet i händerna och medan de andras böner stego som rök från offeraltare rätt upp i skyn, såg jag mina egna tankars ljusblå dimma långsamt sprida sig utefter marken — en mark, där underbara blommor bredde ut sina kalkar och granna fjärilar fladdrade från blomma till blomma. En gång hade en liten flicka följt efter trädgårdsmästaren, där han gick och satte frön i rabatterna kring ett gammalt hus i en gammal stad. Nu tyckte jag, att det var just de blommorna, som spirade upp framför mig — att det var just de, som lockade mig att böja mig djupare till jorden för att få andas deras doft.

Med den fallenhet för överdrifter jag alltid haft fick jag nu en brinnande längtan efter att slå mig fri. Jag kände mig bunden av Teofils, av Magnus, av filosoferandet lika väl som av andaktsövningarna. Efter mitt språng från himlen var jag ännu andfådd, och jag tog miste om orsaken till min flämtande andedräkt och mitt bultande hjärta. Jag trodde att man var i färd med att kväva mig, då det endast var ett nytt friskt liv som arbetade sig fram!

XV.

Jag hade icke väl fått fast mark under fötterna, förrän en vindil tog fatt i mig och snurrade i väg med mig. Till sist satt jag där med händelserna som ett trassligt nystan i mitt knä . . .

Först var det Teofils. Jag kände mig falsk varje gång jag tog bibeln mellan mina händer, varje gång jag hörde dessa sånger, som jublade omkring mig, varje gång jag mötte Marias lysande blick, och ändå dröjde det, innan jag fick fram de ord, som hela tiden skreko i mitt hjärta. De lindade sin vänlighet omkring mig. Ibland, när jag gick ifrån dem, fick jag en lust

att slå omkring mig, att fäkta med armarna och ropa av förtvivlan. Deras tal hade blivit till endast ett tomt trummande mot mina öron.

En sådan afton gick jag förbi det hus, där Melker Hastfehr bodde. Det var icke vägen direkt hem från hertigens, men jag tog den i en plötslig obehärskad längtan efter något, som dunkelt rörde sig inom mig. Jag stannade utanför liksom den där sista gången jag kommit därifrån. Jag såg en smal ljusstrimma innanför gardinen och blev stående. Vad tänkte jag på? Ett »svärmeris» allra första uppblossande fyller oss ofta med en falskt idealiserande glöd. Jag kände på en gång sinnlighetens och förälskel-sens värme genomströmma mig. Jag tyckte att Melker stod tätt framför mig utan ytterrock i sin uniformsjacka. Närheten av dessa starka lemmar kom mig själv att känna mig matt. Slutligen slet jag mig lös och började långsamt gå nedför gatan. I hörnet av Strandvägen stötte jag emot någon. Jag såg hastigt upp och hörde en frammumlad ursäkt. Det var Melker. Han betraktade mig överraskad.

— Tony! utbrast han.

Jag kände, hur jag rodnade.

— Å, jag är på väg hem från en bjudning.

— Då följer jag dig.

Han vände, och vi gingo framåt Strandvägen. Den där promenaden på kvällen vid Melkers sida . . . Ingenting märkvärdigt hände, ingenting sades, som borde haft någon betydelse, men ändå . . . Någonting av min första ungdom, mina sjutton år, har fastnat på den där biten mellan Skeppargatan och vårt hem. Jag tycker att det i ett visst gathörn fladdrar som en flik av min kappa.

Lyktljusen slingrade sig i vattnet, vred sig i spiraler, skutornas master och skrov stucko upp och försvunno igen. Vi mötte människor, som tysto gingo, två och två, tryckta intill varandra, eller ensliga vandrare som skyndade förbi. Allt buller ljud dovt och dämpat, helt olika mot på den ljusa dagen. Och jag såg ett sken blänka på de elektriska trådarna i luften: det var, som om en stjärna fallit ned på dem. Den blixtrade framför mig, och plötsligt var den borta, men jag tyckte att stjärnan fortfor att lysa, nu inom mig.

Melker tog långa säkra steg. Jag kom icke i takt med honom. Men det var roligt det också. Han tände en cigarrett, medan han gick. Ett tunt flor av lätt rök drev emot mitt ansikte. Jag log. Han talade om helt likgiltiga saker, jag svarade enstavigt och lyssnade till hans

röst, icke till hans ord. Det svaga ljudet av hans kläder, då han rörde sig, rocken, som slog mot hans ben, kängorna, som knarrade litet, tycktes viskande, underfundigt, vilja berätta något för mig.

Ett par gånger, då vi skulle gå över en gata, snuddade vi vid varandra, och vid ett tillfälle, då en bil helt oväntat kom susande om ett hörn, sträckte han sin hand framför mig för att hindra mig från att gå över gatan. Han såg leende ned på mig. Jag stod som fångslad, till dess han lät armen falla. Men fastän hans arm icke längre vilade mot mitt bröst, kände jag den resten av vägen, och mitt hjärta bultade oroligt, som om det ej kunnat bära tyngden.

Han tog godnatt vid min port och drog till sig min hand med ett smekande grepp. Utan att säga ett ord klädde han av mig handsken. Och han gjorde det på ett sätt, som kom mig att frysa till, som om jag nu i blotta linnet stått framför honom. Sakta vände han min hand och kysste den mjuka gropen på dess insida. Handsken föll till marken. Han tog upp den och räckte mig den.

Jag mumlade hastigt adjö, och när porten slog igen efter mig, kändes det som om mörkret därinne i förstugan medlidsamt och ömt höljde

om mig sin mjuka mantel, så att känslan av överrumplad nakenhet försvann.

XVI.

Brytningen med hertig Teofils skedde slutligen, men mycket annorlunda, än vad jag tänkt mig det.

Jag hade föreställt mig, hur jag på en av bibelstunderna plötsligt skulle komma fram med den bekännelse, som så länge kvalt mig. Jag ville icke bedra dem. De voro icke vana vid att jag yttrade mig under bibelläsningen. Jag såg för mig, hur förvånade de därför skulle bli, när jag plötsligt började tala. Sex unga flickor skulle med stora förvånade ögon betrakta mig. De skulle rodna av helig och kanske ärlig vrede över mina ogudaktiga ord. Varje gång jag tänkte på detta krympte jag samman, och en kvävande känsla snörde ihop strupen. Men min bekännelse kom fram vid ett helt annat tillfälle.

Thérèses väninna, Jetten Lofelt, brukade rida om förmiddagarna på Djurgården. Hennes läkare hade ordinerat henne det, för att hon skulle få rakare hållning. Hon var så lång och

smal och gick alltid litet framåtlutad. Till häst tog hon sig ut som en annan människa. Ryggen rätade sig, det lilla runda ansiktet stramades åt. Hon hade ridit mycket under skoltiden, och när hon nu tog fatt på sporten igen, visade det sig, att hon ej hade glömt den.

Systrarna Teofil gingo ibland ut till Djurgården för att se Jetten komma hem från sin promenad. En förmiddag bådo de mig följa med. Vi promenerade nedåt Djurgårdsbron. Där stannade vi och sågo utåt Djurgårdsbrunnsviken. De sista dagarna hade det töat litet, men snön låg kvar på isen. En disig luft suddade ut motsatta strandens konturer. Nedanför oss sysslade några arbetare med att lossa snö från ett par kärror.

— Nej, titta! Thérèse kramade plötsligt min arm. Jetten har ridit ut på isen. Det brukar hon aldrig göra.

Vi sågo dit. En häst med en ryttarinna närmade sig oss i sträckt trav. Vi tyckte att ända dit vi stodo hördes ett dovt dån från en osäker is. Arbetarna höllo upp med sitt göra och kisade med ögonen utöver isen. Några småpojkar började kasta snöboll, okynnigt siktande på hästen, som var för långt borta för att de skulle kunna nå den.

— Hon måste väl vända i tid, hörde jag Thérèses ängsliga röst.

Nu gjorde hon en tvärvändning och styrde in mot land. I detsamma försvann hästen med ett gällt gnäggande. Snön hade brett ut sig över en vak, som ingen av oss sett. En krängande och arbetande gestalt syntes över vattnet.

Thérèse skrek och började springa ned mot stranden. Maria och jag släpade oss efter med bly i alla lemmar. Sedan gick allt så fort... Karlarna på stranden hade genast skyndat ut mot vaken. De räckte varandra spadarna och bildade snabbt och rådigt en kedja. Hur Jetten kom upp, vet jag inte. Det hela var ett enda virrvarr, men hon måste fått lös fötterna ur stigbyglarna och lyckats ta sig upp på iskanten. Någon hade sprungit efter ett rep. Stranden fylldes av folk. Somliga skreko. En av arbetarna stödde Jetten, som haltande och snyftande kom emot oss.

Hästens huvud låg nu på isen, men hovarna tycktes slutat att piska vattnet. Han halades upp med ett par tjocka rep och blev liggande på snön. Någon sade, att det var bäst att skjuta honom. Jetten grät, darrande och våt mot Thérèses axel. Hon ville stanna för hästens skull, men Thérèse förde henne in i en bil och

for själv med. Hästen släpades i land. Maria och jag kunde ingenting göra. Människor stirrade på oss. Jag tror att man kände igen Maria, och de böjde åt sidan, när vi gingo upp mot Narvavägen.

Jag såg på min följeslagerska. Hennes ansikte hade samma uttryck som den gången då hon berättat om sitt eldsmärke för mig. Våra ögon möttes. Vi stannade båda. Ännu skälvde vi lätt efter förskräckelsen.

— Gud räddade henne, sade Maria med bävande röst.

Då kom det plötsligt över mig ett slags raseri, som fick allt att gunga framför mina ögon: Maria, träden, från vilka snön rann, Oscars krokankyrktorn, husen mittemot oss. Jag kände spänningen, som just varit på väg att vika, åter dra till kring mitt hjärta.

— Jag tror det inte! Jag tror det inte!

Orden flämtade fram, och då jag mötte Marias häpna blick, som träffade mig ur allt det gungande och rullande runtomkring oss, fattade jag tag i hennes arm och nästan släpade henne med mig. Jag vet icke vad jag sade, men jag måtte i en ström av ord, icke så alldeles klara, berättat för henne, hur min tro glidit bort. Vid slutet av allén vände vi och gingo nedåt

och så uppåt igen, alltjämt drog jag den tysta flickan med mig. Jag tyckte att hon blev allt tyngre. Det var, som om allt det jag under den förflutna tiden tänkt på och grubblat över blivit till denna tyngd mot min arm, som jag nu andfådd sökte forsla fram.

Slutligen tystnade jag. Uppe vid Karlaplans plantering stannade vi åter. Spänningen hade släppt mitt hjärta. Marias allvarliga ögon granskade mig.

— Du kanske aldrig hade sagt något, om icke den här händelsen liksom drivit på dig?

Det låg redan misstro i hennes röst, och tårarna kommo mig i ögonen.

— Jo, det hade jag säkert, svarade jag.

— Å, Tony, Tony! brast Maria ut. Vart går du? Vart går du? Tänk på att du en gång skall stå till räkenskap för detta! Även om du inte vill se Gud, så ser Gud dig. Du tror du kan gå din egen väg, men Gud kommer alltid att vara bakom dig eller framför dig. Och hans tålmod kan också brista. Akta dig för Guds vrede, Tony!

Jag svarade henne inte. Bakom henne ljusnade himlen, och jag kunde se, hur dimmorna lyfte över Ladugårdsgärde. Därborta gick min vita väg.

— Dina ögon äro redan frånvarande. Du hör mig inte, sade Maria sorgset.

— Kan du förlåta mig? frågade jag.

— Det är inte mig du skall be om förlåtelse, Tony. Det är en annan. Följ med mig hem nu. Låt mig bedja för dig.

Men jag skakade på huvudet.

— Det hjälper inte, sade jag. Nu förstår du, att jag inte kan vara med er längre. Jag menar det inte som otacksamhet. Jag håller så av er allesammans.

Men Maria ville icke släppa mig. Kunde jag inte bara följa med henne? Hon var säker på att hon skulle kunna övertyga mig om att jag hade orätt. Hon skulle bedja. Längre gingo vi fram och tillbaka i planteringen. Så stannade vi åter. Ett ögonblick stodo vi tysta.

— Skola vi skiljas då?

Maria tog min hand. Så förde hon plötsligt med en rörande åtbörd min hand upp mot sin kind — den kind, där trycket av fem lågande eldsfingrar tycktes bränna.

— Jag trodde, sade hon och hennes röst darrade, att *detta* skulle du inte kunna glömma.

Och så gick hon ifrån mig. Jag stod kvar och såg efter henne. Men när hon var borta,

vände jag åter blicken mot min väg, och en drömlig känsla smög sig över mig. Den kom min saknad att domna och gjorde mig lugn.

XVII.

En tid efter mitt samtal med Maria Teofil hade jag en besynnerlig förnimmelse av att hon ropade på mig. Jag kunde höra mitt namn nämnas tätt invid mig ibland när jag gick på gatan, men vände jag mig om, fanns ingen där. Jag vaknade också upp, just när jag somnat, vid att någon kallade på mig. Det gjorde mig nervös. Jag blev orolig, spratt upp ur sömnen med en underlig ångestkänsla, som om en olycka inträffat. Många gånger måste jag stanna, när jag var ute och promenerade, för att husraden och gatan skulle få tid att ordna sig. Den där gungningen jag känt på Narvavägen efter olyckshändelsen med Jetten ute på isen fortsatte sporadiskt. Det var otäckt. Det kom mig att känna, som om jag hölle på att drunkna, och jag ville sträcka upp armarna och ropa på hjälp.

Ofta träffade jag Magnus. Gång på gång var jag nära att tala om för honom, att jag dragit

mig ifrån Teofil's och att han i det mesta haft rätt. Men det blev inte av. Efter det som Bo hade sagt mig, hade jag icke mer samma känsla av lugn tillsammans med Magnus. Jag började betrakta honom med ungefär samma skygga misstro, varmed jag betraktat min väninna Maud den tiden jag fick hennes karaktär klar för mig. Jag märkte att han blev ledsen över mitt förändrade sätt. Långa stunder kunde han sitta tyst och se forskande på mig, men mötte jag hans blick, vände han sig besvärad bort.

En dag inträffade något.

Tant Mirjam bad mig ofta komma upp till henne. Jag skulle göra mig hemmastadd där, sade hon. Vi bodde ju så nära varandra. Flera gånger hade jag också varit hos henne. James var nästan aldrig hemma. Ibland kom han hemrusande, slängde i dörrarna, ropade på att man skulle lägga fram hans civila kläder. Jag kunde höra honom gnolande på en melodi eller visslande springa av och an i sitt rum: en ridstövel föll tungt i golvet, sporrar klirrade. Så slog han upp dörren och kom ut till sin mor och mig i salongen. Om det var afton, hade han smokingen på, gärna en vit krysantemum i knapphålet; var det en söndagsförmiddag, hade han sportdräkt. Alltid var han vacker,

alltid logo de blå klara ögonen. Han kysste en smula vårdslöst sin mor och gick, följd av våra beundrande blickar.

Efter det han gått, kunde tant Mirjam sitta tyst en lång stund. Hon såg gammal ut då. Eller var det endast vid jämförelsen med hans strålande ungdom? Eljes var hon så ung, tant Mirjam! Yngre än jag, tyckte jag ibland. Hon sade de mest naiva saker med uppspärrade ögon och fick mig att skratta. Aldrig när sonen var inne! Hon frågade mig, om jag någonsin sett en änka så lycklig som hon. Om jag kanske trodde, att alla änkor voro lyckliga? Hon påstod också en gång, att hon fått sitt vita hår på bröllopsnatten. Och när hon sade det, såg hon mycket hemlighetsfull ut. Men nästa gång försäkrade hon, att hon fått sitt vita hår, när mannen dog. Detta föreföll också mera passande.

Själv trodde hon sig vara mycket korrekt, ofelbar kännare av alla sällskapslivets strängaste regler. Men Pa brukade skrattande berätta för mig om hennes uppträdande i stora sällskap: hur hon med nedslagna blickar ofta sade de förskräckligaste ting, hur hon vid sina egna middagar kunde underhålla sig med någon vacker underlöjtnant, medan hans chef helt

och hållet negligerades, och detta allt under det hon bland damerna endast hade ögon för de högst uppsatta och fick de yngre ämbetsmannafruarna att gråta av grämlse över hennes högfärdiga och oartiga beteende mot dem.

Jag tyckte inte illa om att sitta i den vackra salongen eller i det trevliga vardagsrummet hos tant Mirjam. Ibland bjöd hon mig till lunch. Med anrättningarna var det dock ingenting bevänt. Hon brydde sig inte om vällagad eller fin mat, utom när hon hade stora middagar, då det skulle vara gentilare än hos alla andra. I vardagslag åt hon gärna vad som helst och lät en bortskämd och okunnig kokerska, som oftast var vid dåligt lynne, styra med allt.

— Jag vågar inte säga åt henne! förklarade tant Mirjam och såg rädd ut, om någon föreslog henne något dylikt.

Gärna doppade hon smörgås i sin choklad, denna föregivna världsdam, och åt ibland konfekt mitt under måltiden. På sötsaker var hon glupsk och stoppade så fort i sig allt, som vore hon rädd för att någon annan skulle rycka det ifrån henne.

En eftermiddag, då jag inte visste vad jag skulle ta mig till, gick jag upp i det Meijerhelmska huset. Anna, husjungfrun, öppnade på

min ringning. Hon såg alltid skälmaktig ut, som om hon nyss lockats till olovligt skratt och nu hade svårt för att behärska sig.

— Grevinnan är inne i kabinettet, sade hon och försvann.

Jag trodde att hon gick in för att anmäla mig, men hon måste glömt det, ty ingen kom mig till mötes i salen. Jag drog själv ifrån det tunga förhänget, som skilde salen och salongen åt. När det rasslade till, hördes ett lätt utrop inne från tant Mirjams kabinett. I nästa ögonblick öppnades dörren därifrån försiktigt, och tant Mirjam steg ut i salongen.

— Ingen har sagt, att du var här. Kom du nyss? sade hon.

Då jag svarade ja, log hon, gled fram till mig och kysste mig på kinden.

— Välkommen då, min flicka!

Vi satte oss. En underlig glans sam inne i tant Mirjams ögon, och hon fuktade oupphörligt läpparna. Jag fick en känsla av att jag hade kommit alldeles olägligt. Hon hade som vanligt en massa smycken på sig. Det långa pärlhalsbandet, släktklenoden, hängde i ett par varv ned över hennes ljusa sidenliv, hon bar också pärlor i öronen, och händerna voro tyngda av ringar.

Samtalet gick hackigt med många pauser, ett par gånger reste sig tant Mirjam halvt upp, men satte sig igen. Jag kände mig obehaglig till mods och tänkte säga adjö. Då knarrade plötsligt dörren till kabinettet. Tant Mirjam spratt till. Dörren öppnades nu helt och hållet, och Magnus kom ut. Ja, det var Magnus! Hans röda ansikte, hans hängande underläpp! De underliga ögonen hade ett slött uttryck, som om han var drucken. Det är inte omöjligt, att han var det. Men hans sätt var oförändrat.

Han gick fram och hälsade vänligt på mig, drog fram en stol och satte sig bredvid oss. Jag såg förvånad på tant Mirjam. Hon hade fattat tag i pärlhalsbandet och lät det oupphörligt rinna genom handen. Hennes ansikte hade det där elaka, litet ironiska uttrycket, som alltid skrämde mig.

— Var boken intressant? frågade hon Magnus.

Han såg upp med samma slöa blick.

— Vilken bok? sade han med skrovlig röst, hänsynslöst oförstående.

Då vände sig tant Mirjam till mig.

— Jag har hört, att du brutit med Teofils. Vad är nu det för en historia? Du skulle väl vara tacksam mot mig, som skaffat dig vänner.

Jag såg förtvivlad på Magnus. När hennes

dåliga humör inte kunde träffa honom, slog hon blint omkring sig. Men Magnus föreföll att inte ha hört någonting. Jag skulle velat bita honom, där han oberörd satt och stirrade framför sig. I stället fick jag nu ensam reda mig så gott jag kunde mot tant Mirjam. Jag sade henne att mina åsikter inte stämde överens med de hos Teofils rådande, att jag inte kunde vara längre med dem utan att visa mig oärlig. Om hon förstod mig, vet jag icke, men efter en stund, då hon genom detta samtal lyckats leda bort uppmärksamheten från Magnus, föreföll hon redan blidare stämd.

Emellertid växte min känsla av obehag. Jag visste inte, vad jag skulle tro. Det kändes på något sätt skamligt, att jag skulle behöva sitta här och tala om mig och Teofils, medan Magnus teg och såg ut, som om han ingenting fattade. Och varför hade inte tant Mirjam genast sagt, att Magnus var därinne? Luften var tung av hemligheter.

Jag steg upp för att gå. Tant Mirjam kysste mig. En fuktig, dröjande kyss, som kom mig att skaka i hela kroppen. Båda följde mig ut i tamburen. Magnus gjorde min av att ta sin rock, men tant Mirjam hejdade honom med en befallande blick. När jag gått nedför halva

trappan, stannade jag orolig. Ljudet av Mirjam Meijerhelms röst, gäll och fordrande, trängde ut till mig.

Jag skyndade mig ned på gatan, men jag hade inte hunnit långt, förrän jag hörde steg bakom mig. Det var Magnus. Under en lång stund talade ingen av oss. Vid min port sade Magnus kort:

— Jag följer med upp.

Det tycktes mig, som om det var precis samma ord, som han yttrat första gången, då vi kommit från tant Mirjams middag. Och alldeles som den gången sjönk han inne i Pas rum ned i en av de bekväma stolarna.

— Mirjam är så konstig, sade han och gned händerna oroligt mot varandra. Det var, som om han nu vaknat upp ur sin dvala. Vad var det du sade till henne? fortsatte han, då jag inte svarade. Har du skilts från hertigens?

Jag stod mitt framför honom och nästan skrek:

— Och det frågar *du* mig? Du har hela tiden försökt dra mig ifrån dem.

Med en glimt i ögonen såg han upp på mig.

— Menar du, att jag skulle ha inverkat på dig? Då är således inte Magnus Ruthven slut än.

»Det var som Bo trodde», tänkte jag sorgset.
 »Han ville pröva sin makt.»

Men med ens förstod jag, att jag redan var långt ifrån honom. Jag hade kastat allt, medan han ännu hade hela famnen belamrad. Jag var inte lyckligare, hade inte djupare tankar, men jag var kanske friare än han. Med en förnimmelse av stark avsmak betraktade jag honom. Scenen i Mirjam Meijerhelms salong kom åter för mig. Hos denna Mirjam, som han sagt sig hata! Nu tycktes han ju hålla till på hennes schäslong, och han hade kommit ut från hennes intima lilla sängkammare, som om det varit hans rättighet att vistas där. Blandade känslor av motvilja och förvåning tumlade inom mig.

En gång för länge sedan hade jag, även då i en salong, varit vittne till en kärleksscen mellan min far och hans älskarinna, den vackra fru Linden. Ett stackars stumt och förskrämt vittne hade jag varit, och jag hade flytt därifrån, med min lättretade inbillning grumlad av förvirrade tankar och känslor. Något av vad jag känt då behärskade mig också nu. Det var, som om en ren och öm känsla innerst i mitt hjärta snyftande och bedjande veke undan för onda fantasiers pisksnärtar. Och plötsligt brast

jag i gråt. Jag kastade mig med armarna över bordet och bara grät.

— Så, så, sade Magnus.

Jag hörde honom stiga upp.

— Så, så, sade han åter och lutade sig över mig.

Ingenting annat hade han alltså att säga mig. Jag såg upp på honom. Hans röda feta ansikte gjorde mig utom mig.

— Gå! mumlade jag mellan snyftningarna. Han rörde läpparna som för att tala; men så gick han utan att säga ett ord. Tamburdörren föll igen efter honom.

Och jag lutade åter ned huvudet och vätte med mina tårar utan att märka det den guldöversållade papperskniven från min barndom.

XVIII.

Sommaren efter mitt första år i Stockholm hade Pa och jag tillbringat i Leksand. En solig sommar, från vilken jag bevarat brokiga intryck av livet i den lilla byn: dalfolkets dräkter, som jag aldrig förr sett annat än på bilder, en blank älv med en härlig sandstrand, snattrande sommargäster, ett farande och gående över en

gammal flottbro, varöver Dalälvens kristallklara vatten ibland sprutade.

Strax efter det vi kommit hem, möttes Pa av ett sorgbud. Hans bror, Melkers och den försvunne Philles far, hade hastigt avlidit. Jag hade aldrig sett honom och kunde inte sörja annat än för Pas skull. Sorgdräkten efter min mor, som jag börjat avlägga, måste jag dock nu åter ta fram.

Septembers klara lugna månad spände en blå himmel över hustaken. Jag tyckte ibland, när jag var ute och promenerade, att vinden förde dofter med sig av säden, som kördes in i ladorna där utanför staden: en tung god doft, som upplöstes i röken från skorstenarna och blandades med gatuläggningens damm.

Så småningom kommo alla, som varit på landet, tillbaka till sina hem. Fönster slogos upp i alla hus, dammtrasor skakades, runda barnansikten syntes tryckta mot rutorna: med stora glada ögon tittade de på denna stad, som nu efter en lång sommar åter var som ny för dem.

Mina släktingar började också samlas. Tant Mirjam föreföll mig vänligare än förut. Barbaras kinder hade inte brynts av en sommar vid västkusten. Pratade vi någon gång med

varandra, sågo hennes ögon med en egendomligt fjärrskådande blick framför sig. Den blicken kände jag igen, och ett medlidande för denna flicka, som icke syntes behöva något medlidande, slog upp inom mig. Magnus stod inte att finna. Jag hörde mina anhöriga tala om att han arbetade uppe i Hälsinglands skogar. Magnus! Det föreföll mig otroligt. Emellertid talade Bo också därom:

— Han är stark, Magnus, sade han med en viss stolthet. Det där arbetet har han sysslat med förut. Du tycker att det är besynnerligt, därför att du aldrig sett honom annat än vilande i en bekväm stol, helst med ett grogglas i handen. Men efter en sådan där vinter är det, som om hela hans kropp reagerade. Då ger han sig i väg norrut. Han söker plats som enkel skogsarbetare, dricker brännvin om söndagarna och lördagsaftnarna, går miltals, gör sig kamrat och gemen med arbetarna. Det är ungdomar, påstår han, av en annan sort än vi härnere. Han talar sällan om sina upplevelser, men ibland kan det dock hända, att han berättar ett och annat för mig.

— Saknar du honom inte? frågade jag.

— Nej, sade Bo och såg mig rätt i ögonen.

Bo var uppfylld av något annat. På ett

hotell i Visby, varest han en tid vistats, hade han blivit god vän med en ung jurist vid namn Herbert Holst. Några gånger hade de förut mötts på Högskolan i Stockholm, där Herbert studerade juridik, men de hade icke träffats närmare. Nere i Visby under utflykter och promenader hade nu deras vänskap utvecklats, och slutligen hade Bo blivit bjuden till Holsts föräldrars egendom i Västmanland.

— Han är förtjusande, sade Bo ivrigt. Du anar inte! Han är musiker också. Han spelar piano mycket vackert. Av allt är han intresserad; i allt är han inne. Du skulle verkligen träffa honom.

Bos runda ansikte strålade. Vännen Bo var inte längre så utstuderat klädd, och jag tänkte leende, att om detta var ett verk av hans nya dyrkan Herbert, så var ju alltid något vunnet.

Men jag hade ingen längtan att träffa någon.

Pa var ofta borta. Sällan tog han någon vän hem till sig. Jag vet inte, om han i grunden tyckte att vårt hem fortfarande var ett sorgehus och att han därför drog sig för att bjuda några av sina bekanta. Jag träffade väl ibland Pas vänner, då vi gingo ut och promenerade tillsammans. Jag kan inte säga att jag tyckte om dem. De talade så högt och bullersamt

det var gemensamt för dem alla, och deras röster hade detta belåtna och skämtsamma, som kommer av goda middagar och goda regelbundna inkomster. Jag undrade, om Pa tyckte sig vara lik dem. Han var ju också högljudd och skämtsam, men hans skämt kom från ett levnadsfriskt humör och stod mindre, föreställer jag mig, i samband med middagar.

Jag var helst ensam. Inte grubblade jag heller mycket nu. Romaner läste jag under denna tid gärna. Jag letade fram dem på Pas bokhyllor eller lånade av Bo och tant Mirjam. Allt vad jag läste blev levande för mig. Ansikten skymtade och försvunno, röster pratade runtomkring mig. Självt var jag gärna med. Ibland inbillade jag mig vara hjältinnan. Böckernas hjältar gav jag ofta i min fantasi anletsdrag, som jag kände igen. Ibland var det Pa, någon gång en herre jag mött på gatan. Till och med Magnus och James fingo vara med. Ingen såg efter vad jag läste eller kontrollerade, om det jag fick tag i var lämpligt för en flicka av min ålder.

En dag läste jag så en bok, en översättning tror jag, som skildrade ett kärleksförhållande på det mest lockande sätt. Ingenting doldes, och ändå doldes allt, åtminstone det som skulle

kunna väcka avsmak och motvilja. Alltsedan den sommar ett par år tidigare, då jag på den Soothska egendomen av ställets yngsta dotter, Henriette, invigdes i vad ett förhållande mellan en man och en kvinna i själva verket var, hade mina tankar nog emellanåt sysslat med dessa ting, men som oftast skrämnda dragit sig tillbaka vid hågkomsten av det stygga, som en ung flicka den där gången i livliga ord utmålade för mig. Långt förut hade jag snarare med mera välbehag dvalts i en atmosfär, övermättad av ett barns och en ung flickas aningar, som när de väl förirrat sig in på detta område, på en gång rädda och tjusade icke gärna vilja dra sig därifrån. Men den verklighet Henriettes ord blottat för mig, hade tyckts mig så rå, så smutsig, att den verkat rätt avkylande på mina tankar.

Den där boken åter insvepte på nytt allt i en slöja, varigenom människokroppens hud skimrade som en blomkalk och människolemarnas närmande till varandra liknade en vacker lek eller ett vattens rytmiska böljeslag. Den kom mig att drömma.

Nu undrade jag däröver, att alltid när jag själv någon gång stött på detta, som fått namnet kärlek, hade det förefallit mig så fult, groteskt. Det var

ju inte mina egna upplevelser: det var min fars kväljande förbindelse med fru Linden, det var det som jag anade fanns mellan tant Mirjam och Magnus, det var Melkers äktenskap, där hustrun helst visade sin skönhet utanför hemmet och barnen bortskämda huserade överallt inomhus... Var fanns här det romantiska? Den vackra leken? Jag förstod det inte. Men jag slog bort dessa tankar och drömde på nytt...

Eftersom jag ibland på detta sätt sysslade med Henriette Sooth, blev jag helt förvånad, då tant Mirjam, liksom fortsättande min egen tankegång, en dag började tala om just denna Henriette. Sooths hade kommit till staden. De båda flickorna skulle gå på några kurser i klädsömnad, sådana kurser voro nu mycket på modet, och deras mor var med dem uppe i Stockholm. Tant Mirjam hade träffat henne, och hon hade undrat, om inte jag skulle vilja vara med i en dansklubb, som började i oktober. Tant Mirjam ivrade mycket för att jag skulle vara med. Sedan hon misslyckats med att få mig att slå rot inom det Teofiliska kottet, ville hon nu ha mig ut ibland dem som roade sig. Magnus hade haft rätt. Att jag hade sorg efter en farbror ansåg inte tant Mirjam böra avhålla mig från att dansa, i synnerhet

som ju det hela försiggick inom ett litet slutet sällskap. Henriette hade hon icke nog beröm för. Tant Mirjam kände Sooths sedan gammalt, och Henriette hade alltid förefallit henne som en »så väluppfostrad liten flicka».

Jag log och sade ingenting. Jag visste att det inte tjänade något till att protestera mot tant Mirjams planer. Hade hon bestämt något, fick hon också andra att rätta sig därefter.

Så kom det sig att jag, egentligen mot min vilja, drogs in i denna krets, som jag inte tyckte om och ej hade något gemensamt med.

XIX.

Redan i oktober började nu dansklubben. Många av dem som voro med hade jag träffat på Soothsgård. Jag kan inte säga, att jag kände någon särskild glädje vid återseendet.

Första dansaftonen försiggick hos lilla Ulla Gyllenborg, som alltjämt var samma runda knubbiga flicka. Hon stod mitt i sin mamma amiralskans präktiga salong och tog emot oss. Iklädd en böljande klänning av något blått, tunt siden med den tjocka halsen och de vita armarna bara, liknade hon en av de trinda

ostindiska krukorna, som voro placerade på kakelugnen. Mamman såg förtjust och beundrande på henne, när hon med en kaskad av kvittrande småprat mötte varje gäst.

Här träffade jag nu åter den läspande baron Casimir Skeel, Seved Bååth, vilkens jovialiska lekamen inklämts i Hästgardets blå uniform, löjtnant Burenskiöld, leende och slätkammad, den dumme Måns Delagrue, den vackra Hedvig Horn, och Henriette, den onda. Beth Ruthven var där och även lille Bo och, som ett stöpt ljus i sin Hästgardesuniform, James, samt en del andra, som jag icke kände.

Dansen begynte. En spelfröken, mager och platt och med ful hy, spelade upp en boston på ett piano, som stod i ett hörn av den stora salen. Snart fann jag mig inmurad i Seved Bååths bastanta famn och hörde hans breda skånska surra över mitt huvud. Jag mer kände än såg andra par snurra förbi oss. Melodien vaggade, melodien sjöng. Varv på varv runt salen gick dansen. Jag hade egentligen aldrig varit road av dans, men dansmusik hade alltid en medryckande verkan på mig. Den banalaste tongång nästan lockade fram tårar i mina ögon. Ljudet av så många glidande fötter, som ackompanjerade musiken, viskningarna och skrat-

ten, som flöto ut i luften, doften från flickornas klänningar och fuktiga nakna nackar, alltsammans tryckte sig intill mitt hjärta, tog form och gestalt av en ung man, icke Seved Bååth eller någon av de andra, ingenting sådant, icke ens James, men en fri ung man ur mina drömmar, som höll mig tätt i sina armar.

Inne i ett rum, där byffén serverades, slogo sig de flesta paren ned. Flickornas ansikten buro prägeln av väntan, spänning.

— Vem skall bjuda upp mig härnäst? Är jag väl kammad? Inte för röd i kinderna?

Jag tyckte mig läsa deras tankar. Jag fann dem hos mig själv. De gjorde unga ansikten gamla, gav något elakt, lumpet åt leendena.

Borta vid dörren stod en ung flicka och talade med James. Då och då såg jag bort mot henne. Jag hade nyligen fått höra, att denna flicka, Kerstin Wåhlberg hette hon, blivit inackorderad hos faster Gunilla över vintern. Hon var ofrälse, men tillhörde en god och burgen familj med utsikter och tendenser att klättra högre upp. Hennes utseende tilltalade mig. Hon var lång, litet väl grovt byggd, men med en säker, lugn hållning. Ansiktet, som hade ett uttryck av öppenhet och friskhet, var vackert, litet banalt, men med ett par djupblå ögon och

håret, blont och blankt, uppstruket från en kullrig, frimodig panna. Under aftonens lopp smög jag mig ofta till att se på henne. Hon var mycket uppvaktad och gav sig hän åt dansen, utan att dock dansa särskilt väl. Ibland hörde jag hennes röst och hennes skratt: en djup röst och ett lustigt skallande skratt. Men den aftonen kommo vi inte att tala vid varandra.

Länge hade inte dansen pågått, förrän Henriette Sooth under en paus kom fram och satte sig bredvid mig. Ett par dagar därförinnan hade vi mötts ute, och hon hade berättat om sig själv och nyfiket hört sig för om vad jag gjorde. Nu stack hon sin arm under min med oväntad vänlighet.

— Tony är helt i vitt, sade hon.

Jag kände, hur jag frös för hennes beröring. Och jag makade mig sakta, så att hennes arm gled ur min.

— Ja, det är sant, fortsatte hon, din morbror, nej farbror har ju nyligen dött. Det visste inte min mamma, när hon bad dig vara med i dansklubben.

Jag mötte hennes blick, och med ens förstod jag, att hon ville göra mig illa. En flicka skratade till strax bakom mig, men när jag såg mig om, vände hon sig bort.

— Ja, somliga sörja ju inte så mycket nu-förtiden! tillade Henriette liksom för sig själv.

Jaså, det ansågs opassande att jag var här! Åtminstone ansåg Henriette Sooth det, och då skulle snart många andra vara av samma mening. Jag kände mig obehagligt berörd. I det-samma bockade sig baron Skeel för mig. Hen-riettes kalla fiskögon följde mig ut i balsalen. Jag tyckte att de följde mig överallt. Betraktade inte också de andra flickorna mig på samma sätt? Mina fötter blevo tunga.

— Fröken ser inte glad ut, anmärkte baron Skeel. Låt oss sätta oss en stund.

Jag lyssnade till den långa Skeels prat. Han talade om en häst han nyss skaffat sig, beskrev de smäckra benen, den fina halsen, under det att han med en på en gång djärv och dum blick stirrade på motsvarande partier hos mig. Det var som om han, sävligt men i syfte att smickra, prisade och framhöll mina egna kroppsdelar; det var tydligen hans avsikt, att jag skulle fatta det så. Andra par kommo och gingo ut igen. En onestepmelodi flög in genom draperierna, eggande, lustig. Jag såg skymten av Beth. En slinga av hennes ljusa hår hade lossnat och smekte hennes kind. Det var visst

bara jag, som inte var glad. Henriette Sooths ord hade gjort mig ängslig, och det var så längesedan jag hört dessa ungdomars prat och fnitter. Det kom mig att spritta av nervositet.

Jag beslöt mig för att vara glad jag också. Baron Skeel bredvid mig såg ut, som om han höll på att somna. Då började jag prata. Ofrivilligt härmade jag de andras röster. Med förvåning märkte jag, hur min röst fick ett kvitterande tonfall. Baron Skeel piggade genast upp sig. Han drog mig ut i balsalen. Han kramade mig i sina armar och försökte trohjärtat se mig in i ögonen. Jag kvittrade. Till sist blev jag uppspelt, yr i huvudet. Tangenterna tycktes hoppa under den magra spelmamsellens fingrar. Tonerna studsade ut i rummet, kilade upp i flickornas luftiga klänningar, hamrade självsvaldigt mot urringningar och vita skjortbröst.

Var satt jag nu? I en soffa. Bakom mig över soffans ryggstöd hade baron Skeel lagt sin arm. Jag tyckte illa om honom: hans läspande, tillgjort förnäma röst, hans slappa ansikte. Men då hans hand oförsiktigt snuddade mot min nacke, brände den mig. Han mumlade något. Jag svarade icke. Då föll hans hand tungt och slött över min axel, och innan jag

hunnit röra mig, pressades mitt ansikte mot det glatta uppslaget på hans smoking. Då ryckte jag mig lös och sprang ut med glödande kinder.

Jag tyckte att Henriette Sooth såg ironiskt på mig. I en spegel uppfångade jag en skymt av min vita klänning, nu litet tillskrynklad. Någon dansade bort med mig. Nu hackade mig musiken som små vassa stickande näbbar.

Ack, vad aftonluften kylde skönt, då jag äntligen gick hem följd av James, som bodde närmast mitt hem. Vi talade inte mycket. Vi kände ju knappast varandra.

— Nu sitter mamma och väntar, sade James, och när jag tar i tamburdörren, släcker hon fort och flyr in till sig för att jag inte skall märka, att hon är vaken ännu.

Och hans röst lät överlägsen och munter på en gång, som när man talar om ett barn.

Uppe i mitt rum rev jag av mig den vita klänningen, och lydande en obehärskad impuls, snodde jag ihop den till en boll och slungade bort den i ett hörn. Men jag hade inte legat länge, förrän ett täcke drogs undan och jag tyst reste mig. På bara fötter gick jag och tog varsamt upp klänningen och lade den utslätad och ordentligt sammanviken på en stol.

XX.

Jag hade kommit ut på Skeppsholmen. Jag visste inte riktigt, hur jag kommit dit; när jag nyss skyndat hemifrån, hade jag inte bestämt mig för vart jag skulle gå. Nu promenerade jag utmed vattnet, som virvlade och sög. Några vissna höstblad, som frigjort sig från lövhögarna på stranden, gungade på vågorna: ett var rött, ett guldgult, ett brokigt som en målars palett... Ibland snurrade de runt, ibland sjönko de, tyngda av vattnet. Jag följde dem med ögonen, blev yr i huvudet och såg över mot andra sidan, där Katarina kyrkas svarta kupol blåste upp sig över ojämna husrader.

Jag mötte ingen här. Det kändes lugnande att vara ensam, och jag behövde lugn. Henriette Sooths elakheter gjorde mig ledsen. Ännu ett par gånger hade jag varit med på dansaftnarna, och varje gång hade Henriette förföljt mig. Vad ville hon mig egentligen? Hade hon känt, hur jag avskydde henne från vårt första sammanträffande, så att hon nu svarade på känslor hon endast anade och ord jag aldrig yttrat? Triumferande som en ung, hopbitet ond blåkullahäxa på sin kvast, red hon på vad

hon kallade »min sorg». Hon sökte efter alla tillfällen att antyda på det deltagande hon hyste för mig, för att strax därpå liksom ofrivilligt leda sina egna och de andras tankar hän på att det ju dock var bra egendomligt, att jag under sådana förhållanden ägnade mig åt så världsliga nöjen som dans.

För första gången stötte jag här mot konvansen, societetens hullingförsedda sköld, som den ivrigt sträcker framför sig för att ingen skall få se vad som i all tysthet försiggår bakom den. Jag blev ängslig och misstänksam, tyckte mig oupphörligt höra tissel och tassel omkring mig eller möta illvilligt skratande ögon. Hela tonen i den där kretsen kväljde mig: unga flickor som i herrsällskap hyssjade åt minsta eventuellt tvetydiga vändning, minsta skämt, vari någon frivol bimening kunde inläggas, men som ensamma med varandra berättade hårresande historier i de mest oskrädda ord om varenda herre de kände. Jag förstod det inte. Och samma unga flickor fikade med iver efter att bli unga fruar, efter att gifta sig just med dessa män, som de endast tycktes veta ont om.

Kerstin Wåhlberg föreföll icke lik dem. Ett par gånger hade vi nu talat med varandra, men

flyktigt, ty mer hann man icke på dessa tillställningar. Faster Gunilla hade vid något tillfälle bett mig komma hem för att träffa Kerstin, men det hade ännu ej blivit av för mig att gå dit. Genom faster hade jag emellertid hört en del om Kerstin. Hennes far var borgmästare i en liten landsortsstad. Äldst av många syskon, uppfostrad i ett gammaldags hem, hade Kerstin tydligen varit den, som vetat sin vilja och lyckats driva den igenom: att komma bort från hemmet för att studera sång. Enligt vad faster Gunilla berättade tycktes hon ha en vacker sångröst. Jag ville gärna bli närmare bekant med henne, men jag trodde att hon kunde ha märkt Henriette Sooths beteende mot mig och undrat däröver. Hur jag tänkte, trasslade jag till sist in mig i mina egna tankar.

Jag kom upp på Kastellholmens bergknalle. Redan hade skymningen börjat falla. En frisk vind, en riktig havsvind, mättad av salt och vågor, slog mig i ansiktet. Människors ord och människors ögon klibbade vid mig. Jag sträckte ut armarna i längtan efter att få rensköljas av vinden från havet. Över vattnet glänste en röd lanterna från ett otydligt skymtande skeppsskrov. Jag kände lukten av trä och tjära, hamnarnas äventyrslukt, och för en minut tyckte jag mig

vara på ett fartyg, lyssna till knakandet i masterna och njuta förnimmelsen av hur båten gled framåt med vattnet porlande om stäven.

När jag en stund senare gick hemåt, mötte jag oförmodat Bo.

— Så synd, utbrast han, jag skildes nyss från Herbert. Nu kunde ju ni ha träffats!

Men jag bara skakade på huvudet.

— Du är ledsen, Tony, sade Bo och började gå bredvid mig. Jag har nog märkt Henriettes dumheter, men bry dig inte om henne.

Tårarna kommo mig i ögonen.

— Tala om något annat.

Bo ville ingenting hellre! Strax började han tala om Herbert.

— Jag har aldrig haft en sådan vän, sade han, och jag märkte att han log, som om något vackert skymtat förbi hans ögon. Vore jag flicka skulle jag bli kär i honom, och ändå ser han inte något särskilt ut, det skall du inte inbilla dig. Men det är ögonen — och något blixtrande i hela ansiktet. Jag kan inte beskriva det.

Jag överraskade mig med att uppmärksamt höra på Bo. Ofrivilligt formades en bild av denne Herbert inom mig. Underligt vore det väl inte heller, om min fantasi hakade sig fast

vid denna bild, så som Bo den sista tiden sjungit sin väns lov i mina öron. Och medan jag gick där och lyssnade till Bo, tyckte jag att Herbert Holst, som jag aldrig sett, gled upp till min andra sida. Hur han kommit dit, visste jag inte, men nu var han där och betraktade mig med de där blixtrande ögonen, som Bo sökt beskriva.

Dagens grå skynke som hängt upp sig kring byggnader och gator föll sakta till jorden, medan stadens tusen lyktljus borrhade hål i skymningen och kom den att skimra, som om en hop trollsländor släppts lösa och nu sakta vaggade av och an i luften. Förvånad såg jag mig omkring. Staden var en saga. Det mest otroliga skulle här kunna ske. Jag skulle kunna möta en sagoprins vid nästa hörn, om han ej kanske redan osynlig gick på min ena sida.

Förut hade jag inte känt någon längtan efter att träffa Bos vän, men nu längtade jag, plötsligt, oresonligt. Mitt hjärta kändes sugande tomt. Det föreföll mig, som om jag sett det flyta på vattnet därborta vid kajen — ett höstlov som dracks in av virvlarna, färdigt att sjunka. Jag lät Bo tala. Bilden blev allt tydligare: bilden av en klarögd ung man med ett

blixtrande leende. Nu spelade han piano. Jag placerades en skymningsstund i hans rum och lyssnade drömmande till musiken. En ro jag inte känt på länge kom över mig.

Jag blev ledsen, när Bo tog avsked och jag inte fick höra mer. Men ensam byggde jag vidare på min fantasi. Den hade kommit mig att glömma Henriettes onda ögon och onda ord.

XXI.

Det var inte med glatt hjärta jag gick till ännu en danstillställning. Men jag hade svårt att hitta på något skäl, varför jag inte ville gå, och inte kunde jag heller göra Pa ledsen — Pa som strålade av tacksamhet mot tant Mirjam, som skaffat hans Tony detta nöje!

Denna gång var dansklubben hos unge Seved Bååth, som bodde hos sin pappa hovjägmästaren i ett av de grannaste husen på Strandvägen. Seved Bååth hade småsyskon. Man mötte ett par av dem redan i tamburen, man snubblade över dem litet varstades. De hade sin äldsta brors runda kinder och blå ögon, och de syntes alla vara utbakade av en präktig stor deg, sockrad och svällande. Seveds föräldrar, som

endast visade sig när vi kommo och vid supén, kunde gott även tillhört syskonskaran.

Jag såg mig omkring efter Kerstin Wählberg, men hon tycktes inte komma i dag. Så fann jag mig åter mitt uppe i denna kvitterande, fnittrande skara. Henriette Sooth kom emot mig.

— Jaså, du dansar i kväll med? sade hon, då hon gick förbi mig.

Små svarta prickar och strimmor snurrade ett ögonblick framför mina ögon. Om jag varit en annan än jag var, skulle jag svarat Henriette, nu och alla andra gånger; men jag hade aldrig något att säga henne. Känslan av att vara förföljd växte. Oupphörligt måste jag vända mig om för att jag trodde mig vara betraktad.

Ej ens nu när jag så långt efteråt skriver detta, kan jag le som åt barnsligheter åt Henriette Sooths små nålstyng. Helt säkert har hon väl även behandlat sina bästa vänner på det sättet många gånger, men de voro bättre väpnade än jag. Jag är övertygad om att min sjukdom började så sakta denna tid. Orsaken till denna låg långt tillbaka, hade sin rot bakom en mors döda ögon, men jag är säker på att Henriette Sooth väckte och påskyndade

den genom sin elakhet. Det händer än i dag, att jag möter Henriette, och varje gång inträffar efteråt något tråkigt eller olyckligt. Hon har med åren för mig blivit det onda varslet: den svarta katten med de gula ögonen som springer över ens fötter och som man ej kan svärja sig från utan att spotta sju gånger.

Den onda stämningen drog ihop sig omkring mig. Henriette passade på varje tillfälle till en spydighet. En gång råkade jag mitt under dansen snava, och min klänning fastnade på ett hörn av en stol.

— Å, akta, akta den vita klänningen! ropade Henriette och skyndade beställsamt fram för att lösgöra den.

Småsaker! Men ingen annan än en flicka kan förstå vad jag menar eller riktigt uppfatta det retsamma tonfallet i Henriettes röst. Gråten satt mig i halsen. Jag såg Bo rynka ögonbrynen. Men jag tror inte, att Beth märkte något.

Först vid supén blev det riktigt illa. Mina släktingar sutto långt ifrån mig vid andra ändan av bordet. Jag var ensam prisgiven åt Henriette, som satt bredvid mig. Herrarna sågo litet förvånade ut över alla dessa taggiga stupiditeter, som riktades mot en enda, men då

de ej följt med saken från början, slogo de bort det hela med skämt. Jag vet inte än, om Henriette tyckte särskilt illa om mig. En gång hade ju hon, den där sommaren, fått framstå som den sakkunniga, den överlägsna på ett område, i det närmaste obekant för mig, men just då hade jag å andra sidan, utan att egentligen själv vilja det, dragit till mig uppmärksamheten från den, som hon utsett till sin kavaljer, Claes Rosencrantz. Vem kan pejla den labyrinth av irrgångar, som en ung flickas hjärta är? Nu ville hon i alla händelser icke längre ha mig med i dansklubben; förevändningen: det opassande i att dansa, då man hade sorg, var för henne så god som någon. Jag kunde inte röra maten, men såg ändå ned i tallriken, som om läckerheterna jag serverat mig intresserade mig mest av allt. Tvärs över bordet sade en ung flicka, som jag knappast kände:

— Fröken Hastfehr har ju sorg efter sin farbror?

Min strupe snördes samman. Händerna blevo iskalla. Jag tror att mina bordsgrannar blevo förskräckta över min uppsyn och därför lämnade mig i fred.

En gång såg jag ute på skolgården, hur barnen lekte »skära havre». När var och en enligt

lekens regler fått sin, blev en liten unge ensam. Hon knuffades in i ringen, och barnen dansade runtomkring henne; och i det de skrattande pekade finger åt henne, sjöngo de:

Och Karin fick i ringen stå
för ingen ville ha'na, ha-ha'na!

Det var fortfarande lek, men vid de sista orden fingo de barnsliga rösterna ett tonfall av grymhet och hån; och den lilla ungen stod mitt i ringen och skälvde och storgrät. Nu var det min tur att knuffas in i ringen, och skrat-ten och pekfingerarna voro inte heller för mig någon lek mera.

Vems var den där aftonkappan, som jag sedan ute i tamburen borrhade in mitt heta ansikte i? Tillhörde den någon av de där flickorna, sökte den kanske genom sin mjukhet försona något av vad dess matmor brutit. Dess svala siden smekte min kind, dunet på kragen rörde lätt vid mig, som om en fågelvinge snuddat mot min panna. Den döda tingesten blev levande i min famn. Jag tyckte också, att den såg på mig, men med goda skälmaktiga blickar. Jag har känt det ibland, hur en medkänsla strömmat ut från döda ting. En lampa, som lyser på mitt bord, kan vid vissa tillfällen

få en särskild glans, liksom en liten nackspegel eller rentav en hårborste plötsligt visar mig sin egen hemliga personlighet. Må vara, att det är min fantasi, som gör dylika föremål levande; men den fantasien bereder mig nöje och har ofta tröstat mig.

Äntligen, äntligen var den plågsamma aftonen slut! Bo tog broderligt min arm i trappan. När vi voro ute på gatan, dök en gestalt upp ur mörkret och kom fram till oss.

— Javisst, jag glömde ju, att du skulle hämta mig, Herbert, utbrast Bo. Här får jag då presentera dig för Tony Hastfehr!

Det var Herbert Holst. I skenet från en gatlykta såg jag hans ansikte, ett brunhyat, rörligt ansikte med ett par mörka strålande ögon. Nu log han, då han böjde sig fram och tog min hand. Leendet blixtrade till i hans ansikte. Det föreföll mig, som om jag känt honom förut, som om hans leende de sista dagarna lyst mot mig, alldeles nära mig, utan att jag kunnat förklara det.

Långsamt gingo vi framåt. Den spänning jag hela kvällen befunnit mig i lossade litet. Bo frågade, om inte han och hans vän kunde få komma upp och hälsa på mig någon av de närmaste dagarna. Jag nickade med en känsla

av glädje. Jag lyssnade till Herberts röst. Han hade ett lustigt sätt att tala, ivrigt, nästan slarvigt, så att han snubblade förbi somliga ord. Men rösten var behaglig.

Pa hade gått och lagt sig, när jag kom hem. Jag famlade mig fram genom salongen till mitt rum, utan att komma mig för med att tända. Jag snavade mot en stol och blev sittande, hur länge vet jag icke. Hela våningen låg tyst och mörk. Där i mörkret kommo ord och miner studsande tillbaka mot mig som bollarna i ett fjäderspel. Det var hårda bollar. De svedo mot min kind, de trummade grymt, ondskefullt mot mitt hjärta. Snyftande lovade jag mig att aldrig mer gå med i det sällskapet.

Men det var varken Henriettes eller någon av de andras ansikten, som svällde upp framför mig i mörkret — det var tant Mirjams. Hennes smala ögon blevo till springor i detta grinande leende jag kände så väl. Och blundande måttade jag mot henne med knuten hand. Då försvann ansiktet, och frusen och darrande letade jag mig fram till min dörr.

XXII.

Som en trasslig härva av aningar, känslor, olycksbådande förnimmelser slungades jag emot Herbert Holst, och det blev hans sak att söka reda upp denna härva. Redan innan jag sett honom, hade min inbillning sysslat med honom. Nu trädde han fram som ur mina egna bävande drömmar och skingrade med sitt leende det lätta hemlighetsfulla töcken, som förut dolt honom för mig.

Bo och han kommo upp och hälsade på mig en dag, som de sagt.

Medan Bo ännu var sysselsatt med att rätta sin halsduk framför tamburspegeln, steg Herbert in i salongen. När han böjde sig litet fram för att skjuta tillbaka draperiet framför dörren, såg jag, hur smidig han var. En av dessa lätta smärta kroppar, som inte se ut att väga något, men som i själva verket äro ett enda hårt nät av senor och spända muskler. Han log emot mig, nästan litet förläget, när han hälsade på mig. Detta unga gossansikte med starkt utskjutande valv över de mörka ögonen och en bestämd mun med känsligt ryckande munvinklar hade för mig något så tilldragande, att jag

hastigt vände bort blicken, rädd att den skulle förråda min glädje. Han satte sig inte genast, utan började titta sig omkring i rummet, intresserat, ivrigt. En tavla på väggen tycktes fängsla honom, och med ett »förlåt» slog han an ett par toner på flygeln, allt under det att hans blickar irrade omkring.

Nu kom Bo, glad och strålande, förtjust över att få visa sin vän. Snart satte vi oss alla i länstolarna kring kakelugnen, där Lova nyss tänt en brasa.

— Är inte Tony bra? sade Bo och gnuggade händerna.

Nu såg Herbert på mig. Jag böjde mig fram mot brasan. Värmen från elden kom mitt ansikte att hetta.

— Bo är så barnslig, sade jag.

Ett ögonblick mötte jag blicken ur de klara ögonen; men så lyssnade jag till Bo igen.

— Tant Mirjam är rasande, sade Bo, hon har hört att du inte tänker vara med i dansklubben längre.

— Men Bo! sade jag vädjande, då jag tyckte det var onödigt, att han talade om våra familjeförhållanden inför en främmande.

— Å, Herbert, sade Bo, han känner hela

släkten, utan att egentligen ha sett någon. Jag har inga hemligheter för honom.

Herbert steg upp igen, som om han inte haft ro att sitta stilla länge. Nu gick han fram till fönstret.

— Fröken har gjort alldeles riktigt, tycker jag, sade han utan att vända sig om. Jag var också inbjuden till den där dansklubben, men hade sannerligen inte lust.

— Tant Mirjam, fortsatte Bo ivrigt, Tony, du måste gå upp till henne. Hon tycker att du är så otacksam. Och för resten vill hon dig väl — på sitt sätt.

— Jag undrar det? sade jag misstroget.

— Spela för oss, Herbert, ropade Bo.

— Ja, gör det, instämde jag.

Jag vände mig om. Herbert hade redan satt sig vid flygeln, där jag var van att se Pas yviga peruk sticka upp. Nu såg jag i stället en svart hårlugg, ett nedböjt smalt huvud. Veden i brasen knastrade och susade. Ett rött sken spred sig över mattan, kämpande med den grå dagern från fönstren. Musiken sjöng ut i rummet. Vad spelade han? Bachs Pingstkantat. Med ens stod våren därutanför. Den grå luften fick vårens blå färgton. Snuddade inte en spetsig svalvinge mot rutan? Och ur mattans brokiga mönster

växte upp en rabatt av gula svajande påskliljor. Så fängslades jag av dessa smala fingrar, som slog mot tangenterna. Min puls fick samma takt. Våryrt trängde blodet mot min hud. Med ett lätt slag skulle jag velat splittra ådern för att få se rött blod tränga i en stråle rätt upp i luften.

Musiken tystnade. Nästan generad för att jag låtit mig ryckas med så, riktade jag åter blicken mot elden. Den knastrade, som tuggade den nu den stackars tidiga svalan till glöd i sin hetta.

Någon sköt åter draperiet från dörren. Det var Pa, som kommit hem tidigare än vanligt.

— En sådan musik, ropade han glatt. Vad har Bo tagit med sig för en trollkarl?

Från flygeln dök Herbert upp, och Pa skakade hjärtligt hand med honom.

— Utmärkt! Utmärkt! sade Pa oupphörligt, på sitt bästa humör.

Tillsammans bläddrade de i noterna, medan Bo ivrigt iakttog dem. Bredvid Pas robusta gestalt såg Herbert gosslikt spenslig ut, så ung, att jag, blickande från honom till Bo, inom mig undrade, om han inte måste vara yngre än denne. Sedan fick jag höra, att han blott var några och tjugu år, vilket först föreföll mig otroligt.

Innan Herbert gick, hade Pa redan kommit överens med honom att de ibland skulle spela à-quatremains tillsammans.

»Han kommer således igen!» tänkte jag glad, och älskade i det ögonblicket Pas strålande förmåga att genast bli vän med människor.

Musiken dröjde kvar länge i rummet, sedan Herbert gått. Och jag tyckte mig även känna en svag doft som av vår och påskliljor.

XXIII.

En afton blev jag åter bjuden till faster Gunilla, och jag gick nu dit för att träffa Kerstin Wåhlberg.

Jag fann dem båda, den unga och den gamla, i fasters lilla förmak, som luktade torkade blommor: hon hade en hel massa sådana i en stor porslinskruka på kakelugnen. Faster Gunilla i sin styva svarta sidenklänning, hög i halsen, lång i ärmarna, såg mer majestätisk ut än vanligt. Den blonda Kerstin i en ljusgrå, tunn blus lyste upp hela rummet, tyckte jag. På ett litet bord voro några äpplen och gotter sparsamt upplagda.

— Nu kanske Tony hälsar på sin gamla faster oftare, sedan det kommit ungdom i huset, sade faster Gunilla, litet vasst.

Jag såg på Kerstin, och Kerstin såg på mig: icke olika barn, som bjudits ihop för att ha roligt.

»Hur trivs väl hon här?» tänkte jag, »ibland alla dessa stoppade möbler med överdrag och denna osvikliga ordentlighet?»

Sedan förstod jag ju, att atmosfären i Kerstins eget hem måste vara ungefär densamma som hos faster Gunilla. Det var ju också delvis därför hon velat komma hemifrån. Vi åto äpplen och smakade på karamellerna, som föreföllo att ha legat länge i skålen, under det att faster på sitt tvärhuggna sätt hörde sig för om Pas hälsa, om Lova icke var för gammal att sköta huset och om kokerskan var skicklig. Slutligen frågade hon, om jag inte ville se, hur hon ordnat Kerstins rum: där kunde ju vi unga sitta och prata... Med en viss stolthet slog faster nu upp en dörr intill förmaket. Kerstin hade fått överstens gamla rum, och faster tycktes ha plockat ihop alla ljusa möbler hon kunnat finna i våningen eller på vindskontoret. Resultatet hade blivit en brokig, men ganska hemtrevlig samling, och mitt upp i alltsammans stod Kerstins

piano — ett fult svart piano, som hon fått hyra per månad.

Väl ensamma med varandra, hade vi svårt att få samtalet i gång, men sedan vi kommit överens om att säga »du», gick det lättare.

— Tant Gunilla är hygglig, sade Kerstin leende, jag tror vi skola komma överens.

Jag hade placerats i pinnsoffan och kände mig förfärligt rak i ryggen, Kerstin satt på en stol, som inte heller såg så bekväm ut.

— Ack, den som hade en länstol, suckade hon och såg sig omkring med en liten komisk min.

— I fasters ungdom skulle flickorna hålla sig raka, sade jag.

Kerstin sträckte fram benen. Hon hade slarvigt sittande strumpor och fula omoderna skor. Vi talade litet om dansklubben, men då jag inte ville berätta om mina missöden, som Kerstin inte tycktes ha märkt, var det ämnet snart uttömt.

— Jag hade choklad någonstans, sade Kerstin efter ett ögonblick.

Hon gick upp och började dra ut sina byrålådor. Jag såg en skymt av linne och svarta strumpor och påsar, allt i en salig oordning... Slutligen hittade hon chokladen.

— Jag kan inte låta bli att köpa här i Stockholm, så fort jag går förbi en konfektbod, sade hon. Borta i den där lilla staden hemma fanns det ju inte sådana där frestelser, inga vidare lockande bodar och sådant. Mamma hade ibland litet fin choklad i handkammaren, men det skulle delas jämnt mellan mig och syskonen. Den som är ensam kan inte förstå, vilken njutning det är att få äta upp en hel påse utan att känna samvetskval över att man inte delar med sig.

— Är det roligt att vara hemifrån? frågade jag.

— Både roligt och inte roligt, sade Kerstin. Jag har ju mitt mål att arbeta för — det är det enda som intresserar mig. Nu har jag redan tagit flera sånglektioner, och det skall nog gå bra. Mamma hade också sångröst, och hon gav mig lektioner hemma, men det blev ingen ordning med dem. Rätt som det var, trillade någon av småsyskonen omkull och började skrika, eller också kom en av pojkarna in och hade nästan skurit tummen av sig, som det hände för icke längesedan, och då var det att lugna och rusa efter gasbindor, och så där var det jämt.

Det kom en missnöjd min i det vackra ansiktet, men strax försvann den igen.

— Berätta om dig själv, Tony, sade hon, nästan litet befallande.

— Å, jag vet inte, svarade jag häpen. Jag har inte något mål som du.

— Det måste man ha, sade Kerstin bestämt, annars är man inte värd att leva i denna moderna tid. Jag skall bli konstnärinna. Jag har föresatt mig det, och då blir jag det! Hade jag händelsevis föresatt mig något annat, skulle jag också driva det igenom!

— Det är jag säker på, sade jag och betraktade hennes energiska lilla haka, som pekade rätt ut i vädret, och hennes öppna, glada ansikte.

— Kanske jag skulle sjunga något? frågade hon.

— Det vore mycket roligt.

Hon gick genast fram till det fula pianot, torkade av litet damm med sin näsduk, drog ned några noter på stället, allt raskt och hastigt. Innan jag hunnit samla mig till att lyssna, hade hon redan slagit an ett par ackord. En stor grann röst fyllde plötsligt rummet, följt som av trumvirvlar av ett hårt, okänsligt ackompanjemang. Det var *Irmelin Rose* hon sjöng:

*Se, der var en Gang en Konge,
 mangel Skat han kaldte sin,
 Navnet paa den allerbedste
 vidste hver var Irmelin,
 Irmelin Rose,
 Irmelin Sol,
 Irmelin alt, hvad der var dejligt.*

Det var omöjligt för mig att njuta denna sång. De sista granna höjntonerna förklingade. Kerstin svängde runt på pianostolen och betraktade mig med strålände ögon. Hon var så vacker, där hon satt, att jag skulle velat kyssa henne.

— Skall jag sjunga mer? frågade hon.

Hon väntade inte på svar, utan svängde glatt om på stolen igen. Nu sjöng hon en liten fransk berceuse. Samma »tram-tram», litet mer dämpat kanske, men jag fick en stark visshet om att denna unga dam skulle välta omkull vaggan med sina klumpiga skor, om hon sattes att gunga den, som det så vackert stod i visan.

Ofrivilligt dök ett brunhyat ansikte upp i min fantasi, och långt bortifrån nådde mig de smekande anslagen från smala smidiga fingrar.

Jag måste ju ändå säga, att sången var vacker,

och Kerstin log belåtet, långt på förhand övertygad därom.

— Å, jag längtar, utbrast hon och reste sig upp från pianostolen, jag längtar efter att stå på konsertestraden. Och alla skola lyssna på mig — på mig! Vi komma att bli vänner, inte sant? sade hon och räckte mig handen. Kom hit ofta. Vi ha säkert mycket att tala om. Du förstår dig ju också på sång, hör jag.

För mig var denna flicka något alldeles nytt. Det var något så friskt och viljestarkt över henne, att jag själv kände mig helt tafatt. Men liksom första gången jag såg henne, drogs jag fortfarande till henne.

Hade jag i själva verket tänkt på att vi levde i en modern tid? Hade jag inte spunnit in mig i mina känslor och fantasier, omgiven av släkten och släktens intressen? Efter vad Kerstin sade rasade en strid runtomkring oss. Inte hade den nått mig! Vad visste jag om »kvinnans framsteg» och »kvinnans mål» och »kvinnans rätt»? När Kerstin nu började tala därom, tyckte jag att denna »moderna kvinna», som det icke kunde talas om utan attributen »rätt», »mål» och »arbete», steg upp ur golvet framför mig och hotande pekade på mig med ett ener-

giskt, harmset vibrerande pekfinger. Men hon sjönk ned igen, då Kerstin vårdslöst sade:

— Egentligen är det ju inte detta, som intresserar mig. Min väg är klar. Men man måste ju leva med i tiden.

Nu knackade faster Gunilla på dörren och undrade, om vi ville ha litet kvällsvard.

— Så vackert Kerstin sjöng, sade hon och såg helt upplivad ut.

Och jag förstod att för faster Gunilla skulle denna blonda flicka komma att fylla ett tomrum, som hon hittills förgäves sökt att icke låtsa om, medan hon borstat sin mans gamla uniformsrockar och dammat och putsat runt omkring sig i det lilla hemmet.

I salen fanns te och smörgås och många assietter med uppskuret, allt detta som alldeles försvunnit från stockholmarnas kvällsbord efter de sena middagarna. Men hos faster bibehölls alla gamla vanor. Hon ville inte bara tömma en kopp te på stående fot med några små lätta kakor till. Nej, till kvällen skulle man sitta till bords, äta små korvbitar från ett fat, litet leverpastej från ett annat, dricka mjölk ur stora glas och slutligen ta för sig av en varmrätt.

Denna gång var det pannkaka med hallonsylt.

— Ungdomar tycka alltid om pannkaka, sade faster Gunilla på sitt avgörande sätt.

En ung flicka bjöd omkring pannkaksfatet. Jag hade inte sett henne förut. I detta ordentliga hem flyttade jungfrurna oupphörligt, om det var för att de inte tyckte om att de alltid måste redogöra för var de tillbringat sin ledighet eller för att de blevo trötta på alla föreskrifter om damning och rengöring, vet jag inte. Men ett faktum var att genom köksdörren blåste ständigt nya vindar: än en flicka, som trallade och sjöng hela dagen och skämtade med varje karl, som i något ärende knackade på, än en skönhet, som varje lördag dansade på Folkets hus, tjugufem öre dansen. Trots att faster alltid beklagade sig, tror jag att dessa ständiga uppgörelser med jungfrurna satte en skarp och välgörande krydda till hennes enformiga liv.

Samtalet gick trögt vid bordet. Men redan kände jag ett hemligt och förtjusande samförstånd med Kerstin. Vi bjödo varandra av faten och sågo leende på varandra. Ljuset från takkronan sken på Kerstins hår, en droppe av mjölken hade stänkt på hennes vita hals.

— »Hon blir min vän!» tänkte jag glad.

Strax efter kvällen måste jag dock ta adjö.

Faster Gunilla lade sig tidigt och började genast plocka ihop sina saker och ordna i sin sykorg, som stod på förmaksbordet.

Kerstin kysste hastigt min kind till godnatt, och jag gick därifrån mer upplivad än jag känt mig på länge.

XXIV.

Det dröjde inte lång tid, förrän Kerstin Wåhlberg och jag träffades nästan dagligen.

Hon steg in i mitt hem och erövrade Pa och gamla Lova med sitt friska sätt och glada skratt. Hon trummade på Pas flygel, så att jag såg honom inne i sitt rum förtvivad hålla händerna för öronen, och hon sjöng, så att hela vår gamla våning blev till ett enda darrande eko av hennes starka röst. Hon hade detta obesvärade vis att ta åt sig allt, som tillhör s. k. »sunda» naturer: vänskap, hyllning, beröm, allt plockade hon upp i sin famn. I varje krets blev hon genast medelpunkten, hon kunde helt enkelt inte hålla sig i skymundan, och hon ansågs ofta för vida mer begåvad, än hon i själva verket var, därför att hon alltid i rätta ögonblicket kom med vad hon ville säga: det som hennes goda minne fångade upp och triumferande kunde kasta fram.

Jag började med att beundra henne: allt detta, som var så olikt mig själv, och slutade med att hålla av henne. Det fanns icke mycket, vari vi möttes, och ändå blevo vi så roade av varandras sällskap, att vi båda saknade varandra, när det gått ett par dagar, utan att vi träffats.

I början höll jag mig mera passiv: lyssnade till vad hon sade och tyckte att det mesta lät riktigt, fastän det inte intresserade mig så mycket. Men snart blev hon otålig över min tystnad.

Kerstin kunde inte lära känna människor bara genom att sitta och se på dem eller genom att intuitivt gissa sig till deras innersta väsen: hon måste andligt talat skaka fram detta väsen. Det var så hon behandlade konsten: en ostra helt enkelt, som med våld skulle brytas upp av energiska fingrar! Och varför skulle då inte människosjälen vara en lika lätt sak att ruska fram?

Är det inte besynnerligt, hur sådana där kraftiga personer alltid driva sin vilja igenom, alltid vinna vänner? Till stor del måste man nog förklara deras framgång ur att så många av oss äro alltför slappa, alltför trötta för att orka streta emot. Hellre följa vi med i virvelvinden. Vi lyssna till den som talar, inte till den som tiger.

Snart började jag också språka mera öppet med Kerstin. Gärna ville hon ha diskussioner i gång. Fyndig, sprakande av liv, slungade hon fram satser om kvinnan, om konsten, om allt upptänkligt, för att väcka min lust att säga emot henne; men ännu var jag för litet insatt i dessa ämnen. Jag hade ingenting att säga, och blev generad och olycklig över min tafatthet, men det märkte hon inte: det ökade bara hennes säkerhet.

Så länge hade det jag känt och upplevat legat nedgrävt inom mig, att det behövdes en mycket öm och varsam hand för att dra fram detta i dagen. Det blev också en annan än denna burdusa flicka, som fick mitt fulla förtroende.

Kerstin tog mig emellertid med på föreläsningar och museer. Hon ringde upp mig i telefon och bestämde mötesplats och tid på sitt litet påyrkande sätt. Ibland irriterade mig den där klara bestämda rösten, men när jag sedan mötte henne och hon på långt håll glatt vinkade åt mig, viftade hon också bort min känsla av irritation.

Slutligen kommo vi överens om att tillsammans besöka en serie litteraturföreläsningar, vilka några gånger i veckan gåvos på Högskolan. Vi sutto bredvid varandra i den stora folkuppfyllda salen. Kerstin skrev nästan oav-

brutet i sin anteckningsbok: allt vad föreläsaren sade fyllde hon sidorna med i starka förkortningar, som hon sedan själv hade svårt att tyda. Jag nöjde mig med att anteckna ett namn eller något årtal, lyssnade för resten och tittade mig omkring på alla dessa uppåtvända ansikten, läste dumhet i somligas drag, intelligens i andras, ingen var mig likgiltig; men nästan vid min hand snuddade ibland Kerstins blonda hår, då hon lutad över boken lät pennan ivrigt raspa.

Dunkelt dök då ibland inom mig upp minnet av en annan flickvänskap, så olik denna: Mauds rodnande ansikte skymtade en sekund, och den ljuva doften från hennes hår snuddade förbi mig, som om en violbukett plötsligt fallit i mitt knä. Var fanns Maud nu? Men jag sköt otåligt undan denna tanke och läste leende över Kerstins runda axel de underbara hieroglyfer hon kluttrat ned, medan jag suttit och drömt.

XXV.

Herbert Holst kom snart tillbaka till oss.

En söndagsförmiddag, då Pa läste tidningarna inne i sitt rum och jag satt försjunken i en bok

i salongen, stod han plötsligt där. Jag hade inte hört att jungfrun öppnat dörren, och jag stirrade förvånad på honom, till dess han sträckte fram handen och jag förstod att han var verklighet och icke frammanad ur mina egna tankar, som denna tid ofta rörde sig om honom. Pa kom ut ur sitt rum, rufsigt och älskvärd.

— Bravo! utbrast Pa. Nu kunna vi spela hela förmiddagen.

Herbert röjde inte ett spår av förlägenhet den här gången. Den stora flygeln lockade honom. Han bekände att han hade ett ytterst dåligt instrument i sin dubblett.

— Hemma ha vi också flygel, sade han och for med smekande hand över det blanka locket.

Jag brann av längtan, att han skulle berätta om sig själv och sitt hem, men nu satte sig Pa och han att spela.

En blek solstrimma föll över mattan och blänkte svagt i spegeln. Från gatan hördes kyrkvandrarnas steg, en bil for förbi långt borta. Allt var söndagsfrid och söndagsro. Jag sjönk tillbaka mot detta lugn som mot en dunmjuk kudde. Boken gled ned i mitt knä, jag drömde...

Men Pa och Herbert Holst spelade. Musiken lät helt ståtlig. Det svarta och det ljusa huvudet

lutade sig tillsammans, händerna snuddade vid varandra. En stilla lycka fyllde mig. Gryningen av en dag steg långsamt upp vid själens horisont och spred rosenfärgade vårskyar omkring sig. Jag lät mig vaggas bort av denna lyckliga stämning. Jag njöt den utan att fråga efter dess orsak. Genom en dörr som stod på glänt skymtade jag mitt flickrum. Jag drömde att mitt eget hjärta låg därinne, och jag ville att dörren skulle vara öppnad på vid gavel, så att de där stjärnögonen kunde se rätt in. Ångestfyllda svarta timmar skulle då strykas bort, det darrande solskenet skulle dröja kvar.

Så satt jag länge. Som från långt håll nådde mig Pas röst, då han diskuterade något musikstycke. Den andra litet brådslande rösten föll in. Ljuset på mattan bildade nu en rund dansande fläck.

De hade slutat spela. Pa såg helt upplivad ut. Han marscherade fram och tillbaka mellan rummen med kavajen tillbakaslagen från det breda bröstet. Herbert Holst stod lutad mot flygeln, bläddrade förstrött i ett nothäfte och log litet för sig själv. Plötsligt spratt han till.

— Å, jag glömde... utbrast han och sprang ut i tamburen. Genast kom han in igen med en stor bukett skära tulpaner.

— Jag köpte dem på vägen, sade han, nu åter förlägen, och snubblade över orden.

Pa skrattade.

— Till mig? frågade han.

Men Herbert var redan framme vid min stol. Jag tog blommorna i handen. De doftade friskt. Några vattendroppar glänste på bladen. Ofri-villigt såg jag bort mot dörren, som stod på glänt. Det lät, som om något oroligt rört sig därinne...

XXVI.

Flera dagar gingo. Så kom Herbert igen. Nu hade han ett nothäfte med sig, som han lovat Pa; men Pa var inte hemma.

De skära tulpanerna han förra gången givit mig höllo på att blekna på mitt skrivbord, men jag hade dröjt med att kasta bort dem. De visnade icke som vanliga blommor genom att hänga huvudena från krökta stjälkar. Deras stjälkar voro lika raka, men blommorna blevo allt blekare och genomskinligare — liksom tynade bort.

Herbert steg in i mitt rum. Jag bad honom sitta ned. Han satte sig vid skrivbordet, gav blommorna en hastig blick och trummade

oroligt med de långa fingrarna mot bordet. Han började prata med mig på sitt snabba vis, men nu irrade inte blicken omkring, han höll den stadigt fästad på mig.

Så småningom gick min första blyghet bort. Jag tyckte att den där gosslike unge mannen alltid brukat sitta i mitt rum och betrakta mig med sina blanka ögon. Allt vad han sade kom så naturligt och friskt. Han talade om Bo, om hur goda vänner de nu voro, och frågade, om jag inte också tyckte, att Bo blivit trevligare på sista tiden.

— Magnus var nog inte nyttig för honom, sade han och drog samman sina mörka ögonbryn.

Jag log och skakade på huvudet. Jag brydde mig inte om Bo. Jag brydde mig inte om Magnus. Det var om Herbert själv jag ville höra. Men han berättade aldrig om sig själv. Nu frågade han i stället om mig: hur mina dagar gingo, om mina vänner, mina förströelser. Jag blickade bakom mig, såg dagarna utbredda som de bleka blombladen framför mig, ville andas på dem, trycka dem mot min mun, för att åter se dem svälla av liv, men förmådde det ej. Då jag inte sade något, steg han åter upp och började gå av och an i rummet.

— Den där Henriette Sooth träffade jag här-
omdagen, sade han plötsligt. Hon är nog inte
så snäll. Han såg skälmaktigt på mig: Hon
måtte gjort det trevligt för er på dansklubben.

Det visste han också!

— Se, log han, ni ryser bara ni tänker på henne.

Men jag ville inte tala om Henriette Sooth.
Jag skakade av mig hennes namn, som man
skakar av sig något kallt och vått. Nu stannade
Herbert framför min bokhylla.

— Har ni läst allt det där? frågade han och
granskade boktitlarna.

— Nej, bekände jag, egentligen har jag inte
läst så mycket.

Han svängde hastigt runt.

— Det måste man göra, sade han.

Åter slog han sig ned vid skrivbordet.

— Ni må tro, att Bo talat mycket om er,
sade han.

— Och med mig om er, sade jag hastigt.

— Nå?

— Nå?

Leende sågo vi på varandra.

— Ni vet, fortsatte han livligt, när man hör
talas om någon mycket, så formas ofrivilligt
en bild i ens tankar. Så fick jag bilden av
Tony Hastfehr.

— Är jag lik den? frågade jag.

— Åja! Nej. Både lik och olik! Jag vet inte ens, om ni är lik er själv än. Ni är så ung. Hur var det? Nitton år! Vid den tiden tror jag inte, att man ännu fått tag i alla trådarna, som leda till ens riktiga jag.

Ett ögonblick betraktade han mig uppmärksamt. Men jag kände mig icke längre besvärad av hans blick. Redan började jag bli van vid hans närhet: hans hastiga rörelser, det mörka ansiktet, så olikt alla andras, de långa smala händerna, som alltid grepo efter något, som om de lede av att vara tomma.

Så mycket sade vi inte till varandra, men när han efter en stund gått, föreföll det mig, som om mitt rum inte kunde komma till ro. En stol knakade, en golvplanka knarrade. Förvirrad blev jag stående mitt på golvet. Han var bakom mig, han var framför mig. Och när jag slutligen med en suck satte mig i skrivbordsstolen, kom jag att stöta till bordet; och med ens föllo blombladen ned från de höga stjälkarna, på mattan, på golvet, som om en odygdig vindil trängt in och skakat om dem.

XXVII.

Herbert Holst och jag träffades allt oftare. Ibland kommo han och Bo upp tillsammans. Ibland var han ensam. Han spelade med Pa. Han pratade med mig.

Uppe hos oss träffade han också Kerstin. Hon förstod sig inte på honom. Hennes stora blå ögon granskade honom undrande. Hon lyssnade otåligt på hans musik, satte så fram sina egna sånghäften och sjöng till hans ackompanjemang.

— Spela hårdare, sade hon och stampade litet med foten.

Herbert log sitt lustiga leende och härmade hennes egna trumvirvlar.

För Kerstin var musiken ett buller, en stimulerande fanfar. Vad skulle den annars vara? Inga visioner doko lockande upp för hennes ögon, medan hon sjöng, och musikens spröda ve-mod var henne helt främmande. Denna granna, klingande röst hade ingen annan uppgift än att fylla ett stort rum med mekaniskt välljud.

Bäst tyckte jag om att sitta och prata ensam med Herbert. Ännu bevarar jag en liten anteckningsbok från denna tid. Där står ett datum:

»... H. här i dag.»

Ett nytt datum:

»... H. här i dag.»

Siffror! Ett par ord! Ingenting annat! Men medan jag sitter och ser på dem, svälla de för mina ögon av liv. Jag vet, vad de där orden: »H. här i dag» fingo för en betydelse för mig. Jag började vänta på honom. Gick jag ute, tyckte jag att allt ändrat färg, var nytt, roligt. Hösten fick ett oväntat stänk av vår.

Ofta stannade jag utanför blomsterbutikerna. Jag njöt av bladens fina linjer, av de underbara schatteringarna, blickade djupt in i en blomma, där mörkvioletta ståndare och pistiller bidade sin tid, och tänkte på den svarta jorden, varur all denna skönhet växt upp. Det var skaparkraften hos allt detta groende och sprittande, som kom mig att häpna. En lust att studera blommornas liv kunde då komma över mig. Men jag följde den icke. Så var det alltid. Plötsligt fick jag längtan efter att ta reda på något grundligt, att veta orsak och verkan, att plocka sönder och dissekera; men jag lät det bero därvid. Lättja? Kanske. Men också en skönhetsglädje, som fasade för detaljerna, som nöjde sig med att låta ögat smekas av det färdiga mästerverket och som i det redan fullskapade fick en så stark känsla av mystik och under, att detta fullt tillfredsställde.

Himlen var försvunnen för mig: barndomens himmel med dess gator av guld, dess blommor av diamanter och rubiner. Inga änglar med vita släpande vingar skymtade längre mellan molnen eller bakom stjärnornas blinkande ögon, inga röster ljödo, inga harpors klang fyllde luften. Men jorden själv blev underverket. Jorden, varur källvattnet kristallklart sprang upp, över vars yta doftande blommor bredde ut sig, var det stora undret, där dolda krafter ständigt kokade och sjödo. En dag var den vit och kall, en dag var den grön och varm. För mig, som släppt den Högstes hand och tumlat ned i gräset, för mig blev all denna skönhet, dessa växlingar, denna tystnad, detta jubel, under på under. Förklaringen att allt styrdes av ett osynligt väsen höll jag inte längre till godo med. Jag törstade efter en annan förklaring, fann den ej, såg mig omkring, sökte famna allt i min närhet, insöp tingens doft, sårade mig till blods på törnen jag inte sett och log ändå . . .

In i det grå töcknet drog ett ljusnande skimmer. Hösten brast som en stor fuktig bubbla, och genom de brustna väggarna skymtade jag länge anade härligheter. Jag visste inte, att det var mitt hjärta, som börjat slå i väntan och oro.

XXVIII.

Det yttre livet formar inga händelser jämförbara med det som händer och sker inom oss själva. Därför blir berättelsen om ett liv, även när den luft, som omger det, genljuder av trumpetstötter och kanondunder, ändå bara den stilla berättelsen om ett hjärta och ett hjärtas dunkla vävnad av blod och nerver och anda.

De inre krafter, som verka inom somliga människor söka spränga den omgivande ramen, söka bryta sig ut, ångande otåliga, andra människor tyckas inom sig ha ett orörligt vatten likt en blank spegel, som återger själens minsta händelser i sitt glas. Nästan ingen förmår att ställa sig i harmoni med yttervärlden. Nästan alltid blir det stridigheter, knuffar, häftiga utrop. Var och en söker passa sig in i det lilla stycke av världen, som kommit på hans lott. Sällan går det. Inom människorna lever en helt annan värld. Den går inte att passa in någonstades. Därav oron, ångesten, den låtsade likgiltigheten.

Det var, när jag mer lärde känna Herbert Holst, som jag började tänka på detta. Hela hans väsen gick som en ton igenom mig. Under hans inflytande började en mängd tankar vakna

hos mig. Inför denna klara blick anade jag en högre syftande personlighet, som ingav mig trygghet och bävan på en gång. Och ändå, fastän han verkade så starkt, märkte jag snart hos honom en tudelning, som jag dock mer gissade mig till än förstod. Något torrt, en brist på humor, en brist på fantasi, kunde ibland stöta mig i hans ord och i hans sätt, medan jag däremot genom hans musik ständigt tyckte mig möta och fångslades av en spröd poesi, en levande, vek föreställningsförmåga.

Jag tänker mig gärna att musiken bar med sig hans innersta, var den mäktiga ström som upptog i sig det bästa i hans natur. Allt det andra, det var kanske bara hans vekhets olyckliga försök att hålla sig kvar på verklighetens stränder, att inpressa sig i samhällsmänniskornas yttre värld. Ur samma källa som hans iver för musiken välldes även ett intresse för människorna, icke nyfiket och begärande något för sig, men kärleksfullt och medlidsamt. Jag tror icke att hans känsla för mig var mycket mer än hans vanliga intresse för en människa. Ibland tänkte jag också sorgset, att jag för honom kanske även var något av ett musikstycke, vars tongångar han beundrade och därför föresatt sig att ömt leta ut. För mig blev han så småningom:

den jag trodde mig älska. Det var därför hösten skimrade som vår.

Denna kärlek fyllde mig snart helt och hållet. Jag kände själv, hur jag förvandlades, blev en annan. Det kroppsliga elementet tog ingen plats i denna min känsla, det sköts åt sidan, som något oväsentligt, en röst jag icke lyssnade till. Men hörde jag Herberts lätta steg närma sig mitt rum, eller såg jag honom på långt håll komma emot mig på gatan, så spratt jag till av en glädje, som jag aldrig förr erfarit. Vem kan förklara, varför vi dras till den eller den människan? I detta fall tror jag dock att jag vet, varför det just blev Herbert Holst. Jag behövde då någon svalare än jag, någon renare än jag. I hemlighet fruktade jag att sinnenas dunster åter skulle döva mig och dra mig ned i det sugande träsket med den där underliga vegetationen, i vars blomkalkar jag redan hade stirrat in; jag ville för alltid frälsa mig från ångorna över dyvattnet upp i en tunnare luft. Något av samma dragning mot det klara och enkla låg till grund för min vänskap till Kerstin efter min vänskap för Maud. — Därför blev jag också ängsligt rädd för att något frivolt och orent skulle smyga sig in i min böjelse för denne yngling.

Det, som man är rädd för, brukar ofta

skadelystet infinna sig, som om man just lockat på det. Men icke så nu! Min första kärlek fick jag under denna tid förnimma som en stilla glädje.

XXIX.

Så upptagen var jag av denna min känsla, att alla andra, mina släktingar, ja till och med Pa, makades ut i periferien. Jag fick inte plats med dem. Kärleken sög till sig mina tankar, mitt blod, mina nerver, liksom det nyvaknade livet under en ung mors hjärta vill ta alla krafter ifrån henne.

Så intensivt levde jag till en början i detta, att alla andra endast skymtade som skuggor i en avlägsen dimma. Det blev på ett obehagligt sätt jag ett ögonblick väcktes upp ur min dröm genom en med Mirjam Meijerhelm förbunden händelse.

Tant Mirjam hade väl först bannat mig litet för vad hon kallade mitt »dumma uppträdande mot Henriette», men så hade hon glömt alltsammans och tagit mig till nåder igen.

En dag bad hon mig gå med henne ut och handla. Jag kunde inte säga nej, fastän jag inte visste något rysligare än att promenera med

tant Mirjam. Hon envisades alltid att hålla mig under armen, och medan vi gingo så där som ett ömt förälskat par, levde hennes behandskade hand sitt eget liv på min arm. Fingrarna trummade, fingrarna lågo slappa, ibland nöpo de mig, så att jag ofrivilligt gav till ett utrop. Då vände tant Mirjam ett par stora, oskyldigt undrande ögon mot mig, medan munnen elakt log.

Denna dag var det likadant. Till sist kände jag mig så nervös, att tårarna stodo mig i ögonen. Kanske såg hon det, men fingrarna fortsatte sin lek. Vi mötte några av tant Mirjams bekanta, då böjde hon graciöst leende huvudet, och samtidigt kände jag det, som om klor trycktes in i mitt skinn.

En gång stannade vi. Det var farbror William Ruthven och tant Emilie, som hejdade oss. En stund pratade tant Mirjam med dem. De sågo inte glada ut. Barbara var sjuk, hon var så nedstämd, de visste inte vad de skulle göra.

— Gift bort henne! Hon är gammal nog för det, log tant Mirjam.

Farbror William såg ut, som om han hade haft ett häftigt svar till hands; men han hejdade sig. Alla hejdade sig inför tant Mirjam. Därför fick hon också sällan höra några beska sanningar.

Vi fortsatte vår promenad. Utanför en juvelerarbutik stannade tant Mirjam. Då märkte jag, att hon darrade i hela kroppen. Handen på min arm skakade. Häpen betraktade jag henne. Med lysande blick synade hon de utställda smyckena. Hela tiden darrade hon.

— Kom, sade hon med andfådd röst. Jag har ett armband till lagning därinne.

Hon seglade in i butiken. Det var juveleraren själv, som expedierade henne. Han bemötte tant Mirjam med utsökt artighet. Jo, för all del, armbandet var färdigt. Med en viss gammaldags sirlighet fäste han det om hennes handled.

— Visa mig något, sade tant Mirjam leende och såg sig omkring.

Genast började juveleraren skjuta ut lådor och öppna glasmontrer. Åter märkte jag, hur hon började skälva. Hon slukade smyckena med ögonen. Jag hade alltid förstått, att hon var passionerat förtjust i juveler; hon brukade ju också alltid hänga på sig så mycket som möjligt. Men hennes glödande iver nu gjorde mig nästan hemsk till mods.

— Det där! Det där! sade hon och pekade som ett barn på än det ena än det andra, som juveleraren höll upp.

Juveleraren själv rycktes ofrivilligt med av

hennes intresse och vände och vred på juvelerna i sin hand, så att de lockande sände förföriska blixtar omkring sig.

Tant Mirjam hade släppt min arm. Men fingrarna fortsatte att leka på disken. Det var då jag såg det. Jag blev iskall i hela kroppen, förlamad av fasa. De vita, litet feta fingrarna drogo långsamt, magnetiskt, åt sig en stor diamantring, som rullat ned bredvid en glasmonter och låg och glänste där i dagern från butiksfönstret. De smekte den, de rullade den, och så försvann den i denna mjuka, vita hand, redan så besatt med dyrbara ringar. Jag kunde inte få fram ett ord, och nu var det min tur att darra.

Tant Mirjam tog adjö, svepte ut genom dörren och lade sin hand, handen som slöt så hårt om sitt byte, på min arm. Nu nöpo inte längre fingrarna i mitt skinn. Handen låg stilla, död mot min arm. Men tant Mirjam själv tycktes ha fått bråttom. Jag hade svårt att följa med henne, då hon skyndade hemåt. Nu skälvde hon inte längre. Hon pratade muntert, litet forcerat. Jag mumlade till svar jag vet inte vad. Mina tankar rörde sig inte. Jag förmådde inte tänka. Det hela måste vara en ohygglig mardröm.

Tant Mirjam tog av sig kappan i tamburen.

Hon bad mig stiga in. Som vanligt slog hon sig ned i salongen. Hon öppnade ett par brev som kommit. Nu kunde hon bestämt inte ha ringen längre. Kanske hon lagt den i kappfickan. Medan tant Mirjam läste ett brev smög jag mig ut. Försiktigt trevade jag på hennes kappa. Inte där! Nej där! Juvelen kylde min hand. Då ringde det på dörren. Fort, innan jungfrun hunnit komma, öppnade jag. Utanför stod den artige juveleraren. Han såg på en gång upprörd och generad ut.

— Ett misstag måste skett... en förväxling, stammade han.

— Ja, sade jag med ens lättad, min tant fick med sig den här.

Jag höll upp ringen. Han tog den och såg allvarligt på mig.

— Det har hänt ett par gånger förr, sade han. Ja, vi köpmän känna ju grevinnan. Hon lämnar alltid igen. Den där benägenheten är ju för övrigt en sjukdom och vi förstå att göra skillnad. Vi känna till grevinnans ställning... det aktade namnet... Ja, jag hoppas herrskapet inte tar illa upp...

I detsamma kom tant Mirjam.

— Nej, se där! Vad stå ni och parlamentera om?

— Grevinnan hade av misstag fått med sig . . . började juveleraren.

Liksom nyss förut i boden vände han ringen mellan fingrarna, så att den blixtrade. Ett ögonblick såg tant Mirjam förvirrad ut.

— Det är bra så, sade hon därefter kort, vände oss ryggen och gick in i salongen igen. Sedan juveleraren stängt dörren, tog jag mina kläder och sprang ned för trapporna.

När jag skyndade genom Kungsträdgården, hade jag en förnimmelse av att en dimma låg framför mina ögon, så att jag oupphörligt var nära att stöta emot träden. Plötsligt stannade jag. Någon talade till mig. Det var Herbert Holst. Han dök upp alldeles framför mig, utan att jag kunde förstå, varifrån han kommit.

— Å, Herbert! Herbert! jämrade jag mig utan att tänka på att jag aldrig förut kallat honom vid förnamn. Det kom så självskrivet.

— Vad är det, Tony?

Långsamt började vi gå sida vid sida. Innan jag hunnit tänka mig för, hade jag börjat berätta om det oförklarliga som hänt. Jag visste inte, var vi gingo, jag visste ett ögonblick knappast, vem jag själv var. Jag bara talade i en ström av ord. Slutligen såg jag upp. Hur vi nu gått, hade vi kommit in i Gamla staden.

Husen nästan böjde sig över oss, drypande av fukt och ålder. Det var, som om dagsljuset inte fått plats mellan de höga husväggarna, utan samlat sig högt över våra huvuden till ett ljust moln, från vilket små flingor av dagern försiktigt droppade ned på de förbiilande människorna. Ofta hade jag inte varit där. Stämningen var min egen. Den slöt sig som en trolsk ram kring mina tankar.

— Stackars Tony, sade Herbert med rynkade ögonbryn. Mirjam Meijerhelm är naturligtvis sjuk, men det är en av själens skamliga sjukdomar, som de flesta inte vilja låtsas om. Den skall begravas i tysthet, och blir därför desto mer mystisk.

— Min mor var också sinnessjuk, sade jag tungt.

— Det vet jag, svarade han hastigt.

— Å, jag är rädd, sade jag efter ett ögonblick, det är som en förbannelse över släkten Ruthven. Min mor! Så många andra! Kanske Barbara! Och nu tant Mirjam... Det är en skugga som förföljer oss, som kanske sveper in oss. Det är ingenting att göra. Jag själv — — —

— Du själv? sade han; ty redan sade vi »du» till varandra.

Med en häftighet som aldrig förr brusade

min barndom tillbaka mot mig. Åter stod hon där, den där lilla flickan, som lekte vid sin mors fötter, som aldrig hörde ett ord från dessa slutna läppar, aldrig såg ett leende i detta bleka frånvarande ansikte! Jag försökte berätta om henne för Herbert. Hade jag någonsin talat därom med en annan? Jag tyckte att den där lilla flickan smög sig emellan oss, grep efter våra händer. Och medan jag talade, kände jag med ens att den lilla Tony, som ingen riktigt förstått, fått en vän som lyssnade till henne.

— Jag förstår, sade Herbert lågt ett par gånger.

Tacksamt log jag upp mot honom.

— Är det sant? frågade jag. Riktigt sant? Ingen förstod henne! Hon kunde inte förklara sig, Tony från längesedan. Hon gick ständigt och bar på en tyst ångest, och ängsligt spejade hon upp i de där döda ögonen och fick aldrig, aldrig något svar... När min mor dog, sade jag efter en stund, smög jag mig bort efter begravningen. Jag måste ha kommit i något förvirringstillstånd. Jag minns så litet av det, bara att jag tyckte mig se mors ögon le — äntligen le! Man fann mig sent på natten långt ute på slätten och förde hem mig. Efter ett par tre dagar var jag återställd... Ja, jag minns så litet av det.

En lång stund gingo vi tysta. Genom en smal gränd kommo vi ner till Skeppsbron. En frisk vind slog emot oss; där var ett rassel och ett liv bland båtar, lårar och tjärlukt. Silltunnor rullades nedför smala bryggor, säckar buros upp. Vitt mjöl blåste omkring i luften. En svart skorsten sände ut ett moln av rök och gav till ett vrål, som om någon varit i sjönöd. Vi vände hemåt igen. Herbert såg på mig ibland från sidan. En gång möttes våra ögon.

— Låt oss ofta tala med varandra, sade han.

— Ja, kunde jag endast svara.

Jag förstod, att den lilla »Tony från länge-sedan» nu gripit tag i den där långa smala handen.

XXX.

Det blev jul.

Kerstin reste till sitt hem. Även Bo och Herbert lämnade staden. Jag blev ensam. Julen var icke längre densamma som förr, då vi på julaftonen samlats hos moster Amelie. Jag saknade Kerstin och Bo, men mest av alla Herbert.

Pa köpte hela fång av blommor med sig hem. Han märkte att jag var nedstämd och sökte

därför bereda mig än den ena, än den andra glada överraskningen. Själva julaftonen sutto vi ensamma. Sedan kommo julbjudningarna: hos faster Gunilla, hos Mirjam Meijerhelm, hos Ruthvens. Själva hade vi också middag. Var jag än befann mig, såg jag bara ett brunhyat gossansikte, ett blixtrande leende. Melker Hastfehr försökte återinföra den gamla tonen i sitt sätt mot mig. Men jag besvarade den icke. För länge sedan hade han för mig mistat allt intresse.

Men vid dessa bjudningar lade jag märke till något annat. Det var Barbara. Hon hade blivit ännu mera stilla än förut. Men hennes drömmande blå ögon hade fått ett nytt uttryck. Hon hörde ofta inte på, när en fråga riktades till henne. Ibland log hon för sig själv, utan orsak, tyckte man.

En kväll hos tant Mirjam såg jag plötsligt hennes ögon riktade på någon bestämd. Hela hennes ansikte syntes upplyst som av ett vitt sken. Jag följde hennes blick. Den stannade på James. Han satt och spelade schack med hennes far. Det vackra huvudet var nedlutat över schackpjäserna, den smidiga sträckningen av hans figur framträdde i den svarta sällskapsdräkten. James! Ibland tittade han upp och

mötte Barbaras ögon. Då nickade han glatt och såg genast åter ned.

Länge satt Barbara på samma sätt. Jag iakttog henne tyst. Alla de andra pratade och skämtade som vanligt. Den rosiga Beth var mitt i kretsen. Såg hon ingenting?

— Barbara! ropade hennes mor plötsligt tvärs över salongen.

Barbara ryckte till som väckt ur en dröm. Långsamt gick hon fram till sin mor.

Som om dottern åter varit ett litet barn, började tant Emilie nu plocka på hennes klänning, rätta på en brosch, släta hennes krage. Hon gjorde det med ömma brådskande fingrar, medan hon ängsligt såg in i det drömmande ansiktet. I det ögonblicket då dessa händer så där ivrigt och skyggt rörde vid Barbara, tror jag att mor och dotter voro många mil borta från varandra. Den ena frågade tyst med en moders ängsliga hjärta, men den andras hjärta gav icke mera dotterns svar. I den stunden utspelades denna tysta tragedi, som är alla mödrars bittra upplevelse sedan tidernas begynnelse: då modern, vars egoism darrar, söker igenkänna sitt barn från de forna dagarna, men finner att hon nu fattar om en avskild människa,

en helt annan, en obekant ny varelse, som börjat leva sitt eget lönnliga, okända liv.

Jag uppfattade det blixtnabbt, men ingenting mera hände under kvällen, och inom mig undrade jag sedan, om jag sett fel.

XXXI.

Men jag hade icke sett fel. Något inträffade en tid efter den där aftonen — något med Barbara.

Om man tycker att några skulle vara olika varandra, så var det väl James och Barbara. Den där unge mannen så sprudlande av liv, så självisk och nyckfull, så frisk och hänsynslös... Och så Barbara! Den främmande! Den alltid överkliga!

På sista tiden hade Pa då och då talat med mig om James. Man hade bekymmer för honom. Han var en ohjälplig slösare, kastade ut pengar till höger och vänster, till dess han måste låna av kamraterna: då bjöd han dem i sitt hjärtas glädje på champagne i mässen för mer än de lånade pengarna.

Men det fanns allvarligare saker. Han spelade. Han kunde inte låta bli det, lika litet som

Mirjam kunde stå emot en blixtrande diamant-ring; och sina spelskulder betalade han icke. Flera gånger hade han redan ställt till skandaler på regementet. Chefen hade varnat honom.

Man sade också, att han icke tålde vin. Efter några glas var han färdig att skrida till storms med dragen sabel. Men när han blott ville och höll sig nykter, var han intagande, älskvärd, vann hjärtan bara genom sitt soliga leende. Kamrater som grälat över honom, trötta på hans ständiga lånande och de med frodig, outömlig fantasi hopdiktade historier, varmed han dag efter dag snodde sig ifrån fullgörandet av sina förbindelser, föllo till föga inför detta leende. Det var omöjligt att motstå. Kvinnorna blevo förälskade i honom: de anade bakom detta solsken en god själ, ett känsligt sinne. Men han tycktes föga intressera sig för dem tillbaka. Hade han fått nog av dem med sin mor? Jag tror det. Hos henne hade han sett, jämte det starka och strålande, och oupplösligt hopspunnet med detta, en fulltalig samling av en kvinnas dåliga egenskaper, och pliktskyldigast måst tro, att det var de goda. Han var redan övermått därpå. Och moderns svartsjuka om honom kom honom att förskräckt fly de band

en kvinna ovillkorligt vill snärja om den hon älskar.

Så hade inte Mirjam Meijerhelm åstadkommit mycket gott i livet. Förgäves hade hon sökt vinna denne vackre gosse, som hon älskade på sitt vis, ungefär som en katta älskar sin unge, då hon nafsar den i öronen och biter den i nacken. Nu gick han sina egna vägar, och såg han en kvinna, tänkte han misstänksamt:

— Kanske har hon klor — kanske liknar hon min mor!

Och i honom hade Barbara, den drömmande stillsamma flickan, förälskat sig!

Han brydde sig inte om henne mer än om de andra. Han pratade med henne och log mot henne; men det gjorde han mot alla.

Så snart man i släkten fått klart för sig Barbaras olyckliga tycke, började man samla sina ansträngningar för att så småningom söka jaga bort det. Och det kanske var det bästa sättet att få henne att hålla fast vid det. Ständigt hörde hon nu sin älskades namn och alltid i det eller det sammanhanget, som tydde på att man ogillade honom: han var en slarver, en spelare, en odåga som koketterade med sitt

vackra utseende. Dessa släktingar, som ju innerst hängde fast vid varandra och höllo av varandra och som ju icke på något allvarligare vis kunde ogilla varandras oarter och besynnerligheter, eftersom dessa voro ett tämligen gemensamt arv för dem alla, gingo nu till överdrift i sina kritiska uttalanden om James, som de egentligen icke hade något emot, endast därför att de allesammans voro upptagna av oro för Barbara. Där var släktspöket igen: rädslan för att åter en medlem av klanen plötsligt skulle störta ned i det kokande djup, där de sett så många drömmande, lyckoglänsande försvinna.

Och tant Mirjam? Anade hon något av detta? Man trodde det; dock, ingen visste ju egentligen, vart tant Mirjams tankar flögo. Men hon hade ändrat sätt mot Barbara. Förut hade hon varit vänlig mot henne, kanske inte så intresserad som i fråga om mig, men hon hade aldrig visat henne någon elakhet. Nu såg hon inte åt Barbara. Barbara fanns inte till för henne. Hon talade över hennes huvud, som om hon varit luft, och räckte hon henne handen till goddag eller adjö, vände hon sig alltid till någon annan i samma ögonblick, liksom om hon ej hunnit med att tänka på alla.

Jag såg Barbara denna tid, och med ett hugg i bröstet förstod jag, att den smygande aning om olycka jag alltid haft från första stunden jag mött henne nu skulle bekräftas.

Ack, jag börjar känna igen dem nu, mina olyckskamrater i slakten. Vi mötas, räcka varandra handen.

»Du också!» tänka vi tysta.

Intet märke skiljer oss från andra, men ändå veta vi det genast. Vi känna varandra, kanske på blicken, kanske på rösten — det gör det samma: *vi veta ändå*. Du också! För oss är icke livet uppmätt i år, men i ögonblick. Nu! Nu! Vägen kan aldrig bli lång för oss. Ett litet stycke skymta vi än. Vi vilja stanna, men kunna icke. Nu! Nyss var det solsken. Nyss sjöngo fåglarna. Nyss fladdrade en fjäril, gungande likt ett lossnat blomblad i luften. Nu sveper mörkret in! Vinande! Rasslande! Som tusen snärjande stålkedjor! Å! Rädslan, det är ingenting! Ångesten, det är ingenting! Den kändes också nyss, när vägen darrade i sol: men vanmakten, slutet, det förkrossande slutet... Och ingen, ingen kan hjälpa...

Och så nådde skuggan Barbara, den skugga som slagit sin ring kring min mors plats i det

gamla huset därborta, den skugga som jag fruktade mest av allt på jorden.

Barbara blev sjuk. Långe hade hennes föräldrar sett det nalkas. Det tycktes ha kommit med kärleken, smygande i kärlekens spår. Icke alla tåla kärleken. Luften blir så brännande. I den vita skål, som är en ung själ, stickas plötsligt röda rosor. Icke alla tåla den doften. Krafter, som slumrat under barndomen och de första ungdomsåren, väckas, släppas lösa, svalla fram som lösta vårflooder. Och Barbara! Hon hade ju ingenting sett av livet. För henne voro gränserna så trånga, människorna så få. Denna uppflammande kärlek förde med ens hela livet till henne. Hon behövde icke flytta sig, icke göra en rörelse till bifall eller bön med sina vackra händer. I en storm yrde livet emot henne, drog med sig allt på en gång: bruset från havet, den kvava luften från gränderna, rösterna från många människor. Ett tumult var det, jag förstår det. Liksom en människa, under den andra av de båda största sinneströrelserna: döden, ibland i en enda minut lär se tusen syner, höra tusen röster, förnimma hela jordelivets jäktande hets innan utslocknandet, så förnam nu Barbara det, och hennes drömande, stilla väsen föll av henne som en sliten dräkt.

Och knappt hade den fallit, förrän en förvriden, gapskrattande, skrikande Barbara hoppade fram.

En dag, en natt — och Barbara Ruthven var icke mer att känna igen. Hon fördes bort — till ett sjukhem, hette det. Den glada, söta tant Emilie stängde in sig med sin sorg.

Somliga sade nu, att Barbara tidvis även förut varit sjuk, ehuru icke på detta stormande sätt, men att familjen sökt hålla det hemligt. Så slöto sig icke de där väggarna, som jag alltid trott voro tjockare än andra väggar, kring det soligt lyckliga hem, som jag hade föreställt mig.

XXXII.

Barbara hade en privatsköterska, en vänlig blåögd flicka, syster Hildur. Ett par gånger, då jag var uppe hos Beth, träffade jag henne. Jag visste nu, att Barbara var på hospital.

— Kom ut och hälsa på oss, sade sköterskan en dag till mig. Barbara är lugn ibland, då känner hon igen er.

Jag sade till Pa, att jag ville hälsa på Barbara. Han tyckte icke om att jag skulle fara dit.

— Jag är rädd för att du blir skräm, sade han.

Men nu ville jag. Jag köpte ett fång av blommor, jag mindes att Barbara älskade blommor, och så for jag ut till hospitalet. Egentligen hade jag då ingen föreställning om ett hospital. Har någon utomstående det? Numera har jag det. Jag vet, att det ej i mycket skiljer sig från ett vanligt sjukhus: varken ett fängelse eller en tvångsanstalt är det. Men denna första gång...

Jag kom utanför den del av staden, som jag hittills kände, stod så till sist framför ett högt staket och gick in i en vidsträckt park.

»Så vackert», tänkte jag, »här kan ju Barbara promenera.»

Då mötte jag en skock patienter. I spetsen för dem gick en stadig gumma med en toppmössa på huvudet och en grov käpp i handen. De andra kommo efter, förmodligen klädda i hospitalets kläder, med små runda grå mössor och korta kavajer. Jag stannade och lät dem passera. Några vände ansiktena mot mig: bleka ansikten, där ögonen ruvade djupt inne. Ett par skrattade, högt, dumt. Två sköterskor i sina svarta kappor gingo mittibland dem.

Jag tyckte icke längre, att parken var så vacker. Betryckt vandrade jag vidare.

En gammal herre i päls kom gående, stödd

på sin sköterska. Han hade ett stort, skäggigt ansikte, med röda uppsvällda kinder. Han jollrade som ett litet barn, fnissade, stötte fumligt med käppen mot snön.

Jag skyndade förvirrad upp mot huvudbyggnaden. Redan i porten mötte mig den blåögda sköterskan.

— Jag såg fröken komma, sade hon, jag skall visa er vägen.

Vi gingo uppför en trappa och genom en korridor. Något skramlade, då syster Hildur rörde sig. Jag såg nu, vad det var. På ett långt band hade hon en stor nyckelknippa fästad. En dörr! Hon låste upp den, låste åter igen den efter sig. Nyckelknippan skramlade, låset knäppte. Jag var inlåst. I en plötslig obehärskad ångest skulle jag velat kasta mig mot dörren och spränga den. Genom korridorens stora fönster såg jag den blå himlen därutanför, solskenet, ett vitt moln, som seglade förbi långt borta. Så fjärran allt det där kom, bara genom att en nyckel med ett fast grepp vridits om bakom en!

Vi gingo vidare. Min känsla av skräck försvann. Här var ju fridfullt. Blommor överallt! Jag tillade in i ett par stora salar, där rörde sig stillsamt flera kvinnor. Somliga sydde, andra

läste, ett par gingo av och an på golvet och vred händerna.

— Det här är lugna avdelningen, sade syster Hildur och låste upp och reglade igen.

Här var en vävsal. Jag såg huvuden nedlutade över vävstolarna. Någon sjöng sakta. I ett annat rum surrade en symaskin. Överallt mötte vi blåklädda, leende sköterskor.

»Det här är ju inte farligt», tänkte jag.

En ny korridor! Den var inte så ljus. Inifrån ett rum hördes en gnällande röst. Vid en stol stod en mycket mager välklädd dam. I det samma som vi gingo förbi henne började hon att av alla krafter med sin knutna hand slå på stolen, medan hennes röst steg till ett skrik. Okvädinsord, svordomar tumlade ur hennes mun; och hela tiden slog hon på stolen, som om hon velat hugga den i bitar. Så tystnade hon lika tvärt, som hon börjat skrika, och satte sig lugnt och leende ned.

En liten spenslig dam med håret i oordning kring ansiktet kom rusande emot oss, hejdade sig, neg djupt, rätade upp sig igen med förnäm blick.

— Drottning! Drottning! mumlade hon med blid röst.

Syster Hildur nickade åt henne. En dörr slogs

upp på vid gavel. En väldig gestalt fyllde dörröppningen. Ur ett brett ansikte tittade ett par stickande ögon — ondskefullt, hatfullt granskade de där ögonen mig. Syster Hildur låste upp och stängde igen, raskt, vanemässigt. Nu stodo vi utanför en ny dörr. Jag lystrade ofrivilligt. Därinnanför hördes ett dovt buller och ljudet av ett par gälla röster. Syster Hildur gav mig en snabb blick.

— Här är fröken Barbara, sade hon och vred om nyckeln.

Jag kom in i en korridor, bredare än de förra, upplyst av ett stort fönster. På vardera sidan om korridoren voro dörrar. Somliga hade infällda fyrkantiga glasrutor, så att man kunde överblicka de små rummen, andra endast små gluggar, lagom stora för att ett forskande öga skulle kunna titta in, en del stodo vidöppna. Från ett rum kom en ung flicka i en lång nattrock. Det ljusa håret hängde i en fläta på ryggen, ansiktet var upphettat och skrattande, underläppen uppsvälld, som om hon bitit i den. Det var Barbara. Jag vet icke, vad jag hade väntat mig, men alls icke detta. Detta var inte Barbara, sådan jag alltid sett henne. En okynnig barnunge måtte suttit bakom hennes ögonlock och nu kilat fram.

— Tjänixen, Tony, sade hon. Du har blommor. Goddag! Goddag!

Hon tog blommorna och viftade med dem som en kvast i luften, slog ena armen om sin sköterskas hals och såg stadigt på mig.

— Var har du fått blusen ifrån? frågade hon och var genast framme vid mig.

Blommorna kastade hon på golvet. Hon grep tag i min blusärm och drog häftigt i tyget. Jag kände hennes fingrar krampaktigt sluta sig om min handled, en liten vass nagel trängde in i köttet.

— Släpp fröken Hastfehr, sade sköterskan med bestämd röst.

— Ha, ha, skrattade Barbara uppsluppet. Hastfehr, knastfer, laster, master trala la la!

Hon släppte mig så plötsligt, att jag tumlade baklänges.

— Du skall se mitt rum, sade hon och tog upp blommorna och slängde dem innanför sin dörr.

Jag tittade in i Barbaras rum. Det var kallt som en cell, vid ena väggen låg en madrass med en filt på.

— Hon kan inte ha sängen inne, sade sköterskan lågt till mig, då hon såg min häpna blick.

Barbara snurrade runt.

— Kan jag inte ha säng? Du ljuger, din hora!

Med ett gällt skrik kastade hon sig på bädden. Hon vred sig, sparkade med benen, slet upp nattrocken och blottade sitt vita skinn.

— Man förstör mig, stönade hon. Jag brinner upp! Jag brinner upp!

— Det är väl bäst ni går, viskade sköterskan och stängde sakta.

Ute i korridoren voro nu flera patienter. En lång gestalt stod tryckt mot väggen och viskade in i den, ivrigt hemlighetsfullt. En gammal gumma mitt på golvet pratade högljutt, medan hon höll ett finger i luften; då och då rörde hon försiktigt med sin andra hand vid fingret och stoppade det så först i munnen och sedan i örat. Mot en fönsterruta tryckte sig ett ansikte, så att näsan plattades till, och ögonen stirrade med en frånvarande blick på alltsammans.

Jag såg in till Barbara. Hon hade rullat ihop sig på golvet i en onaturlig ställning. Hon plirade upp med ena ögat och blinkade åt mig.

— Det var tråkigt, sade den lilla sköterskan då vi gingo tillbaka. Fröken Barbara var så lugn i dag på morgonen. Men hon är så olika.

— Blir hon inte bra? mumlade jag.

— Det får inte jag uttala mig om, sade syster

Hildur och skakade på huvudet. Det var synd på frökens vackra blommor.

Jag kunde inte svara. Jag skyndade bara framåt.

— Vill ni inte dricka kaffe? Jag är ledig nu och kan bjuda på det i mitt rum, föreslog syster Hildur vänligt.

— Tack! Tack! stammade jag. En annan gång! Jag måste hem nu.

Jag gick hela vägen hem. Jag hade en känsla av att jag omöjligen skulle kunnat sitta i en spårvagn.

Det korta, misslyckade besöket på hospitalet hade så upprört mig, att jag knappast uppfattade något omkring mig, bara gick och gick. Ibland halvsprang jag, som om jag hade hört ljudet av en nyckelknippa skramla bakom mig.

Barbara! Hade vi kanske alla en helt annan varelse dold inom oss? Någon som plötsligt skulle träda fram och tala med främmande, fräck tunga? Alldeles under huden fanns kanske denna varelse, som ingen ville kännas vid, låg där utbredd som en grå flädermus med de utspärrade vingarna fästade ytterst under våra naglar. Var fick jag flädermusen ifrån? Jo, naturligtvis! Ett djur måste det vara. Inte en

människa! Ett klibbigt, vidrigt djur, som ätit sig in i kroppen och en dag skulle grimaserande äta sig fram.

Jag tog mig trött över pannan. En bil for tätt förbi mig. Jag såg en skymt av ett par leende ansikten. Barbara — —

XXXIII.

Herbert hade kommit tillbaka. Jag hade räknat dagarna till hans återkomst, och ju ivrigare jag räknade, ju flera och längre tycktes dessa dagar bli. Men nu var han åter i Stockholm.

Han kom upp helt oförmodat till oss en söndagsförmiddag. Pa var utgången. Herbert stod plötsligt i dörren till salongen. Boken jag hållit på att läsa föll i golvet, då jag räckte honom handen. Jag tyckte alltid, att han dök upp så där som en ande. Hans steg voro så lätta.

— Bo kommer snart efter, sade han, sedan vi hälsat ordentligt.

Han satte sig ned vid min sida i soffan. Nu började han berätta om sitt hem, utan att jag frågat något. Jag var glad däråt. Då och då såg jag försiktigt på honom. Så hans ögon

glänste! Det kom något i hans röst, när han talade om sitt hem, en klang jag inte hört förut.

Å, jag förstod det så väl! Det där, det var hans hem. Jag hade aldrig varit där. Det var ett stycke av honom själv. På vägarna därborta hade han traskat som liten gosse. Han kände igen dem i snö och i vårsmältningen. Han visste, var de första blåsipporna kommo upp, och han brukade gå och titta på knopparna och gräva med händerna i jorden omkring deras rötter.

Utanför hans fönster växte en stor gran. Om morgnarna, när han vaknade, lyste solen högst i grantoppen: den satt där som en glindrande guldstjärna.

Han hade syskon: en bror var löjtnant nere i Västerås; en syster förestod arbetsstugan i byn. Men han talade inte om hurudana de voro som vuxna. De voro barn. De lekte på den stora gården. De sprungo ifatt nedför herrgårdsallén. De hade kaniner. Själv hade han en tam kråka. En vacker dag flög den sin väg. Vingarna hade vuxit ut. Hon hette Tamar efter henne i bibeln. Hela sommaren ropade han efter henne, så snart han såg en kråka flyga upp ur en skogs-dunge. Men hon kom aldrig igen.

Hans far promenerade i parken, i den vid-

sträckta trädgården. Fadern hade alltid en käpp i handen och en sax i fickan. Han klippte av en vissan kvist med saxen och mätte med käppen ut nya trädgårdsland. Ibland stannade han och såg upp mot huset. Barnen kommo rusande. Han plockade upp plommon ur fickorna, ett stort daggigt äpple, som nyss legat på trädgårdsgången.

Modern satt uppe på terrassen och sydde. På sanden bredvid henne låg en nedfallen bilderbok, ett stycke därifrån stod hunden Tufs och klippte med öronen. En fjäril fladdrade kring hennes händer...

Herbert tystnade plötsligt.

— Å, vad jag talar, sade han så. Men du hör ju också på, tillade han leende.

— Det var din mors händer — — — sade jag, och jag hörde själv, att min röst blev nästan bönfällande.

Jag, som aldrig känt en mors kärlek, törstade efter att höra om en annans mor. Det skulle kännas så tryggt att veta, att hon fanns, den där modern, som brukade sitta och sy bland bilderböcker, hundar och barn, som mumsade på plommon.

— Ja, sade Herbert nu nästan förläget. Jag

brukar ju aldrig tala så här mycket. Men du måste höra, Tony. Jag har aldrig sett min mor, utan att hennes händer varit fullt sysselsatta: alltid ha de omslutit något, ett handarbete, ett barn, ofta en bok. Hon älskar att läsa. Hon samlade oss omkring sig. Vi kommo till de där varma goda händerna. Alltid voro de redo att släppa det de just fattat tag i. När vi kommo, fingo de inte vara upptagna. Jag minns, hur en tillfällig smärta flög bort vid beröringen av dem. Och när man var glad, voro händerna också glada. Hon formade dem till fåglar, till skålar. Hon lärde oss den lustiga leken om Tummetott, och jag tyckte alltid om när hon kom till lilla Vickevire, därför att på lillfingret hade hon en så vacker ring med rubiner och smaragder, en riktig sagoring.

Mina ögon stodo fulla av tårar, och jag vände bort huvudet för att Herbert ej skulle se dem. Med mig hade ingen mor lekt. Herbert reste sig på sitt hastiga sätt.

— Du skulle ha varit med oss därhemma, Tony, sade han allvarligt.

Å, visst skulle jag ha varit det. Jag försökte le, men det var nog ett litet ömkligt och misslyckat leende, ty Herbert lutade sig ned över soffkarmen och såg på mig.

— Du skall träffa min mor en gång, sade han.

I det ögonblicket tror jag, att något knöts fast emellan oss.

Efter den där dagen föreföll det mig ofta, då jag betraktade Herbert, som om jag såge de där ömma, flitiga händerna omkring honom.

XXXIV.

Som av en tyst överenskommelse bildade jag, Kerstin, Bo och Herbert en sammanslutning, som blev oss både till glädje och nytta. Bo och Herbert voro ju ständigt tillsammans, lika så jag och Kerstin. En gång beslöto vi, att vi alla skulle träffas och läsa något.

Det var Herbert, som bestämde Almqvist. Vem hade talat om honom förut? Nu mindes jag, det var Magnus. Men jag hade ej lytt hans råd att läsa Törnrosens bok. Herbert lånade mig nu Jaktslottet. Han tog också med sig en gammal upplaga av Almqvists Songes och spelade för mig. De underbara melodierna rörde mig. Jag började älska dem, innan jag läst något alls. Där var en sång:

Om bland tusen stjärnor någon enda ser på dig,
tro på den stjärnans mening, tro hennes ögas
glans.

Du går icke ensam. Stjärnan har tusen vänner;
alla på dig de skåda, skåda för hennes skull.
Lycklig du är och säll.
Himlen dig har i kväll.

Den tyckte jag var skriven för mig. Jag kunde höra den om och om igen. Där fanns något av psalm och även av folkvisa. Tonerna växte upp som blommor. Något inom mig, kanske det där »mörkvioletta», som Magnus en gång talat om, drogs instinktivt, tjusat till denne underlige man med den höga pannan, de svärmiska, litet stickande mörka ögonen. Långt senare läste jag ett av hans sällsamma, ömt självvironiska brev, där han säger, att han alltid varit älskad av barn, unga studenter och knoppande unga kvinnor.

Så blev det också nu. Jag gör mig ingen illusion av att förstå honom, men jag älskade honom då, och jag älskar honom ännu. Här kom åter jorden, underverket, mig till mötes, bara mycket mera mystiskt och trolskt, än jag drömt mig det själv.

Vi fyra träffades nu hos varandra. Ibland

hos mig, ibland hos Kerstin, ja till och med Bo och Herbert fingo göra fint i sina respektive dubletter för att ta emot oss. Det låg en obeskrivlig stämning över dessa sammankomster. Till och med den klarögda Kerstin tycktes ryckas med därav.

Första gången jag var uppe hos Herbert... Han hade ett par rum vid Tegnérkunden, icke långt från Högskolan. Från fönstren såg man parken, där alltid barn lekte. Jag steg in i hans bostad med en nästan andaktsfull känsla, och jag skulle velat tysta Kerstins glada höga röst. Det var, som om jag lyssnat efter något: hans hemligaste drömmar, hans innersta tankar.

Överallt på bord och stolar lågo böcker och noter, men från hyllorna, ja från alla upptänkliga platser, lyste blommor. I ett hörn stod tevattnet och puttrade, och på ett bord framför en bred ottoman, hade han dukat upp kakor och koppar. Där slog vi oss ned. Själv hällde Herbert i teet åt oss. Jag önskade, att jag fått göra det. Jag skulle velat vara värdinna i hans rum. Vi lade citronskivor i det doftande teet och drucko det på ryskt vis.

Herbert sprang till pianot. En melodi nynnade ut i rummet. Tulpanerna på hyllan ovan-

för böjde sina stjälgar nedåt och drucko in musiken med vidgade kalkar.

Vad läste vi sedan den gången? Kan jag minnas det? Jag tror det var »Skönhetens tårar». Nymfen Astarte som flyr genom rymden, förföljd av den hisklige jätten. Han griper henne och trycker sina skarpa fingrar mot hennes panna. De såra henne. En droppe av hennes blod rinner utför hennes panna och blandar sig med tårarna i hennes ögonlock. Denna Skönhetens tår faller genom rymden — blod utgjorde dess undre del, tårvattnet det övre. Det undre väsendet i tåren — blodet — vill nedåt, men det klara vackra vattnet vill uppåt, vill åter förena sig med Skönhetens ögon. Och så blir Astartes tår svävande i rymden. »Denna tår är världen, vari du bor, min vän.»

Tulpanerna böjde sig allt djupare ned, runno som en mörkröd ström utefter hyllan, trötta och matta av värme och teångor. Jag såg på Herberts händer, som fattade om boken, och tänkte på de andra händerna . . . En fjäril fladdrade omkring dem. »Denna tår är världen, vari du bor, min vän.»

Men inom mig kände jag åter den där feberbrådskan, ångesten för att det snart skulle bli sent.

XXXV.

Så fort tiden gick. När jag nu tänker tillbaka på den, ser jag att ingenting hände, ingenting yttre, ingenting som man kan ta på och sticka ned som en milstolpe vid vägkanten. Där fanns bara Herbert, våra samtal, våra promenader, söndagsförmiddagarnas musikstunder. Där var åter min benägenhet från barndomen att intensivt gå upp i ett enda, skära av det, trycka det intill mitt hjärta, uppfyllas därav, så att allt annat blev överkligt.

Dagarna ljusnade redan mot våren. Den bleka svenska våren, med blå skymning och snödroppar under den sprickande isskorpan!

Ikke långt utanför staden vid en av de små stationerna på banan söderut hade en berömd målare byggt sig en stuga, som mest bestod av en kolossal ateljé. Här levde han med sin hustru och sina många barn hela vintern, fullkomligt avskild från den övriga världen. Ibland gick hans namn genom pressen som en gammal känd trumpetfanfar: några nya tavlor av hans hand på en utställning; och alla äldre strömmade till för att se dem, kritiken lovsjöng dem kanske icke mer så hänfört som förr, men

sin stora popularitet hade han kvar. Jägare och enstöring, förtrolig med alla skogens vilda djur, men just inte med andra, hade han själv så småningom förvandlats till en björn i sitt ide. Björnen var alls icke ovänlig av sig, men han ville inte komma ut. Han hade alls ingen lust att visa sig, den lille, stillsamme mannen därborta, så nära huvudstaden och ändå så långt avlägsen därifrån, som om han bott uppe i obygderna.

Men Herbert kände honom och hans äldste son, Ove. Pa hade även någon gång sammanträffat med honom. Och en dag blevo vi ungdomar bjudna ut till Villa Bungalow — så hette huset.

Tidigt på morgonen satte vi oss på tåget med biljetter till den lilla stationen. Utanför staden låg ännu snön kvar. Inne i skogarna skymtade stora vita drivor, men omkring stugorna lyste redan björkarna i violett. Vid stationen mötte en släde. Luften darrade av sol, ispiggarna som hängde från husen fällde jättetårar. Vinden kom farande ren och klar, och det porlade sakta i diket utmed vägen.

Kerstin sköt hatten i nacken och gav till en drill som en fågel, som sluppit ur buren. Vi

packade in oss i släden: Bo bredvid Kerstin, jag bredvid Herbert.

Det var lustigt att se Kerstin och Bo ihop. Det var alltid något stridslystet i deras samvaro. Kerstin fann Bo för flickaktig. Bo tyckte Kerstin var för manlig. Hans nyömtåliga estetiska sinne led svåra kval vid åsynen av Kerstins blusar, skor och strumpor. Hon förstod sig inte på att klä sig. Det lätta koketteriet låg inte för henne. Sitt blonda hår strök hon rätt upp, och det var bara en händelse att det passade henne att ha det så, därför att hon hade en så vacker panna; och satte hon på sig en klänning, hängde den gärna på ett underligt sätt kring hennes kraftiga figur. Men ändå, fastän de retades med varandra, tror jag att dessa två, Kerstin och Bo, voro upptagna av varandra, om också kanske mest av varandras brister.

Jag satt bara stilla och gladde mig åt den vackra dagen. Nära mig, så nära att jag kände tryckningen av hans arm mot min, hade jag Herbert. Den lätta beröringen med honom lopp genom mig, berusade mig, kom solstrålarna att blixtra framför mina ögon. Och så var rädslan åter där. Rädslan för att denna känsla av välbehag skulle vara oren, icke värdig min kärlek.

Den marterade mig. Tryckningen av hans arm blev till en tyngd. Men inom mig hettade det och brände av en blodets oro, aldrig tillfredsställd, aningsfullt skälvande, jagande efter ett syskonblods smärtsamma förening.

Nu voro vi framme. Från en hundkoja skällde en lurvig gårdvar, hyggligt och trivsamt. Ett par linhåriga och blåögda barn tumlade ut på trappan. Men innan vi hunnit röra oss ur släden, var redan en ung herre framme och knäppte upp fotsacken och önskade oss välkomna. Det var äldste sonen, Ove Lindfors.

I förstugan vimlade det av barn i alla åldrar, ett par hundvalpar gläfsste kring våra ben, och på trappans balustrad låg mitt i solskenet en fet grå katt och lyste på oss med sina gula ögon. Nu fördes vi in i ateljén, där ljuset strömmade in från fönstret i taket och det på sidan. Inga möbler, men på ena kortändan låg en väldig isbjörnshud kastad framför en schäs-long. På isbjörnshuden stod Uno Lindfors själv, blinkande med rödkantade trötta ögon mot den vassa dagern. Vilddjursfällan nästan dränkte den lille spenslige mannen, och det stora björnhuvudet öppnade sitt röda rovdjursgap till ett argt bett framför hans fötter. Blygt räckte han oss handen. Jag såg in i hans ansikte, en grå

mustasch hängde ned från den bleka munnen, och nu upptäckte jag ögonens milda bruna glans, som gav hela hans utseende något släkttycke med skogens skygga åbor.

Från en liten sidodörr kom en storgväxt dam frambrusande. Henne dränkte inte isbjörns-huden, men hon och den mäktiga fällen tillsammans kommo mannen att likna en blek skugga, eller en vit solfläck på väggen. Mörk och yppig, med en svallande oredig hårmassa, föreföll målarens hustru, modern till alla dessa barn, som myllrade omkring ateljén, som en verklig naturens brunn, vari starka safter kokades och tillagades; man tyckte sig riktigt se dem svälla under det åtstramade klänningslivet. Hon tog oss i händerna med kraftiga grepp, och den breda röda munnen skrattade.

En ny släde, fullastad med ungdom från trakten omkring, kom nu framkörande. Ateljén fylldes av skrattande, pratande unga herrar och flickor. Uno Lindfors blinkade nervöst och drog sig undan in i ett annat rum. Men bakom ljusa flickhuvuden och farande barnungar bredde sig hans tavlor: stycken av skog och berg och sjö, som om väggen öppnat sig och man sett rätt ut i naturen.

En sådan dag! Först ute i skogen på skidor och kälkar. Och solen sken! Jag tyckte att solstrålarna klingade, där de snodde sig över grå gärdesgårdar och löpte i blanka skidspår. Det var för mycket luft och sol på en gång för den som kom från stadsgator.

Men när skymningen föll, dukades middagsbordet i den långa salen under mörknade takbjälkar, och en väldig brasa brann i den öppna spiseln. Vid ena bordsändan försvann värden i en fornnordisk karmstol med grinande varghuvuden på armstöden; men värdinnan mitt emot honom skar för kött och bröd med fasta stadiga fingrar, och hon höll kniven på ett sätt, som ovillkorligt förde tanken på Tor med släggan.

På kvällen blev det dans i ateljén. Där fanns många trevliga unga herrar. Jag svängde om med dem och njöt för första gången av att se Herberts ögon följa mig med en förvånad och road blick.

Herbert själv dansade illa. Helst slog han sig ned vid pianot i sidorummet och spelade för oss. Han bjöd upp mig, men när dansen skulle begynna, slog han an de första ackorden till en vals.

— Sitt här, sade han nästan befallande. Vi behöva inte dansa.

Lydigt satte jag mig bredvid honom. Genom den öppna dörren skymtade de dansande i ateljéns strålande ljus, men härinne voro endast ljusen på pianot tända. Bo struttade förbi med en flicka i sina armar, och jag såg en flik av Kerstins svängande kjol.

Så märkte jag, att Herbert betraktade mig över notstället. Hans smala fingrar rörde vid tangenterna, och valsmelodien gungade ut i rummet, men hans ögon voro fästade på mig med ett egendomligt uttryck. Jag såg ned och såg upp igen. Ljuset for över detta mörkhyade ansikte, som jag lärt mig älska, och en skugga föll över pannans framskjutande valv och gjorde ögonen och munnen svarta. För musikens skull kunde vi icke tala. Men den lilla kammaren svepte in oss i en intim förtrolighet, som skärptes än mer av rösterna från alla de främmande människorna därutanför.

Den gångna tidens möten, promenader och pratstunder fladdrade förbi mina ögon och fingro här i rummets skymning en ny och ljuv betydelse. I tankarna knöt jag samman dessa små händelser, liksom barn bruka knyta kedjor av maskrosstjälkar, och min kedja blev lång.

Den nådde fram till Herbert, föll över hans knän, sträckte sig över hans händer . . .

I nästa minut blickade jag förvirrad upp. Någon hade tänt det elektriska ljuset i taket. Det var Bo.

— Sitter ni här och svärmar? sade han och kom fram till oss.

Herbert såg inte upp, men lät händerna vila på tangenterna. Något i Bos tonfall förvånade mig. Han föreföll så nervös. Nu lutade han sig över Herberts axel, som om han tänkte viska något till honom, men hejdade sig och tittade mot dörren. Där stod Ove Lindfors.

— Jag tror Ove vill dansa med Tony, sade Bo vårdslöst.

I nästa stund dansade jag ut i ateljén. Herbert hade åter börjat spela. Den lilla episoden berörde mig pinsamt. Det var, som om Bo hade skickat bort mig från Herbert.

Senare på kvällen, då Kerstin och jag inhysts i ett rum, som luktade starkt cigarett-rök, och Kerstin redan somnat, låg jag och stirrade ut i mörkret. En otrolig tanke hade fallit mig in. Bo var kanske svartsjuk! Jag hade ett par gånger förut lagt märke till att han sett missnöjd ut, när Herbert och jag talat med varandra. Ville han ha Herbert helt för

sig själv? Han var svartsjuk på mig! En flicka! Denna upptäckt följdes av en hel hord idéer, som ledde rakt tillbaka till Bos underliga vänskap för Magnus.

Men dessa tankar smögo sig bort för en känsla, som het som en eldslåga borrhade sig igenom min kropp, där jag låg utsträckt i sängen. Jag längade efter någon. Jag famlade omkring i bädden som ett blint djur i åtrå efter någon att trycka mig intill. Och mina läppar öppnade sig, som kände de på långt håll närvaron av den dryck, som skulle kunna släcka deras törst. Jag sträckte ut handen som för att närma pokalen till mig, lät den så åter maktlöst sjunka... Samtidigt blygdes jag över dessa känslor, som jag hela tiden fruktat; men själva blygselblygselblygselblygsel kittlade som ett olovligt retmedel. Och syndfull och suckande begrov jag huvudet i kudden.

Slutligen gick jag upp och tänkte. Kerstin låg där och sov, het i ansiktet, med håret i en blond våg över kudden. Åsynen av hennes djupa sömn lugnade mig. Långe satt jag och betraktade detta friska ansikte, omedvetet som ett barns i sömnen. En vit kraftig arm låg ovanför täcket. Jag jämförde den tyst med min egen smala. Och ovanför de båda bäddarna

fångade jag i spegeln en skymt av mina oroliga ögon. Hur hade den där flickan och jag kommit i samma rum?

Åter släckte jag. Men ännu länge låg jag vaken, och på morgonen, resdagen, vaknade jag tung i huvudet med en kväljande förkänsla av olycka.

XXXVI.

Kunde det vara så, att icke heller jag tålde kärleken?

Och ändå var jag väl icke mycket lik Barbara. Den första jublande känslan, som kärleken till Herbert skänkt mig, blandades så småningom upp med en förnimmelse av smärta och leda. Så är det väl alltid. Men stundom smög sig en melankoli över mig, som jag inte kunde reda mig mot. Jag kastade mig på sängen, där jag låg orörlig, som om alla leder domnat bort. Slöt jag ögonen, kommo underliga fantasier glidande. Ibland tyckte jag mig vara i en väldig skog, hörde träden susa över mitt huvud, kände vassa stenar mot mina fötter. I nästa sekund var skogen fylld av snö, och en driva låg tung och kall över mitt bröst, nära att kväva mig. Slog jag så åter upp ögonen, möttes jag av vår-

eftermiddagens milda ljus, som strömmade in genom fönstren och hörde klangen från Jakobs kyrkklockor.

Då grep mig känslan av intighet. Själv var jag overklig och tingen omkring mig overkliga, så att jag ej vågade röra vid dem av fruktan för att jag skulle sticka fingret genom tomma luften.

Vid ett sådant tillfälle kom en skräck över mig, en dödsångest, som jag aldrig förr erfarit. Det kändes som en kramp, som drog till om hjärtat, en stickande domning i alla leder, strupen sammansnördes, och jag hörde mig själv skrika som en drunknande. Jag förlorade icke medvetandet om var jag befann mig, men ångesten var så stark, att skriket pressades fram. I nästa ögonblick hade jag Pa och gamla Lova omkring mig. Ängsligt böjde de sig över mig. Gamla Lova kved som en hundvalp, och Pas ansikte var eldrött; jag observerade det under halvslutna ögonlock. De satte mig upp i sängen och gåvo mig vatten att dricka. Mina kinder brände. Snyftande och hackande tän- derna, dolde jag ansiktet mot Pas arm. Jag kunde inte förklara, varför jag skriket. En förfärlig känsla av skam kom över mig. Jag blygdes som ett barn, som ertappats med en odugd.

Och sedan, när jag åter låg orörlig, gick ångesten ännu som efterdyningar genom min kropp.

All säkerhet var försvunnen. Jag väntade på skriket, med en oerhört kvalfull förnimmelse av att jag icke längre hade mig själv i min makt. Och under dagarna, som följde, växte denna känsla av osäkerhet. Gick jag på gatan bland människor, var skräcken där. Tänk om jag skulle skrika till! Tänk om jag plötsligt skulle säga något högt! Människorna blevo mina fiender. Kanske vaktade de bara på att jag skulle bära mig åt som en galning? Jag vek av från de stora stråken, smög mig bakgator, sprang med andan i halsen över någon öppen plats, som jag måste förbi.

Men nästa gång jag var på föreläsning med Kerstin, kom anfallet på nytt. Mitt skrik slapp lös som en ond ande, och jag fördes ut halvblind av tårar och följdes hem av Kerstin i bil. Å, denna skamkänsla, denna ohyggliga skamkänsla som efter ett begånget brott! Jag ville icke se någon, låg envist tyst med sammanbitna tänder.

En läkare kom till mig. En liten fet och röd herre med sträng mun och genomträngande blick. Han undersökte mig noga, mumlade om

»hysteri» och »för hårt spända nerver», skrev ut »stärkande» medicin och lugnande nervdroppar att tagas på sockerbit. Men jag hörde honom lågmält säga till Pa i nästan skämtsamt ton:

— Flickan blir bra, när hon blir gift!

En lustig och brutal mening, som uttalats av många läkare, då det varit fråga om hysteriska flickor; och densamma, som tant Mirjam uttalat om Barbara.

Så småningom blev jag åter bättre, men rädslan för att på nytt bli sjuk lämnade mig icke. Det var, som om denna rädsla framdrivit sjukdomen och nu beständigt hölle den kvar i närheten. Till sist blev det, som om rädslan *vore* själva sjukdomen. Skräcken för denna, såsom ett obönhörligt öde, som ingen kunde frälsa mig ifrån, hade ju suttit i mig från det jag var ett litet barn, då jag ständigt haft min sinnessjuka mor för ögonen.

Men våren kom på allvar. Solen värmdes. Snödroppar och krokus stucko upp huvudena ur rabatterna, och från himlen revos snömolnen bort som trasiga skycken, blottande en klarblå, underbar vårhimmel.

XXXVII.

Den lille doktorn kom igen. Nu tog han blodprov och talade om att jag borde skickas till landet. Hade vi inga släktingar jag kunde fara till?

— Vi ha ju tant Constance, sade Pa plötsligt en dag, när han och jag diskuterade detta ämne.

Jag mindes dunkelt, att jag hade hört hennes namn.

— Du har ju aldrig sett henne, sade Pa muntert, minns du inte att jag talat om en Constance Hastfehr, avlägset släkt till oss. Hon är artist, inte någonting riktigt, men så där litet till husbehov, litet diletterteri, akvareller och miniatyrer, och har ett litet ställe i Kolmården, lika miniatyraktigt och plottrigt som hennes konst, där hon grävt ned sig med sina små målargrejer. Man ser aldrig en skymt vare sig av henne eller hennes tavlor. Dit skulle du bestämt kunna resa.

Pa satte sig genast i förbindelse med fröken Hastfehr och fick snart svar. Hon skrev att jag visst kunde få komma till henne. För tillfället hade hon en systerson hos sig, men han skulle

snart resa, och jag kunde komma när som helst.

— Utmärkt! sade Pa. Systersonen har jag aldrig sett. Jag vet bara att hans mor, som var en skönhet på sin tid, gifte sig med en engelsman och alltsedan dess varit bosatt i London. Då kan du ju passa på och lära dig engelska!

Därmed var saken avgjord. Och allt ordnades nu med en sådan skyndsamhet, att jag knappast hann säga farväl åt mina vänner, innan jag reste, vilket kanske inte var den lille doktorn emot.

Sent en kväll kom jag fram till Constance Hastfehrs eremithus. Det låg inte långt från järnvägsstationen, men mitt inne i skogen. En flicka mötte mig och tog kappsäcken. Det småregnade, när vi gingo uppför vägen, och jag kunde ej se mycket av huset i mörkret. Vi stego uppför en stentrappa, och flickan öppnade dörren till en stor ljus hall. Ännu innan jag hunnit få av mig hatt och kappa, hörde jag lätta steg från ett angränsande rum och en liten vit dam visade sig på tröskeln. Hon såg vänlig och glad och en smula brydd ut. Det var fröken Constance. Då hon kysste mig, mötte jag hennes ögon, bleka, skygga, som undangömda vårviol.

— Välkommen, Tony, sade hon.

Hon gick före mig upp till ett litet vitt flickrum.

— Här skall du bo, sade hon leende. Och jag hoppas du kommer att trivas. Vi dricka te strax, fortsatte hon välkommandet; och så lämnade hon mig.

Jag såg mig omkring. Allt tycktes ordnat med kärleksfull omsorg. På bordet lågo några böcker, över sängen hängde en tavla, förmodligen målad av Constance Hastfehr själv: en knippa luktarter med bjärt solsken över bladen.

Slutligen gick jag ned. När jag kom i trappan, fick jag syn på någon, som stod i hallen. Det var en lång och axelbred ung herre, klädd i blå kavajkostym. Ofrivilligt stannade jag. Hastigt blickade han upp mot trappan, och jag såg ett ovanligt vackert, litet blekt ansikte, där munnen sköt ut brutalt och egensinnigt, stödd av en kraftig rund haka. Jag fortsatte nedför trappan. Nu kom fröken Constance ut i hallen.

— Här är min systerson Frank Maclean, och det här är Tony Hastfehr, sade hon. Ni få allt kalla varandra vid »du» och namnet, här går det inte för sig att jämt säga »fröken» och »herr». Och, Tony, fortsatte hon och tog mig under armen, du får inte säga annat än Constance till

mig, »tant» är förfärligt. Hon skakade av en låtsad eller verklig rysning.

Och därmed förde hon mig in i ett vackert vardagsrum, varifrån dörrarna stodo öppna till salen.

— Jag har bara de här rummen härnere, sade hon, ingen ateljé. Uppe i min sängkammare har jag en liten målarskrubb.

I salen stod teet dukat. Flickan som mött mig vid stationen kom in med ångande tevatten och rostad bröd. Mot rutorna hörde jag regnet droppa, en kvist gned sig mot fönstret. Jag såg från den ena till den andra av mina nya vänner, och en känsla av trevnad och behag smög sig över mig.

— Mera marmelad?

— Tack!

— En kopp te till? Skall det inte vara litet mer bröd?

De frammumlade orden voro fyllda av vänlighet. Violögonen glänste . . . Frank Maclean talade svenska. Den främmande brytningen gav hans röst som en särskild charm.

— Mor lärde mig svenska, sade han, och det sista året har jag varit i Göteborg och studerat handel och sjöfart — kallas det visst. Jag ön-

skade se litet av Sverige, och min far vill att jag skall bli affärsman.

Det såg ut, som om han tänkte tillägga något; men så tystnade han tvärt. Han såg på mig från sidan.

— Tony liknar en irländsk flicka, utbrast han. Jag såg det genast, som Tony kom i trappan.

Constance småskrattade.

— Det blir en liten omväxling för Frank efter att ha sett mitt vita gumbår så länge.

Så pratade de. En stund efter teet tog jag godnatt. Constance följde mig åter upp. Hon tände ljuset i mitt rum och hällde varmt vatten i mitt handfat. Det var, som om hon njutit av att få ägna mig dessa små omsorger.

När jag blivit ensam, hörde jag regnet sucka och kvida utanför fönstret. Jag rullade hastigt upp gardinen, som om jag velat överraska någon därutanför. Men mina ögon mötte bara ett svart blankt glas, i vars mitt taklampan återspeglade sig som en darrande gul ros.

Men bortifrån rummets hörn tyckte jag mig skymta ett par mörka ögon, ett blixtrande leende, och jag blev länge sittande och tänkte på Herbert: hans röst, hans blick, hans smala händer...

XXXVIII.

När jag vaknade morgonen därpå, sken solen rätt in i rummet. Ovanför mig hörde jag någon gå av och an: en stol sköts åt sidan, ett fönster öppnades, en bit på en visa visslades; men visslingen upphörde nästan genast.

»Kanske Frank», tänkte jag halvt drömmande.

Jag kom ned till frukosten. På bordet stod kaffekannan av silver och sände riktiga solblixtar omkring sig, och i rummen var en doft av sval vår och blommor. Frank satt redan vid frukostbordet.

— Vi bruka äta frukost när som helst, sade han och sköt fram en stol åt mig. Constance sover ännu.

Samma känsla av behag, som jag erfarit föregående kväll, kom nu tillbaka till mig. Frank serverade mig allt med största artighet, bjöd socker, slog i mitt kaffe. Hela hans uppträdande tycktes vilja visa, att han tänkte särskilt på mig, bara i hans sätt att böja sig fram mot mig över bordet, när jag sade något, låg en uppmärksamhet, en uppskattning, som berörde mig angenämt. Och ändå var han icke på något sätt

insmickrande, och han såg trött ut. Huden tycktes strama åt över kinderna och gav hans ansikte något smalt och spänt, som kom honom att verka äldre, än vad han syntes mig föregående kväll.

Han hade slutat äta och tände en cigarrett. Medan jag drack kaffet, lutade han sig tillbaka i stolen och betraktade mig. En nästan omärklig darrning genomför mig. Å, vad jag ändå var oerfaren! Jag, med mina drömmar, mina halvvakna förnimmelser! Redan då, redan första morgonen, hade jag en aning om att här var något jag borde fly, något jag inte var vuxen. Och under dagens lopp växte denna aning till en stickande rädd oro.

Hela dagen voro vi tillsammans. Constance satt inne och målade en bukett tulpaner, som hon ställt i sängkammarfönstret.

— Ta hand om Tony, är du snäll, Frank, sade hon endast, eljes får Tony ta hand om sig själv. I det här huset äro vi fria människor; och så log hon mot mig och kisade med de bleka ögonen mot solen.

Frank och jag gingo ut. I en rabatt nedanför trappan växte krokus och snödroppar, men inne i skogen lågo ännu smutsiga drivor av

snö, och på stigarna var det halt av rinnande snövatten och årsgamla, bruna barr.

Jag visste inte riktigt, vad jag skulle tala om. Nu var jag blyg för den där unge mannen, som gick så nonchalant med händerna i fickorna, och såg jag mig om, mötte jag genast hans blick, skrattande, road, och då krympte jag ihop inför den och kände mig mycket barnslig.

Jag frågade honom om England, och han svarade. Han började berätta om de många resor han gjort i främmande länder. Mest i sydliga och exotiska. Han berättade icke väl, icke åskådligt. Det var, som om han inte varit van att tala om sig själv och sina intryck, eller också hade han svårt för att på svenska finna de rätta orden. Men medan jag gick där vid hans sida och hörde på den behagliga rösten med den starka brytningen, kom åter oron för något förbjudet, något farligt över mig. Varje hans ord fick en främmande klang, som tjusade. Mellan hans korta avhuggna meningar hörde jag bråket vid hamnarna därute, kärrornas gnissel, då de kördes fram lastade med guldgula apelsiner, dyningarnas slag mot hamnpiren . . .

Förvirrad strök jag mig över pannan och sökte i djupa andetag dricka in den svenska

barrdoften, den svenska våren; men förtrollningen släppte mig icke. En annan luft brände mig redan. En obestämd svidande längtan efter fjärran trakter grep mig. Mitt eget liv tycktes mig så litet, så stillastående, så begränsat. Jag tänkte på hur jag gick på samma gator, hörde samma dörrar stängas och öppnas om mig, mötte samma ansikten. Herbert! Javisst, Herbert! Här gjorde mina tankar ett långt uppehåll och sökte fånga ett mörkhyat gossansikte; men det flöt undan som solstrimman därborta över trädstammarna.

På eftermiddagen sutto vi alla i vardagsrummet med var sin bok. Constance pratade ibland lågmält med mig; framför sig på bokhyllan hade hon satt upp sin nyss färdiga akvarell. Solen dröjde ännu kvar i luften som ett svagt guldskimmer i den svepande skymningen. Man var så långt borta från staden, huset föreföll så tyst.

Ibland såg jag på Frank. Han hade kastat sig i en låg länstol och sträckt ut de långa benen framför sig; i händerna höll han en engelsk roman. Nu föreföll han mig bara som en halv-vuxen pojke. Jag fann snart, att hans utseende växlade alltefter hans skiftande stämningar. Han vände en sida och mötte min blick. Utan

att förändra en min betraktade han mig tankfullt, dröjande, som om vi redan vore gamla bekanta och icke behövde genera oss. Och i själva verket förekom det mig, som om jag bott flera dagar i detta tysta hus.

När jag lade mig, ertappade jag mig med att lyssna efter något. Det var efter stegen däruppe. Men ingenting hördes. Och jag somnade med samma känsla av obestämd oro, som behärskat mig från morgonen.

XXXIX.

Hur skall jag kunna skildra dessa dagar? I mitt minne komma de icke tillbaka en för en, tydligt särskilda från varandra, som jag kan erinra mig så många andra dagar i mitt liv, de ha smultit samman till *en* dag och *en* natt, och ändå vet jag ju, att det var många dagar och många nätter. Icke kunde heller allt hända inom mig på en dag och en natt: ty det, som hände då, det hände ju inom mig, och detta är fortfarande endast berättelsen om ett hjärta.

Jag kan le åt mina tidiga svärmerier, den låga ett flyktigt sammanträffande kunde tända, men då jag tänker tillbaka på min korta be-

kantskap med Frank Maclean, förnimmer jag ingen fläkt av det lätta vemod eller den lustighet, som brukar omsväva en ungdomlig förälskelse. Mitt möte med Frank kom att betyda alltför mycket för mig.

Var jag då icke vaken förut? Min kärlek till Herbert? Nej, ännu under den måste jag ha legat försänkt i sinnenas och själens morgonslummer. Den omsvävades av de rosenröda skyarna från gryningstimmarnas trevande drömmar — ett fladdrande ljussken, som inte når till ett rums bortersta vrår.

När började min känsla för Frank, denna nästan vanvettiga förälskelse, som med ens väckte mig till kvinna?

Det är underligt. Jag kan precisera stunden, minuten, som om mitt hjärta varit en klocka och dess visare pekat ut ögonblicket och stannat på det för att låta mig när som helst och hur många år efteråt som helst konstatera det, även om dagar, nätter, timmar och sekunder eljes flutit samman som upprörda vågor efter en storm.

Det var tre dagar efter min ankomst till Constance Hastfehns villa. Jag var ensam hemma. Constance och Frank voro ute i skilda ärenden. Det var afton och lampan tänd i vardags-

rummet. Jag satt med en bok i en av de låga länstolarna. Ute hade det blåst hela dagen. Ännu hörde jag ett sakta vinande sno sig om byggnadens väggar, och de låga buskarna nedanför fönstren vred sig oroligt mot varandra.

Jag märkte inte, när Frank steg in i tamburen. Inte förrän han stod i dörren till vardagsrummet, såg jag upp. Han hälsade hastigt och gick fram till bordet och började bläddra i ett par tidskrifter, som lågo där. Jag följde honom med blicken. Det var något av oro i hans rörelser, något hårt i hans ansikte . . . Framför mig stod en liten schäslong. Nu satte han sig självsvåldigt grensle över pölen och betraktade mig. Just då var han bra vacker. Ögonen glänste av blåsten därute, och munnen hade ett uttryck av övermod. Aldrig hade jag sett en sådan mun. Under ögonens allvarsglimt levde den sitt eget liv mellan två lodräta streck, som skratt eller vrede ristat i detta unga ansikte. Och jag kände honom inte. Bakom hans panna låg det okända och lockade, i hans röst klang ett främmande lands språk. Nej, jag var honom inte vuxen. Jag var alltför ung, alltför oerfaren.

Ibland är jag ej säker på att det var hans avsikt att fångsla mig. Förmodligen var det icke medvetet. Han var en charmör, utan att han

själv kunde hjälpa det. Icke en vanlig salongscharmör; men han hade detta obeskrivliga något, som intar kvinnorna och som likväl ingen av oss kan riktigt ange, vari det ligger.

Vi började tala om vad jag just hade läst. Det var en mening jag inte förstod. Då steg han upp för att titta i min bok. Han ställde sig bakom stolen med händerna vilande på ryggstödet och läste över mitt huvud. I samma ögonblick kom hans närhet över mig som ett rus, en blodets sång, så att allt gick runt för mina ögon. Det var då förälskelsen trängde sig in i mig, rätt in i hjärtat. Just i detta ögonblick, då Frank lutade sig över min stol. Jag tordes icke röra mig, satt bara alldeles stilla med en förnimmelse av att allt blodet rann från mitt hjärta, som nyss förut dunkat, som om det blivit skrämt.

Den natten började min kamp. Jag var som ett barn, som i hjälplös vånda slagit händerna kring huvudet för att på detta sätt söka värja sig mot stormen. Jag visste, att jag blivit förälskad, men jag kallade det inte ens då ännu för kärlek.

Men allteftersom nattens timmar gingo, föreföll det mig, som om hela mitt väsen förändrades. Detta var jag, men ändå icke jag. En

ny känsla slog rot inom mig och bredde ut sig, hänsynslöst förtrampande allt gammalt, men ändå tvingande mig att se på detta förflutna med en klarsyn, som sved och värkte.

Min kärlek till Herbert? Fanns den icke där ännu? Var icke den sig lik? Det var väl så, att det icke mera fanns plats för den inom mig, och den miste färgen av att tryckas ihop. En otrogen hustru kunde icke känt sig uslare än jag, då jag förstod detta. Jag ropade på Herbert, grep efter honom som ett skydd, vilket jag skulle kunna hålla upp för den där vackre mannens ögon. Men Herbert räckte inte till skydd.

Jag var avklädd, naken, blottad, och blygdes icke. Det var ett rus, en hetta, som gjorde att jag inte frös, och en oskuldsfullhet, som gjorde att jag inte blygdes. Jag kände med ens, hur jag växte, blommade. Jag var kvinna, och jag hade icke vetat det. Darrande foro mina händer över min kropp. Kvinna! Bröstens fina rundning, höfternas bågar, som slöto sig om en skälvande skål, vittnade triumferande där-om. Min var mottagandets stora, ödmjuka konst, alla mina lemmar öppnade sig ju mot kärleken. Oskyddade, värnlösa! Glada åt sin värnlöshet!

Jag kände mig rik och stolt. Allt syntes mig möjligt. Världen vidgade sig. Tankarna slog hål i väggen, och jag såg in i främmande underbara land. I ett plötsligt nu flammade det upp för mig, att mitt liv kunde jag skapa själv. Alla borde kunna det. Krafter slumrade, men vaknade upp. I sådana stunder äger man hela världen, och världen är en hopning av skönhet och underverk.

Hela natten vakade jag. En gång steg jag upp ur sängen för att söka skriva ned något av allt vad jag kände. På ett blankt, vitt papper skrev jag det enda ordet: »Sinnlighet.» Jag blev sittande och stirrade på ordet, till dess jag tyckte att bokstäverna hoppade upp och beto sig fast i mina läppar. Jag ville skriva mer, men förmådde icke. Då grät jag med pannan mot det blanka pappersarket, och åter såg jag för mig denna brutala egensinniga mun, det åtstramade vackra ansiktet. Med ett spadtag hade den där mannen grävt fram mitt hjärta. Och jag såg honom hålla upp det med hjärtrötterna drypande av blodet från mitt innersta hemliga väsen.

XL.

Jag hade verkligen sovit! Åtminstone slog jag upp ögonen mot en ny dag. Långsamt reste jag mig i sängen. Kroppen kändes spänstig, lätt, inte alls som efter en genomvakad natt. Bara i hjärnan sved det som i kramp.

— Det är morgon, sade jag halvhögt.

Min röst var sig icke lik. Till och med min röst hade förändrats sedan gårdagen. Jag försökte säga något annat högt för mig själv, men for tillbaka för den underliga stämman. Tveksamt gick jag fram till spegeln. Två glänsande ögon mötte mig. Jag spejade forskande in i dem, liksom för att söka finna det nya väsen, som tagit sin bostad i mig. Det ger en stark känsla av överklighet att blicka in i sina egna ögon. Det är, som om en annan undrande och ängsligt gäve blicken tillbaka. Där bakom ögonlocken, bakom en svart orörlig pupill, måste hemligheten finnas. Det är omöjligt att nå den, och stucke jag en nål rätt in i pupillen, skulle ögat endast skymmas av blod.

Långsamt klädde jag mig. Jag var rädd för att gå ner, och dock längtade jag efter det där soliga frukostrummet, där Frank varje morgon

var min värd. Slutligen gick jag nedför trappan. Ja, Frank satt där redan. Han bockade sig allvarligt för mig. Jag vågade inte titta upp, tog vad han räckte mig och såg på mina egna händer, som om de tillhört en annan, hur de rörde sig över tallriken, vita i morgonljuset.

— Jag har inte sovit i natt, sade plötsligt den där rösten med den främmande brytningen.

Då såg jag för första gången på honom. Han var vit i ansiktet, men ögonen hade samma skimmer, som jag nyss mött i mina egna. Vi betraktade tyst varandra. Med en häftig, uttröttad rörelse slängde han servetten ifrån sig och steg upp. Han gick fram till fönstret och blev stående med ryggen åt mig.

— Tony, sade han.

— Ja!

— Är det någon idé att söka lära känna en flicka, som man blivit intagen i, att förälska sig i henne — när man blott har en så förfärligt kort tid på sig?

Ingen av oss märkte det löjliga i frågan. Åter såg jag mina händer hjälplöst famla över bordet och dra sig tillbaka igen. I tystnaden som uppstod hördes någon knacka på dörren. Flickan kom in med post till mig. Förvirrad stirrade jag på ett avlångt paket.

— Skall du inte ta upp det? sade Frank otåligt och kom fram till min plats.

Jag vecklade upp papperet, och ned på bordet föll ett skrivet notblad. Det var en liten sång, satt i musik av Herbert. »Till Tony från H. . . .» stod det i hörnet.

— Får jag?

Frank tog notbladet och tittade på det.

— Det är något som handlar om längtan, tror jag visst, sade han litet håfullt. Så-å, Tony har förstås beundrare?

Jag mötte skrattande hans blick. En förnimmelse av att jag hade något slags välde över honom gjorde mig med ens modig. Natten var redan så långt borta, och min kropp, som i mörkret bränt och öppnat sin famn, var nu dold av kläder.

Frank började gå fram och tillbaka i rummet. Varje gång han avlägsnade sig från mig hade jag velat gripa efter honom.

— Du skall resa ut! sade han på sitt häftiga, avbrutna sätt. Långt bort! Jag skulle kunna visa dig saker, som du aldrig drömt om ens. Du kan inte föreställa dig — — du sitter här hemma och tittar på barrskogen och de små frusna snödropparna utanför fönstren. Hu då! Och du är så blek. Ni ha ingen riktig sol här.

Den bränner ju inte — den rullar bara omkring som en stor snöboll i rymden. Du skulle se långt därborta. Solen bränner och bränner, så människorna bli bruna i hyn och svarta i ögonen. Och så havet — du har aldrig sett havet. Har man sett det, blir man inte fri från det. Man går omkring med salt i lungorna och vågornas rullande i öronen. Och så måste man resa igen. Vem har sagt att människan skall sitta nedgrävd i samma jordtorva jämt, tills prästen kommer och öser jord på hennes huvud också? Å, Tony, utbrast han och slog sig åter ned mittemot mig vid bordet. Du är visst förskräckligt ung, bara en liten flicka; och hans röst blev med ens låg och öm. Du har hela världen kvar att se, tänk — hela världen!

Åter stötte mina tankar hål i väggen, och utanför skymtade hela världen. Notbladet från Herbert föll prasslande i golvet.

XLI.

Nej, jag kan icke skilja de där dagarna från varandra.

Åter flyta de tillsammans. Var jag lycklig? Var jag olycklig? Jag var allt på en gång. För

första gången tyckte jag mig leva. Livet är väl ändå ej så fattigt, som man beskyller det för. Alltid, när en översvallande känsla fyller oss, utropa vi ju, att vi leva!

Märkte Constance något? Jag vet inte. Hennes bleka ögon voro skapade för att urskilja blommornas färgnyanser eller skuggornas fall över ett stilleben. För människors ansiktsuttryck voro de närsynta.

De där kvällarna flödade månskenet över trädgården. Jag drog aldrig ner gardinen. Skuggor och fläckar av ljus bildade fantastiska mönster på golvet. Jag låg i sängen och betraktade dem drömmande. Skuggorna och ljusfläckarna stego uppåt väggen, glänste i ett tavelglas. Nu var taket som en rutig spaljé över en lövsal, och ljuskronan som hängde ned blev en tung vindruvsklase. Och ovanför hörde jag ibland ett par steg, en låg gnolande röst. Det var Frank. Det var hans närhet, som kom mig att ligga med vidöppna ögon till långt efter midnatt.

Ja, den där mannen, som aldrig närmade sig mig, som knappast tog min hand, hade gjort mig till kvinna, hade givit mig en känsla av min egen makt, av de krafter som hittills slumrat inom mig!

Icke ett ögonblick tänkte jag på möjligheten av ett giftermål med honom. Med Herbert hade jag drömt om ett äktenskap. Men jag kunde inte tänka mig den där vackre mannen med den trotsiga munnen inom ett hems väggar. Alltjämt såg jag bakom honom ett främmande lands formationer, eller en horisont som sjönk i havet. En resenär var han, en orolig längtansfull resenär, som icke hade något språk, som riktigt var hans eget, icke något land, som egentligen var hans fosterland.

Men det var ett ord, som steg upp inom mig de där nätterna, då månskenet målade bilder i mitt rum.

Älskare!

Ack, jag hade det från mina otaliga romaner. Älskare! *Lover!* En älskare skulle han kunna vara. Äktenskapet fordrar tålig uppoffring och vänliga omsorger. Där luktar också matos och höres barnskrik. Frank skulle sätta händerna för öronen och fly. Men som älskare skulle han begära stjärnorna för att fästa dem som ett diadem kring sin älskarinnas panna. Så drömde jag. Och rent instinktivt träffade jag nog en speciellt manlig karaktärsbild rätt. Eller snarare: träffade jag icke den manliga idealbild, som den vaknande kvinnans förskönande fantasi formar

åt sig, när hon böjer sig mot jorden för att söka himlen och hennes förälskelse blir på en gång till törstig, blodtyngd drift och högspänd, över-svinnlig lidelse?

Men jag själv? Skulle jag bli hans älskarinna? Så långt sträckte sig icke mina tankar. Realiteten skakar sällan daggen från den ännu helt unga flickans kärleksdrömmar. Och dock var jag så brinnande förälskad, att jag häftigt kysste mina händer och axlar, som om min åtrå därmed skulle kunnat utlösas.

Det fanns stunder, när jag fruktade för att bli galen och då jag också tyckte mig se ett uttryck i det där spända, smala ansiktet, som jag sett i min mors och i Barbaras. Då föreställde jag mig, att det fanns något verkligt beslätat även mellan oss två.

Och det fanns andra stunder, då jag skulle kunnat lyfta världsklotet och kasta det svängande ut i rymden.

XLII.

En eftermiddag gick jag upp i Franks rum. Jag hade inte varit där förut. Han satt vid skrivbordet, när jag steg in, och bara vände litet på huvudet och nickade på sitt allvar-

samma sätt, som om han väntat mig. Det var Constance, som hade skickat upp mig i ett ärende, men det glömde jag genast. Frank svepte med handen över en stol, så att papper och böcker föllo i golvet, och bjöd mig sitta ned. Sedan fortsatte han efter en lätt ursäkt att skriva på sitt brev.

Jag betraktade det nedböjda huvudet med den vackra profilen. Han såg nästan sträng ut just nu. Jag var glad att han inte talade. Från honom gick min blick till skrivbordet. Alldeles vid hans hand stod ett amatörfotografi av ett kvinnohuvud med mörkt, svallande hår. Jag stirrade fascinerad på det. Kanske var det till den där damen han skrev? Var jag svartsjuk? Nej, jag var inte svartsjuk. Hon levde någonstades, kanske på andra sidan haven, men jag var ju här, så nära honom att jag hörde hans andetag. Som om han läst mina tankar, såg han i detta ögonblick upp.

— Hon är vacker, sade han med en blick på fotografiet.

— Ja, mycket!

Men jag frågade inte, vem hon var. Det förflutna rymdes lika litet som framtiden i detta skälvande nu, som förde den svaga pusten av hans andedräkt mot mig.

— Jag skall fara nu, sade han plötsligt. Jag måste till Göteborg, och i höst skall jag väl tillbaka till England.

Göteborg. England. Namn som endast snudade förbi mig.

— I morgon? frågade jag utan att ens säga mig själv vad detta »i morgon» betydde, och när han nu nickade jakande, såg jag endast läpparnas krökning, ögonens uttryck.

Jag var honom nära då, närmare än jag förut varit någon människa. Han sög in min själ i sina glänsande ögon, och det tog lång tid, innan jag fick den tillbaka igen, innan jag åter igenkände den som min egen. »Han måste på något sätt varit fästad vid mig, eljes skulle han aldrig kunnat väcka en sådan storm av känslor hos mig.» Så sade jag till mig själv ibland under månader och år efteråt. Men nu tänker jag, att hur det förhöll sig i den punkten var rätt likgiltigt och att jag blott levde i det ropande bruset av mitt eget blod, som omsider fullt medvetet hade vaknat.

— Se här, han drog ut en skrivbordslåda. Jag har några fotografier hemifrån.

Han sköt tillbaka stolen, och jag gled fram mot skrivbordet. Jag kom att stå mellan honom och bordet, och jag tittade på fotografierna

utan att se dem. Dimfigurer! Dansande prickar! Men strax bakom mig, så nära att hans knän snuddade vid min kjol, satt Frank. Jag hade bara behövt stiga ett steg tillbaka för att vara i hans famn. Men jag stod orörlig. Den där famnen bakom mig lockade och drog. Å, att trycka sig in mot den tätt, tätt, så att mina lemmar skulle omslutas av de där andra, starka, att inandas den fräna cigarrettdoften från rockuppslaget och veta, att den där älskade, underbara munnen log mot mitt hår...

Jag vände mig om. Ingen av oss rörde sig på ett ögonblick, och så steg jag åt sidan och gick mot dörren.

— Jag glömde mitt ärende, sade jag litet svävande. Constance ville visst — — —

Långsamt reste han sig:

— Det är väl bäst vi gå ned då.

I dörren vände han sig mot mig.

— Älskling! sade han plötsligt på sitt egendomliga sätt. Älskling!

Och det var, som om det där enda ordet brutit fram över hans läppar mot hans egen vilja.

Sedan blev det ingenting mer.

XLIII.

Dagen därpå reste Frank.

Då visste jag inte, att jag än en gång skulle återse honom. Allt föreföll mig att ha gått så fort. Är det väl underligt, att jag tycker att denna känslostorm rördes upp inom mig under en dag och en natt?

Den återstående tiden, som jag tillbringade i Constance Hastfehns villa, har inga konturer. Allt är suddigt, halvt utplånat i mina tankar. Det enda som lever kvar är det klara minnet av svedan i mitt hjärta.

Vårens oro och feber hade blivit ett med mitt blod. De långa, vita våreftermiddagarna skapa längtan och vemod. Den soliga dagen har slocknat, natten dröjer. I det vita bleka ljuset blir allt överkligt och ändå så nära — men nära som det, vilket man blickar emot från en annan strand. Man sträcker icke som på dagen ut armarna för att gripa och famna, overksam knäpper man händerna i knäet. Det är ett tillstånd mittemellan vaka och dröm, ett tillstånd som kanske mer än något annat ger en bild av vårt livs sällsamma ovetenhet om den värld,

som vi slungats ned i, utan att vi själva bett om att få komma dit.

Alla mina tankar upptogos av att söka finna mig tillrätta med mitt nya jag. Jag kände icke igen mig själv. Med ängslig iver spanade jag efter det, som jag kunde minnas som mitt eget, men fann det inte. Jag hade ömsat själ.

Det korta sammanträffandet med den där mannen sände sina verkningar långt in i framtiden. Åratal efteråt kunde ett ord, en särskild stämning, månskenets rinnande blanka ljus över ett landskap, återkalla honom till mig. Åratal efteråt mötte jag honom ännu i mina drömmar, hörde jag klangen i hans röst genom feberfantasiens rus, eller kunde ett främmande ansikte på gatan, som i något drag hade likhet med hans, jaga en stöt genom mitt bröst. Han väckte mig till känslan av världens ofantlighet, på samma gång som mina sinnen sprutto upp ur sin dvala och med ens mognade mig till kvinna.

När jag skriver detta, äro de långa vita aftnarna åter här. Genom en skinande fönsterruta faller den darrande glansen därutifrån över mitt skrivbord. Jag lägger ned pennan och lyssnar. En storstads buller tränger dovt in, och nedanför i den lilla gränden leka barnen. Jag hör deras höga glada röster. En boll, en grann och

stor boll, studsar mot en vägg, och på gatan intill dör ljudet av en skramlande vagn bort mellan husen.

I spegeln mittemot ser jag en dörr. Nyss stod den öppen. Nu glider den åter igen. Rösterna jag hörde, gestalterna jag skymtade försvinna och lämna mig ensam med den vita skymningen.

XLIV.

Jag var åter i Stockholm. Besöket därnere tycktes inte ha gjort mig rödare om kinderna, och Pa betraktade mig ibland ängsligt.

— I sommar måste vi vara på landet, sade han och for smekande med handen över mitt hår.

Detta var våren före utbrottet av världskriget. Anades det redan i många sinnen? Det förefaller mig, som om allt den där tiden sjöd av feber och spänning, eller inbillade jag mig det bara, eftersom min egen själ var i uppror?

Maj hade kommit. Parkerna stodo i ljus grönska, gatorna blänkte av solen. Jag träffade Herbert igen. När jag hörde hans lätta steg närma sig, kände jag samma sprittning av på en gång ljuv och orolig glädje som förr. Kunde jag älska två män? Ivrigt såg jag in i detta ansikte jag kände

så väl, och den trygghet jag icke erfarit på länge kom åter över mig, då jag mötte de mörka ögonen. Men på natten drömde jag om Frank. Jag hade en förnimmelse av att jag höll på att slitas i stycken.

Den som var sig alldeles lik, det var vännen Kerstin. Lika oförtrutet käck och energisk! Hon hade nu anlagt något konstnärligt i sitt sätt att klä sig. Och över detta konstnärliga, som mest bestod i besynnerliga färgsammansättningar och stora spetskragar, strålade hennes öppna och ärliga släta ansikte helt förnöjt. Olikheterna oss emellan kommo alltmer till synes, men jag trivdes i hennes sällskap som i ingens. Hennes kolossala ärelystnad föreföll nästan tragisk. Hon strävade med sin sång som med en tung maskin hon blivit satt att väva på. Alltjämt fattades det viktigaste: känslan, temperamentet, i denna höga klara röst. Kanske märkte hon det själv. Men hon hade föresatt sig att bli en stor konstnärinna. »Om hon händelsevis föresatt sig något annat», skulle hon kanske ha lyckats!

— Jag måste förälska mig, sade hon en dag med bekymmersamt rynkad panna.

Jag brast i skratt. Hon skrattade själv högljuddast, men fortsatte att utveckla vad hon menade.

Alla stora konstnärinnors liv var ju en enda härva av kärleksäventyr, av rymningar, av heroiska försök att dela sig mellan konsten och kärleken. Det hörde till konstnärinneyrket. De kunde icke leva utan denna strid, och den stora publiken insöp girigt de pikanta historierna om konstnärsfolket. Vad gjorde väl hon, Kerstin? Inte en enda gång hade hon ens varit kär!

— De dumma, löjliga männen, utbrast hon uppriktigt förargad.

— Du tänker väl ändå inte rymma? sade jag misstänksamt och såg mig omkring i faster Gunillas prudentliga rum. Det måste du i så fall förbereda faster på. Hon vill nog ha fjorton dagars uppsägning.

— Jag måste först ha någon att rymma med, svarade Kerstin bekymrat.

En dag presenterade hon för mig en ung elev vid Musikaliska Akademien. Hon kom promenerande med honom på gatan.

»Det är han, som skall enlevera henne», tänkte jag leende inom mig och såg ett svallande hår och en snäll, ofårad panna under den svarta slokhatten.

Ett par dagar senare kom min väninna upp till mig och slog sig litet flämtande ned i min soffa.

— Pu! sade hon och andades ett djupt tag.

— Vad nu då?

— Kärleken, ropade hon och fläktade sina heta kinder med näsduken. Den förfärliga kärleken, snälla du!

Jag väntade tyst.

— Det är inte så lätt skall du tro; Kerstin vände sitt blossande ansikte mot mig. Han ville kyssa mig — *mig*, förstår du!

— Att han bara vågade, log jag.

— Ja! Och så sade han att vi hade samma intressen. Han spelar flöjt. Har du någonsin sett mig blåsa flöjt? Jag är ju sångerska. Kanske hade han tänkt sig, att han skulle blåsa i sin flöjt, medan jag sjöng. Stackars pojke! Och Kerstin lutade sig tillbaka i stolen och skratade, till dess hon grät.

— Du är nog ingen bohemflicka, sade jag försiktigt.

Då upphörde hon plötsligt att skratta och såg sorgset på mig.

— Säger du det? sade hon. Säger du det?

Och en lång stund satt hon tyst och modstulen.

Dagarna gled vidare. Staden började bli het att gå i. Fönster och trottoarer återkastade det skarpa ljuset, så att ens ögon brände.

Ibland träffade jag mina släktingar. Tant Emilie satt däruppe i sin vackra våning och såg genom fönstret av sina glada trevliga rum. Beth var bortrest, och Barbara, hon var alltjämt lika sjuk. Kom jag ditupp, tyckte jag mig skymta den stillsamma flickan med de drömmande ögonen. Det var, som om moderns intensiva tankar höll henne kvar i hemmet, så att man bara väntade att plötsligt få höra hennes röst.

Och tant Mirjam? Fortfarande log hon sitt smilande leende, men jag tyckte att hon åldrats detta år. Hade hon bekymmer för James? I så fall lät hon ingen märka det. Hon hörde till dem, som skrattande gömde den värkande handen bakom sin rygg. Det var hennes hjältemod. Pa talade om att James' bravader började göra hans ställning vid regementet osäker — ja definitivt ohållbar.

Pa ville att vi skulle resa från staden så fort som möjligt. Upp i Jämtland hade han beställt rum på ett pensionat för en tid. Faster Gunilla skulle också komma dit. Herbert och Bo ämnade sig ut på fotvandring; först skulle Herbert dock göra ett besök hemma. Kerstin skulle till Falsterbo. Så förberedde sig alla på att skiljas från staden.

XLV.

Aftonen innan Herbert reste till sitt hem kom han upp till oss för att säga adjö.

Som vanligt steg han rätt in i mitt rum. Jag hade icke väntat honom. När jag såg upp, stod han där plötsligt i dörren. Min blick flög honom strax till mötes. Han föreföll mig som en drömbild, vilken i nästa sekund kunde försvinna — flyta bort med skuggan utefter väggen. Nu kom han in i rummet och satte sig på en stol nära mig. Hans ögon glänste oroligt, och han kunde icke hålla sina smala händer riktigt stilla. Lågmält började vi tala om den förestående sommaren.

Nedanför på gatan gingo några människor brådskande förbi. Deras steg ekade mot husen, så upphörde ljudet av dem, och i tankarna såg jag genast gatan ligga vit och öde fram mot kyrkans grå, obevekliga vägg. Det var, som om någon smugit sig bort och lämnat oss ensamma kvar.

— Nu komma vi inte att träffas på länge, Tony, hörde jag Herbert säga.

Åter rörde han händerna, som om han sökt fånga en melodi i luften.

— Jag har varit mycket glad åt denna gångna tid, varunder jag fått lära känna dig. Och han såg vädjande på mig, som om han velat få höra något från mig.

Men jag böjde bara på huvudet.

»Han vet ingenting om vad som hänt mig», tänkte jag.

Men han måste dock ha förstått något, ty trevande, osäkert, som om han icke vetat om han vågade tala, fortsatte han:

— Du har nog förändrats efter den där resan; jag vet inte vad det är, men du är dig inte lik.

Avvärjande höjde han handen, som om han nu i stället varit rädd för att jag skulle säga något.

— Jag frågar inte, utbrast han, men det där har gjort mig orolig. Så länge har jag känt det, som om du — du hörde till mig. Som om det inte kunde vara annorlunda. Vi kunde ju alltid träffas så här. Jag skulle spela för dig. Du kunde få mina sånger. Vi skulle sitta och prata förtroligt i skymningen — — —

Han skrattade litet förläget, och nu kommo orden brådslande:

— Ser du, jag har aldrig varit kär. Aldrig! Jag vet inte, vad det är. Jag föreställer mig

bara, att för mig måste kärleken komma långsamt, långsamt, inte så där blixtnabbt som det står i romanerna. Kärleken borde liksom äta sig in i mig — komma först när jag riktigt lärt känna någon. Jag tänkte, att du — — —

Och han såg på mig, stilla leende, övertygad om att jag förstod honom. Om han då kommit med en kärleksförklaring, hade jag säkert kastat mig bakåt mot Franks starka armar. Jag skulle inte tyckt, att det funnits tvenne vägar att tveka mellan. Men nu steg åter den frågan upp inom mig:

— Skulle jag verkligen kunna älska två män?

Här bredvid Herbert insveptes jag i en trygghet, som om två varsamma händer lindat sig kring mig. Jag kände mig ödmjukt liten, jag förstod denne gossaktige mans överlägsenhet. Han böjde sig fram mot mig. I den tätande skymningen såg jag bara hans ögon: två brunnar av godhet och innerlighet.

— Låt oss komma överens om att hålla ihop så länge, sade han. Vi behöva ju inte vara bundna eller lova någonting. När den ena går en annan väg, säger han bara ifrån. Jag är rädd, tillade han hastigt, att det kanske då blir du, som går först.

Vi sutto tysta. Nej, jag ville icke lova något. Mitt hjärta protesterade skrämt mot löften. Men han begärde ju heller ingenting sådant av mig. Älskade jag två män? Jag ville berätta om den andre för Herbert. Hade han icke redan anat det? Och innan jag riktigt visste, hur det gick till, började jag med låg röst att tala om denne andre. Men först nu förstod jag, att det jag upplevat var nästan omöjligt att kläda i ord. Det hela blev till en hög fjäderlätta dun, som kunde försvinna i min knutna hand. Vad jag sade blev endast till tveksamma antydningar, stämplade av min egen oro.

Men Herbert måtte ändå ha förstått. Alltjämt såg han på mig på samma sätt, alltjämt kände jag mig fasthållen av ett par smala händer.

— Det är detsamma, sade han till sist. Låt oss ändå ha vår tysta överenskommelse. Vi kunna hjälpa varandra bara genom tankar. Du vet inte, vad tankar förmå. Sådana tankar äro lika bra som musik.

Och med en känsla av glädje och trötthet på en gång lade jag min hand ett ögonblick i hans.

XLVI.

Den där sommaren, då krigsutbrottet kom i augusti . . .

Nu efteråt står den i minnet som så het, så oväderstung. Men det är kanske bara därför att våra öron strax därefter kommo att sönderslitas av krigsbullret. Under dån och blixtar tycktes oss det liksom utlösa en olidlig, vitskälvande röt månadskvavhet i detta förfärande åskväder, som sedan slapp lös över jorden.

För mig var den sommaren något av det drömlikaste jag varit med om. Vi bodde i det där lilla pensionatet uppe i Jämtlandsbergen, Pa, faster Gunilla och jag. Pa företog ofta långa utflykter och resor, kom tillbaka solbränd och upplivad och gav sig i väg igen.

Faster Gunilla och jag hade icke mycket att säga varandra. Vi trivdes i varandras sällskap, gjorde promenader och kritiserade litet våra medmänniskor.

Om aftnarna såg jag solen brinna över ett fjäll vid horisonten, och jag blickade ditbort och var glad åt att allt syntes så fjärran. Omärkligt hade jag åter glidit in i ett stilla vatten

efter vårens tid av upprördhet. Ibland steg en längtan upp inom mig, och bortom det brinnande fjället skymtade då hägringar från de land, dit Frank hade fört mina drömmar. Men min längtan slocknade på samma gång som solen sjönk. Gick jag ensam, tänkte jag väl också på det som hänt, och det kunde svida till i bröstet, då den där vackre mannen på nytt dök upp för mig; men allt var redan så långt borta. Tankarna fladdrade hän med fjärlarna över ängarna och domnade av blomdoften, som om aftnarna steg upp och fyllde luften, så att den tung och frömättad tycktes sväva i moln omkring oss.

Dock, så småningom kom en tyngd över mig, en namnlös ångestkänsla av att något skulle hända. Vad visste jag inte. Ständigt treva vi ändå i skymning! Ibland löpa aningarna som köldrysningar genom dunklet. Då veta vi inte, om vi skola gå tillbaka eller framåt.

Och så kom kriget. Vi kunde först icke tro på ryktena, som sökte sig upp till oss. Men varje dag tycktes bringa det som skedde ute i Europa närmare oss. Nu brann hela världen . . .

Och om kvällarna föreföll det mig, som om återskenet från elden flammade därborta över den vita fjälltoppen.

XLVII.

Det året flyttade de flesta stockholmare in från landet tidigare än vanligt. Det var för krigets skull.

Stockholm förekom mig icke längre sig likt. Det låg hets och oro i luften. När två människor möttes, var det samma frågor, som korsade varandra. Ögonen sågo förbi varandra mot ett fjärran, som dock ingen kunde föreställa sig riktigt trots tidningarnas stora rubriker och många fotografier från krigsskådeplatserna. Landsstormsklockorna hade slutat att klämta, men alla fortsatte att fråga:

— Skola vi med?

Redan blossade de olika sympatierna för krigslanden upp. Meningarna skuro sig. Bästa vänner skildes som fiender, därför att de ej kunde ropa seger åt samma folk.

Över officerskretsarna och den högre bourgeoisien tycktes det rike, som de betraktade som det större fäderneslandet, helt ha sträckt sina örnvingar. Tyskland! Tyskland! Damer snyftade hysteriskt fram namnen på de tjocka tyska generalerna, vilka de, icke utan rysningar av välbehag, sågo för sig som ståtliga sportsmän

med tränade muskulösa kroppar och stålblanka ögon. Kaisern själv blev en Gud, härlig och stolt i sin kalla rättvisa.

Militärerna skreko på krig. Nu eller aldrig skulle Sverige visa sig värdigt anorna från en Gustav Adolf, en Karl den tolfte! Det befryndade Tyskland måste bistås och stödjas. Konungen borde sända sina arméer till hjälp och allians. James med Ruthvensblodet från Skotland gnisslade dagarna i ända om att kungen i Sverige höll på att avsätta sig själv. Det här skulle ju eljes vara ett storartat tillfälle för honom att visa vad han dugde till!

— Om vi ändå finge någon av de tyska prinsarna på tronen, skrånade klanernas ättling. Då skulle folket här i landet få se!

I Hästgardets mäss fann man en av dessa dagar yngste underlöjtnanten hoppande jämfota runt bordet, flämtande, ropande på: Blod! Blod! Det neutrala Sverige såg rött för ögonen. Melker Hasifehr köpte en stor svensk flagga, som han ämnade hissa vid varje tysk seger. Melker var nu i generalstaben.

Tant Mirjams ansikte svällde ömsom av gråt och leenden, då hon talade om hur Guds straff en gång skulle drabba fiendelanden: det var England och Frankrike. Det var, som om

Mirjam Meijerhelm blivit ung på nytt i denna luft, så fylld av intriger, olycksprofetior, spänning. Hon blev väldig, oroande i sin krampaktiga kärlek för allt tyskt. Hennes hjärta tycktes bara väntat på att få hänga sig fast vid något: Tyskland spetsade det på sin nerblodade värja. Jag hörde henne med sin kuttande röst fråga James' unga kamrater, om de voro riktiga tyskar. De bockade sig småleende.

Att vara riktig svensk den tiden, det var att vara riktig tysk. Att följa traditionerna för avkomlingarna av franska och engelska adelsläkter i Sverige den tiden, det var att följa preussarna.

Herbert hade också återvänt till staden. Om kriget talade han mycket litet, men jag förstod att hans sympatier lågo åt annat håll än mina släktingars. Även i vårt förhållande till varandra hade det kommit in något nervöst och otåligt. Vi hörde ihop, och ändå hörde vi inte ihop. Bo följde honom numera som en skugga, och jag hade en känsla av att Bo bevakade mig avundsjukt.

En solig, strålande september flöt in. Men ingen hade ro att glädja sig åt dess skönhet.

XLVIII.

Det var då jag en dag mötte Frank Maclean på gatan. Jag hade trott, att han hade farit tillbaka till England. Fastän jag längtade efter honom, hade jag ej haft en tanke på att någonsin åter få se honom. Nu kom han emot mig med utsträckta händer.

— Tony, lilla Tony! sade han.

Jag stod stilla och såg upp i hans ansikte. Runtomkring oss brusade staden, människor skyndade förbi, en bil snuddade om hörnet.

Långsamt började vi gå framåt gatan. Dunk! Dunk! klappade mitt hjärta. Dunk! Dunk! Åter ljud den där rösten med den starka brytningen frestande i mina öron.

Frank talade om att han nu snart skulle resa tillbaka till England.

— Till ditt land, sade jag sakta.

— Mitt land? upprepade han. Jag har inte något land. Men nu måste jag kanske kämpa för England.

Han skulle alltså med i kriget! Mitt hjärta tog emot hugget utan att upphöra med sitt vilda dunkande. Jag såg uppmärksamt in i de ansikten, som gled förbi i trängseln, liksom

om jag väntat att finna min ängslan återspeglad i dem. Vi togo snart avsked.

— Vi mötas väl igen, sade han dröjande.

Men jag bad honom icke komma upp till oss.

Den aftonen tyckte jag, att allt blev mig övermäktigt. Herbert! Frank! Jag tyckte mig se dem båda framför mig därinne i rummet. Jag älskade dem båda. Mina tankar kunde icke slita sig loss från någon av dem. En stark impuls drev mig till slut att fly till Herbert. Där trodde jag mig ändå kunna finna ro. Ensam kunde jag icke rädda mig.

XLIX.

Det var Herbert, icke Frank, jag träffade nästan dagligen. Det var Herbert, icke Frank, som kom och gick i mitt hem som en som ägde rätt till det. Det var med Herbert jag talade om allt, med Herbert jag promenerade; det var Herbert, vars böcker jag läste, vars musik jag lyssnade till.

Det var en dag i september. Jag stod just i begrepp att gå ut, då Herbert kom upp. Han hade en stor bukett blommor med sig. Jag

tog av mig hatt och kappa igen, och vi ställde oss vid salsbordet för att ordna blommorna i olika vaser. Herbert förstod sig på blommor och satte alltid ihop dem på ett särskilt vackert sätt. Det var ett nöje bara att se hans händer syssla med dem.

Solstrålarna, som föllo in genom fönstren, blandade sig med blommorna. Ibland tyckte jag helt förvirrad, att jag stack en smal, darrande solstråle i skålen i stället för en blomma. Lova kom och tittade i dörren, myste litet och försvann. Herbert hade nu blivit hennes specielle gunstling.

Jag tog ett par vaser och gick in med dem i mitt rum. Herbert kom efter. Han stod och såg på mig, medan jag placerade mina blommor. Det var, som om en stilla frid gungat in i rummet. Något av den stämning, som behärskat mig första gångerna Herbert spelat för mig, kom åter över mig. Jag mindes, hur jag en gång suttit i salongen och sett in i mitt flickrum och fantiserat om att mitt hjärta låg härinne. Och jag hade velat svänga upp dörren på vid gavel för att de där stjärnögonen skulle kunna se rätt in.

Nu tyckte jag också, att jag hörde mitt eget hjärta, lyckligt och skrämt på en gång, ticka

från alla hörn av rummet. Med ett litet skratt såg jag upp. Herbert hade kommit helt nära mig. Nu skrek mitt hjärta någonstädes långt bortifrån, som om en hand hade gripit om det. Vi betraktade tyst varandra. Den gångna tiden flöt undan som en vit dimma. De där händerna, som kunde locka fram sådana underbara melodier, togo om mina axlar.

— Tony! mumlade han och böjde sitt ansikte mot mitt.

Ingenting sades, inte ens en kyss växlades. Vi sjönko hän mot varandra, famlande som blindade med munnar och händer, så rätade vi upp oss och blickade häpna in i varandras ögon.

Jakobs kyrkklockor började plötsligt ringa till begravning eller bröllop. Hela rummet fylldes av klangen. Blommorna darrade på sina långa stjälkar.

— Låt oss gå ut, sade Herbert hastigt.

Vi gingo ut i solskenet. Luften var blå och lätt. Vattnet vid kajerna sprutade muntert. Några måsar singlar och skriade mot skyn. Enstaka människor stodo vid broräckena och sågo ut över vattnet, alldeles stilla, som om de väntat på något. Men vi kunde icke stå stilla. Vi nästan sprungo framåt.

— Det är så vackert, sade vi. Vi visste icke riktigt, vad vi menade. Det är så vackert.

Vi sade alldeles samma ord, gjorde nästan samma rörelser med händerna. Det var, som om vi smultit ihop till en varelse. Ibland snuddade vi mot varandra. Då möttes våra ögon, lyckligt leende. Ett barn stannade oss och tiggde. Vi gåvo det slantar. Utanför Grand Hôtel stod en italienare med en knippa ballonger, som lyste i solen. En bil kom körande, en ung dam steg ur. Hennes parfym flöt förbi i luften.

Vi gingo vidare. Skeppsholmen var en enda stor och tung lövmassa. När vinden kom färande, skildes löven prasslande åt, och framför våra fötter dansade solfläckar och skuggor oroligt av och an.

Åter vände vi och gingo in mot staden. Våra ögon brände, tårade och stora, som om de icke mera orkade se allt det som rörde sig.

Vi stodo i mitt rum igen. Fortfarande ringde kyrkklockorna. Doften från blommorna sam i luften. Åter sjönko vi in mot varandra. Jag höjde törstigt min mun. Men han kysste blott osäkert min panna och mina ögon. Då hörde vi steg i tamburen. Det var Pa,

— Kom! sade Herbert och drog mig med sig.

Jag såg på Pa. Pa såg på oss. Jag tror att han hade tårar i ögonen.

— Tony har blivit stor! sade han leende. Tony har blivit stor!

Och så drog han oss in i salongen och satte sig mittemellan oss.

— Bättre svärson kunde jag inte få! utbrast han.

Där, tyckte jag, kom prosan. Vad hade Herbert och jag talat om? Icke ett ord hade vi sagt. Men Pa kallade in Lova, och Lova tog oss också i famnen och grät.

Med en skygg blick såg jag mot min dörr, och Herbert följde min blick, som förstod han, att därinne gömdes vår gemensamma hemlighet: den första omfamningens klappande lycka.

L.

Middagen var över. Pa hade gått på ett sammanträde och skulle komma hem litet senare. Herbert och jag voro ensamma i salongen.

Vi sutto tryckta intill varandra. Därnere på gatan kommo och försvunno fotstegen. Ofri-

villigt lyssnade jag till dem. Så ofta jag hade suttit ensam häruppe och hört de där fotstegen närma sig och dö hän. För mig hade de blivit staden själv, de främmande fotstegen under mitt fönster. Jag hade drömmande undrat över de där människorna, som gingo förbi. Vart gingo de? Varifrån kommo de? Somliga brådskade, andra gingo så långsamt. Ingen skulle jag få se! Ingen skulle jag få lära känna! De bodde i våningar, vilkas fönster jag kanske ibland sett blänka. Man gömde sig ju som fiender för varandra här. Endast fotstegen nådde mig. Endast fotstegen.

Herbert talade till mig. Jag svarade. Vi talade tyst, som om vi varit rädda att väcka någon. Skymningen kom sakta susande. Plötsligt drog Herbert mig intill sig. Åter höjde jag törstigt min mun. Jag skälvde till, eller var det Herbert? Ett par svala läppar trycktes sakta mot mina. Jag såg på honom. Min törst var icke släckt. Mina läppar voro alljämt torra och heta.

Då kysste han mig igen, och kyssen for som en böljegång genom hela min varelse. Jag trevade mig tätt intill honom, kände hans armar omkring mig och hur hans egna läppar blevo heta. Ett ögonblick foro vi darrande ifrån varandra, så möttes vi igen. Ingen av oss hade

kysst någon förut. Upptäckten av kyssen var ny och oerhörd för oss båda.

Våra väsen flammade upp i dessa kyssar. Skymningen började låga omkring oss. Förundrade sågo vi på varandra. Vi skrattade till. Vi logo. Mitt hår lossnade och föll över hans händer, som han knutit om min nacke. Då kysste han mig genom det röda hårets mjuka massa.

LI.

Hela natten efter det Herbert gått på kvällen låg jag vaken.

Jag tände icke ljus, låg bara orörlig, stilla, och kände mig underligt lycklig. Nu, sade jag mig skälvande, visste jag, vem jag älskade. Det var Herbert. Och åter fann jag mig i hans famn och kände mig nära att dö under hans kyssar. Jag tänkte också på Frank. Men Frank var icke den jag älskade. Jag upprepade det många gånger. Med ens var jag ju säker på att det var Herbert! Herbert skulle ge mig ett hem. Och jag skulle få barn... Jag skulle få barn!

Det var, som om något vänt på sig inom mig, som om en liten mjuk hand rört sig tätt

vid hjärtat. Mitt liv var då icke så ändamåls-
löst: genom mig skulle nya liv tändas. Som
strålen från ett starkt sken träffade mig den
plötsliga förståelsen av kärlekens väsen. Längst
inne i den purpurflammande kalken, som sy-
nes vara till endast för ögats och sinnenas
fröjd, döljes ett vitt spätt blad, som darrar av
längtan efter att få spira och höja sig den
stund, då de höga granna bladen omkring den
sakta vika sig åt sidan.

Redan drömde jag om barnet, som en gång
skulle vila i min famn, och när dagern sipprade
in i rummet, låg jag ännu vaken med bränn-
heta, lyckliga ögon.

Herbert kom strax på förmiddagen. Vår för-
lovning skulle eklateras redan efter några dagar.
Herbert hade hälsningar från sina föräldrar,
med vilka han talat i telefon. Jag badade i
sällhet. Världen hade fått ett nytt ljus över
sig.

Bo kom även. Han tog mig i famn. Det var
något exalterat över honom. Ena ögonblicket
var han glad för att i nästa stund synas för-
sjunken i dysterhet. Han gjorde mig nervös,
där han gick och trampade omkring oss.

Hela dagen var jag lika lycklig. Marken
gungade under mig, som om jag gått bland

molnen, och det sjöng i luften. Vid midagen berättade Pa, att James tagit avsked från regementet och skulle fara till Tyskland för att ställa sig i dess tjänst. Han räknade på att hastigt avancera som tysk officer.

— Kanske är det det bästa han kan göra, sade Pa tankfullt. Hos oss skulle det nog aldrig blivit något av honom.

Med ens sjönk mitt hjärta. Där stod Frank framför mig igen. Frank med det smala, spända ansiktet och den trotsiga munnen. Frank som också skulle ut i kriget!

Och när Herbert och jag sutto allena i mitt rum, började jag plötsligt tala om Frank. Det var, som om jag tvungits till det — som om jag velat komma bort från den där mannen genom att dränka hans namn under en ström av ord.

— Jag är så glad, att jag kan tala med dig, sade jag till Herbert, och så återvände jag till Frank.

Jag märkte inte Herberts växande ångest. Framför mig stod bara en blek gestalt, som jag trott mig vara fri från, men som nu åter sträckte sig efter mig. Skräcken förvirrade mig alldeles. Min kärleks första dag, min och Herberts dag, förstörde jag så.

— Du förstår mig ju, mumlade jag till Herbert, och väntade icke på svar.

Där kommo de igen, de underliga vårdagarna i Constance Hastfehns villa. Som om jag velat freda mitt samvete, beskrev jag dem nu för Herbert i detalj: vad Frank sagt, vad jag svarat, Franks ansiktsuttryck den och den gången. Ack, jag varnade ej, att alltsammans dock bara blev beskrivningen på mitt eget själstillstånd.

Men Herbert, som såg det, blev rädd. Jag märkte det plötsligt på greppet av hans hand om min arm. Då vände jag mig mot honom. Som en het vind blåste minnet av den föregående kvällens kyssar emot mig. Snyftande kastade jag mig intill Herbert.

— Jag är ju din! Jag är ju din! viskade jag, med gråten nästan kvävande rösten.

Han slog armarna om mig. Jag drog honom ned mot mig. Jag ville in i honom, försvinna i honom, gå upp i en enda flamma. Flämtande tryckte jag mig emot honom och borrade in mina fingrar i hans kläder. Jag kände hans knän mot mina och föll tillbaka i soffan med utbredda armar och en sugande känsla av otillfredsställdhet inom mig.

Herbert sökte lugna mig. Han satte sig till-

rätta, lade mitt huvud i sitt knä, och medan han lätt for med fingrarna genom mitt hår, talade han halvhögt om att vi skulle resa till hans hem, där jag borde vara en lång tid och vila ut.

Och under det han talade, föllo mina tunga, värkande ögonlock ihop. Som på långt avstånd nådde mig hans röst, och händerna, som smekte mitt hår, blevo i min dröm till hans mors händer — de där händerna som hon brukade forma än till fåglar, än till skålar för att roa barnen med.

LII.

Under de närmaste dagarna omtalade vi förlovningen för mina släktingar. Jag var förtjust att mötas av deras gratulationer och välgångsönskningar.

Uppe hos tant Mirjam föreföll allt upp- och nedvänt. James skulle ju snart resa ned till det heliga landet för att gå ut i det heliga kriget. Och som i en lika helig trance sågs tant Mirjam ständigt vanka omkring i en högst underbar negligé. Hon hann aldrig ta på sig ordentligt, så mycket hade hon att syssla med: James' packning, iordningställandet av James' kläder,

utstakandet av James' framtida karriär: överstelöjtnant borde han åtminstone bli! Icke minst tid togo de otaliga telefonsamtal, som hon förde med alla sina vänner.

James var med ens bliven en hjälte. Och den glans, vari han vadade, återkastades även på hans mor.

Denna tid var det, som om en dammlucka dragits upp inom mig. Jag talade och talade. Jag kände själv, att jag gick som i ett rus och hörde min egen röst genom blodets böljegang, ibland långt avlägsen, ibland så nära att den dånade för mina öron.

Hela mitt liv ville jag delgiva Herbert. Små episoder från barndomen i den gamla norrländska staden, från skollivet, från hemmet, döko oupphörligt upp i mitt minne; och genast måste jag berätta dem för honom. Jag gallrade icke. Jag hejdade mig icke. I en jämn ström flöt detta tal. När jag blev ensam, kände jag, hur detta ständiga grävande i det förgångna tröttade mig, men bilderna sprungo fram igen, myllrande upp ur dunklet, och jag förmådde icke hålla dem tillbaka.

Så kom jag att bland mycket annat även berätta den underliga historien med Maud Borck, den vackra flickan som hyst en så besynnerlig

dragning till mig och slutligen relegerats från vår skola, efter det hon överraskats i en miss-tänkt situation med en annan yngre flicka. Andedräkten stockades i mitt bröst, då jag drog fram Mauds och mina samtal — då jag sökte skildra hennes kyssar, hennes försök till närmanden. Då hade jag inte förstått henne alls, men medan jag talade med Herbert tyckte jag, att allt med ens stod för mig i ett klarare ljus. De makter, som vilja snärja oss och våra sinnen, fingo ny mening, jag tyckte mig förstå dem utan att längre endast känna avsky. Plötsligt märkte jag, hur Herbert lyssnade intensivt. Jag höll upp och såg på honom.

— Förstår du? viskade jag.

Han smekte sakta mina fingrar.

— Jag sitter och tänker på Bo, sade han enkelt. Jag tror han varit med om något liknande. Hela hans temperament har något feminint. Du har kanske märkt det?

Jag nickade.

— Ja, det anses ju som något både obegripligt och vidrigt, fortsatte han, denna könens dragning in mot sig själva. Bo är rädd därför, men just denna rädsla tyder väl på att den är farlig för honom. Han skulle inte vara så rädd,

om han inte kände för mycket av den där dragningskraften.

— Bo är svartsjuk på mig, sade jag plötsligt. Herbert såg allvarsamt på mig.

— Du har sett det, sade han. Ja, det är han. Det är oresonligt, vansinnigt, men det är nog så. Nå, det går väl över. I vårt vänskapsförhållande var det just Bos rädsla för att vår vänskap skulle vara något ömmare än vanligt kamratskap, som höll på att förstöra det för oss, och jag undrar — — —

— Vad då? frågade jag snabbt.

Herbert såg på mig med sitt gossaktiga leende, men med en aning oro i blicken.

— Jo, fortfor han, ibland var det som en hetare luft omkring oss. Någon gång kunde det hända, då vi sutto och talade i skymningen, att vi tystnade och häpna tittade på varandra. Det var, som om ett främmande väsen, något ömt och flämtande, sakta glidit bakom oss och plötsligt slagit en het och närgången arm om oss båda och motståndslöst pressat oss intill varandra. Han tog sig lätt över pannan. Det var då Bo blev så rädd.

En stund sutto vi utan att säga något. Så började jag tala igen. Nu kommo vi in på förhållandet mellan man och kvinna. Det var så

mycket jag ville veta. Allt! Allt! Herbert måste tala om. Jag tyckte mig se ned i en kokande häxkittel och kände ångan från den bubblande brygden slå upp mot mitt ansikte.

Men Herberts lugna, svala ord lade åter som friska blomblad mot min glödande kind. Självt hade han aldrig stått i något förhållande till någon kvinna, förtrodde han mig nu. Hörde han till dessa rena, som se allt, som om de icke såge det — som kunna gå på kanten av bråddjupet och blicka ned, utan att erfara minsta svindel?

Förstod jag redan då, hur olika våra temperament voro varandra? Fördes icke, som den svaga bränningen av en våg, en aning till mig, att vi två aldrig skulle komma att vandra tillsammans? Jag vet ej! Men jag lutade mig trött intill honom, och för en stund lämnade mig bilderna i fred.

LIII.

Hur vet jag allt vad sedan hände? Hur har jag i minnet kunnat bevara denna tid, som nu följde?

Den har i själva verket aldrig lämnat mig riktigt. Blickar jag tillbaka på den av mina

egna tankar upptrampade stigen, känner jag mig åter ryckas med av samma virvelvind, som den där gången var nära att föra mitt förstånd över till det land, varifrån man icke återvänder.

Som en dröm begick jag eklateringsdagens spänning och förtjusning. Jag tog människor i handen, somliga kysste och omfamnade mig, alla hade blommor med sig. Salongen var ett hav av färger och dofter, jag tyckte åtminstone det. Jag kände det, som om man bundit vingar på mina fötter. Jordens stoft och damm kommo mig icke vid. Kerstin var också där. Hon sjöng för oss. Jag minns att hennes röst slog över mig som hammarslag.

Aftonen därpå voro Herbert och jag och Kerstin och Bo på teatern. Jag varken såg eller hörde något av det som försiggick på scenen. Där skymtade endast för mina ögon som ljus och skuggor. Eljes föreföll mig allt så märkvärdigt tyst. Ibland skar ett skratt genom tystnaden. Då knottrades min hud, som om en våt handduk slängts över min rygg.

Det var, när vi gingo hem från teatern, som en dyster stämning smög sig över mig. Vid en gata hade vi tagit godnatt av Kerstin och Bo. Herbert följde mig hem. Jag gick tyst. Mörkret bortifrån gator och gränder ropade på mig.

Ett ansikte dök plötsligt upp för mig: en av skådespelarna — jag måste alltså ändå ha sett någon av dem. Och nu tyckte jag med ens, att han varit lik Frank. Samma hårda mun, samma smala ansikte! Jag undrade, om Frank rest än. Jag kunde kanske möta honom nu, i nästa gathörn? Ofrivilligt tryckte jag mig närmare Herbert.

Herbert följde mig upp. Lova öppnade för oss. Pa hade redan lagt sig, men Lova ville nödvändigt, att Herbert skulle äta litet, innan han gick. Hon hade ställt fram en bricka i salongen. Herbert log och följde mig in. Han hade icke märkt min mörknade sinnesstämning. Vi satte oss. Herbert bredde en smörgås och slog i en kopp te till mig. Mekaniskt tog jag koppen. Men jag satte den snabbt åter ifrån mig. Nu ropade bestämt någon på mig igen. En darrning genomför mig. Som dragen av en hemlig makt, gick jag mot fönstret och tittade ut, men såg bara mörkret. Jag märkte, hur Herbert förvånad betraktade mig.

Då var det, som om något brustit inom mig. Ett ungt, vitt ansikte for över väggen där-borta.

— Frank, mumlade jag hjälplöst, är du här?
Det var inte min röst. Som om min själ trätt

ut ur mig själv och strax ersatts med den andres, hörde jag min röst tala med den där främmande brytningen jag kände så väl. Jag visste att Herbert satt där. Jag var till och med starkt medveten om hans närvaro; och ändå var det, som om jag inte sett honom. Herbert föreföll mig icke att vara verklig. Men bilden, som steg upp framför mig, var verklig.

Jag såg rätt in i ett annat rum, som jag aldrig förut sett. Mitt i rummet var ett skrivbord, och bredvid det stod Frank. Hans ögon voro ångestfullt riktade på mig, invid hans hand, som stödde sig mot skrivbordet, låg en revolver.

— Frank, sade jag igen, nu alldeles högt. Gör det inte!

En stol föll omkull bakom mig. Det var Herbert, som sprang upp. Men innan han hunnit nå mig, sträckte jag avvärjande händerna ifrån mig.

— Rör mig inte, sade jag fast. Du bara bränner mig!

Han måste varit utom sig, men han lydde mig. En stund visste jag nu knappast mer om hans närvaro. Jag talade med Frank. Bland engelska ord och meningar, som oupphörligt ville välla över mina läppar, letade jag fram mitt

eget språk. Min röst, denna röst som ej var min, skar som en kniv igenom mig själv. Min kropp kändes som domnad. Jag var nu säker på att Frank tänkte göra sig illa. Jag måste hindra det! Jag bad. Jag besvor honom. Det orörliga, vita ansiktet framför mig ändrade icke sitt uttryck av ångest. Min lidelse blossade upp på nytt. Jag ville nå dessa starka läppar, dessa vackra ögon. Jag sprang emot honom, men hejdades av Herbert. Han höll mig fast — fast. Vi kämpade tyst med varandra. Slutligen sjönk jag maktlös ned i soffan. Ett kvidande undslapp mig.

Nu hörde jag Herbert viska med någon. Det var Lova. Hennes gamla, bekymrade ansikte böjde sig över mig. Jag hade velat slå det! Hon bad mig att åtminstone gå in i mitt rum och försöka lägga mig. Hon och Herbert skulle vänta, till dess jag hade blivit lugn.

— Ja! Ja! mumlade jag med den röst jag inte kände, och vacklade in.

Men jag lade mig icke. Jag förstod att de två vaktade på mig därutanför. De sade något om att kalla på Pa.

— Väck honom inte, ropade jag.

Herbert kom i dörren.

— Skola vi inte det ändå? undrade han.

Klockan var nu nära midnatt.

— Nej! Nej! Lova mig att inte göra det.

Då lovade han mig det, bara jag ville lägga mig. Åter var jag ett ögonblick ensam. Den tunna klänningen snodde sig om mig, då jag kastade mig tvärs över sängen. Jag letade efter någon där. Mina händer trevade feberaktigt på kudden och foro över sängtäcket.

Nu kom Herbert in igen.

— Tony! Tony! sade han.

— Låt mig vara, kved jag.

Med ens vände jag mig om och slog händerna för ansiktet. Jag tyckte att Herberts ögon gjorde mig illa. De skrämde mig så. Jag förmådde icke möta dem igen.

— Se inte på mig, viskade jag. Om du måste vara här, så sätt dig någonstans. Kan du inte skjuta skärmen för? Dina ögon... Ta bort dina ögon!

Jag hörde honom be Lova vara kvar därute. Så sköts dörren till. Nu vågade jag en blick ut i rummet. Herbert satt vid skrivbordet med halvt bortvänt ansikte. Då böjde jag mig åter mot sängen och började treva igen. Plötsligt spratt jag till.

— Se inte hit, mumlade jag mekaniskt.

Det var mycket viktigt för mig att kunna

undvika de där mörka ögonen. Det var jag själv, som låg i sängen. Med händerna tyckte jag mig känna mina egna former, ansiktet på kudden, där mitt ansikte brukade vila. Men var det jag, kunde jag ju icke också ligga på knä bredvid sängen! Åter började jag tala. Jag hade blivit Frank. Jag visste ju, att jag inte var han. Och ändå var jag han. Jag var han! Verkligheten flöt över i det overkliga. Jag hade själv förskjutit gränserna. Det var, som om jag i ett vanvettigt »väva vadmål» slängt skytteln fram och tillbaka, till dess trådarna blandades samman i ett outredligt virrvarr.

Jag var inte rädd annat än för ögonen där bakom mig, och så långt hade det gått, att jag inte fann någonting av allt detta besynnerligt. Franks röst talade till den där skugglika, upplösta gestalten på sängen. Ömma ord! Den sade kanske endast det, som jag längtat att få höra, då jag om nätterna legat vaken därborta i villan, medan månskenet strömmade in i rummet. Jag vet ej! Jag bara talade. Rösten fyllde rummet. Ibland tystnade jag för att lyssna. Då for det där vita spända ansiktet upp mot mig och tvingade mig att fortsätta. Nu började jag att gå fram och tillbaka.

— Se inte på mig! sade jag åter plötsligt till

Herbert, vilkens närvaro jag aldrig riktigt glömde.

Jag hade känt ögonen bränna mig och ryg-
gade ånyo tillbaka mot sängen.

Timmarna gingo. Ett par gånger hörde jag Lovas viskningar och såg en skymt av hennes gamla skakande huvud. Alltjämt, alltjämt talade den främmande hackiga rösten ur min mun. Jag lyssnade på vad jag sade, hörde det avlägset. Ibland var jag Frank, ibland var jag Tony. När jag var Frank, försökte jag berätta mitt liv. Det blev mest uppräknningar av vad jag hört honom själv säga. Ibland kom också skräcken för revolvern jag sett glimma mot hans hand; då var jag åter Tony, som övertalade honom att låta den ligga.

Under hela denna tid satt Herbert tyst. Vad som den natten försiggick inom honom har jag icke fått veta. Han talade sedan aldrig därom.

Som i ett klart, vasst sken tyckte jag mig ibland på ett förunderligt sätt blicka in i en annan människas själ, nej, icke blicka in i den: jag var själv inne i den andra själen och såg med dess ögon.

Det började lida mot morgonen. En tunn kyla fyllde rummet och kom mig att frysa i min aftonklänning. Jag hade stannat mitt på

golvet. Fortfarande var det den andra rösten, som talade.

— Kom ihåg, Herbert, hörde jag den där rösten plötsligt högt och tydligt säga. Kom ihåg det, om jag, när jag blir mig själv igen, har glömt det. Klockan tio minuter över nio kommer Frank Maclean gående Norrlandsgatan fram. Vi skola möta honom i hörnet av Norrlandsgatan och Jakobsbergsgatan. Glöm det inte!

Därmed sjönk jag ihop på sängen.

— Herbert, sade jag, nu med min egen naturliga röst.

Jag hörde honom hastigt resa sig. Men rädslan för ögonen kom åter över mig.

— Vänta en stund, viskade jag. Inte än!

Och nu började en kamp för mig att komma tillbaka till mig själv. En outhärlig ångest över att jag kanske skulle ha kommit för långt bort grep mig. Jag försökte med darrande, hög röst reda upp denna härva.

— Jag är Frank, sade jag med främmande brytning. Nej, jag är Tony, ropade jag i nästa ögonblick. Nyss var jag Frank, men nu är jag Tony. I går var jag på teatern. I dag — i dag måste det vara tisdag. Låt mig se! Lova sitter därute. Vi skulle dricka te. Nej, det var i går kväll. Kom inte hit, Herbert. Jag är rädd för

dina ögon. Jag vågar inte se dem. De bränna mig. Inte så mycket nu, men jag är rädd för att se dem. Är jag Frank? Nej! Jag är Tony! Hör du det? Jag är Tony, en flicka som heter Tony. Ha! ha! Jag är rädd. O jag är rädd... Livet är en trekant. Där i hörnet är Frank, där Herbert, där Tony... Jag förstår ingenting. Jag är ju Tony. Goddag! Goddag! Å!

Nu kom gråten. Jag lutade mig mot kudden, skakande av ångestrysningar, och fortfor att mumla med hackande tänder.

— Kom, Herbert, sade jag plötsligt och sträckte ut handen.

Då var han där. Min hand sjönk in i hans. Jag hörde honom tala. Jag var åter Tony. Bara Tony! Försiktigt lyfte jag huvudet. Där voro ögonen, men icke brännande och hemska som förut, utan fyllda av ömhet och medlidande.

— Jag tror gamla Lova somnat, sade han. Låt mig hjälpa dig.

Han tog av mig klänningen, svepte in mig i min nattrock och lyfte mig upp i sängen. Jag ville icke släppa hans hand. Ännu var jag icke riktigt säker på att jag ej åter skulle glida bort. Men den där svala, smala handen höll mig kvar; och jag sjönk in i ett slags dvala, medan Herbert

satt bredvid mig med min hand i sin och morgondagern började lysa utanför fönstret.

LIV.

Jag hade somnat.

När jag vaknade, var det ljusst i rummet och Herbert höjde sig över mig. Långsamt såg jag mig omkring. Jag behövde icke famla i tankarna, jag visste genast allt som försiggått. Jag tyckte endast denna morgon var så långt skild från de andra dagarna, att det var besynnerligt att endast en natt kunde ligga emellan den och dem. Sakta reste jag mig på armbågen. Herbert var vit i ansiktet och darrade.

— Du måste vila, mumlade jag.

Men han skakade bara på huvudet. Plötsligt kom det en oro över mig. Vad var det, som skulle ske nu på morgonen?

— Hur mycket är klockan? frågade jag hastigt.

Herbert såg tveksamt på mig.

— Halv nio, sade han slutligen.

Då visste jag det.

— Vi måste möta Frank, sade jag bestämt.

— Nej, ligg nu stilla, bad Herbert.

Men det var en röst i mitt inre, som obönhörligt manade på mig.

— Jag skall klä mig nu, sade jag.

Herbert såg sorgset på mig, så reste han sig och gick ut. Jag kände ingen trötthet längre. Hastigt klädde jag mig till promenad. I spegeln mötte jag ett par tindrande ögon. Dagsljuset föll bjärt över det oordnade rummet. På skrivbordet låg en vissnen ros. Jag hade visst haft den i skärpet, då jag var på teatern föregående kväll.

Ute i salongen fann jag Pa halvklädd och rufsig och gamla Lova, vilkens ådriga händer riste och skälvde. Herbert satt borta vid fönstret. Alla vände sig ängsligt mot mig. Jag hade i den stunden icke ett spår förståelse för deras oro.

»Vänta! Vänta!» tänkte jag bara. »Jag måste först möta Frank. Sedan kommer allt att ske så fort.»

Vad som skulle ske, visste jag icke. Det var, som om jag stått på ett rullande klot, som ingen skulle kunnat få att stanna. Jag kände mig underligt överlägsen de andra inne i rummet. För ögonblicket hade jag makten, och jag skulle veta att bruka den.

— Kom, så gå vi, sade jag till Herbert.

Jag såg Pa ta ett par steg framåt för att hindra mig och Lovas darrande händer lyftas i ett slags hjälplös bön. Så var jag redan vid tamburdörren. Låset gick upp med ett friskt, skarpt ljud, som när man skär itu något. I trappan kom Herbert efter mig. Vi gingo tysta gatan fram. En svag morgonsol smög utefter husen och kom gatstenarna att verka mjuka och obestämda.

Jag mindes, vad jag sagt under natten: Norrlandsgatan—Jakobsbergsgatan, och styrde stegen dit. Jakobs kyrkklocka var redan tio minuter över nio.

Vad som nu hände, kan jag icke förklara, lika litet som jag kan förklara min ingivelse under natten att jag skulle gå just till denna plats just på denna tid för att möta Frank. Hittills hade allt förefallit som en underlig dröm, där nattens skuggor rest sig och spelat in — en dröm inom ett rums väggar och en lampas ljusring. Men nu var det dag. Solen sken, människorna skyndade förbi oss till sina sysselsättningar, butiksdörrarna slogos upp, våra steg ekade mot gatan. Det var icke en timme för drömmen och fantasien.

I hörnet av de båda gatorna mötte vi Frank. Han kom hastigt gående, solen låg honom i

ansiktet, så att han först icke märkte mig. Jag slet mig lös från Herberts arm och hejdade honom. Frank stannade och såg undrande ned på mig.

— Tony Hastfehr! sade han.

Ja, här stodo vi. Nu var det, som allt det skulle hända, som jag icke visste eller anade, vad det skulle bli. Men i detsamma jag i den dagsklara verkligheten hade framför mig det där vackra ansiktet, som under den flydda natten visat sig för mig otaliga gånger, var det liksom jag för ett ögonblick förlorade kontakten med nattimmarnas alla bilder och upplevelser. Marken började gunga under mina fötter. Det var tröttheten, som kom. Nerverna kunde icke riktigt haka fast och spännas längre. Likt mångfaldiga raspande kattfötter miste de plötsligt fästet, och halkande och hasande läto de klorna glida utan att kunna fatta tag i något. Jag såg mig om.

— Detta är Herbert, sade jag.

De två männen togo varandra slappt i handen. Ingenting hände. Vad skulle hända? Jag blev dock icke modlös. Bara en liten smula förvånad! Frank betraktade mig tyst. Jag log för läget.

— Det är . . . det var . . . mumlade jag, letande mig tillbaka till nattens händelser.

Han måste ju ha märkt, att något var på tok. Jag uppfångade hans blick, då han såg på Herbert bakom mig.

— Adjö, sade han plötsligt och började gå nedför gatan.

Det var sista gången jag såg honom.

När jag åter kom hem, föll jag plötsligt ihop. Man bäddade ned mig. Men först när jag väl låg i sängen, märkte jag, vilken oro som behärskade hela min kropp: händerna kunde inte hålla sig stilla, det ryckte oupphörligt i munvinklarna.

Så fann mig den lille doktorn. Jag hörde sedan, att han haft ett långt samtal med Herbert, innan han gick in till mig. Jag gjorde en ansträngning för att förklara mig, men med de första orden gingo nattens upplevelser tillbaka som dyningar genom hela min kropp. Jag var nära att på nytt råka in i samma tillstånd. Doktorn kände mig på pulsen, gav mig ett par pulver och sade, att jag redan samma kväll måste till ett sjukhem. Han visste ett lugnt och trevligt sådant på Östermalm. Jag samtyckte till allt vad han föreslog. Varje slags förändring skulle kännas som en lisa. Ty nu hade jag plötsligt blivit riktigt rädd.

LV.

Nu återstodo endast några timmar till upp-
brottet.

Igen var Herbert hos mig. Hans ögon glänste som av en ny glans och hans händer skälvde, som om också han nu exalterat upp sig. Men när jag tog dem, voro de kalla. Själv låg jag nu först i ett slags halvt dvalligt tillstånd, vari den lille doktors mediciner försatt mig, och Herbert föreföll mig ibland mycket nära, ibland skild från mig av en fin, lätt dimma. Händerna foro, skyggt och svalt smekande, över mina. Plötsligt kände jag dem bli varma igen; då höjde jag mig upp mot honom och hängde mig fast vid hans hals. Han kysste mig. Kyssen blossade upp inom mig. Mer, mer! En storm mullrade långt borta. Det var blodet, som bultade och sjöng i mina öron. Omedvetet, hetsigt ville jag i den stunden nå lugnvattnet, som väntar på andra sidan två varelsers samman-smältning. Jag kände en lust, tung och spänd, lägga sig, förstulet eggande varje fiber till famntag. Herbert blev orolig. Jag ryckte av mig täcket och ställde mig på knä upp i bädden. Herbert reste sig också; med litet tafatta, blyga

rörelser strök han mig osäkert över skuldrorna. Men nu kunde han icke mera smeka mig till ro; våldsamt kastade jag mig hän emot honom. En minut förblevo vi tyst slutna i varandras armar; så började mina händer treva under hans rock, jag kände dem glida nedåt, som om de sökt något. Och så med ens böjde jag mig och tryckte rysande min mun mellan hans ben. Med blundande ögon förnam jag det varma tyget mot mina läppar och den heta kroppen därunder. Och jag tyckte mig kyssa livets källa, vardandets skräck- och salighetsfyllda hemlighet. Långsamt såg jag upp mot Herbert. Stor och strålande mötte hans blick min.

— Jag... jag har längtat därefter, mumlade han, men så svek honom rösten.

Uttröttad tumlade jag åter ned i bädden, och Herbert svepte sakta täcket om mig.

— — —

Nu skulle jag fara. När jag stod i linnet framför spegeln, fick jag ett gråtanfall. Lova, som hörde mig, ropade på Herbert. Det var, som om varken Pa eller Lova kunnat reda sig utan honom. Han kom in och fann mig skakande och snyftande på knä vid en stol. Jag hade ingen känsla av min nakenhet. Jag tror: icke heller han, nu. Åter hade vi blivit till två

famlande och hjälplösa barn för varandra. Men jag smög mig intill honom, och han slog sina armar om mina bara axlar och fick mig till att klä på mig; och medan mina mungipor drogos nedåt och gråten sköljde över mina kinder, fördes jag ned i den väntande bilen.

LVI.

Var befann jag mig nu? En nattlampa lyste i ett vitt, svalt rum. I taket stod en orörlig skugga. Dörren öppnades, och en sjuksköterska i blå klänning och vitt förkläde steg in. Hon var liten och fin och ljus. När hon böjde sig över mig, mötte jag ett par ljusblå, skinande ögon. Det var en sköterska från Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. Det stod S S i broschen, som fäste kragen.

— S S — — Syster Safir, mumlade jag och log.

Jag tyckte att det var ett ypperligt påhitt — en glänsande tydning. Hon log också. Hon strök mitt hår ur pannan.

— I natt skall fröken sova riktigt gott, sade hon. Doktorn har ordinerat sömnmedel.

Hon förde ett litet glas till mina läppar. Jag svalde. Jag fann den skarpa, fräna smaken god. Den där medicinsmaken blev sedan en lika

stark frestelse för mig som sprutspetsstinget för morfinisten.

Den lilla sköterskan satte sig vid min bädd och såg framför sig. Jag vände mig på sidan för att kunna betrakta henne. I rummets djupa ro glömde jag för en stund allt som hänt. Den där lilla kvinnan, som satt bredvid mig med händerna i skötet, tycktes dra in allt ljuset från lampan i sina blå ögon. Ja, allt ljuset var där! En stund låg jag helt lugn och såg på dem; så spratt jag med ens till.

— Det är någon utanför dörren, jag känner det, mumlade jag oroligt.

Hon försäkrade leende, att där ej kunde vara någon. Slutligen gick hon dock mot dörren.

I detsamma sköts den sakta upp. Det var en av hennes kamrater, som ville tala med henne.

Syster Safir försvann.

»Så var det någon ändå», tänkte jag.

Men när den lilla systemen gått, såg jag åter hennes ögon för mig. Och nu blev jag rädd också för dem — oförnuftigt, hejdlöst rädd. Jag frågade mig icke, varför de skrämde mig så oresonligt; det kunde ju ej heller förklaras. Vad skulle ett par ögon kunna göra mig för ont? Och ändå . . .

När syster Safir åter kom in, kastade jag mig

till andra sidan av bädden för att slippa se de två skinande ljus, som hennes ögon voro.

LVII.

Jag vaknade med ett sakta kvidande, som om det vållat mig smärta att slå upp ögonen. Jag var ensam i rummet. En grå strimma dager föll över sängen. Det var morgon. Jag hade icke något minne av natten. Den var ett svart mörker jag sjunkit in i, ett dike jag rullat ned i, den stunden då jag vände mig bort från syster Safirs ögon; och nu måste jag upp ur det igen.

Men det var, som om jag icke kunde komma upp — som om slingrande, fuktiga växter sökt hålla mig kvar. De spände sig tvärsöver bröstet, och tyngden blev ångest. Jag vred och vände mig, men jag kom icke lös.

Då slöt jag ögonen och låg stilla. Strax kommo fantasierna flygande på stora vingar.

Det finns en gräns, som de vanliga människorna icke skola överskrida: gränsen mellan »det verkliga» och »det överkliga». De orka det icke, deras tankar slås då sönder som mina tankar slagits sönder. Jag hade ju redan för länge sedan överskridit den där gränsen, men gled nu längre över på andra sidan än någon-

sin. Mig har det alltid frestat, det där landet, även om det vaktas av spöken och hiskliga troll, som sträcka ut långa kvävande armar. Det är den oansvarigas land, där alla hänsyn kastas, där drömmarna komma så nära, att vi tycka oss kunna gripa dem och känna oss uppfyllas av dem. Mitt liv kan aldrig synas mig riktigt hopplöst, jag kan aldrig bli riktigt rädd för en verkligt hotande fara — — mitt i händelsernas sjudande virvel eller i vardagens tröstlösa damm och modd vet jag, att jag kan ta ett steg tillbaka, det där steget som leder över gränsen — och dimmorna och de böljande drömsløjorna svepa strax in mig och täppa till ögon och öron, så att jag icke mer plågas av den yttre världen.

Knappt hade jag nu glidit över, förrän jag hörde min egen röst tala och kände mina fingrar slappa och kalla fara över mitt ansikte. Jag sökte något under ansiktets hud, bakom ögonens hålor. Jag blev ängslig. Mina händer trevade, men jag visste icke, vad jag sökte.

— Något, någon därborta, mumlade jag.

Tanken svindlade tillbaka genom släkterna. Det var händer jag ville fatta, som undveko mina. Jag släppte taget kring mitt ansikte och famlade i luften. Min mor . . . Hennes mor . . .

Jag var en del av dem alla. Cellerna i min kropp voro ju endast fortsättningen på cellerna i deras. I mig samlades de alltså, alla dessa gamla, som dött undan och fötts på nytt. Åter revo mina händer i huden. Om jag kunde slita bort den — se, så måste de finnas där i mitt kött — de gamla och de kommande släkterna. Jag var en myrstack av krälände liv, mitt eget jag försvann däri, gamla slakten multnade inom mig, nya sprutto förväntansfullt upp.

En smygande ångest grep mig. Jag ville ha fram ett ansikte ur dimman, ett ansikte som jag kunde känna igen. På nattduksbordet låg en liten nackspegel. Jag grep den häftigt och stirrade in i glaset. Men det var icke mig själv jag betraktade. Bakom mitt eget bleka ansikte, omkring vilket håret föll i tovor, sökte jag ett annat. Vi hade en målning därhemma av min stammor som ung. Måste icke hon finnas inom mig? Hon liksom alla de andra! Lurade icke hennes ansikte bakom mitt eget? Blickade icke hennes ögon fram ur mina egna? Ivrigt plockade jag upp min näsduk under kudden och doppade den i ett glas vatten, och därpå började jag sakta stryka med den våta näsduken kring kinderna, över pannan, runt ögonens och näsans fördjupningar. Det var, som om jag misstänkt,

att mitt ansikte vore en övermålad tavla: om jag bara kunde stryka bort färger och uppdragna linjer och utströdda punkter, skulle den andra bilden, den som fanns därunder, tråda fram alldeles tydligt. Med allt större iver lät jag näsduken glida hän över ansiktet. Och verkligen tyckte jag mig icke i spegeln se mitt ansikte förändras. Kinderna blevo blekare, läpparna kröktes egendomligt, ögonen vidgade sig...

Då öppnades plötsligt dörren, och knäppningen i låset nådde mig som ett pistolskott. Det var två sköterskor, som kommo in, syster Safir och en flicka med bruna, livliga ögon och frisk hy.

— Se, fröken är ju vaken, sade syster Safir. Här kommer nu den sköterska, som skall stanna hos er.

Jag såg förvirrad från den ena till den andra; så räckte jag trött fram handen.

»Om jag ändå fått vara i fred!» tänkte jag suckande och vände mig mot väggen.

LVIII.

Timmarna förrunno. Den nya sköterskan, syster Signe, rörde sig raskt omkring i det nystädade rummet. Jag låg och såg på henne.

Hon hade något av stark och smidig sportskvinna över sig. Hon passade illa samman med mina egna fantasier och drömmar, och hennes hurtiga, litet hårda röst skar av mina tankar, så att jag hade svårt att finna dem igen.

Nu gick hon ut ett ögonblick och kom så in med en frukostbricka. Jag måste sätta mig upp och äta. Ur saltdosan rann för mycket salt, så att ägget blev alldeles förstört, men jag åt ändå upp det, då jag inte vågade be den där spänstiga människan om ett nytt. Nu gick hon för att själv äta frukost med de andra sköterskorna.

Med en suck av lättnad lade jag mig tillbaka. Jag hörde människor brådiskande ila av och an ute i korridoren, en klocka ringde, strax därpå knarrade en dörr längre bort. Jag smög mig ur sängen och fram till fönstret.

Ute duggregnade det. Gatan såg tröstlös och ödslig ut. Jag tittade ned i en våning mittemot, där en ung herre satt vid ett stort kontorskrivbord. En militär kom gående i hastigt tempo och försvann in i en port.

— Det är krig! sade jag högt, och strax därpå: Kanske är Sverige redan med och man vill dölja det för mig.

Jag skyndade tillbaka till sängen. Det klämtade för mina öron. Nu började jag ett miss-

tänksamt spionerande på allt och alla: sköterskornas viskningar, tamburklockans pinglande, stegen i korridoren, en höjd röst från ett närbeläget rum... Min oro växte. Ingen kom heller hemifrån och hälsade på mig. Jag visste ej, att doktorn förbjudit dem att besöka mig. Nu trodde jag, att både Herbert och Pavoro ute i kriget.

På eftermiddagen i skymningen blev jag åter ensam en stund. Då kom samma obestämda ängslan på nytt. Jag slöt ögonen. Fingrarna flögo över täcket. Med ens tyckte jag mig höra trumpetstötar och bullret av de framrullande artillerivagnarna. Med heta kinder satte jag mig upp. Framför mig utbredde sig en milsvidd hed. Långt, långt borta såg jag soldater i täta led marschera förbi. De skymde horisonten, de skymde ett blodrött solklot, som halkat ned från himlens kupa och nu sände darrande strimmor över hedens gräs. Nu var jag icke längre rädd, nu när jag var mitt inne i det. Plötsligt blev det en lucka i första ledet, en gestalt kom vacklande fram över fältet. Jag såg hans ansikte — med ett skri igenkände jag det. Det var Frank. Han lyfte huvudet och stirrade mig rätt in i ögonen. Munnen var vriden på sned, som om han försökte skratta, men ur tinningen sipp-

rade droppe efter droppe av hans blod. Där föll han!

Jag vände mig häftigt i sängen. I nästa sekund tyckte jag, att jag kastat mig tvärsöver hans kropp. Jag kände honom under mig och slog armarna om hans nacke och vände hans ansikte upp mot mig.

— Älskade! Älskade! viskade jag.

Luften gungade och gungade framför mina ögon. Bördan i mina armar blev allt tyngre. Jag kände, hur alla mina lemmar domnade, och med ett vilt skrik grävde jag ned mig bland sängkläderna.

LIX.

Man hade flyttat upp mig i ett annat rum, högst uppe i huset. Man sade att jag störde de andra patienterna. Jag förstod det icke riktigt. Ibland förstod jag — i klara ögonblick då jag undrade över mig själv; så sjönk jag tillbaka igen.

Numera visste jag ju, att vi ej hade krig, men kriget tog stor plats i mina fantasier. Stundom föll jag i ett slags extas och trodde mig profetera krigets gång, människornas öden. Jag hade hört, att en känd sibylla i Paris dött. Nu trodde jag, att hennes ande farit in i mig.

Aldrig kunde jag vara bara mig själv. Alltid var jag någon annan. Min röst förändrades. Ibland blev den skrikig och gäll, ibland hes och viskande.

Jag satt upprätt i sängen med händerna knutna vilande på täcket. Jag såg en skymt av syster Signe: hon var sysselsatt med att skriva något på ett papper. Genast trodde jag att hon skrev upp mina ord för att bevara dem för en häpnande värld.

Också inbillade jag mig, att folk samlats utanför min dörr för att lyssna till profetiorna, och jag höjde rösten för att alla skulle höra mig. Men snart glömde jag allt omkring mig. Jag tyckte mig se in i en framtid, som sträckte sig framför mina ögon som ett böljande hav. Vågtoppar höjde sig, det var människor som skulle lysa och flamma för oss: namn ur litteraturen, namn jag plockat upp ur krigshärarna. Även jag själv blev mäktig. Allt förmådde jag, och ändå kunde jag aldrig få riktigt klart begrepp om vilka dessa stordåd voro, som jag skulle utföra. Men känslan av makt var berusande härlig. Jag, lilla varelse, som aldrig tyckt mig kunna något eller vara något riktigt, som nästan alltid känt mig tafatt i verkligheten, rörde mig nu som en född drottning bland mina drömmar.

Men ofta kunde ett ord, sagt med bestämd röst av sköterskan, störta mig ned från min höjd. Då ryckte jag till som för ett piskrapp och sjönk ihop. Ynklig och förödmjukad, kände jag, hur kroppens och själens stängsel åter slöto sig omkring mig. Jag förstod, att jag var instängd i mig själv och längtade efter att åter bli fri. Och nästa gång extasen kom, gled jag så ut på nytt.

LX.

Solen sken in i rummet. På mitt bord stod en knippa röda rosor, som Herbert hade skickat. Jag låg och såg på rosornas sammetsblad och på hur solen kom dem att brinna än rödare. Allt var tyst. Syster Signe var icke inne. Bullret från en av de stora gatorna, som strök förbi några hus längre bort, nådde dämpat in till mig.

Jag vände mig i sängen, och ögat möttes av en solblyxt, som bröt sig i spegelglaset. Jag spratt till. Nyss hade jag varit lugn, nu kom oron igen. Hjärtat arbetade otåligt, krampaktigt; så började jag plötsligt sjunga lågt. Jag lyssnade till min röst. Jag tyckte den var så vacker. Nu gled jag ur mig själv igen. Ett ansikte skyntade vid horisonten. Jag kände igen det från tidningarnas porträttgallerier och från

tavlor: det var Kristina Nilsson, den sjungande bondflickan från Småland. Hastigt satte jag mig upp. Jag hade ofta hört talas om den där gången sångerskan sjungit från Grand Hôtel och trängseln utanför hennes balkong blivit så stor, att många människor fallit i Strömmen.

Jag sprang upp ur sängen och fram till fönstret. Jag sjöng. Å, jag sjöng! Nu var jag den stora sångerskan. Utanför samlades redan allt folket! Man bara väntade på att jag skulle slå upp fönstret och låta min näktergalsröst flöda ut över de längtande människorna. Jag såg för mig alla dessa ansikten, vita, liksom utplånade i solljuset, vända upp mot mig med munnarna vidöppna, gapande som svarta hål. Alltjämt sjungande, började jag öppna fönstret.

Någon ryckte häftigt i dörren. Det var syster Signe. Men nedanför väntade ju allt folket! Syster Signes röst nådde mig dock. Hon bannade mig för att jag sprungit upp ur bädden och börjat skrika och bråka på detta sätt.

»Skrika och bråka!» Visionen av folkmassan smalt bort. Jag tystnade. Å, förödmjukelsen! Förödmjukelsen! Med sänkt huvud och böjd rygg som en hund, som var rädd för stryk, sprang jag tillbaka till min säng. På en lång stund vågade jag icke se upp. Jag var ingen

sångerska! Näktergalsrösten hade aldrig flödat ur min strupe. Skammen, den förfärliga skammen över att jag ett ögonblick inbillat mig det, grep mig hårt, och jag borrhade in naglarna i köttet och njöt av svedan.

LXI.

Jag började visst bli lugnare. Synerna kommo inte så ofta. Jag sjöng inte heller längre eller vaknade upp med ett skrik, och jag lyssnade till sköterskornas samtal med varandra; läsa orkade jag ej. Jag erfor, att jag icke varit sjuk mer än litet över en vecka, men själv tyckte jag, att en oändligt lång tid förflutit.

Den lille doktorn stannade nu allt längre, när han kom på besök. En dag när han satt hos mig tog han upp en tidning och började läsa högt för mig. Jag ansträngde mig för att följa med det han läste. Där var ett ord, som jag inte förstod. Jag avbröt honom och frågade honom om det. Han såg leende på mig.

— Vet ni inte det? sade han nästan litet förebrående. Det vet väl alla bildade människor! Och så fortsatte han läsningen.

O, han sade att det där ordets betydelse visste alla, bara jag visste det inte. Var jag

dum? Inte bildad? Där föll jag ned från en höjd igen. Nej, jag rullade från ett berg! Det är inte så lätt, när man tyckt sig vara den högsta av alla, den som sitter inne med vetenskapen om framtiden, att så få höra, att man ingenting vet. Jag blev liggande sargad och klämd vid bergets fot.

Doktorn gick, men alltjämt värkte det lilla stinget han givit mig. Jag hånade mig själv. Jag sade mig, att jag var dum och högfärdig. Jag vred mig i denna förödmjukelse, den stack mig från alla håll.

Men från den dagen började jag bli mig lik igen.

LXII.

Så flyttade jag då åter ned till mitt gamla rum. Jag fick gå uppe klädd, men jag var matt som efter en febersjukdom. I spegelglaset mötte mig ett blekt ansikte, ett par sorgmodiga ögon.

Pa kom först på besök. Han skämtade med mig och fick mig att skratta. Han var uppfylld av ljusa framtidsplaner för min räkning. Nu när jag väl kommit ifrån sjukhuset, skulle Herbert följa mig till sina föräldrars egendom i Västmanland, och där skulle jag nog bli riktigt frisk igen. Sedan borde jag gå igenom

en hushållsskola. Å, nu skulle jag bli så praktisk! Inga dumma drömmier och inbillningar mer! Och Pa strök håret ur min panna och såg vädjande och glatt på mig: men inne i hans ögon märkte jag en ruvande ångest, som han ej förmådde dölja, och jag förstod att han tänkte på min mor.

En annan dag kom Herbert. I början voro vi nästan blyga för varandra. Han pratade fort och brådskande om det som hänt, medan jag varit sjuk — småsaker som han trodde skulle roa mig. Och jag satt tyst och betraktade honom och kände mig bara glad åt att denne mörkögde gosse icke försvunnit med mina gungande fantasier.

Snart fick jag också gå ut och gå en stund på förmiddagen vid sköterskans arm. Vi gingo långsamt nedåt parkerna. Med en gång hade det blivit höst. Löven prasslade redan torra och skrumpna, och frosten hade givit dem stänk av gult och rött. Ibland kom en vindil susande, och genast föllo löven från kvistar och grenar och rullade framför våra fötter på sandgången.

I det lilla sjukhemmets hall och korridorer såg jag ibland skymtar av de andra patienterna, men de flesta lämnade ej sina rum. Allt här-

nere verkade så tyst och fridfullt, att jag kunde förstå, hur jag måste ha stört patienterna de första dagarna av min sjukdom.

En eftermiddag mot slutet av min vistelse på sjukhemmet fann jag en ung herre i hallen, då jag kom in från en promenad. Medan jag tog av mig kappan, granskade jag honom hastigt. Det var en liten satt man med ett nästan fyrkantigt huvud, nedsjunket mellan ett par starka axlar. Hans hy var gråblek och grov och tycktes också ha givit sin färg åt de tjocka, utskjutande läpparna, och när han nu såg upp, mötte jag ett par stickande, djuptliggande ögon under en sträv, nedkammad lugg.

Då jag kom in i mitt rum, frågade jag syster, vem det kunde vara, som jag sett. Hon kom med en ström av ivriga ord till svar. Hela sjukhemmet tycktes intressera sig för den där fule unge mannen. Han var ryss, en rysk furste trodde man, och kriget hade förmodligen vänt upp och ned på hans nervsystem. Somliga gissade, att han rymt från Ryssland och nu höll på att förgås av samvetsqual för att han ej stannat och gjort sin plikt. Ingen visste klart besked, ty han talade svenska så dåligt. Nu kom en annan sköterska in. Hon föreslog, att jag skulle gå ut och prata med ryssen. Det

skulle pigga upp mig, och de skulle få veta litet mer om honom. Bakom allt spårade jag nyfikenhet och litet grand sensationslystnad. Slutligen tog jag en bok och gick ut och satte mig i hallen. Egentligen var jag trött, men sköterskorna hade varit så ivriga, och själv hade jag nu blivit intresserad.

Det dröjde inte länge, förrän mannen med en avbedjande, klumpig gest böjde sig fram mot mig och började tala med mig. Han hade så tråkigt, o han hade så tråkigt, sade han på en rådbråkad svenska. Ville inte den unga svenska damen språka litet? Jag svarade på engelska, det enda språk jag trodde mig behärska någorlunda. Genast flyttade han sig närmare mig och pratade nu på flytande engelska. De små underliga ögonen, som påminde om ett djurs, foro blinkande och vaksamma över hela min gestalt.

Jag hörde tyst på honom. Han talade icke sammanhängande: från en beskrivning på Moskvias universitet, där han tycktes ha studerat, hoppade han plötsligt till New York, och då han kommit till Amerika, underrättade han mig i förbigående med ett förvridet leende, att han där hade lämnat hustru och barn. Han gav mig en hastig blick för att se, om jag var

skandaliserad, men då han såg mig sitta helt lugn, återvände han till att tala om Moskva. Det tycktes vara något där han icke kunde bli fri från. Jag märkte, hur han oupphörligt sökte leda sig in på något annat än den gamla ryska staden, men hur han oemotståndligt drogs dit igen. I hans blick kom rädsla. Händerna, med breda, liksom avhuggna fingertoppar, lyftes upp mot munnen, men sjönko ned igen. Jag kände medlidande med honom.

— Det är synd om er, sade jag sakta.

Det ryckte kring den grova munnen.

— Ja! Ja! mumlade han.

Hans hjärna tycktes tugga på en enda tanke, ett enda minne: minnet av något fruktansvärt, som hänt därborta i Moskva. Jag förstod, att han aldrig skulle få det över sina läppar. Jag försökte tala om något annat; han såg undrande på mig, så måste han uppfattat min mening, och ett tacksamt, barnsligt leende lyste med ens över det fula ansiktet.

— Ni är god, sade han, ni kan inte vara sjuk. Ni är så lugn.

Men när jag sade honom, att jag varit mycket sjuk, skakade han bara leende på huvudet. Så blev han orolig igen. Han böjde sig fram mot mig och gjorde en hastig rörelse mot sin hals.

För första gången blev jag rädd för honom. Hela hans väsen ingav mig en känsla av otrygghet. Varför satt jag här? Han såg ju ut som ett vilt djur.

Nu började han tala om att han måste dö. Han skulle skära halsen av sig, och åter gjorde han ett huggslag mot halsen. Men i det upprörda ordsvallet hörde jag åter det där stadsnamnet:

— Moskva! Moskva!

Och i en plötslig klarsyn grep det mig, hur många unga män det fanns just nu ute i världen, vilka liksom denne hade något fruktansvärt att blicka tillbaka på, något som bränt sig in i deras hjärnor och som de aldrig skulle kunna befria sig ifrån. I de där ögonen framför mig, vaksamma och förskrämda på en gång, mötte mig en reflex av vad som försiggick därute under kanondunder och hesa rop, och jag hade velat gömma de där stackars ögonen mot mina händer, om jag därmed kunnat lindra något av detta hans lidande, som ändock bara var ett sandkorn i det hav av lidande och fasa, som nu sköljde kring världen.

Länge orkade jag icke sitta och prata med honom, men inkommen i mitt rum hade jag ej ett ord till svar på sköterskornas ivriga

frågor. Inom mig värkte blott en känsla av yttersta hjälplöshet. En människa hade sträckt sina händer mot mig, och jag hade ej kunnat fatta dem! Den makt, som mina fantastiska drömmar givit mig, fanns ej i verkligheten.

Men längre fram på kvällen kom en sköterska in med en blomma och ett stort rött äpple. Ryssen hade skickat det från sitt rum till »den snälla svenska lady». Och jag somnade med en känsla av tacksamhet över att de där stackars ögonen kanske ändå förstått, att jag åtminstone *velat* trösta.

LXIII.

Så snart jag nu blivit bättre, foro Herbert och jag till hans föräldrars egendom.

En eftermiddag i duggande skymning kommo vi fram till stationen. Utanför stationshuset stodo häst och vagn och en gammal fryntlig kusk i livré. Han gratulerade oss båda, mumsande på hälsningarna och lyckönskningarna under en väldig gråbrun mustasch. Vi foro en bit, och slutligen bar det uppför en lång allé, där de gamla trädens avlövide kronor hemlighetsfullt knakade och gnällde högt över våra huvuden. Så med ens svängde vi fram till stora

byggnaden, där det lyste ur många fönster och en hel flod av ljus och värme tycktes strömma ut från en öppnad port.

Nu var jag inne i tamburen. Där kom någon emot mig. Jag slöts i en famn och kände ett par händer om mina axlar. Jag såg upp och blickade in i ett par grå ögon, som strålade likt Herberts. Det var Herberts mor. Jag visste genast, att jag skulle tycka om henne. Ett ögonblick betraktade vi varandra allvarligt. Nu kom Herberts far ut från sitt rum. Han hade ett yvigt grått hår kring ett präktigt huvud och en proportionerlig, spänstig gestalt. Också han tog mig i famnen. I trappan till andra våningen hördes snabba steg, och innan jag sett, vem som kom, hördes en energisk röst utropa:

— Tony borde väl få ta av sig kappan åtminstone; och i nästa sekund stod Gerd Holst bredvid mig och skakade kraftigt hand med mig. Lång, rak med ett par dansande lustiga ögon under skarpt markerade ögonbryn, gav hon mera intrycket av en glad skolflicka än av en fullvuxen dam.

Efter en stund suto vi alla kring kvällsbordet. Herbert tryckte, förstulet uppmuntrande, min hand i skydd av bordduken. Jag såg mig omkring i rummet. I ett hörn stod en flygel,

i ett annat en grupp länstolar kring ett bord. På väggarnas ekhyllor glänste gamla tennkärl. Allt i salen, från de mörka ekstolarnas prydliga, stoppade ryggar till det långa salsbordets glänsande damast och blårosiga porslin, gav en stark förnimmelse av hem, och när jag hörde familjens röster, fann jag att de hade samma klang, samma litet brådskande sätt att säga fram orden, och frågor och svar flätade sig in i varandra likt vänliga fingrar, som bara längtat efter att åter få mötas.

Medan Herberts mor från sin sida av bordet serverade det rykande teet, betraktade jag henne närmare. Hon hade ett sådant där originellt utseende, som man nästan aldrig ser ute i stora världen, där de flestas ansikten, i synnerhet kvinnornas, verka som glattpolerade, utjämnade, liksom i en själva atmosfärens strävan att få alla drag att så mycket som möjligt likna varandra. Men i detta ansikte, som jag redan visste att jag skulle komma att älska, hade tiden och karaktären fått rista vilka linjer de ville: där var godhetens och humorns linjer kring den ej alltför välformade munnen och kärlekens strålgans av rynkor och leenden kring de grå ögonen. Och när hon nu mötte min blick, nickade hon mot mig, som om hon

även varit en liten smula nöjd med mig, och det gjorde mig helt glad till mods.

Efter kvällen fördes jag uppför en trappa till övre våningen. Överallt på väggarna hängde tavlor, mest av svenska konstnärer. I trappuppgången igenkände jag en av Uno Lindfors, en stor vinterbild. I den lilla hallen däruppe stodo sybord och bandvävstol och i fönstren radade krukväxterna upp sig. Därifrån voro dörrarna öppna till de olika rummen: sovrum, gästrum, arbetsrum, vardagsrum. De bildade icke denna praktfulla fil, som ofta åt de stora våningarna ger en fläkt av kyla och förnämhet, utan varje rum tycktes inpassat som en särskild liten vrå i huset, en ombonad hemtrevlig vrå med böcker, färgrika kuddar, mjuka mattor, tavlor och tusen lustiga småsaker. Här kunde man förstå, hur barnen trivts och vuxit upp, åkt ledstången blank, suttit lutade över böckerna kring vardagsrummets runda bord och med trubbiga fingrar följt det brokiga mönstret i barnkammarens tapet.

Barnkammaren var nu gästrum, just det där jag skulle bo, och ena väggen var täckt av en jättemålning, föreställande det kritiska ögonblick under Gustav Vasas äventyr i Dalarna, då bondhustrun måste gömma honom

under källarlocket. Här sågos stadiga dalkarlar tåga fram i sina svängande rockar, i stugporten trängdes vildsinta knektar med lysande hjälmar, och mitt på gården satt en skata och vickade på stjärten. Den tavlan blev jag så småningom riktigt god vän med. Jag vet ej, varav det kommer sig, men på något sätt har den givit mig hela det där hemmets stämning, som ju eljes varken hade att göra med dalkarlar eller knektar — men de varma färgerna, det nygräddade brödet, som skymtade på en plåt genom den halvöppna spiselluckan, rymden och vidden över själva den kolossala tavlan, sätter jag i tankarna i samband med detta gästfria trygga hem i Västmanland, dit ingen som varit där, kan undgå att längta tillbaka.

Den kvällen låg jag länge vaken i rummet med dalatavlan, och en ro, som jag ej känt på månader och som tycktes utstråla från själva byggnadens träväggar, gav mig en förnimmelse av att jag somnade in i en sakta svängande vagga.

LXIV.

Ja, här hade jag kommit in i stiltje efter stormen. Det dagliga, jämna livet i en sådan

gammaldags svensk herrgård borde kunna läka en söndersplittrad hjärna. Att det ej läkte min var kanske dock ej underligt; men ofta när jag är het och orolig ute i livet, blundar jag och förflyttar mig tillbaka till dalrummet med de brokiga tapeterna, till trappuppgångens tavelgalleri, till den stora grusiga gårdsplanen, som dallrar i sol och där byggnadens täta fönsterrader betrakta mig med vänliga ögon.

Själva huset var som sagt i två våningar, och av en mild, brun färg. Åt gårdssidan sköt en fyrkantig glasveranda ut, varifrån ett par stentrappsteg ledde, och på andra sidan sträckte sig en terrass över trädgården, som sluttade starkt nedåt landsvägen och omgavs av ett brunt staket.

November hade kommit, en solig, nästan brinnande november, där regndagarna voro räknade och varunder Herbert och jag vistades ute så mycket som möjligt. Han visade mig sina gamla lekplatser i den intilliggande skogen: ännu stod en förfallen hydda kvar under en slokande gran, där stenar voro lagda i ring som sittplatser; och han förde mig ned till byn, där vi tittade in i arbetsstugan, som styrdes enväldigt och färrmt av Gerd.

Egentligen hörde till gården även ett stort lantbruk med många kor och hästar, men nu sedan

Herberts far blivit äldre, hade han arrenderat bort det mesta. I en röd byggnad på gården bodde kusken och hans hustru, en svarthårig kvinna av zigenartyp, med en liten ljushårig, blyg fosterdotter, som då och då stack fram sitt blida ansikte, spejande på oss, som om vi varit gudar eller märkvärdiga djur.

Jag gled in i hemmets vanor och trivdes snart, som om jag bott där hela mitt liv. Varje morgon kom en täck flicka och drog upp gardinerna; och då var det dag. Dalkarlarna mitt-emot mig marscherade taktfast fram, och skatan vickade på stjärten. En stund låg jag och lyssnade till ljuden, som nådde mig i den vaknande morgonen. Trädgårdsmästaren krattade gårdsplanen: »ratsch, ratsch», från köksflygeln kom ett avläggset, trevligt slammer, och under mig hörde jag Herberts rullgardin gå i höjden med en smäll.

När jag klätt mig, gick jag ned i salen. Där var frukostbordet dukat. Farbror Isidor stod vid fönstret och knackade på barometern, tant Ellen kom nedför trappan med sykorgen i handen. Så satte vi oss; Gerd ännu med vattendroppar i pannan efter en hastig tvättning. Gröt, ägg, hembakat bröd och kaffe tärdes under ett

duvet småprat. Klockan var ju ännu endast nio på morgonen.

Sedan kom morgonbönen i det lilla rummet innanför tamburen. Var och en hade där sin sedan åratals bestämda plats, dit han gick och satte sig. Ett stycke ur evangeliet lästes, och Fader Vår. En Gud, som jag aldrig känt och vilkens faderligt välsignande leende jag aldrig skymtat i min barndoms molniga himmel, lät här sitt ansikte »lysa över oss».

Brasan sprakade i kakelugnen, på skrivbordet lågo dagens tidningar i en uppstaplad hög, som under morgonens lopp skulle genomgåas av husfadern, och ute på trappan solade sig blundande hunden Tufs. Långt, långt borta i ett dimmigt oredigt fjärran tycktes mig då synerna och rösterna i ett halvmörkt sjukrum.

Efter bönen gick Gerd hän till sitt arbete. Tant satte sig vid sin sömnad och lyssnade då och då till vad farbror läste högt ur tidningen. Jag såg henne sitta där på en låg stol vid fönstret, och jag tänkte på Herberts ord om dessa händer, som aldrig voro sysslösa. Herbert och jag strövade omkring ute i solskenet följda av Tufs, som litet tung och gammal kom nosande och stånkande efter oss.

Vid tolvtiden dracks te, med många goda

kakor till, uppe i trapprummet, där tant Ellen ofta hade en knoppande växt att visa oss; och farbror Isidor talade om vad han nyss läst. Middagen åts tidigt, och sedan väntade en lång trevlig eftermiddag, som förgick under läsning, brevskrivning och promenader. Efter kvällen gjordes ofta musik med Herbert vid flygeln, då farbror med sin vackra röst sjöng Geijer och Lindblad.

Så gingo dagarna. Men snart märkte jag arbetet under detta till synes så jämna vardagsliv. I detta gamla hem blåste minsann friska vindar. Man läste, man följde med allt som rörde sig i tiden, särskilt allt som hade att göra med reformer i samhället, omdaningar i formerna för människornas samliv med varandra. Här öppnade sig en ny värld för mig. Aldrig förut hade jag tänkt på lantarbetarnas ställning, eller på bristfälligheterna i de fattigas bostäder, eller överhuvudtaget på att det kunde finnas hela klasser av människor, som behövde handtag, hjälp och vänligt stimulerande uttryckning för att få sina förhållanden dragligt ordnade.

Herr och fru Holst hjälpte; och de hjälpte på ett verksamt sätt. Bakom givmildheten med pengar fanns kärleksfull omtänksamhet, men också klarögt praktiska idéer. De gåvo icke en

människa, som de ansågo värd och möjlig att hjälpa, bara en handräckning för ögonblicket; de stödde för åratals framåt. Många voro de unga, som hade den familjen att tacka för att de alls lyckats ta sig fram i livet.

Den där stilla kvinnan med den humoristiska munnen och det vackra leendet ägde en hjärtats vidsynthet, som gjorde henne helt oberoende av gamla fördomar och den konventionella tillvarons band. Därför blevo också de flesta, som kommo i beröring med henne, frimodiga och öppenhjärtiga i sitt tal. Kanske att till grund för detta hennes stora förstånd på människor låg den för en vuxen ovanliga förmåga att leva sig in i barnens värld, som utmärkte henne. Sina egna hade hon följt från det de voro små — mödat sig om att lära känna deras egenart, deras lynnen, deras tankar. Därigenom hade alla blivit till barn för hennes ögon. Bakom den fullvuxnas blick spårade hon barnets, som är den ursprungliga människans, och medan hon lyssnade till förgrändas klagorop och bittra utgjutelser över livets orättvisor och hårdhet, hörde hon under den berättandes sträva röst ett spätt väsens hjälplösa gråt och fumliga ord; och så tog hon sig för att tala till detta väsen och träffade alltid rätt.

Först när jag lärde känna henne, trodde jag

henne endast vara en praktisk, god verklighetsmänniska; men så småningom fann jag bakom allt detta ett källsprång av romantik och drömeri. Efter det att hon i timmar studerat pedagogiska tidskrifter och torra avhandlingar, kunde hon sedan under en aftonstund helt försjunka i en diger kärleksroman. Hon läste som en ung svärmisk flicka, snabbt, nästan andfått, vändande bokens blad. Det var kanske detta inslag i hennes natur, som oemotståndligt och avgörande drog mig till henne. Denna naiva glädje och detta uppgående i diktens liv mitt i all praktiskheten och duktigheten gjorde henne till en av de älskligaste människor jag mött.

I hemmet var det hon, som samlade allt i sina händer — de där aldrig sysslolösa, goda, mjuka händerna Herbert lärt mig älska, långt innan jag personligen fick följa dem i deras verksamhet.

LXV.

Herbert återvände ej till Stockholm före jul. Sina tentamina kunde han läsa på hemma. Så kom det sig, att vi båda gingo därnere tillsammans ett par månader. I ett ständigt sällskapande med varandra nötte vi, utan att veta det, på varandras nerver. Det onaturliga, halva

förhållande, som en förlovning är, kan vara påfrestande för den lugnaste. För mig blev det snart olidligt.

Vad jag förut lärt hålla av hos Herbert var det vecka, ömt besjälade drag, som kom fram i hans musik, i hans kärlek till blommor, och väl också i hans lilla känsla för mig. Under denna tid framträdde alltmer andra karaktärsdrag, vilka jag förut endast då och då tyckt mig skönja: en torrhet, snuddande vid det snusförnuftiga, en lynnets avsaknad av lätthet och frihet, en uppåtblickande respekt även för det medelmåttiga, en pedantisk lust för att docera. Ack, han gav sig in på något mycket oklokt: han grep sig an med att vilja uppfostra mig! Jag ler ännu vid tanken, och åt mina egna försök att anpassa mig efter hans önsknings. När en ung man slår sig på att uppfostra en ung flicka, skall han icke vara hennes fästman; överhuvudtaget bör icke en ung man efter teorier och schemata företa sig experiment i den vägen. Det ges andra metoder!

Ack, nog fanns det många brister hos mig: min bildning var ytlig, min själviskhet stor, och jag hade en benägenhet för att försjunka i drömmier, glömsk av alla andra människor. Herbert ville ha mig fullkomlig. Och så började han anmärka på mig, icke elakt, men med en

överseende vänlighet som var retsam. Snart kände jag mig aldrig riktigt naturlig i sällskap med honom. Jag märkte, hur han lyssnade på mina ord och kritiskt granskade mitt sätt. Det fanns en brist på självförtroende hos mig, vilket han icke förstod, men detta gjorde att jag inför kritik blev osäker på mig själv och misströstade om att någonsin kunna vara till lags.

Jag hade aldrig haft lätt för språk, särskilt svårt hade jag för franskan. Nu satte naturligtvis Herbert sitt finger just på denna punkt: vi började läsa de faddaste av alla franska romaner tillsammans. Å, vad det var tråkigt! Jag beundrade hans energi och hans uttal, och gäspade kolossalt bakom Octave Feuillet's *Roman d'un jeune homme pauvre*. Han ville även, att jag skulle lära mig väva. En väv sattes upp, och jag började dunka i vävstolen. I handduksvävens grå trådar vävde jag in mina ostyriga drömmar, och ibland tyckte jag så, att det grå började skimra som rosor och purpur; men dunk, dunk, där kom Herbert och undrade, hur långt jag hunnit. Hans syster var ju också ett under av duktighet och företagsamhet. Jag kände mig ofta helt förkrossad, och därmed slappades även min goda vilja.

Mest tyckte jag om Herbert, då jag lyssnade

till hans musik eller då vi insjunkna i ett soffhörn suto tysta med armarna om varandra. Men min häftighet skrämde honom. Hans kyssar voro svala och mina läppar så heta. Hans armar slöto sig om mig, men när de sjönko tillbaka, kändes min famn tom, som om jag aldrig hade tryckt honom intill mig och som om aldrig en liten sjuk flicka fått honom själv att stammande tillstå en dunkel trängtan. Ofta dök då tanken på Frank upp inom mig. Men den tanken var förbjuden, och jag sköt den åt sidan. Då gjorde det ont i bröstet, som om jag hade förlorat något.

LXVI.

Efter sjukdomens hets och jakt efter fantom sjönk jag så efter hand alltmer in i ett trötthetstillstånd, en dov likgiltighet för allt. Jag kände mig själv olycklig däröver. Men mina tankar hade mistat sina vingar och lämnat hjärnan som en orörlig, trög massa. Ingen, som icke själv erfarit det, kan förstå, vilket lidande ett sådant tillstånd innebär. Ens egen röst tycks en komma långt bortifrån, och de ord man yttrar framsägas av en främmande varelse, som man icke har någon sympati för.

Under min första vistelse hos familjen Holst hade ännu icke denna reaktion efter sjukdomen inträtt. Då kände jag bara ett befriande lugn efter all spänning och oro.

Men allteftersom tiden gick och den strålande hösten gled in i grå, tunga regndagar, blev lugnet trötthet och känslan av befrielse försvann. Långa stunder drömde jag vaken, men drömmarna hade intet liv. All färg och all lockelse hade avklätts dem. Likt tunga regnvädersmoln gled de förbi mina ögon över en andens himmel, som aldrig visade en festligt blå välvning.

Herbert blev orolig och sorgsen, men jag kunde icke trösta honom. En dag promenerade vi i skogen. En mörk, dov luft sög sig omkring oss. Granarnas armar släpade tyngda av stora darrande vattendroppar. Vi hade icke talat på rätt länge. Jag gick före på den smala vägen och hörde Herberts steg tätt efter mig. I början lyssnade jag ej till ljudet av hans fotsteg. Jag hörde prasslet i träden, fallet av en död kvist mot marken, en fågels skrik inifrån dunklet. Från mossiga grenar hängde bruna, maskätna kottar: den fattiga frukten i nordens träd; och ofrivilligt mindes jag då Franks berättelser den gången vi två gingo på Kolmården: jag tänkte

på de guldgula rullande apelsinerna, som fått sin glöd av en het sol därborta i länder som jag aldrig sett och kanske aldrig skulle få se . . .

Nu började jag lyssna till Herberts steg. De ljödo tätt bakom mig i ett stilla jämnt tramp. Med ens tyckte jag mig se oss gå här i den tunga skogen, och våra steg satte märken efter sig på den fuktiga stigen. Mina först, så hans: tramp, tramp! Hans steg skulle alltid följa tätt efter eller tätt före mina. Hela livet skulle jag omvärvas av dem. Jag skulle bli så van vid dem, att jag kanske till sist ej lade märke till dem. Livet syntes mig med ens så långt — så alltför långt. Det var en enda lång väg, där vi två skulle sätta märken med tusen och åter tusen fotsteg. Så tröttande! Redan visste jag, hur den vägen skulle se ut: utan överraskningar, utan hemlighetsfulla krökningar. Jag hade icke längre den där känslan jag ofta förr hade haft av att livet var så kort och att jag måste skynda. Nej, vägen sträckte sig lång och jämn framför oss, och hans steg följde tätt efter eller tätt före mina. Tramp, tramp!

Det kändes så ödsligt i hjärtat. Nu trampade de där fotstegen på hjärtat också. Men det gjorde inte ont. Hjärtat var tomt som en gummi-blåsa, det bara väste litet, då foten plattade till

det. Det var icke något märkvärdigt att trampa på ett sådant hjärta. Ett riktigt hjärta blöder eller skriker till som fågeln därborta i skogen. Det här sade bara plask mot den våta marken.

Jag stannade. Stegen bakom mig stannade också. Så vände jag mig om och såg på Herbert.

— Det är inte vackert i dag, sade jag. Låt oss gå hem igen.

Ivrigt tog han min arm, och vi började gå hemåt. Han talade, men jag lyssnade alltjämt till hans steg. Nu voro de bredvid mig. Alltid skulle de vara omkring mig. Hans röst lät helt otålig. Han sade att jag borde ha blick för att en sådan här dag också kunde vara vacker. Markens bruna schatteringar, granarnas blöta, sopande grenar, den somnande himlen, allt hade sin skönhet, bara man ville se den! Jag teg. Vad han sade var kanske riktigt. Jag visste ju, att han ville uppfostra mig till att se det så. Men jag orkade inte! Brunt var brunt, smutsbrunt, och grått var grått, slaskgrått, och skönheten satt just nu och grät någonstades inne i skogen och höll för ögonen för att slippa se. Det förstod jag envist inom mig, och halsstarrigt fortsatte jag att tiga, till dess vi voro nära hemmet. Då blickade jag upp och mötte Herberts bedrövade ögon. Men jag kunde ingenting känna. Tysta gingo vi

över den knastrande sanden. Nu voro hans fotsteg åter tätt bakom mig. Och med en suck öppnade jag den regnvåta förstugudörren.

LXVII.

Det kom en solskensdag mitt i det grå. Molnen blåste bort en tidig morgon. Fönsterrutorna skeno, solen bildade ringar och rutor inne på mattor och golv.

Jag satt i den lilla soffan i trapprummet vid tant Ellens sida och hjälpte henne med att sy på ett handarbete. Herbert läste nere i sitt rum. Ute på gårdsplanen stod kuskens ljushåriga fosterdotter och stirrade upp mot solen, som om den varit en ovanlig, skinande leksak, som hon väntade skulle trilla ned i hennes händer. Tant Ellen förde nålen fort och vant upp och ned, fram och åter. För mig gick arbetet långsammare. Ibland måste jag avbryta det och som flickan därnere titta på solen eller på det nedböjda huvudet bredvid mig. När tant Ellen höll huvudet så där, fick hon en märkvärdig likhet med Herbert. Och en ömhet för Herbert, en ömhet, som jag inte känt på länge, vällde då varmt och gott fram inom mig. Solskenet lät-

tade mitt lynne, och drömmarna hade ljusnat. Tant gav mig en leende blick.

— I dag ser min lilla flicka glad ut, sade hon.

Hon började berätta om Herbert, då han var liten. Snart märkte jag, att hon talade för sig själv. Fanns han icke alltid i hennes hjärta, den där lille pojken med stjärnögonen? Nu var han stor, men hon hade så svårt att förstå det. En mor ser ändå alltid sjömansblusen sticka upp under den korrekta kavajkostymen, och stryker hon någon gång skyggt utefter sin gosses arm, minns hon dammet och fläckarna hon ständigt måste borsta bort från den där sjömansblusen och saknar dem.

Och allteftersom Herberts mor berättade om den där lille pojken, såg jag honom själv framför mig. Han var så liten och smidig, med stora glänsande ögon. När han ännu bara var sex år, begynte han redan klinka på pianot. Hans små ben nådde inte ned till golvet från den höga pianostolen. De dinglade lustigt i luften, och fingrarna räckte inte över en oktav. Men ljudet han frambringade gjorde honom vild av förtjusning, och han började tralla med full hals. Så fick han lära sig spela riktigt. Övningar, skalor, allt tog han så allvarligt. Han tröttnade inte som andra barn, Och vilken

fröjd, när han kunde spela sitt första lilla stycke!

En dag föll han i trappan och slog sig. Ofri-villigt vände jag på huvudet och såg på den blanka ledstången. Ja, han åkte förstås på ma-gen utför den och föll ned i förstugan som en liten vingskadad fågel. Han hade brutit sin arm. Nu dröjde det länge, innan han kunde spela igen. Men då hittade han på annat! I barn-kammaren därinne lekte han ensam, medan syskonen sprungo tafatt på gården. Å, så många lekar han hade! Den roligaste var »hjälp-
leken». Då gick han långsamt över golvet böjd som en liten gubbe. Och runtomkring honom funnos människor, som han måste hjälpa. Ett barn hade ramlat ned i ett dike och kunde inte komma upp. Men han räckte högtidligt fram en liten käpp, och så hjälpte han upp barnet. I en vrå låg en gammal kvinna sjuk. Henne pysslade han med, strök henne över pannan, kände henne på pulsen. Och rätt som det var, blev hon frisk. En annan liten gumma kom och bad om en slant. Då gav han henne sina ettöringar. Hela tiden lyste hans ansikte av förtjusning.

Ibland lekte han, att en otäck häxa stängt in honom i ett hemskt hus. Då satt han på en pall mitt i rummet och tittade sig omkring.

Men plötsligt blev huset ett slott, och han sprang runt och beskådade alla dess härligheter. De gamla sagorna, som även hans huvud var sprängfyllt av, kristalliserade ut sig i barnkammaren och kommo dess väggar och tak att lysa av guld och ädelstenar.

Och det var blommorna . . . I trädgården hade han sitt eget land, där han fick så vad han ville. På sommaren kom där upp både granna blommor och rädisor och sallad. Då rensade han och krattade och bar oförtrutet fram och tillbaka en liten grön vattenkanna mellan vattentunnan och trädgårdslandet. Man kunde se var han trippat fram, ty kannan sade kluck, kluck, för varje steg han tog och stänkte droppar hela vägen i den torra sanden . . .

Och tant Ellen fortfor att berätta, där hon satt med huvudet nedböjt över sömnaden. Det var märkvärdigt: han blev aldrig större, den där lille gossen! När han var sexton år och hämtade premium i skolan på avslutningsdagen, var den lille mannen, som gick upp till katedern i bönsalen, precis samme lille pys som sprungit fram och åter på trädgårdsgången med sin lilla gröna vattenkanna. Och den nyblivne studenten, som kom så glatt vinkande med den vita mössan, var också den där lille pysen,

ehuru han inte längre åkte på magen utför ledstången.

Jag hörde steg i trappan. Det var Herbert. Hans mor och jag sågo samtidigt på honom, då han nu slog sig ned hos oss. Något spratt till alldeles vid mitt hjärta. Tätt bakom den där långe unge mannen skymtade jag svagt en liten smidig gestalt med ett par strålande stjärnögon. Det var inte Herbert, och det var likväl han också. Det var barnet, som hans mor nyss talat om, och samtidigt barnet, som mitt hjärta så sakta viskade om...

Vägen sträckte sig icke längre ändlös och rät långt bort i ett ovisst fjärran. Bara ett litet stycke framför mig på vägen vandrade det där lilla barnet. Jag skulle hinna upp det och ta det i min famn, som så länge värkt av tomhet och längtan. Jag kunde känna dess lilla varma, mjuka kropp mot min. Ett barn — och det skulle vara mitt eget...

LXVIII.

Efter den dagen då Herberts mor berättat om den där lille gossen var det, som om mitt sinne blivit lättare och gladare, och därigenom blev också Herberts och min samvaro bättre.

Van som jag var att tala med Herbert om allt vad jag tänkte på, började jag nu också tala med honom om det barn jag en gång längtade att få hålla i mina armar. Och då var det, som om han såge mig med nya ögon. Han kunde icke låta bli att fortsätta med att uppfostra mig, men då jag talade om barnet lyssnade han utan att kritisera. Tryckta intill varandra i skymningen, talade vi om det liv vi en gång gemensamt skulle skapa. Men på samma gång som denna tanke kändes renande och ljuvlig, eggade den alla mina sinnen, och luften blev hetare omkring mig.

Herbert däremot sysslade helt objektivt med detta. Han talade om fåglarnas och blommornas liv, om den intima föreningen, som ledde till att nya skapade varelser ständigt frambringades; men handen som slöt sig om min kramade icke, och då han kysste mig, kändes det, som om ett par blomblad berört min panna.

Ensam med mig själv, kunde jag då i vild saknad smeka mina händer och min kropp med brännande fingrar, och jag såg ivrigt in i spegeln, som om jag där mött en annans blick, som betraktade mig med samma längtan och åtrå, som mina egna ögon voro fyllda av.

LXIX.

Nu skulle jag snart fara hem, och jag längtade därefter. Jag längtade efter min gamla ensamhet, mitt tysta flickrum.

Kvällen innan jag skulle resa sutto vi alla tillsammans i vardagsrummet. På det runda bordet stod lampan med sin gula skärm, och det milda ljusskenet slog en ring omkring oss.

Farbror läste högt ur en nyutkommen bok, och jag satt i soffhörnet och såg från den ena till den andra. Gerds frimodiga ansikte, som fått en dämpad, lugn glans över sig, tant Ellen som vanligt böjd över ett handarbete, Herbert på en låg stol framför brasan med hakan i händerna och blicken riktad in i elden. Tick, tack, pickade klockan på byrån därborta. Det var som om den jämna pulsen i rummet sakta följt med pendelns svängande andetag. Tick, tack.

»Så här lugnt skulle jag aldrig mer i livet få det», tänkte jag. Jag fick en känsla av att det var sista gången jag satt där — att jag icke skulle komma tillbaka. Jag såg på Herbert, men han tog icke sin blick från brasan. Eldskenet fladdrade i hans ögon, de vackra smala händerna kommo i stark belysning. Jag mindes

första gången jag sett honom, och andra gånger, då han så där tyst och lätt stigit in i mitt rum därhemma. Var han olika nu? Var han icke densamme? Eller var det jag som förändrats?

Uppe i taket bildade lampljuset en orörlig, vit fläck, men omkring den flögo skuggorna från brasan som stora flädermöss. En av krukväxterna i fönstret hade slagit ut — en kaktus som nu sträckte långt ifrån sig en gräddgul stor blomma, som om den varit rädd för att sticka ihjäl den med sina vassa taggar. Åter betraktade jag ansiktena omkring mig. Vart och ett hade något särskilt karakteristiskt, men ändå voro de lika varandra, som blommor eller fåglar av samma familj likna varandra. Nu flyttade farbror Isidor litet på lampan, för att ljuset skulle falla bättre på boken. Och så kom det sig att ljusringen blev trängre. Fortfarande inneslöt den människorna framför mig, drog in dem i en skyddande cirkel. Men jag hade kommit utanför. Och jag kände skuggan som en fuktig kyla, en ensamhet jag aldrig skulle komma ur.

LXX.

Jag var hemma igen. Varje gång jag efter en bortovaro från hemmet åter träffade Pa, tyckte jag, att han blivit yngre och jag äldre. Denna spänstiga gestalt, som icke visste något om sjukdom och smärtor, blev bara starkare och rakare, och det vackra ansiktet fick inga veck och linjer, men de blå ögonen strålade. Så litet jag visste om honom och hans liv, så litet han anade om mitt! Vi bodde i samma våning, vi intogo våra måltider tillsammans, och om aftonen såg jag honom sitta vid pianot eller nedsjunken i en stol i sitt rum, men vi talade aldrig förtroligt med varandra. Vår samvaro hade blivit en vana, som kanske ingen av oss hade velat vara utan, men jag var icke längre den lilla flickan, som han kunde hissa upp i sin famn, och han behövde mig icke mer, som fordom i det gamla huset, då jag väl var det enda, som drog honom till det dystra rummet, där min mor alltid satt lika tyst och stilla.

En av juldagarna samlade tant Mirjam som sedvanligt hela släkten hos sig. Tant Mirjam strålade i en ljus sidenklänning. Det hade kommit ett långt brev från James. Julen tillbringade

han i en tysk skyttegrav vid franska fronten. James befann sig i en tysk skyttegrav, och tant Mirjam Meijerhelm var hänförd! Äntligen gingo de förhoppningar hon ändå alltid hyst om sin son i fullbordan. För henne låg i kulornas vinnande icke döden, men äran, hjälteglorian, reklamen och karriären! I samband med James kunde hon icke tänka sig döden. Han skulle komma tillbaka smyckad med utmärkelsetecken, en heder för sitt land.

Middagen var ståtlig. Från bordets vaser, fyllda med tulpaner, slingrade sig över den vita duken smala sidenband i de svenska och tyska färgerna broderligt om varandra bland vinglas och karaffer. Rätterna voro utsökta, och grevinnan Mirjam sträckte då och då ut en juvelgnistrande hand och tog sig en chokladbit eller en bränd mandel mellan utbytena av tallrikar.

Men stämningen steg aldrig till festlighet, fastän Mirjam Meijerhelm icke märkte det. Var och en hade sitt att tänka på. Ruthvens voro sorgsna. Barbara ville aldrig bli bättre. Den rosiga Beth hade icke heller kvar sin gamla sprudlande livlighet. Även Melker Hastfehr såg dystert ut. Man sade att han trasslat in sig i en massa spekulationer, som skulle bli hans liksom de förut blivit hans broder Philles olycka,

och hans vackra hustru hade farit till sina grossörsläktingar i Göteborg över julen.

Bo satt på andra sidan om mig. Han hade endast varit på ett kort besök i sitt hem. Nu skulle han kanske resa till Herbert på några dagar. Han var nyfiken att höra allt om mina intryck, lyssnade nervöst och såg ibland forskande på mig, som om han undrat över något. Jag försökte prata så livligt och låta så förtjust som möjligt, men jag kände ingen glädje. Mittemot mig satt faster Gunilla, konserverat pompös i sitt svarta siden. Hon talade om Kerstin och om hur hon hoppades att hon skulle komma tillbaka till henne efter jul. Faster hade fäst sig vid Kerstin.

— I min stil är hon inte, hörde jag Melker säga; och i detsamma svepte hans blick långsamt över mig och jag frös plötsligt till.

Här sutto nu vi släktingar åter tillsammans, och trots att tankarna gingo olika vägar och somligas sinnen voro tyngda och andras glada, kände vi dock en ofrånkomlig samhörighet. Vi hörde ihop genom tusen band, genom förmågan av snabba inblickar i varandras hjärtan, genom sorger och fröjder, som även om de tycktes bringa bud blott till var och en ensam, ändå blevo något gemensamt. Den vackre, lättsinnige

James därborta i sin skyttegrav hörde till oss, och den filosofiske timmerhuggaren Magnus, som ingen sett på månader, räknades också in i ringen, och de andra däruppe i den gamla staden, landshövdingens och moster Amelie och hennes man. Alla hörde vi ihop. Släkterna Ruthven och Hastfehr voro bundna till varandra, och även om det ofta rycktes och slets i de där banden, klippte ingen av dem.

Vid kaffet blev samtalet livligare. Herrarna talade bland rökmolnen om kriget — kriget . . . Farbror William spänstade upp sig och dundrade på som förr, och Melker svarade med sin torra lågmälda röst. Bo intresserade sig inte mycket för sådana diskussioner; sittande i en liten hörnssoffa mellan mig och Beth, berättade han små lätta skandalhistorier om människor han nyligen träffat på en bal och skämtade vanvördigt om gammalt folks krigshets och brist på balans. För honom var kriget något avskyvärt, men det försiggick ju långt, långt borta, så att han ej behövde känna sig berörd av liklukten. Hans ansikte var lika runt och barnsligt, och med en känsla av motvilja såg jag upp i det och undrade inom mig, om han någon gång skulle växa upp till man.

Då kände jag, att Melker såg på mig. Tvärs-

över rummet mötte jag hans blick. De bleka, blå ögonen hade något underligt sugande i sig, som gjorde mig het om kinderna. Jag mindes den gången han följt mig hem och kysst min hand, hur han bara genom att långsamt dra av mig handsken givit mig en känsla av att jag stod naken, avklädd framför honom. Det var något liknande jag förnam också nu, och ängsligt kastade jag mig in i de andras samtal och vågade inte en gång till se bortåt Melkers stol. Och ändå var han mig personligen numera alldeles likgiltig.

Tant Mirjam kom frasande hän emot mig. Hon vinkade åt mig, att hon ville prata med mig. Vi slog oss ned i ett litet fönsterhörn, och hon började fråga ut mig om Herbert och hans anhöriga. Hennes ögon lyste av sötaktigt intresse. Från hennes vita hals hängde det tunga pärlhalsbandet, och när hon böjde sig litet fram, slog en doft emot mig av artificiell liljekonvalje eller syren. Hon var sig lik, tant Mirjam! Hennes frågor voro icke alltid lätta att besvara. Hur jag tyckte om att vara förlovad? Om Herbert var öm mot mig? Han var väl tyskvänlig? Tänk att jag skulle gifta mig! Då skulle tant Mirjam ge mig goda råd. Men icke ännu, strax före bröllopsdagen bara. Jag hade ju ingen mor, som kunde tala med mig om allt, som jag

måste veta; och hennes mjuka mun gapade hungrigt i ett leende, som om hon velat bita i någon skåpgömd, läcker konfekt.

Melker skilde sig plötsligt från de andra och kom fram till oss.

— Jaså, Tony skall gifta sig, sade han, och åter träffade mig den där blicken.

Men tant Mirjam pratade på om allt som föll henne in, ständigt återvändande till min förlovning. Iband höjde hon sina skrattande, litet simmiga ögon mot Melker, som stod bakom min stol; jag lyssnade till hans röst, och med ens föreföll det mig, som om den fått en annan klang än nyss. Han svarade på tant Mirjams tilltal, men det var mig rösten smekte. En gång snuddade hans hand vid mitt hår, men drog sig genast tillbaka. Jag kände mig besvärad och underlig till mods. Vad ville han mig? Hans fula ansikte var mig icke längre sympatiskt, och mitt korta svärmeri för honom syntes mig nu som en avlägsen barnslighet. Men tant Mirjam höll mig kvar där i fönsterhörnet, och hela tiden stod Melker bakom mig.

Ett par jungfrur i svart och vitt buro in ett bord lastat med julgotter. Snart samlades alla kring det och knäppte nötter och drucko punsch. Anekdoter från forna jular stego upp i minnet

och berättades under högljutt skratt och många skämtsamma anspelningar. Tant Mirjam spelade filipin med Pa och önskade sig en stor ask choklad, om hon skulle vinna. Till och med tant Emilie livades upp och log nästan som förr i världen. Punschen gjorde mig för ett ögonblick yr i huvudet så att det stora rummet gungade som en upprörd sjö, där damernas sidentoaletter och spetsar blevo till skum och böljor.

Man drog ut på samvaron. Denna julbjudning, som börjat så dämpat, blev så småningom nästan uppsluppen. En gammal jullek sattes i gång. Farbror William och Pa överträffade varandra i lustigheter och påhitt. Tant Mirjam strålade av förtjusning. Slutligen blevo alla riktigt trötta och sjönko ned i länstolar och soffor, helt andfådda och röda. Då kommo de små svart-och-vita jungfrurna in med tebrickorna, som de stillsamt och högtidligt bjödo omkring. Och snart därefter togo vi farväl.

Tant Mirjam skrattade ännu uppjagat ystert, där hon stod i dörren till tamburen och såg oss på oss. Hon hade tagit ett par sidenband från bordet och virat i sitt vita hår. Ett hängde ned vid ena örat, och hon såg ut som ett slags slamsig och ansträngt ungdomlig segergudinna.

Vid porten skildes vi åt. Pa ville prata litet med faster Gunilla, och så kom det sig, att det blev Melker som följde mig hem. Vi gingo tysta över Kungsträdgården. Jag log ännu röd i kinderna efter värmen och munterheten däruppe. Det spratt i alla mina leder, som om jag velat dansa, och utan att tänka på det gnolade jag halvhögt på en stepmelodi.

Det var kallt och klart. Jakobs klocka lyste stor och rund som en måne, men strax ovanför kyrktornet satt den riktiga månen, också den gul och rund, skinande mot en mörkblå, stjärnströdd himmel. Vi kommo fram till min port. Melker hade knappast yttrat ett ord. Nu öppnade han den tunga porten och höll upp den för mig. Jag räckte ut handen för att säga adjö, men då gick han själv in efter mig. Porten föll med ett ljud som av en tung suck igen efter oss. Uppe i vår förstuga lyste det, men där vi stodo var det halvmörkt. Då kände jag Melkers armar omkring mig. Han mumlade något halvhögt, som var omöjligt att uppfatta, och drog mig intill sig.

— Nej, nej, inte så! viskade jag och sökte göra mig fri, men han höll mig kvar.

Med en otålig gest kastade han av sig den mjuka hatten, som om den besvärat honom; och så böjde han sig ned och kysste mig. Det

var icke Herberts varsamma kyss. Denna mun med de smala läpparna bet sig fast i min, sög mig in i sig. Jag kippade efter andan, jag vred mig i hans famntag; men hans läppar lämnade mig icke. Det skimrade för mina ögon, det brusade i mina öron, och så med ens gav jag efter. Mina armar lyftes halvt omedvetet kring hans nacke, i en mjuk vågrörelse gled min kropp in mot hans. Det var, som om mina sinnen velat ondskefullt hämnas denna förflutna tid av svala omfamningar och otillfredsställande smekningar.

Melker höll upp. Jag kände honom darra. Och plötsligt började han med skälvande fingrar knäppa av mig min kappa. Han slog den åt sidan. Han ryckte den av mig, och jag hörde den tungt falla till marken. Då voro hans händer på nytt omkring mig. Jag förnam deras hetta genom det tunna klänningstyget. Jag blev tung i hans famn, och åter trycktes hans läppar mot mina. Jag kände hans ben mot mitt, ett kraftigt starkt ben, som skulle kunnat krossa mig under sig. Det var en storm, som gick över mig — som kom mig att vackla.

Då öppnades tamburdörren till vår våning, och jag hörde Lovas klampande steg däruppe. Hon väntade kanske på mig, hade kanske sett oss

komma på gatan. Flämtande slet jag mig lös, ryckte åt mig kappan och störtade utan att säga ett enda ord uppför trappan.

LXXI.

En vecka efter julbidningen hos Mirjam Meijerhelm nådde oss underrättelsen om James' död.

Det var ingen kula från fiendelägret, som träffat honom. Han hade dött i en usel barack bakom fronten av en häftig lunginflammation. Brevet därom kom från en tysk officer, som till James' mor frambar många erkännande yttranden om »den tappre svenske löjtnanten».

»Den tappre svenske löjtnanten» blev aldrig tysk överstelöjtnant. Det triumftåg med flygande fanor och spel, som Mirjam tänkt sig för James, blev heller aldrig verklighet. Lunginflammationen hade han lika väl kunnat få hemma på Kungsträdgårdsgatan. Jag tror att denna tanke stack henne mitt i hennes förkrossande sorg. Och hennes sorg var ändå verklig, kanske det verkligaste, som någonsin brustit fram ur denna ytligt fladdrande, bisarra natur.

Så småningom bröts hon ned av denna sorg. Första tiden var det, som om själva den ovän-

tade underrättelsen hållit henne uppe. Hon mottog massor av brev. Vänner besökte henne. Hon beställde sorgdräkter och virade sig i krusflor. Men sedan var det slut med henne.

Inne i sin vackra hudoar låg hon hela dagarna utsträckt på schäslongen med halvt neddragna rullgardiner för fönstren. Alla blommor hon fått lät hon bära in dit. Halvvissnade rosenbuketter, blomsteruppsatser med slokande blad och grönt stodo överallt på bord, på byråar, ja på golvet. Rummet blev likt ett gravkor, och doften från blommorna liknade den fadda doften från dagsgamla gravkransar. Så ville hon ha det. Det var en sista teatralisk gest mot yttervärlden. Men under silkesfilten, som låg kastad över hennes gestalt, gömde hon den väldiga chokladask med ljusblå bandrosett, som Pa skickat upp efter det han förlorat i filipin på julbjudningen.

James begrovs därute. I dessa tider var det svårt att frakta honom hem. Han var försvunnen — sjunken i en jord, som icke var hans fosterjords, död i ett krig, som icke var hans folks. Vi sörjde honom, som vi sörjde Barbara. Båda voro förlorade för släkten, och kanske ansågo vi i tysthet, att båda gått under i samma vansinne. James hade slagits mot levande män-

niskor i ett inbillat hat, men de han stred mot voro lika litet verkliga fiender som de skuggestalter och hjärnspöken, vilka hetsade Barbara.

Allteftersom dagarna gingo, blev tant Mirjams tillstånd mer och mer apatiskt. Det föreföll mig, som om denna ståtliga vackra kvinna så småningom smalt undan. Ungdomen föll av henne. Hade hon fått den av James? I hennes otroliga egoism var det ofattbart, att en annan ändå kunde ha varit det hopp hon levat på. Ibland undrar jag, om icke kärleken till denne vackre pojke var kärleken till henne själv — om icke den hysteriska ärelystnaden för hans räkning också var hennes egen ärelystnad. Nu fanns han icke mer. Ett stycke av henne själv, det mest levande, hade slitits bort — och så förtvinade också de övriga lemmarna. Hennes förfall gick med otrolig snabbhet. Långe måste det ha lurat under ytan, och av den stöt hon fick störtade hon.

Hon brydde sig icke längre om sitt yttre. I en gammal smutsig nattrock smög hon sig omkring i rummen, då hon icke låg hoprullad på schäslongen. Ögonen stirrade slött förbi praktfulla möbler, speglar och tavlor. Hennes fingertoppar voro bruna och klibbiga av chokladen

hon ständigt mumsade på. Kjolarna släpade i golvet, aldrig riktigt häktade.

Pa skickade upp en läkare. Hon mötte honom med ett av sina gamla världsamsleenden. Han sade oss sedan, att det var bäst att så länge låta henne vara. En duktig hushållerska borde anställas, som såg till henne och hemmet; flyttades hon nu till ett sjukhem, kunde en våldsam kris till det sämre befaras — och hospitalet bleve en alltför våldsam chock.

Jag besökte henne då och då. Det föreföll mig, som om mitt sällskap ännu behagade henne. Liksom förr stack hon sin arm under min och lät fingrarna spela mot insidan av min hand. Jag darrade av nervositet, då jag kände dessa klibbiga fingrar mot min hud. Där jag såg henne sitta i det halvmörka rummet, hopsjunken, med håret fallande kring ansiktet och de slöa ögonen liksom slocknade och ändå innerst gömmande på en lurande girig blick, syntes hon mig som slakten Ruthvens hemliga onda ande: den smittande sjukdomsbacillen vi alla fruktade och fasade för. Och det slappa greppet om min arm och fingrarnas lek mot min hand voro som ett levande tecken på hur jag själv fångades i trollkretsen.

Då kunde jag slita mig lös och rusa nedför

trapporna och ut i staden. Och jag gick fort, som om jag velat lägga mil på mil mellan mig och den grå fasan däruppe.

Men ett par dagar efteråt satt jag åter hos henne och kände de klibbiga fingrarnas vidriga beröring mot min hud.

LXXII.

Under denna tid fick jag även underrättelse om att Herbert helt hastigt måst genomgå en operation för blindtarmen. Man hade ej velat tala om det för mig, innan det skulle ske; nu var allt lyckligt över, men doktorn ansåg att han ännu ett par månader behövde vila och lugn på landet.

Förut hade vi icke brevväxlat regelbundet, nu började breven flyga emellan oss nästan varannan dag. De första breven slet jag förväntansfullt upp. Jag hade aldrig fått några kärleksbrev. Ack! Jag fick det icke heller nu. Dessa korta epistlar med sådana överskrifter som »Kära Tony» eller »Käraste Tony» och huvudsakligen innehållande redogörelser för små händelser ur det dagliga livet därborta på landet hade ingen likhet med det smek-

ningstunga begreppet kärleksbrev i mina drömmar. Herbert, som efter andra kunde framtrolla de underbaraste melodier på pianot, förstod icke konsten att skriva. Breven gjorde mig nedstämd. De blevo inte något förenande band mellan oss. Tvärtom tycktes de ha den verkan med sig, att vi kommo alltmer ifrån varandra. Min egen lätthet för att skriva försvann också, när jag skulle svara Herbert. På detta sätt blevo mina brev lika torra och prosaiska som hans. Måhända utgjorde de för honom något av samma missräkning, som hans voro för mig. Så saknade vi båda de ömma orden och funno dem med besvikelse frånvarande i våra korrekt avfattade ömsesidiga meddelanden.

Nu träffade jag igen ofta Kerstin, som kommit tillbaka till faster Gunilla. Första gången jag gick upp för att hälsa på henne efter den långa mellantid, då vi icke råkats, fann jag varken faster eller Kerstin hemma. Men husjungfrun, som naturligtvis var ny för månaden, sade att Kerstin kunde väntas hem vilken stund som helst. Jag slog mig ned i den lilla salongen. Då upptäckte jag på bordet framför mig bland andra porträtt ett av Melker. Han stod uppsträckt i uniform med händerna på sabelfästet. Hans brutala fulhet framträdde än mer på

kortet. Jag blundade och såg på det igen. Den berusning jag gripits av den där kvällen, då jag låtit honom kyssa mig, föreföll mig nu obegriplig. Jag hade icke efteråt vågat tänka därpå. Jag sköt bort minnet som en grotesk och underlig dröm. Ibland trodde jag ej, att det varit något annat. Jag hade icke träffat honom sedan dess, och jag ville aldrig mer träffa honom. Han var en, som åter lett mig ut i det gungande kärret, och dess giftdunster hade varit nära att kväva mig.

Kerstin stod plötsligt i dörren, strålande vacker. Hon drog in mig i sitt rum, slängde av sig hatt och kappa och började prata livligt. Det hade kommit något nytt i hennes ansiktsuttryck. De blå ögonen voro lätt skuggade, som om en tunn hinna dämpat deras frimodiga glans, och kring munnen dök ibland ett litet hemlighetsfullt leende upp. Så slog hon ned på mig med sin nyhet.

— Jag är förlovad!

Jag stirrade förbluffad på henne, och medan hon berättade mig vad som hänt henne, kunde jag inte låta bli att le vid tanken på denna borgerliga förlovning och hennes förra vilda planer på enleveringar och ett liv i »bohemerna».

Vad var då henne hjälte, som hon beskrev

som ett under, en gud? Han var notarie hos hennes pappa, borgmästaren. Han satt på rådhuset och förde långa domarprotokoll. Tänk, hon hade sett honom där i flera år utan att ha en aning om att han var ödet, som väntade henne, guden som skulle göra hennes liv till paradiset. Med fuktiga, tindrande ögon betraktade hon mig.

— I vår eklatera vi, och i höst gifta vi oss! sade hon.

— Och din konst? frågade jag.

Hon tog leende högen av noter, som låg på det gamla skamfilade pianot, i sin famn.

— Jag bryr mig inte om det där mera, sade hon, jag struntar i konsten, hör du; och med en duns lät hon nothögen falla igen, så pianot skrällde till. Artur vill inte ha en hustru, som är konstnärinna. Jag kan sjunga och tralla hela dagen för honom ensam, om han vill.

Besynnerliga kärlek! Där satt en liten notarie och skrev protokoll borta i en småstad och hade tagit makten över denna flicka, som tyckts mig oövervinnlig i sin ärelystnad och sprakande energi. Men han kunde ju omöjligt vara en vanlig herre! Jag bad att få se ett porträtt av honom, jag måste se denne man, som förvandlat Kerstin. Redan föreställde jag mig honom

som ett slags ormtjusare med betvingande blick. En fotografi hamnade i mitt knä. Ja, där var han. En liten ljus, obetydlig herre, slätkammad, alldaglig, med en pärlnål i den välknutna halsduken. Jag kunde nätt och jämnt få fram ett yttrande av erkännande. Men Kerstin märkte inte min förvåning. Hennes tankar voro inte i nuet. De voro redan på väg in i framtiden till det lilla hem i småstaden, som denne Artur skulle göra till ett paradiset.

Men snart började jag få en viss aktning för Artur. Kerstin fick brev från honom var dag, och *det* var kärleksbrev. Ofta kunde hon ej motstå lusten att visa mig ett par sidor, och breven bestodo ofta av tjugu, trettio. På de tättskrivna bladen fanns allt vad ett flickhjärta kan begära: svärmeri och dårskap och ömma försäkringar. Det var sannerligen ingen kurialstil. Den lille notarien tycktes skaka orden ur sin penna med en i ämbetsverken okänd lätthet och rörlighet. Och fastän jag inom mig kunde le åt en eller annan svulstig sats, visste jag att jag i hemlighet var icke så litet avundsjuk på Kerstin.

När jag sedan kom hem och fann ett av Herberts små fyrkantiga kuvert i brevlådan, öppnade jag det långsamt och läste de två eller

tre sidorna med en känsla av tomhet och förtret. Jag skrev svar i samma stämning med en liten tillsats av självironi. Och jag undrade, om vi två egentligen liknade ett älskande par.

LXXIII.

Dagarna gingo med besök hos tant Mirjam, promenader med Kerstin och sömnad. Ja, jag sydde en hel del på lakan och servetter till min utstyrsel. Gamla Lova intresserade sig mycket för detta. Med knotiga fingrar knep hon i dräll och damast, förtjust mysande, som om alltsammans vore menat åt henne själv. Hon hade den riktiga kvinnans instinkt av att det var i linneskåpet och köket hon hörde hemma. Den litet fuktiga lukten av rent linne, ångorna som stego upp från heta grytor och kastruller: det var livsluften, där kunde man andas ut, där rymdes inga blå drömmar och dumma fantasier — de kvävdes i matlukten och syddes till fasthet i fällar och sömmar.

Men själv kände jag ingen rysning av välbehag, då jag lade ihop en färdig servett eller glättade på en damastduk. Jag längtade icke längre efter ett eget litet hem. Duken jag höll

i mitt knä, medan jag kastade dess fållar, tyngde mig, föreföll mig bara bra besvärlig. Den band mig till något, fastslog att jag snart skulle räknas med i det borgerliga samhället, sitta i soffan på bjudningar och se till att fönstren i min våning voro putsade och blanka, så att var och en kunde kika in. Så var då mitt liv tillrättalagi — utstakat och färdigt redan. Jag såg det lilla hemmets port öppnas för mig och Herbert och slutas igen, och sedan kunde jag inte se längre. Det kändes så trångt. Ofta återkom väl tanken på ett blivande barn, men den skänkte mig ej heller längre någon glädje. Jag kände mig obevekligt föras hän mot den där öppnade porten, och hemligt önskade jag, att en vindil skulle smälla igen den, innan jag hann fram.

I mars kom Herbert upp till Stockholm. Han hade nu mycket att göra med att ta igen vad han förlorat i studier, och därför träffades vi ej så ofta. På det hela taget var detta en ganska lugn tid. Ibland tittade han upp om aftnarna, och då var han förtjust att se mig vid mitt handarbete; det påminde honom om hans mor, sade han.

Han talade mycket om det blivande hemmet, tog fram papper och penna, ritade upp möbler

och planerade, hur vi skulle ha det. Märkte han, att jag icke riktigt intresserade mig därför? Ibland trodde jag det. Hans ögon kunde plötsligt mörkna, och han kramade ihop papperslapparna till en boll och kastade dem i papperskorgen. Vi talade icke lika förtroligt som förr med varandra. Ofta längtade jag tillbaka till tiden, innan vi förlovade oss. Vi hade varit gladare, när vi då varit tillsammans. Nu kände vi varandra! Jag väntade mig inga överraskningar. Den första förälskelsens förundran, frågor, aningar voro borta. Då Herbert spelade för mig i skymningen, kunde visserligen allt detta gamla komma tillbaka igen; men blott som minnen, som något redan upplevat — vilket dock likafullt för en stund skänkte sinnet en ljuv ro.

Herberts mor hade redan skrivit till en hushållsskola på landet. Jag skulle börja där i mitten av sommaren. Det var en kurs på flera månader. Man skulle lära sig laga mat, väva, skura golv, stoppa korv, baka, allt sådant som hör till ett stort lanthushåll och som en fru i ett litet stadshem med jungfru aldrig sysslar med. Jag tror att det var Herberts hopp, att denna hushållsskola skulle riktigt rycka upp mig. Jag fasade för den. Jag hade hört, att där

var plats för trettio flickor. Trettio okända flickor! Ohyggligt! Den erfarenhet jag haft av flickorna på dansklubben hade fått mig att misstänka, att så snart unga flickor samlas i en klump, bli de odrägliga. De liksom icke tåla lukten av varandra: det retar upp alla deras dåliga instinkter, medan de var och en för sig kunna vara förtjusande och på alla vis utmärkta.

Längre fram på hösten skulle vi gifta oss. I april begynte Herbert redan höra sig för på uthyrningsbyråerna. Denna tid under kriget hade det börjat bli alltmera ont om lägenheter i staden — och ändå tyckte jag, att det fanns alldeles för många, när vi nu började springa omkring och se på dem.

Var och en som gått och sett på våningar vet vad det vill säga. Man tränger sig in i andras hem: man har ju rätt till det. Dörrar, som annars hållas väl stängda för obehöriga, slås nu upp på vid gavel. I matsalen sitter herrskapet vid bordet, barnen stirra på de inträngande med förvånade, nyfikna ögon, sängkammarens helgedom blottas, möbler och överdrag, som i nattlampans sken fått ett trolskt skimmer, visa vid dager fläckar och rispor, en otömd hink står vid lavoaren med en ring av smutsvatten omkring sig. Allt utandas trivial intimitet och det borgerliga livets olust.

Ju mer jag såg av dessa interiörer, ju nedstämdare blev jag. Kanske skulle vårt hem en gång se ut som det där eller det där: möbler nötta av åratals begagnande, skönheten förflyktigad i vardagarnas slentrian. Jag glömde de vackra hem jag sett och mindes endast dem, som gävo mig avsmak för familjeliv och äktenskap. Och för att få nöjet att flytta in i en av dessa våningar skulle jag ändå till på köpet först avlägga examen och visa upp betyg: att jag kunde laga mat, skura golv, väva, stoppa korv — — — Men Herbert varnade icke mina upproriska tankar.

LXXIV.

Våren var där igen.

Jag mindes den föregående vårens lyckorus, då naturen syntes mig ny och underbar. Nu såg jag bara, att den smutsiga snön smält bort och att gräsmattor och rabatter åter spirade och grönskade. Men när den ljumma luften kom och den blå skymningen gungade fram, som om den blå himlen därovanför träden lossat litet på sin spända duk och låtit flikar och hörn fladdra ut, då blev min likgiltighet genast till stickande smärta, och jag önskade att jag

kunnat bränna hela våren på en väldig Valborgsmässoeld, eftersom den ändå ej kunde skänka mig någon glädje.

Herbert föreföll heller icke fullt återställd efter sin operation. Något av hans forna livlighet var försvunnen. Ibland undrade jag inom mig med ett styng av samvetsförebråelser, om han någonsin riktigt hämtat sig efter den chock han måste fått den där höstnatten, då jag blev sjuk. Hade jag i själva verket någonsin kommit honom att känna sig lycklig? Hade jag väl gjort något för honom, som visade att jag älskade honom? Men då kom en annan fråga smygande. Älskade jag honom? Älskade vi varandra? Och den frågan dröjde jag med att besvara.

Kerstins förlovning hade eklaterats, då hon var hemma över påsken. Faster Gunilla riktigt levde upp i Kerstins lycka. Här var äntligen en flicka, en nutidsflicka, som intresserade sig för sitt blivande hem. Jag fick även se den märkvärdige Artur i verkligheten. Han skilde sig ej en tum från Artur på porträttet. Till och med nålen i halsduken hade han på sig. I hans sällskap tystnade Kerstins snabba tunga, och hennes vackra ögon stodo fulla av beundran.

— Kerstin är lycklig, sade Herbert till mig, och det kom något vemodigt i hans röst.

Han skämtade icke över Artur. Kanske hade han samma känsla, då han såg de där två tillsammans, som jag haft, då jag läst stycken ur Arturs kärleksbrev till Kerstin.

Och våren slog ut alltmer. Den började dofta och bölja. Gräsmattornas späda gröna fjun förvandlades till tjocka strån, och från rabatterna höjde sig blommorna i brokig mångfald. Om kvällarna steg en ljusgul måne fram, även den lik en stor blomma, en näckros, som fästat sina gyllene rötter i samma djupa sjö, där de taggiga stjärnorna evigt summo.

Hemma hos Pa började jag redan känna mig, som man gör, då ett uppbrott är nära. Pa hänsyftade också ständigt därpå.

— Snart har jag inte min Tony här. Tänk, i höst flyttar du till en annan!

Jag såg på honom och undrade, om han kanske ändå i tysthet gladde sig åt den större frihet han skulle få, när jag var borta. Han var så ung! Först hade han varit bunden vid en själssjuk kvinna, sedan vid en halv vuxen hysterisk flicka.

Men inne i mitt lilla flickrum kunde jag bli sittande långa stunder och se från sak till sak.

Möbeln skulle följa mig in i det andra hemmet. Jag tyckte redan, att flyttkarlarna väntade utanför porten eller otåligt stampade i trappan. Och jag tog med smekande händer om mitt skrivbord, som om jag hade velat hålla det kvar.

LXXV.

Sommaren hade kommit, innan vi ännu hunnit vänja oss vid våren. Jag bjöds att följa med Herbert till hans hem, men jag föredrog att stanna i staden under juni tillsammans med Pa, till dess det var tid för mig att fara till hushållsskolan.

Pa var emellertid ofta borta, ibland på affärsresor, ibland på segling i skärgården med sina vänner. Han bad mig följa med. Men lika litet nu som förr kunde jag trivas med hans bekanta.

Då gick jag hellre ensam. Stockholm på sommaren var en stad, som jag icke sett. Husradernas fönster stirrade som blindade ut i solen. Rutorna voro överkritade eller försatta med papper. I parkerna lekte fattiga barn, som förut ej vågat sig dit: små pojkar med smutsiga ansikten och nedhasade byxben och bleka flickungar, som stoppade munnarna fulla med

sand. Från kaféer och restaurangverandor ljöd musik om eftermiddagarna. Stod man stilla på en plats, hörde man de olika orkestrarna blanda sig med varandra från alla håll, skrikande och tutande. I bodarna rådde lugn och halvdager. En och annan brådslande kund, som kommit med morgonbåten och skulle resa igen med middagsbåten, störde ibland friden. Man såg också lantbor, som sävligt gingo omkring med sina barn vid handen, tittade på de utställda varorna och ibland håvade upp en tung, stinn portmonnä ur fickan för att köpa något. Torgen skeno vita av solen, det var ett företag bara att gå över dem, och den svarta, blänkande raden av bilar med chaufförer, som läste sina tidningar, fick långa stunder stå där orubbad, utan att någon bröt dess kedja.

Nere kring centralstationen eller vid Grand Hôtel var det livligare. Här trängdes främlingsströmmen. Bland de blonda stockholmskorna sågo dessa slaviska, asiatiska, orientaliska typer ut som granna svarta humlor med stänk av rött — med blodröda munnar som sökte locka under ljuva sammetsögon. De bröto skarpt av mot det förtonat bleka i sommarstaden.

Jag kände mig ofta nu som då jag som liten flicka strövat omkring däruppe i den gamla

staden eller lekt under trädgårdens knotiga fruktträd: jag var ensam med mina drömmar. Och det var bäst så. Drömmarna hade liksom jag själv en besynnerlig skygghet för den där öppnade porten, som ledde in i det blivande hemmet. De ville icke dit. De veko av från vägen med det vinkande trygga målet och förrerade sig... Så återfunno de Frank.

Och nu började för mig en underlig tid av samvetsqual och längtan. Jag fick inte — jag fick inte se det där vackra ansiktet, som alljämt lockade och frestade med samma makt, som förut. Och för mig blev Frank det förbjudna, det onåbara, det som från fjärran suger en till sig. Jag visste icke, var han fanns — kanske i kriget, men långt, långt borta var han. Min längtan ropade efter honom. Åter och åter genomgick jag de få dagarna i Constance Hastfehns villa. Bilderna av Frank och mig radade upp sig framför mig. Jag tyckte mig skönja dem så klart, som om de framkallats med färger och linjer på en duk. Alltid han och jag! Alltid han och jag! Jag såg mig själv lika tydligt, som jag såg honom. Det var en ringa tröst att synas vara honom så nära. Sträckte jag ut handen, grep jag ändå bara i tomma luften.

Jag läste knappast längre Herberts brev, och jag skrev »svar», vanemässigt upprepande ungefär vad jag brukade säga i mina brev till honom. Snart försvann också känslan av att jag njöt förbjudna fantasier. Så länge hade jag vant mig vid att låta inbillningen gå sina egna vägar vid sidan av verkligheten, att jag inte längre förstod, hur det ens kunde bli tal om att jag gjorde någon annan orätt därmed.

Så sjönk jag åter in i min dröm om Frank under dessa milda sommardagar, då staden tycktes sova omkring mig.

LXXVI.

»Man kan själv skapa sitt öde.»

Jag mindes att jag viskat det den där natten, då jag legat vaken i rummet under Franks. Jag grubblade däröver nu. Jag ville gripa in i mitt liv, sticka ut en djärv och odygdig hand och riva i de tankar och känslor, som de sista månaderna spunnits om mig. Jag skulle helt enkelt slita av dem och bli fri. Den där öppnade porten skulle då smälla igen, och jag behövde inte längre skymta det som doldes därinnanför. Allt närmare kom mig Frank.

En dag började jag skriva till honom. Jag kastade ned de första raderna utan att tänka därpå. Det var icke menat som ett brev. Ett brev är något annat: man skriver något bestämt, man sätter en adress på ett kuvert och klistrar dit ett frimärke. Det här var icke något sådant. Det här var endast ett virrvarr av oordnade utbrott nedkastade på ett ark papper. En stund satt jag och såg på det, så lade jag ned papperet i skrivbordslådan.

Några dagar gingo. Jag tänkte mycket på det där pappersarket i skrivbordslådan. Det lockade och drog. Det band tankarna vid sig. En dag hade jag det framför mig igen. Jag skrev. Så lade jag åter ned det. Det var, som om mina tankar och fantasier stillats i och med det att jag börjat skriva detta brev, som icke var något brev — som om jag, när jag låste om det, också låst in de där tankarna.

När jag icke skrev, kände jag mig fri på ett egendomligt sätt; det var, som om en del av mitt jag legat försänkt i ett rus och den andra delen talat och handlat. Då skiftade mina tankar färg. Jag tänkte på min mor, på när jag var ett litet barn och lekte framför den tysta kvinnans fötter. Jag tänkte också på Mirjam Meijerhelm, som med slöa ögon och mumsande på

sin choklad satt däruppe i sin våning, och från henne gingo tankarna till Barbara. Med en rysning såg jag, hur den ena efter den andra dukat under. Min gamla oro och brådska kommo då över mig; men så satt jag åter vid mitt bord och öppnade skrivbordslådan.

Vad skrev jag? Jag skrev som det föll mig in — jag skrev att jag älskade honom. Jag kände icke en skymt av blygsel över att skriva ned det. Det var ju icke något brev; jag skrev det ju för mig själv. Jag älskade honom. Det blev långt. Å, det räckte över flera ark. Med en suck måste jag en dag vika ihop papperet, jag kunde inte skriva mer. Där blev det lig-gande i lådan, ordentligt sammanviket. Och för ordningens skull och för att ingen skulle komma åt att läsa det, stoppade jag in det i ett kuvert och klistrade till det. Så såg det ju likväl ut som ett riktigt brev! Men jag blev icke längre lugn av att tänka på det. Det oroade mig nu, när det var färdigt.

En natt låg jag vaken. Det var omöjligt att sova. Vad världen var stor! Jag hade icke sett den, och jag tyckte att dess gränser drogo ihop sig omkring mig, som om de ville kväva mig. Allt detta okända, härliga ville kväva mig. Då rusade jag upp ur sängen och fram till skriv-

bordet. Brevet där i lådan, var icke det nyckeln ut i det okända, det fjärran sköna, som lockade och kvävde? Med darrande hela fingrar grep jag det. Jag skrev Franks namn utanpå kuvertet. Ytterst dunkelt mindes jag hans adress i England, och förmodligen mindes jag fel. Jag fann ett par frimärken och tryckte in dem i hörnet. Se där! Säg nu, att inte detta var ett brev!

Skyndsamt kastade jag på mig litet kläder och smög mig ned på gatan. När jag hörde det tunga konvolutet falla i brevlådan, ryste jag till. Så vände jag tillbaka till mitt rum.

LXXVII.

Det var efter detta jag bröt min förlovning med Herbert. Jag skrev till honom och berättade om brevet, som ju ändå knappast var något brev, fastän jag låtit det falla ned i en brevlåda. Det var ju icke troligt, att det någonsin skulle nå adressaten. Men jag sade ingenting om att jag mest känt det där brevet som en nyckel ut mot det obekanta, mot en framtid, som just då synt mig fri, havande, fylld av möjligheter. Så sopade jag nu som så många andra gånger undan de

smygande farhågorna, vilka alltid lurade på mina lyckliga drömmar.

Svaret från Herbert dröjde icke. Det kom omedelbart. Det var kort, utan sentimentalitet. Lika litet som efter den natten då han vakat med mig och lyssnat till mina fantasier om Frank blottade han nu något av vad han kände. Han bad mig endast, att jag skulle vänta litet. Men jag kunde icke vänta! Jag skrev det till honom. Jag skrev också till hans mor. Så talade jag med Pa. Han blev icke överraskad. Det var, som om han anat alltsammans. Och med tacksam ödmjukhet tänkte jag, att Pa kanske kände mig bättre, än jag kände honom.

Nu beslöt han med sin vanliga raskhet, att vi skulle säga återbud till hushållsskolan och i stället båda två resa ned till västkusten i juli.

LXXVIII.

Aftonen efter det jag talat med Pa gick jag upp till tant Mirjam. Jag hade icke varit där på flera dagar.

Utanför låg staden i ljus skymning och från operaterrassen stänkte toner av smäktande musik

över gröna prasslande träd och en glittrande silverström, och jag stannade och drog efter andan, då jag kommit in i det lilla kabinettet och såg tant Mirjam ligga hopknycklad på schäslongen. Men från stolen vid fönstret reste sig en lång gestalt, och häpen igenkände jag Magnus Ruthven. Han kom fram till mig och hälsade med den där klumpiga, tafatta bugningen jag mindes så väl.

— Jag har egentligen varit länge i Stockholm, sade han, men jag har inte förrän nu fått höra, hur det stod till här.

Vid ljudet av hans röst rullade massan på schäslongen upp sig. Tant Mirjam såg på oss. Det var, som om ett av hennes gamla elaka smil farit över hennes ansikte, men hon sade ingenting. Vi gingo ut i salen och togo plats vid det lilla vackra sybordet, där jag så ofta sett henne sitta. Hennes blick följde oss icke längre. Hon grävde ned händerna i en stor påse choklad och började äta bit efter bit på sitt vanliga brådskande, giriga sätt.

— Det är ju förfärligt, sade jag lågt.

Men Magnus skakade på huvudet. Sakta sköt han till dörren.

— Som hon är nu, svarade han hest, har jag alltid sett henne. Det var därför jag ryste,

så fort hon blott kom mig nära, redan då jag var en liten pojke. Jag såg det hela tiden. Den slöa blicken, lurande under glittret och ögonens blanka leenden, och de där fingrarna... Ser du inte nu, Tony, hur litet Mirjam Ruthven i själva verket ville ha, så litet hon i grunden åtrådde bakom all sin låtsade pretention och sina storartade attityder: en bit choklad som hon kunde smeta ned händerna med och smälta bakom tungspetsen! Hon har förstått nu, att det var nog. Hon är nöjd nu. Det behövdes inte mer.

Jag tittade skrämnd på Magnus. Det var något i hans ord, som berörde mig pinsamt, därför att jag anade att han hade rätt, och han sade dem med en bitterhet och ett hat, vari det inte fanns något medlidande för kvinnan därinne. Nej, från Magnus skulle hon aldrig få något medlidande. Hade inte han också bara varit ett stycke smetig choklad för henne?

Jag blickade upp till honom. Ögonen sågo sorgsna ut, och ansiktet var kanske litet mer uppsvällt och rött, än när jag sett det sist; men han var densamme. Något av den sympati jag förr känt för honom dröjde ännu kvar hos mig. Jag klappade sakta hans slappa hand. Han log litet.

— Och du är ju förlovad, sade han.

Jag böjde huvudet. Han betraktade mig en stund forskande. Jag visste, att han såg rätt igenom mig. Det hade han kanske alltid gjort, hur dimmiga hans ögon än ibland kunde ha varit. Och han yttrade heller ingenting mer om min förlovning.

Den nykomna hushållerskan öppnade sakta dörren och hälsade på oss. Det var en ljus, ståtlig dam, som styrde huset på ett utmärkt sätt; men över grevinnan Mirjam Meijerhelm hade hon lika litet som vi någon makt. Klokt nog förstod hon det och lät den sjuka vara, vaktade endast över henne så mycket hon förmådde, tvättade henne morgnar och kvällar, som om hon varit ett litet barn, och försökte plocka mat i henne. Nu gick hon fram till grevinnans dörr och tittade in. Redan hade chokladpåsen trillat i golvet och tant Mirjam åter rullat in sig i sin nattrock. Med en beklämmande känsla stirrade jag mot schäslongen. När jag var ensam, kunde jag sitta och prata med tant Mirjam. Hon brukade då ivrigt nicka och mumla, ibland prata själv på ett sätt som visade, att tankarna därinne i hennes hjärna fortfarande i någon mån rörde på sig. Men nu, inför Magnus' bittra blick, kände jag ingen lust att återuppföra denna bedrövliga komedi.

Magnus och jag gingo nedför trapporna. Ute blåste den ljumma luften emot oss. Vi blevo stående och sågo öfver Strömmen. Orkestern därborta på terrassen spelade en tango. Nu började Jakobs kyrkklocka slå, och dess klang bröt igenom musiken och föll som droppar av tung metall ned i vattnet. I allén strax bredvid oss gingo par om par viskande, tätt tryckta intill varandra. En hund nosade ivrigt mot gathörnet.

Magnus såg på mig med bleka, sorgsna ögon.
— Vi komma aldrig loss, sade han.

Jag frågade icke, vad han menade. Jag visste det ju. Här i sommarkvällen, där allt tycktes fladdra och flyta, där musik och klockklang och ömma viskningar och glittrande vågor stego och sjönko omkring oss, tycktes mig orden som refrängen i någon gammal folkvisa eller tagna ur en av min barndoms sagor.

Nej, vi skulle aldrig komma loss. Hon log däruppe, häxan i det lilla kabinettet. Samma kedjor snärjde oss och henne. Nej, vi skulle bara icke inbilla oss vara fria.

HO omslag

6000019792

Göteborgs universitetsbibliotek

